

IRATXE

**Libreria Anticuaria
PAMPLONA**

M-3

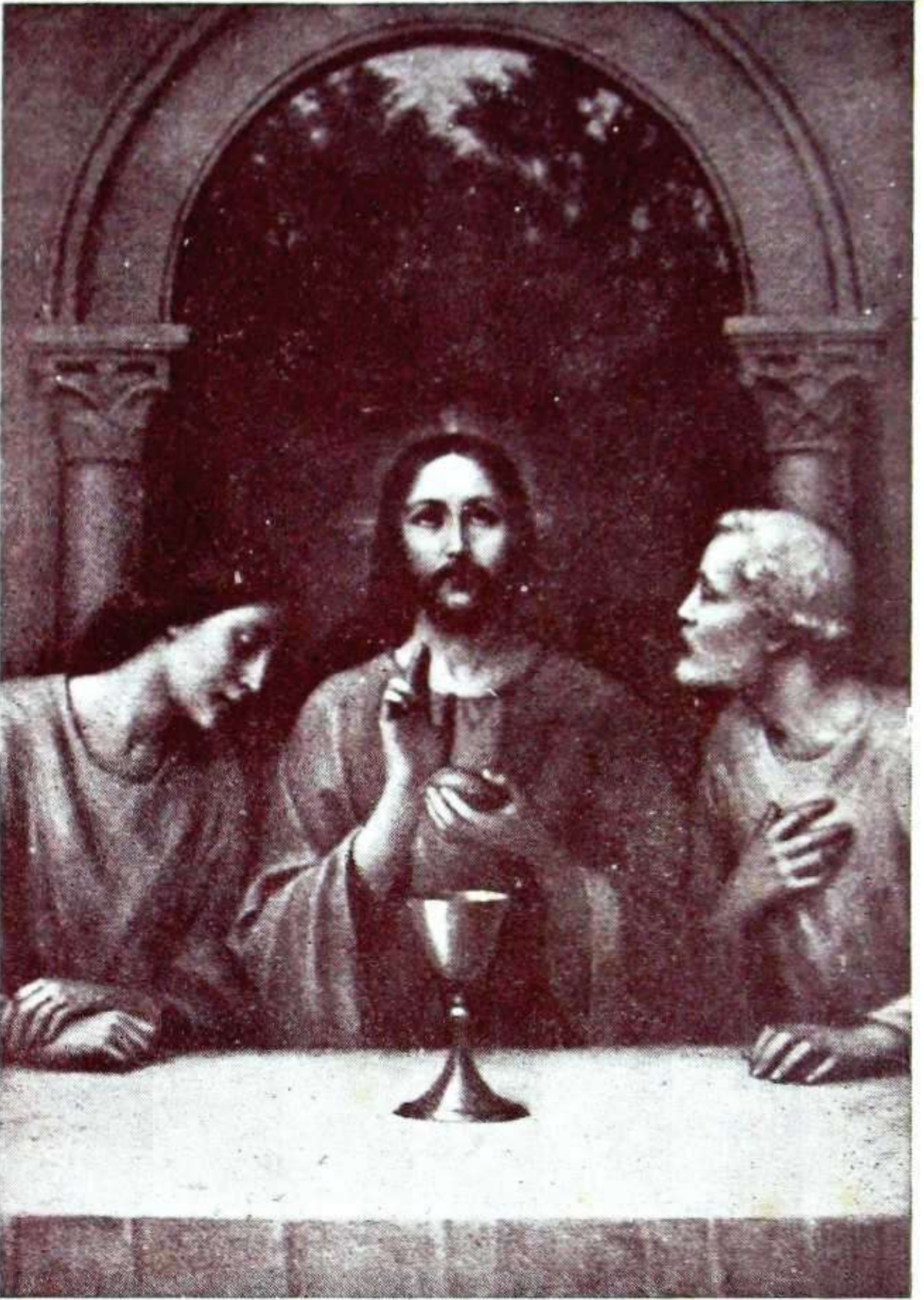

ASTE GURENA

ASTE GURENA

ARTU, TA YAN EGIZUE,
AU NEURE GORPUTZA DA-TA

N. - 29828
R. 16757

ATV 12.155

ASTE GURENA

EUSKERAZ

TA

LATERAZ

ZABALA - ARANA'TAR YOSEBA ABA

MIREN - BIOTZ - SEMEAK

ATONDU DAU

ARGITALZALEA : ELGEZABAL

TOLOSA

ARISTEGI'TAR KEPA'REN IRARKOLAN

1924

AIZUAK:

NIHIL OBSTAT:

GERBASIVS DE IRUARITZAGA, C. M. F.

IMPRIMATUR:

JOSEPHVS ARUMI, C. M. F.

Sup. Prov.

Salvatierra, 26 nov. 1923

NIHIL OBSTAT:

LIC. PETRVS DE ANASAGASTI

Censor

IMPRIMATUR:

FR. ZACHARIA, O. S. A.

Episcopus Victoriensis.

Victoriae 5 ianuarii 1924.

Elgezabal' dar' Kosma

idazti au argitaratu daun

yaunari

Egileak.

IRAKURLEARI

Euzkerea maite-maite daun bizkaitar jaun esku-zabal batek eskatuta, Aste Gureneko otoryak-eta euzkeraltzen asi nintzan aspalditxu.

Arzkerotarteka-marteka lanari ekiñaz sortutako idaztia zeure eskuetan dozu, euzkeldun maite orek. Ba-dakit utsik asko aurkituko dautsozuzana; ori ta be, baña, ez egikezu bertanbera laga; euzkeraz egin dan olako lelengo idazti edo liburua dala-ta, abegi onaz artu baño.

Idaztiau, berez, laterarik eztakien euzkeldunak Aste Gureneko eleizkizunetan erabiltzeko egin da; baña, beste edozein egunetan erabilita be, kalterik eztautzu egingo, on baño; yaupa edo mezeari dagokion lelengo zatitxua, batezpe, egunero yaupaldian irakurtzeko egokia dozu.

Doibatz Amaren (Eleizamaren) otoi ta beste irakurgai samurok euzkeraz ipinteko artu dodan lantxua, zeure biotzean yaumaitasun-gara geituteko bide izango al da!

Ora, nik opa-dodan sari bakara.

Donostia'n, Kepa ta Paul beldu deunen yayegunean.

FR. ZAKARIA, U. S. A.

Imprimaria Victoria

YAUPEA

YAUPEA

Yaupea
 panra eldiko naz.
 Ni gazte au poz-
 te egiten naun Yau-
 peana.

...
 ...
 Ad ...
 ...
 ...

... epakato ta
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

Y A U P E A

**Yauparia, ondi edo aldare-auñean zutunik
dagola, onan asten da:**

Aitaren, eta Semea-
ren, eta Goteunaren
izenez. Olantxe.

In nomine Patris, et
Filii, et Spiritus sancti
Amen.

Gero, yaupa-erasoleak erantzunik,
yañaituten dau:

I. Yaungoikoaren
opañira elduko naz.

E. Ni gazte au poz-
tu egiten naun Yain-
koagana.

42'g. Eresia

I. Ni epaikatu ta
neure auzia enda deun-
gearenetik berezi egi-
zu, Yainko oñek; gizon
okeñ ta malmuztaz ya-
bon nagizu.

S. Introibo ad alta-
re Dei.

M. Ad Deum qui
laetificat iuventutem
meam.

Psal. 42

S. Iudica me Deus,
et discerne causam
meam de gente non
sancta: ab homine ini-
quo, et doloso erue
me.

E. Urtzi ori, nire indaia zeu zara-ta, zegaitik egotzi ta itun utzi nozu, areyoak atseka-betu egiten naula?

I. Zeure argi-egiak bidaldu egistazuz; eurok zuzendu ta eroango nabe zure mendi deunera, ta zeure txadonera.

E. Bai, Yaungoikoaren opaia elduko naz, ni gazte au poztu egiten naun Yainkoagana.

I. Ereskin-otsaz goralduko zaut, ene Yaun eta Yainko. Neure gogui, zer dala-ta itun egon? zegaitik asaldatzen nok?

E. Goiko Yaunagaz itxaron; neure Gaizkale ta Yainko denezkero, geyago be goraldu bear dot-eta.

I. Aintza Aitari, ta Semeari, ta Goteunari.

E. Len lez, orain eta beti, ta amaibako egunetan. Olantxe. (1)

(1) Batzuetan 42'g. eresia ezta esaten.

M. Quia tu es Deus fortitudo mea: quare me repulisti, et quare tristis incedo, dum affligit me inimicus?

S. Emitte lucem tuam, et veritatem tuam: ipsa me deduxerunt, et adduxerunt in montem sanctum tuum, et in tabernacula tua.

M. Et introibo ad altare Dei: ad Deum qui laetificat iuventutem meam.

S. Confitebor tibi in cithara Deus Deus meus: quare tristis es anima mea, et quare conturbas me?

M. Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi: salutare vultus mei, et Deus meus.

S. Gloria Patri, et Filio, et Spiritui sancto.

M. Sicut erat in principio, et nunc et semper, et in saecula saeculorum. Amen.

I. Yaungoikoaren opañira elduko naz.

E. Ni gazte au poztu egiten naun Yainkoagana.

S. Introibo ad altare Dei.

M. Ad Deum qui laetificat iuventutem meam.

Yaupariak bere buruari gurutz-ikuña egiten dautso.

I. Yaunaren izenagure laguntza.

E. Ortze-ludiak egin euzanarena.

S. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

M. Qui fecit caelum et terram.

Yauparia makurtu egiten da.

I. Autoñtzen dautsot Yainko alorodunari, Miren beti Neskarki zoruntsuari, Mikel gongotzon zoruntsuari, Yon Ugutzari zoruntsuari, Kepa ta Paul beldu deunai, deun gustiai, ta zuei anai orei, obenik asko egin dodana, ustez, itzez ta egitez, neure efuz, neure efuz, neure efu-efuz; augaitik, Miren beti Neskarki zoruntsuari, Mikel gongotzon zoruntsuari, Yon Ugutzari zo-

S. Confiteor Deo omnipotenti, beatæ Mariæ semper Virgini, beato Michaeli Archangelo, beato Ioanni Baptistæ, sanctis Apostolis Petro et Paulo, omnibus Sanctis et vobis fratres: quia peccavi nimis cogitatione, verbo, et opere: mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa. Ideo precor beatam Mariam semper Virginem, beatum Michaelem Archangelum, beatum Ioannem Baptistam,

runtsuari, Kepa ta Paul beldu deunai, deun gustiai, ta zuei anai oñei, nire aldez geure Yaun eta Yainkoari otoi-egitekoko, deskatzuet.

E. Yainko aloroduna eruki bekizu; eta zeure obenak azketsita, betiko biztaldira eruango al zau.

I. Olantxe.

E. A u t o ñ t z e n d a u t s o t Y a i n k o a l o r o d u n a r i , M i r e n b e t i N e s k a r b i z o r u n t s u a r i , M i k e l g o n g o t z o n z o r u n t s u a r i , Y o n U g u t z a r i z o r u n t s u a r i , K e p a t a P a u l b e l d u d e u n a i , d e u n g u s t i a i , t a z e u r i a b a o ñ i , o b e n i k a s k o e g i n d o d a n a , u s t e z , i t z e z t a e g i t e z , n e u r e e r u z , n e u r e e r u z , n e u r e e r u - e r u z ; a u g a i t i k , M i r e n b e t i N e s k a r b i z o r u n t s u a r i , M i k e l g o n g o t z o n z o r u n t s u a r i , Y o n U g u t z a r i z o r u n t s u a r i , K e p a t a P a u l b e l d u d e u n a i , d e u n g u s t i a i , t a z e u r i a b a o ñ i , n i r e a l d e z g e u r e Y a u n

sanctos Apostolos Petrum et Paulum, omnes Sanctos, et vos fratres, orare pro me ad Dominum Deum nostrum.

M. Misereatur tui omnipotens Deus, et dimissis peccatis tuis, perducatur te ad vitam aeternam.

S. Amen.

M. C o n f i t e o r D e o o m n i p o t e n t i , b e a t a e M a r i a e s e m p e r V i r g i n i , b e a t o M i c h a e l i A r c h a n g e l o , b e a t o I o a n n i B a p t i s t a e , s a n c t i s A p o s t o l i s P e t r o e t P a u l o , o m n i b u s S a n c t i s , e t t i b i P a t e r : q u i a p e c c a v i n i m i s , c o g i t a t i o n e , v e r b o e t o p e r e : m e a c u l p a , m e a c u l p a , m e a m a x i m a c u l p a . I d e o p r e c o r b e a t a m M a r i a m s e m p e r V i r g i n e m , b e a t u m M i c h a e l e m A r c h a n g e l u m , b e a t u m I o a n n e m B a p t i s t a m , s a n c t o s A p o s t o l o s P e t r u m e t P a u l u m , o m n e s S a n c t o s , e t t e P a t e r , o r a r e p r o m e a d

eta Yainkoari otoi-egitekoko, deskatzut.

I. Yainko aloroduna eruki bekizue; eta zeuen obenak azketsita, betiko biztaldira eruango al zauz.

E. Olantxe.

Yaupariak bere buruari gurutz-ikurá egiten dautso.

I. Alorodun Yaun erukitsuak geure obenetatik azkatuteko azkitza ta azkespena bemoskuz.

E. Olantxe.

I. Yainko ori, gurgana bigurtu bai, ta bizi-erazoko gozuz.

E. Eta zure eria zeutzaz poztuko da.

I. Zeure erukia, erakuskuzu, Yaun orek.

E. Eta gaizkatu gaginguz.

I. Yaunoi, entzun, airen, nire otoya.

E. Eta zeuganatu bedi neure oyua.

I. Yauna zuekin.

Dominum Deum nostrum.

S. Misereatur vestri omnipotens Deus, et dimissis peccatis vestris, perducatur vos ad vitam aeternam.

M. Amen.

S. Indulgentiam, absolutionem, et remissionem peccatorum nostrorum, tribuat nobis omnipotens et misericors Dominus.

M. Amen.

S. Deus tu conversus vivificabis nos.

M. Et plebs tua laetabitur in te.

S. Ostende nobis Domine misericordiam tuam.

M. Et salutare tuum da nobis.

S. Domine exaudi orationem meam.

M. Et clamor meus ad te veniat.

S. Dominus vobiscum.

E. Baita zeure go-
goarekin be.

M. Et cum spiritu
tuo.

Yaupariak bakañik:

Otoi-daigun

Oremus

Eta ondira igotean:

Yaunoi, ezabatu,
ařen, gure okeñ-egi-
ñak, toki deun-deunera
gogo-garbi sartu gadi-
zan. Kisto geure Yau-
na dala bide. Olantxe.

Aufer a nobis, quae-
sumus Domine, iniqui-
tates nostras: ut ad
Sancta sanctorum pu-
ris mereamur mentibus
introire. Per Christum
Dominum nostrum
Amen.

Ondira igonezkero:

Yaunoi, gorpuzkiñak
emen dabezanen eta
beste deun gustien ira-
baziakaitik, neure oben
oro azkesteko deska-
tzugu. Olantxe.

Oramus te Domine,
per merita Sanctorum
tuorum, quorum reli-
quiae hic sunt, et om-
nium Sanctorum, ut in-
dulgere digneris omnia
peccata mea. Amen.

**Yaupariak, kedatza (inzentsua) onetsi beař
danean, onan esaten dau:**

Omen - bide izateko
eře beař akionak berak
on † etsi aike.

Ab illo bene † dica-
ris, in cuius honore
cremaberis. Amen.

SARKUNA

INTROITUS

Yaupariak, eskumaldera yoanda, egunari dagokion sarkunekoa irakurten dau.

ERUKI-DEYAK

KYRIE

I. Yauna, eruki zaku-
kigu.

E. Yauna, eruki zaku-
kigu.

I. Yauna, eruki zaku-
kigu.

E. Kisto, eruki zaku-
kigu.

I. Kisto, eruki zaku-
kigu.

E. Kisto, eruki zaku-
kigu.

I. Yauna, eruki zaku-
kigu.

E. Yauna, eruki zaku-
kigu.

I. Yauna, eruki zaku-
kigu.

Kyrie eleison.

Kyrie eleison.

Kyrie eleison.

Christe eleison.

Christe eleison.

Christe eleison.

Kyrie eleison.

Kyrie eleison.

Kyrie eleison.

AINTZA URTZI'RI

GLORIA IN EXCELSIS

Gokaxo edo arimaen aldezko yaupaetan eta beste batzutan ezta esaten.

Aintza Urtzi'ri goyeta-
tan; eta ludian gentza
gizon zindoentzako.

Goraldu zagigu.

Gloria in excelsis
Deo. Et in terra pax
hominibus bonae vo-
luntatis.

Laudamus te.

Onetsi zagigu.

Yauretsi zagigu.

Aintzaldu zagigu.

Eskar-dagitzugu zure aintzearen aintzeagaitik.

Urtzi Yaun, goiko Bakaldun, Yainko Aita alorodun.

Yosu-Kisto, Semebakar Yaunoi.

Urtzi Yaun, Yainkoaren Bildots, Aitarenen Seme.

Ludiko obenak kentzen dozuzan ori, eruki zakigu.

Ludiko obenak kentzen dozuzan ori, gure eskaria ontzat artzu.

Aitaren eskumaldean jezarita zagon ori, eruki zakigu.

Zeu bakarik deuna.

Zeu bakarik Yauna.

Zeubakarik Goyena, Yosu-Kisto.

Goteunarekin Yainko Aitaren aintzakide.

Olantxe.

Yauna zubekin.

E. Baita zeure gooarekin be.

Benedecimus te.

Adoramus te.

Glorificamus te.

Gratias agimus tibi propter magnam gloriam tuam.

Domine Deus, Rex caelestis, Deus Pater Omnipotens.

Domine Fili Unigenite, Iesu Christe.

Domine Deus, Agnus Dei, Filius Patris.

Qui tollis peccata mundi, miserere nobis.

Qui tollis peccata mundi, suscipe deprecationem nostram.

Qui sedes ad dexteram Patris, miserere nobis.

Quoniam tu solus Sanctus.

Tu solus Dominus.

Tu solus Altissimus, Iesu Christe.

Cum Santo Spiritu in gloria Dei Patris.

Amen.

R. Dominus vobiscum.

V. Et cum spiritu tuo.

Yaupariak :

Otoi-daigun

Oremus

Emen eguneko otoyak, bat ala geyago, esaten dauz; lelengoa amaitutean Olanixe (Amen) erantzuten yako, ta baidin azkenengoan be.

IDAZKIA

EPISTOLA

E. Yainkoari es-
kañak.

M. Deo gratias.

MALĀGUNEA

GRADUALE

Geyenetan esaten da

LUZAKIA

TRACTUS

edo ALELUYA

vel ALLELUIA

Batzutan

YARAIAKIA

SEQUENTIA

Batzutan

Uríngoa jaupariak ondi-erdian makurítuta esaten dau :

Txautu, Yainko a-
rodun, ene biotz-esp-
nok, Ixaya Iragarílea-
ren espanak txingaráz
txautu zenduzan lez ;
txautu nagizu, bai, zure

Munda cor meum,
ac labia mea, omnipo-
tens Deus, qui labia
Isaiae Prophetae calcu-
lo mundasti ignito; ita
me tua grata miseratio-

eruki samuñagaitik, zeure Goizpar deuna egokiro diragañkedan. Kisto geure Yauna dala bide. Olantxe.

O netsi nagizu, Yaun oñek.

Yauna neure biotzespanotan begoke, bere Goizpara egokiro taondo iragañ dagikedan. Olantxe.

ne dignare mundare, ut sanctum Evangelium, tuum digne valeam nuntiare. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Iube Domne benedicere.

Dominus sit in corde meo et in labiis meis, ut digne et competenter annuntiem Evangelium suum. Amen.

Eskeñaldera yoanda, yañaituten dau :

I. Yauna zuekin.

E. Baita zeure go-goarekin be.

GOIZPAR'KIA

S. Dominus vobiscum.

M. Et cum spiritu tuo.

EVANGELIUM

Yaupariak zein goizpar'ki dan iragañita gero, olan erantzuten yako :

E. Aintza zeuri, Yauna.

M. Gloria tibi, Domine.

Azkenean, bañiz :

E. Goraltza zeuri, Kisto.

M. Laus tibi, Christe.

Yaupariak goizparikiari mun-egiten dautsola,
urango au esaten dau:

Goizparikiko itzen
bidez geu-obenak ken-
du beikez.

Per Evangelica dicta
deleantur nostra de-
licta.

ZIÑESTEN DOT

CREDO

Beti ezta esaten

Ziñesten dot Yainko
bakaía, Aita alorodu-
na, ortze-ludien eta
gauza ageri ta ageri-ez
oroen egilea.

Credo in unum
Deum, Patrem Omni-
potentem, factorem
caeli et terrae, visibi-
lium omnium, et invis-
bilium.

Eta Yosú-Kisto Yaun
bakaía, Yainkoaren
Seme-bakaía.

Et in unum Domi-
num Iesum Christum,
Filius Dei Unigenitum.

Aldiz - lenago Aita-
gandik yayotakoa.

Et ex Patre natum
ante omnia saecula.

Yainko agandiko
Yainkoa, argitiko ar-
gia, Urtzi - egiagan-
diko Urtzi-egia.

Deum de Deo, lumen
de lumine, Deum verum
de Deo vero.

Egiña-barik, sendua;
Aita-izakidea; bere bi-
dez gauza gustiak egin
zirana.

Genitum, non factum,
consubstantialem Pa-
tri: per quem omnia
facta sunt.

Gizemeokaren, geu
gaizkatzeko, goitik
yatsi zana.

Qui propter nos ho-
mines et propter no-
stram salutem descen-
dit de caelis.

Uringo atala belaunbiko esaten da

Miren Neskarbiagan Goteunaren bidez gizatuz, gizon egin zana.

Geugaitik gurutzaldu izanik, Pontius Pilatus'pean nekautsi ta eortzi zana.

Idazteun-arauz irugaen egunean berbizi zana.

Donokira igon, eta Aitaren eskumaldean yezarita dagona.

Baño be, bizi-ilak epaiteko, nausikiro etoriko dana; eta amai-bako agintzaldia izango dauna.

Ziñesten dot Goteuna, Yauna ta biztutzailea, Aita-Semeakandik datoena.

Aita-Semeakin batez yauretsi ta aintzalduten dana; Iragarlien bidez itz-egin ebana.

Baita, Doibatz bakara, deuna, orokara ta beldutara, be.

Autortzen dot, obe-

Et Incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine: Et homo Factus est.

Crucifixus etiam pro nobis: sub Pontio Pilato passus, et sepultus est.

Et resurrexit tertia die, secundum Scripturas.

Et ascendit in coelum: sedet ad dexteram Patris.

Et iterum venturus est cum gloria iudicare vivos et mortuos: cuius regni non erit finis.

Et in Spiritum Sanctum, Dominum, et vivificantem, qui ex Patre, Filioque procedit.

Qui cum Patre, et Filio simul adoratur, et conglorificatur: qui locutus est per Prophetas.

Et unam sanctam catholicam et apostolicam Ecclesiam.

Confiteor unum ba-

nak azkesteko ugutz bakaía.

Itxaroten dot ildakoen berbizkundera.

Eta etoríteko dan biztaldia. Olantxe.

I. Yauna zuekin.

E. Baita zeure go-goarekin be.

Otoi-daigun

OPAKUNDEA

ptisma in remissionem peccatorum.

Et exspecto resurrectionem mortuorum.

Et vitam venturi saeculi. Amen.

S. Dominus vobiscum.

M. Et cum spiritu tuo.

Oremus

OFFERTORIUM

Yaupariak, opakunde-itzak esanda, ogia opaltzen dau, esanik :

Aita deun, betiko Ur-tzi alorodunoi, artu egizu opari orbanbako au; nik, gai enazan zure yopu onek, zeuri, ene Yainko bizi ta egi orí, deskeintzut, neure oben, irain eta nagikeri zenbakaitzen ordeztan emengo gustion aldeztan, baita zínestun kistat bizi ta il oroentan aldeztan be; neuri ta eurait betiko biztaldirako gaizkakundera yaristeko. Olantxe.

Suscipe, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus, hanc immaculatam hostiam, quam ego indignus famulus tuus offero tibi, Deo meo vivo et vero, pro innumerabilibus peccatis, et offensionibus, et negligentis meis, et pro omnibus circumstantibus, sed et pro omnibus fidelibus christianis vivis atque defunctis: ut mihi et illis proficiat ad salutem in vitam aeternam. Amen.

Yaupontzian ardaua ipiñita, ur-apuía nastetan dautsola, yaupariak onan dasa:

Gizea gelgañiro ain gurena irazan eta gelgañiroago zuzendu zenuan Goiko Yaun ori: ur-ardau oneik dikuñen ziñeskayagaitik, zure Seme Yosú-Kisto gure Yaunak geure gizea arñtu eban lez, geuk be bere Yainkotasuna geuganatu dagikegula iguzu. Bera be Yainkoa da ba, ta bizi ta agintzea zeu ta Goteunarekin batez dauz amai-bako egunetan. Olan-txe.

Deus, qui humanae substantiae dignitatem mirabiliter condidisti, et mirabilius reformasti: da nobis per huius aquae et vini mysterium, eius divinitatis esse consortes, qui humanitatis nostrae fieri dignatus est particeps, Iesus Christus, Filius tuus, Dominus noster: Qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus: per omnia saecula saeculorum. Amen.

Gero, yaupontzia yasorik esaten dau:

Yauna: deskeintzugun edontzi osasuntsu au, zeure erukiagaitik, Urtzi aundi oren ageñian urñ gozoa lez bigoke, geu ta beste gizaseme oro gaizkatuteko. Olan-txe.

Offerimus tibi, Domine, calicem salutaris, tuam deprecantes clementiam: ut in conspectu divinae Maiestatis tuae, pro nostra et totius mundi salute cum odore suavitatis ascendat. Amen.

Eta ondi-ganean makuñtuta, onan dañai:

Gogo-apal eta biotz-

in spiritu humilitatis,

garbai gatorkizuz-ta, artu gagizuz, Yaun orék; eta zeure aúfean gaur dagitzugun opa au oldezkoa izango al yatzu, Urtzi Yaun orí.

et in animo contrito suscipiamur a te, Domine: et sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo hodie, ut placeat, tibi, Domine Deus.

Gero, besoak yasorik :

Erdu, Yainkobetikor, Donetzale alorodunoi; eta on † etsi zeure izen deun orí opaldutako eskeingai au.

Veni Santificator omnipotens aeterne Deus: et bene † dic hoc sacrificium, tuo sancto, nomini praeparatum.

KEDAZKUNDEA

INCENSATIO

Yaupa ixiletan kedazkunderik ezta izaten.

Kedatza onestekoan:

Yaunak, kedatz-mayaren eskumaldean dagon Mikel gongotzon zoruntsuaren eta bere autatu oroen bitartez kedatz au on † etsi, ta luñin gozotzat artuko al dau. Kisto gure Yau-na dala bide. Olantxe.

Per intercessionem beati Michaelis archangeli, stantis a dextris altaris incensi, et omnium electorum suorum incensum istud dignetur Dominus bene † dicere, et in odorem suavitatis accipere. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Kedazkunde-artean:

Yauna, zuk onetsitako kedatzau zeugana

Incensum istud a te benedictum, ascendat

igon bei, ta gugana, ordez, zeure erukia yatsi.

ad te, Domine: et descendat super nos, misericordia tua.

140'g. Eresitikoa:

Nire otoyazeure agerian kedatza lez bigo, Yauna; neure esku-yasopena aratsaldeko eskeintza lakoa bedi. Nire aboari moroioa ipiñi, Yaun orek, eta neure espanak erskayaz itxi; ene biotzak, obenak aldeztu gurarik, itz gaiztoetara yo eztagiken.

Dirigatur Domine, oratio mea, sicut incensum in conspectu tuo: elevatio manuum mearum sacrificium vespertinum. Pone Domine, custodiam ori meo, et ostium circumstantiae labiis meis: ut non declinet cor meum in verba malitiae, ad excusandas excusationes in peccatis.

Kedazkunde-ostean:

Yaunak beraganako maitasun-sua ta betiko yaumaitasun-gara ixio begiskuz. Olantxe.

Accendat in nobis Dominus ignem sui amoris, et flammam aeternae caritatis. Amen.

ESKU-UKUZPENA

LAVABO

25'g. Eresitikoa:

Eskuak erubakoen artean ukuziko dodaz, ta zeure ondi-bilaldean egongo naz, Yauna.

Lavabo inter innocentes manus meas: et circumdabo altare tuum Domine.

Goraltza-otsa entzun,
eta zeure gelgai oro
iragar̄teko.

Yauna, maite dot
zure etxeari dagokion
eder̄kuna, bai ta zeure
aintzearen egotegia be.

Urtzi, ez galdu erazo
nire gogoa deungeakin
batez, ez ta neure bizia
be gizon odoltzaleakin.

Euren eskuetan obe-
na besterik ezta; esku-
mea, bañiz, eskupekoz
beterik dabe.

Ni, baña, erubarik
bizi izan naz; gaizkatu
nagizu, ba, ta eruki
zakit.

Oñak bide zuzenean
ezañi dodaz; batzañe-
tan goralduko zaut,
Yaun ori.

Ut audiam vocem
laudis: et enarrem uni-
versa mirabilia tua.

Domine, dilexi deco-
rem domus tuae, et lo-
cum habitationis glo-
riae tuae.

Ne perdas cum im-
piis, Deus, animam
meam: et cum viris san-
guinum vitam meam.

In quorum manibus
iniquitates sunt: dexte-
ra eorum repleta est
muneribus.

Ego autem in inno-
centia mea ingressus
sum: redime me, et mi-
serere mei.

Pes meus stetit in di-
recto: in ecclesiis be-
nedicam te, Domine.

**Nekaldi-yaupaetan eta gokaxo-aldezkoetan
ez, bestetan:**

Aintza Aitari, ta Se-
meari, ta Goteunari.
Len lez, orain eta beti,
ta amaibako egunetan.
Olantxe.

Gloria Patri, et Fi-
lio, et Spiritui Sancto.
Sicut erat in principio,
et nunc et semper et
in saecula saeculorum.
Amen.

Yaupariak ondi-erdian makuñturik esaten dauna:

Artu egizu eskañau, Irukoitz deun oñek; Yosu-Kisto gure Yaunaren nekaldi, beñbizkunde ta igokunde-gomutaz deskeintzugu; baita, Miren beti Neskarki zoruntsuaren, Yon Ugutzari zoruntsuaren, Kepa ta Paul beldu deunen, euron eta beste deun gustien opaz be; euren omenerako ta gure gaizkakunderako; ludi ontan gogoratzen doguzanok goyan geuladez otoi - dagikien. Kisto gure Yaun beraxe dala bide. Olantxe.

Suscipe, sancta Trinitas, hanc ob ationem, quam tibi offerimus ob memoriam passionis, resurrectionis, et ascensionis Iesu Christi Domini nostri: et in honorem beatae Mariae semper Virginis, et beati Ioannis Baptistae, et sanctorum apostolorum Petri et Pauli, et istorum et omnium sanctorum: ut illis proficiat ad honorem, nobis autem ad salutem: et illi pro nobis intercedere dignentur in caelis, quorum memoriam agimus in terris. Per eundem Christum Dominum nostrum. Amen.

Yaupariak, soin-bira egiñik, otoi-egiteko diñotso eñari:

I. Otoi-egizue, anai oñeik, nire ta zuen eskein au Yainko Aita alorodunak ontzat artu dagiken.

E. Artu bei Yaunak eskein ori zure esku-

S. Orate, fratres; ut meum ac vestrum sacrificium acceptabile fiat apud Deum Patrem omnipotentem.

M. Suscipiat Dominus sacrificium de

etatik, bere izena goralduta aintzalduta izateko, ta geuri ta bere Doibatz deun osoari on-egiteko.

I. Olantxe.

OTOI IXILAK

manibus tuis ad laudem et gloriam nominis sui, ad utilitatem quoque nostram, totiusque Ecclesiae suae sanctae.

S. Amen.

SECRETÀ

(Egunari dagokiozanak)

YAUPALENA

PRAEFATIO

Yaupalenak askotarikoak dira. Uréngo au astegun geyenetan esaten da

I. Amaibako egunetan.

E. Olantxe.

I. Yauna zuekin.

E. Baita zeure go-goarekin be.

I. Gora biotzak.

E. Yaunagan doguz.

I. Geure Yaun eta Yainkoa'ri eska'rdagiogun.

E. Egokia ta bizidetzkoa da ori.

Egokia ta zuzena, bizidetzkoa ta osasuntsua da. bai, guk zuri, Yaun deun, Aita alorodun,

S. Per omnia saecula saeculorum.

M. Amen.

S. Dominus vobiscum.

M. Et cum spiritu tuo.

S. Sursum corda.

M. Habemus ad Dominum.

S. Gratias agamus Domino Deo nostro.

M. Dignum et iustum est.

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare, nos tibi semper, et ubique gratias

betiko Urtzi oñi, Kistogure Yaunaren bidez beti ta edonun eskar-egitea. Beronen bidez Gotzonak be zaran aundia goraltzen dabe, Yabegodunak gurtu, ta Aldunak dardaraz menegiten dautsoe; goyak, goiko Indardunak eta Sudun deunak batez alai ospatuten dabe. Entzun, arien, eurakin batera autoñ apalaz dagitzuguzan oyuok:

Deuna, Deuna, Deuna, goi-gudoztien Urtzi Yauna. Ortze-ludiak zeure aintzaz beterik agiri dira. Aintza goyetan. Donetsia Yaunaren izenez datoñena. Aintza goyetan.

YAUPA-ARAUA

Zuri, Aita erukioñ oñi, emoi † oneik, opari † oneik, eskein † done ta aratz oneik

agere, Domjne sancte, Pater omnipotens, aeterne Deus: per Christum Dominum nostrum. Per quem maiestatem tuam laudant Angeli, adorant Dominationes, tremunt Potestates. Caeli caelorumque virtutes ac beata Seraphim, socia exultatione concelebrant. Cum quibus et nostras voces, ut admitti iubeas deprecamur, supplici confessione dicentes:

Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth. Pleni sunt caeli et terra gloria tua. Hosanna in excelsis. Benedictus qui venit in nomine Domini. Hosanna in excelsis.

CANON

Te igitur, clementissime Pater, per Iesum Christum Filium tuum Dominum nostrum, sup-

ontzat artu ta onetsi dagizuzala otoi ta aŕen deskatzugu Yosú-Kisto zeure Seme ta gure Yaunaren bidez. Zeure Doibatz deun orokaŕaren aldez, batezpe, deskeintzuguz: beroni gentzea ta batasuna emon, eta luŕaso gustian zaindu ta yauri egizu, aŕen. Zaindu ta yauri egizuz **I.** zure yopu ta gure Doipurua, **I.** geure Gozaña, ta egizko zineskintza orokaŕ-beldutaŕa daben zineskun oro.

BIZI-OROITZALDIA

Oroi, Yauna, **I. I.** zeure jopuakaz, baita emengo gustiokaz be, euron zinesmena ta ontzaletasuna agiri yatzuz-ta; opa goralgariau guk euren aldez eskeintzen dautzugu, edo ta, eurak euren buru ta aidien aldez, euren gogoak erosi ta

plices rogamus ac petimus, uti accepta habeas, et benedicas, haec **+** dona, haec **+** munera, haec **+** sancta sacrificia illibata. In primis, quae tibi offerimus pro Ecclesia tua sancta catholica: quam pacificare, custodire, adunare et regere, digneris toto orbe terrarum. Una cum famulo tuo Papa nostro **N.** et Antistite nostro **N.** et omnibus orthodoxis, atque catholicae, et apostolicae fidei cultoribus.

COMMÉMORATIO

PRO VIVIS

Memento Domine famulorum famularumque tuarum **N.** et **N.** et omnium circumstantium, quorum tibi fides cognita est et nota devotio, pro quibus tibi offerimus: vel qui tibi offerunt hoc sacrificium laudis, pro se, suisque omnibus pro redemptione

gaizkatu ta yabon iza-
teko ustez; eta eskeñi-
tzak zeuri, betiko Yain-
ko egi orí, egiten dau-
tzuez.

YAUPA-ARAU-YARAİKUNA

Euren erkide izanik,
gur-dagiguz, Ienen,
Miren beti Nekarbi
aintzatsua, Yosú-Kisto
gure Urtzi Yaunaren
Ama; baita, Kepa ta
Pau, Ander, Yagoba,
Yon, Toma, Yagoba,
Pilipa, Bartoloma, Ma-
tai, Simon eta Tadaí
zure beldu ta zĩnopa
zoruntsuak; Lin, Kelda,
Kelmen, Sista, Korne-
li, Kipiren, Laurentzi,
Kirtsogon, Yon eta
Paul, Kosma ta Damen,
eta beste zeure deun
oro, be; euren irabazi-
eskariakaitik ez al ya-
ku, ba, zure babesa
iñoz be uts-izango.
Kisto gure Yaun beraxe
dala bide.

Olantxe.

animarum suarum, pro
spe salutis et incolumi-
tatis suae: tibi que red-
dunt vota sua aeterno
Deo, vivo et vero.

Communicantes, et
memoriam venerantes,
in primis gloriosaesem-
per Virginis Mariae,
genitricis Dei et Domi-
ni nostri Iesu Christi:
sed et beatorum apo-
stolorum, ac martyrum
tuorum, Petri et Pauli,
Andreae, Iacobi, Ioan-
nis, Thomae, Iacobi,
Philippi, Bartholomaei,
Matthaei Simonis et
Thaddaei: Lini, Cleti,
Clementis, Xysti, Cor-
nelii, Cypriani, Lauren-
tii, Chrysogoni, Ioannis
et Pauli, Cosmae et Da-
miani, et omnium son-
ctorum tuorum; quorum
meritis precibusque
concedas ut in omnibus
protectionis tuae mu-
niamur auxilio. Per
eundem Christum Do-
minum nostrum. Amen.

Guk, zure yopuok, eta zeure sendi osoak, deskeintzugun opari au ibiturik ar̄tu, ar̄en, Yau-na; eta bizialdi ontan gugan zeure gentzea izanda, betiko galtzen utzi-barik, zeure aute-tsi-artaldean zenbatu gagizuz. Kisto geure Yauna dala bide. Olan-txe.

O pari au, Yainko or̄ek, on † etsi, ar̄ † tu, sen † detsi ta gustiz zeuretzakotu egizu, ar̄en; Yosú-Kisto zeure Seme laztan eta gure Yaunaren Gor † putz eta O † dol biur̄tu dakigun.

O nek, ba, nekaldi-aurean ogia bere esku deun agurgar̄ietan ar̄tu eban; eta begiak gora, zeu Yainko bere Aita alorodun or̄engana, yaso, ta zeuri eskar̄ eginda, on † etsi ta zatitu egin eban, eta bere ikasleai emon eutsen, auxe iñotsela: Ar̄-

Hanc igitur oblationem servitutis nostrae sed et cunctae familiae tuae, quaesumus Domine, ut placatus accipias, diesque nostros in tua pace disponas, atque ab aeterna damnatione nos eripi, et in electorum tuorum iubeas grege numerari. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Quam oblationem tu, Deus, in omnibus quaesumus, bene † dictam, adscri † ptam, ra † tam rationabilem, acceptabilemque facere digneris; ut nobis Cor † pus et San † guis fiat dilectissimi Filii tui Domini nostri Iesu Christi.

Qui pridie quam pateretur, accepit panem in sanctas ac venerabiles manus suas; et elevatis oculis in caelum, ad te Deum Patrem suum omnipotentem, tibi gratias agens, bene † dixit, fregit, deditque discipulis suis, dicens :

tu, ta yan egizue on-
tatic gustiok:

*Au, neure gorputza
da-ta.*

Accipite, et manducate
ex hoc omnes:

*Hoc est enim corpus
meum.*

Oteuna yasota gero:

Orobat, apalostean
edontzibikañau be bere
esku deun agurgarietan
artu eban; eta zeuri es-
kar eginda, on † etsi,
ta bere ikasleai emon
eutsen, auxe inotsela:
Artu, ta edan egizue
bertatik gustiok;

*Auxe da, ba, oben-
azkespenerako zuen
eta askoren aldez ixu-
riko dan neure odola
daun edontzia: Itunaldi
bari ta betikoñekoa: si-
ñeskai ezkutua.*

Berau egingo do-
zuenetan neure gomuz-
taz egingo dozue.

Orezkero, Yauna,
Kisto zeure Seme ta
gure Yaun beraxen ne-
kaldi deuna, ilobitiko
berbizkundera, ta dono-
kirako igokunde aintza-
garia gogoan doguzala,
guk zure yopu oneik,

Simili modo, post-
quam coenatum est, ac-
cipiens et hunc praecla-
rum calicem in sanctas
ac venerabiles manus
suas: item tibi gratias
agens, bene † dixit,
deditque discipulis suis,
dicens: Accipite, et bi-
bite ex eo omnes:

*Hic est enim Calix
Sanguinis mei, novi et
aeterni Testamenti:
mysterium fidei: qui
pro vobis et pro multis
effundetur in remis-
sionem peccatorum.*

Haec quotiescumque
feceritis, in mei memo-
riam facietis.

Unde et memores
Domine, nos servi tui,
sed et plebs tua sancta,
eiusdem Christo Filii
tui Domini nostri tam
beatae passionis, nec-
non et ab inferis resur-
rectionis, sed et in cae-

baita zeure eñi deunak
be, zaran aundi bikain
oñi zeure emoyetatik
opari † garbia, opari
† deuna, opari † or-
bangea, betiko bizitzea
daun Ogi † deuna, ta
osasun iraukoña daun
† Edontzia deskein-
tzuguz.

Arpegi-alai ta maite-
ro begiratu ta ontzat
añtu egizuz, añen: Abel
zeure yopu onaren
opariak, Abaían gure
Eñkabearen eskaña, ta
Melkisedek zeure yau-
pari nagusiak opaldu
eutzun eskain deuna,
eñubako oparia, añtu
zenduzan lez.

Yaupariak opañi-gain makurtuta esaten dauna:

Yainko alorodun :
zure Gotzon deunari,
opariok goiko zeure
opañira, zaran Urtzi
aundiaren begietara,
eroateko agindu dagio-
zula otoi ta añen dagi-
tzugu; emengo opañi

los gloriosae ascensio-
nis: offerimus praecla-
rae Maiestati tuae de
tuis donis ac datis, ho-
stiam † puram, ho-
stiam † sanctam, ho-
stiam † immaculatam,
Panem † sanctum vi-
tae aeternae, et Calicem
† salutis perpetuae.

Supra quae propitio
ac sereno vultu respi-
cere digneris: et ac-
cepta habere, sicuti ac-
cepta habere dignatus
es muuera pueri tui
iusti Abel, et sacrificium
Patriarchae nostri
Abrahamae: et quod tibi
obtulit summus sacer-
dos tuus Melchisedech,
sanctum sacrificium,
immaculatam hostiam.

Supplices te roga-
mus, omnipotens Deus:
iube haec perferri per
manus sancti Angeli
tui in sublime altare
tuum, in conspectu di-
vinae Maiestatis tuae:
ut quotquot ex hac al-

ontatik zeure Semearen Gor + putz eta O + dol deunak artuko doguzan gustiok goitiko oneskun eta eskañ orotaz bete gaikezan. Kisto gure Yaun beraxe dala bide. Olantxe.

IL-OROITZALDIA

Gomuta, Yauna, gu baño lenago ziñestun bizi izanda, orain gentza-lotan dagozan **I. I.** zeure yopuakaz be.

Euroi, Yauna, ta Kisto'gan atsedan diran gustiai, atsegiña, argia ta gentzea diran lekua emoteko deskatzugu. Kisto gure Yaun beraxe dala bide. Olantxe.

Baita geuri, zure efuki aundiaz itxaroten garan zeure yopu obendioi, be, Yon, Estepan, Matai, Barnaba, Iñaki, Alesander, Markelin, Kepa, Pelikite, Perpe-

taris participatione sacrosanctum Filii tui Cor + pus et San + guinem sumpserimus, omni benedictione caelesti, et gratia repleamur. Per eundem Christum Dominum nostrum, Amen.

COMMEMORATIO PRO DEFUNCTIS

Memento etiam, Domine, famulorum, famularumque tuarum **N.** et **N.**, qui nos praecesserunt cum signo fidei, et dormiunt in somno pacis.

Ipsis, Domine, et omnibus in Christo quiescentibus, locum refrigerii, lucis et pacis, ut indulgeas, deprecamur. Per eundem Christum Dominum nostrum. Amen.

Nobis quoque peccatoribus famulis tuis, de multitudine miserationum tuarum sperantibus, partem aliquam et societatem donare digneris, cum tuis sanctis

te, Agate, Luke, Iñese, Koikile, ta Anastase zeure beldu ta ziñopa ta beste deun gustien ondorekide ta lagun gaikezala iguzu; euren bazkun-bañuan artu gagizuz, ařen, ez geure irabazi-arauz zeure erukiařen baño. Kistogure Yauna dala bide.

Emoi on gustiok onen bidez sortu-erazo, do † netu, biz † tu, on † etsi ta emoten daukuzuz, ba, beti Yaun ořek.

Bere † bidez, bera † kin eta bera † gan zeuri, Yainko Aita † alorodun oři, Goteu † na'kin batez omen eta aintza oro.

I. Amaibako egunetan.

E. Olantxe.

GEURE AITA

Otoi-dagigun

apostolis et martyribus: cum Ioanne, Stephano, Mathia, Barnaba, Ignatio, Alexandro, Marcelino, Petro, Felicitate, Perpetua, Agatha, Lucia, Agnete, Caecilia, Anastasia, et omnibus sanctis tuis: intra quorum nos consortium, non aestimator meriti, sed veniae, quaesumus, largitor admitte. Per Chistum Dominum nostrum.

Per quem haec omnia, Domine, semper bona creas, sancti † ficas, vivi † ficas, bene † dicis, et praestas nobis.

Per ip † sum, et cum ip † so, et in ip † so, est tibi Deo Patri † omnipotenti, in unitate Spiritus † sancti, omnis honor et gloria.

S. Per omnia saecula saeculorum.

M. Amen.

PATER NOSTER

Oremus.

Goiko Yaunaren beraren agindu ta irakas-kintza-arauz diñogu:

Geure Aita goikoa: zeure izena donetsi bedi; zeure ala bel; zeure gurea egin bedi donokian lez ludian be.

Emoguzu gaur be geuretzako ogi egunorkoa; azketsi guri geure zoía, geuk be geure zordunena dazketsegun lez; ta ziltzaldian ezkagizuz utzi.

E. Gaitzetik yabon baño.

Olantxe, **darantzu yaupariak; eta gero:**

Yabon gagizuz, aien, Yaun oiek, lengo, oingo ta geroko gaitz orotatik; eta Miren beti Neskarbi zoruntsu Yainko-Ama aintzatsuaren, Kepa ta Paul eta Ander zeure beldu zoruntsuen, eta beste deun oroen bitartez, biztaldi ontan gentzea beratsu emoguzu; zeu-

Praeceptis salutari-bus moniti, et divina institutione formati, audemus dicere:

Pater noster, qui es in caelis: Sanctificetur nomen tuum: Adveniat regnum tuum: Fiat voluntas tua, sicut in caelo et in terra.

Panem nostrum quotidianum da nobis hodie: et dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Et ne nos iuducas in tentationem.

M. Sed libera nos a malo. Amen.

Libera nos, quaesumus, Domine, ab omnibus malis, praeteritis, praesentibus et futuris: et intercedente beata et gloriosa semper virgine Dei Genitrice Maria, cum beatis Apostolis tuis Petro et Paulo, atque Andrea, et omnibus Sanctis, da propitius pacem in diebus

re efukiak lagunduta, obentzaz gaizkatu, ta nabasi orotzaz zaindu gaikezan. Yosu-Kisto zeure Seme ta gure Yaun beraxe dala bide; berau be Yainkoa da, ba, ta bizia ta agintzea zeu ta Goteunarekin batez dauz, amaibako egunetan.

E. Olantxe.

I. Yaunaren † gentzea zue † kin beti † beike.

E. Baita zeure gooarekin be.

Oteun-zatitxua odol deunari nastetan dautsola:

Yosu-Kisto gure Yaunaren Gorputz-Odolen naste - eskintze oneik, artuko doguzanoi betiko biztaldirako bide izan beikeguz. Olantxe.

YAINKO-BILDOTS

Ludiko obenak kentzen dozuzan Yainko-Bildots: efuki zakigu.

Ludiko obenak kentzen dozuzan Yainko-Bildots: efuki zakigu.

nostris: ut ope misericordiae tuae adiuti, et a peccato simus semper liberi, et ab omni perturbatione securi.

Per eundem Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus, per omnia saecula saeculorum.

M. Amen.

S. Pax † Domini sit † semper vobis † cum.

M. Et cum spiritu tuo.

Haec commixtio, et consecratio Corporis et Sanguinis Domini nostri Iesu Christi, fiat accipientibus nobis in vitam aeternam. Amen.

AGNUS DEI

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi: misere-re nobis.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi: misere-re nobis.

Ludiko obenak kentzen dozuzan Yainko-Bildots: gentza iguzu.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi: dona nobis pacem.

Gokaxo-yaupa edo arimaen mezetan beste onetara esaten da:

Ludiko obenak kentzen dozuzan Yainko-Bildots: atsedena emoyezu.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi: dona eis requiem.

Ludiko obenak kentzen dozuzan Yainko-Bildots: atsedena emoyezu.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi: dona eis requiem.

Ludiko obenak kentzen dozuzan Yainko-Bildots: betiko atsedena emoyezu.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi: dona eis requiem sempiternam.

Gero, Yaupariak, yaunañtu baño lenago, urango iru otoyak esaten dauz. Lelengoa, baña, gokaxo-yaupaetan ezta esaten.

Zeure belduai, Gentzea dutzuet, neure gentzea damotzuet, esan zeutzen Yosú-Kisto, Yaunoi: ene obenak-barik zeure Doibatzaren ziñeskintzea begiztu, ta beroni zeure gura-arauzko gentzea ta batasuna emoyozuz: amai-bako egunetan bakal-dun bizi zaran Yainko orek. Olantxe.

Domine Iesu Christe, qui dixisti apostolis tuis: Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: ne respicias peccata mea, sed fidem Ecclesiae tuae: eamque secundum voluntatem tuam pacificare et coadunare digneris: Qui vivis et regnas Deus, per omnia saecula saeculorum. Amen.

Yosu - Kisto Yaun, Urtzi biziaren Seme, Aitaren gurea zala-ta, Goteuna lagun, gizadia zeure eriotzaz biztu dozun ori: zeure Gorputz-Odoldeun-deunon bidez ene oben eta beste gaitz orotatik yabon nagizu; eta beti zeure aginduai eutsin eta zeugandik iñoz be aldendu ez naikela indazu, afen, Yainko Aita beraxekin eta Goteunakin amaibako egunetan bakaldun bizi zaran Yainko orek. Olantxe.

Yosu-Kisto Yaun ori: nik deunge onek artu gura dodan zeure Soña ez bekit galguntzarako epai-bide izango, zeure erukiafen gogo-gorputzentzako zainbide ta sendabide baño. Indazu, Yainko Aita ta Goteunakin batez amaibako egunetan bakaldun bizi zaran Yainko orek. Olantxe.

Domine Iesu Christe, Fili Dei vivi, qui ex voluntate Patris, cooperante Spiritu Sancto, per mortem tuam mundum vivificasti: libera me per hoc sacrosanctum Corpus et Sanguinem tuum ab omnibus iniquitatibus meis, et universis malis: et fac me tuis semper inhaerere mandatis, et a te nunquam separari permittas: Qui cum eodem Deo Patre, et Spiritu Sancto vivis et regnas Deus in saecula saeculorum. Amen.

Perceptio Corporis tui, Domine Iesu Christe, quod ego indignus sumere praesumo, non mihi proveniat in iudicium et condemnationem, sed pro tua pietate prosit mihi ad tutamentum mentis et corporis, et ad medelam percipiendam: Qui viviset regnas cum Deo Patre in unitate Spiritus Sancti Deus, per omnia saecula saeculorum. Amen.

Belaunikatuta gero :

Goi-ogia aítu ta
Yaunaren izena oles-
dagiket.

Panem caelestem ac-
cipiam, et nomen Do-
mini invocabo.

Gero, bere bulaña yoten daula, yaupariak irutan esaten dau:

Yauna, zu neurega-
natuteko enozu gauza;
zeuk itz-egiñaz beste-
barik sendatuko da nire
gogoa.

Domine, non sum
dignus, ut intres sub-
tectum meum, sed tan-
tum dic verbo, et sana-
bitur anima mea.

Yaupariak yaunaítzekoan esaten dauna:

Yosu - Kisto gure
Yaunaren Soin onek
nire gogoa betiko biz-
taldirako yabon beike.
Olantxe.

Corpus Domini no-
stri Iesu Christi custo-
diat animam meam in
vitam aeternam. Amen.

Yaupariak, belaunikatzen danean.

Zer ete damoskeot
ba Yaunari beragandik
aítu dodazan onegin
gustien ordez? Edontzi
osasungaríia aítu, ta
Yaunaren izena oles-
dagiket.

Quid retribuam Do-
mino pro omnibus quae
retribuit mihi? Calicem
salutaris accipiam, et
nomen Domini invo-
cabo.

Yauna goraldtu ta
deitu egingo dot bai, ta
neure arerioetatik gaiz-
katuko nau.

Laudans invocabo
Dominum, et ab inimi-
cis meis salvus ero.

Odol deuna artzekoan:

Yosu - Kisto gure
Yaunaren Odol onek
nire gogoa betiko biz-
taldirako yabon beike.
Olantxe.

Sanguis Domini no-
stri Iesu Christi custo-
diat animam meam in
vitam aeternam. Amen.

KISTAREN YAUNARTZEA.

**Yaupa-entzuleak yaunartu bear ba-dabe, yaupa-
erasoleak Confiteor Deo esanda, yaupariak
onan daraike:**

Iurtzi aloroduna
eruki bekizue; eta zeuen
obenak azketsita, beti-
ko biztaldira eruango al
zauz.

E. Olantxe.

Iyaun alorodun
erukitsuak berati zeuen
obenetazko azkitza ta
azkespena bemotzuez.

E. Olantxe.

S. Misereatur ve-
stri omnipotens Deus,
et dimissis peccatis ve-
stris peducat vos ad
vitam aeternam.

M. Amen.

S. Indulgentiam, ab-
solutionem et remis-
sionem peccatorum ve-
strorum tribuat vobis
omnipotens et miseri-
cors Dominus.

M. Amen.

Yaupariak, oteuna yasorik:

Ona emen, Yainko-
Bildotsa, ona emen
ludiko obenak kentzen
dauzana.

Ecce Agnus Dei, ec-
ce qui tollit peccata
mundi.

Gero irutan esaten dau:

Yauna, zu neureganatuteko enozu gauza; zeuk itz-egiñaz bestebarik sendatuko da nire gogoa.

Domine, non sum dignus ut intres sub tectum meum, sed tantum dic verbo et sanabitur anima mea.

Yoskorputza bakotxari emotekoan:

Yosu-Kisto gure Yaunaren Soin onek zure gogoa betiko biztaldirako yabon beike.

Corpus Domini nostri Iesu Christi custodiat animam tuam in vitam aeternam. Amen.

GARBIKETEIA

Aboz artu dogunau gogo garbiz yabongo al dogu; eta biztaldi ontako emoi au betiko sendabide biurtuko al yaku.

ABLUTIONES

Quod ore sumpsimus, Domine, pure mente capiamus: et de munere temporali fiat nobis remedium sempiternum.

Yaupariak atzamañak garbitzean onan dañai:

Yauna, yan dodan zure Soña ta edan dodan zeure Odola neure eñai-eñayetán lotu beikez; eta gogo-yaki garbi ta deun oneik alikatu nabenezkero, gaiztake-ri-orban oro ezabatu egistazuz, añen, amai-bako egunetan bakal-dun bizi zaran oñek. Olantxe.

Corpus tuum, Domine, quod sumpsi, et Sanguis quem potavi, adhaereat visceribus meis: et praesta; ut in me non remaneat scelerum macula, quem pura et sancta refecerunt sacramenta: Qui vivis et regnas in saecula saeculorum. Amen.

YAUNARTZAKOA

COMMUNIO

Egunari dagokiona.

I. Yauna zuekin.

S. Dominus vobiscum.

E. Baita zure go-goarekin be.

M. Et cum spiritu tuo.

Otoi-daigun.

Oremus.

YAUNARTZOSTEKOA

POSTCOMMUNIO

Egunari dagokiozanak.

Gero bañiz:

I. Yauna zuekin.

SS. Dominus vobiscum.

E. Baita zure go-goarekin be.

M. Et cum spiritu tuo.

I. Zoakez: yaupea amaitu da.

S. Ite Missa est.

E. Yainkoari eska-
rak.

M. Deo gratias.

«Gloria in excelsis» esaten eztan yaupaetan
«Ite, Missa est» ordez:

I. Yauna onetsi
daigun.

S. Benedicamus
Domino.

E. Yainkoari eska-
rak.

M. Deo gratias.

Gokaxo-yaupaetan, bañiz:

I. Goyan begoz.

E Olantxe.

S. Requiescant in
pace.

M. Amen.

Yaupariak ondi-erdian makurtuta esaten dauna:

Irukoitz deun: ontzat
artu, airen, zure yopu
onen opariau; eta nik,
duin enazan onek, zeu
Yainko oren ageñian
egin dodan yaupeau
zeuretzat oldezkoa ta
ni ta euren aldez eske-
ñi dodan gustientzako,
zeure erukiañen, azkes-
koña izan beike. Kisto
gure Yauna dala bide.
Olantxe.

ONESPENA

I. Yaun - goiko
alorodun, Aita ta Seme
ta Goteunak on † etsi
zagiz.

E. Olantxe.

Placeat tibi, sancta
Trinitas, obsequium
servitutis meae: et
praesta; ut sacrificium,
quod oculis tuae maie-
statis indignus obtuli,
tibi sit acceptabile, mi-
hique, et omnibus, pro
quibus illud obtuli, sit,
te miserante, propitia-
bile. Per Christum Do-
minum nostrum. Amen.

BENEDICTIO

S. Benedicat vos
omnipotens Deus, Pa-
ter, et Filius, † et Spi-
ritus Sanctus.

M. Amen.

AZKEN-GOIZPARKIA

I. Yauna zuekin.

S. Dominus vobi-
scum.

E. Baita zeure go-goarekin be.

I. Yon'en arauzko Goizpararen lena. (Joan., I, 1-14).

E. Aintza zeuri, Yauna.

Lenean zan Aditza, ta Aditza Yainkoa'gan egoan, eta Yainkoa zan Aditza. Au lendik egoan Yainkoa'gan. Bere bidez egin da dana; eta ezta bera - barik egin egindako ezer be. Beragan bizmena zan, eta bizmena gizonen argia zan; eta argiak ilundietan argi - egin - airen, ilundiak ez eben artu. Izan zan Yainkoak bidaldutako gizona, Yon eretxona. Au ziñaldaritzat etoñi zan, argia ziñaltzeko, bere bidez orok ziñetsi egien. Bera etzan argia, argia ziñaltzekoa baño. Bestea zan egizko argia, ludi ontara etoñitako gizon oro argiztuten dauzana. Ludian egoan, eta ludia bere bidez egin zan, eta ezaban ludiak

M. Et cum spiritu tuo.

S. Initium sancti Evangelii secundum Iohannem. I, 1-14.

M. Gloria tibi Domine.

In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum facta sunt: et sine ipso factum est nihil, quod factum est: in ipso vita erat, et vita erat lux hominum: et lux in tenebris lucet, et tenebrae eam non comprehenderunt. Fuit homo missus a Deo cui nomen erat Iohannes. Hic venit in testimonium, ut testimonium perhiberet de lumine, ut omnes crederent per illum. Non erat ille lux, sed ut testimonium perhiberet de lumine. Erat lux vera, quae illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. In mundo erat, et

bera ezautu. Berietara etoñi zan, eta bereak ezeben arñu. Baña, Yainko-semetuteko almena emon eutsen bera arñu eben gustiai, bere izenaz ziñesten dabenai; abek eztira odole-tik jayo, ezta aragi-irñtsetik, ezta gizon-guratik be, Yainkoa'gandik baño. *Eta Aditza gizatu egin zan, eta geure arñtean bizi izan zan; eta ikusi genduan bere aintzea, eskañ-egietaz betetako Aitaren Seme-bakañari dagokion aintzea.*

E. Yainkoari eskañak.

XIII Lon Doipuruaren aginduz, yaupa ixilaren ostean belaunbikoñurik egiteko otoitzak:

Lenengoz, iru Agurñ Miren, eta Agurñ Andera esaten dira; eta gero:

I. Geure aldez otoiegin, Yainko - Ama deun oñek.

E. Yosu Kisto'k abindutakoa jaritxi dagikegun.

mundus per ipsum factus est, et mundus eum non cognovit. In propria venit, et sui eum non receperunt. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his, qui credunt in nomine eius: qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntati viri, sed ex Deo nati sunt. *Et Verbum caro factum est, et habitavit in nobis: et vidimus gloriam eius, gloriam quasi Unigeniti a Patre, plenum gratiae et veritatis.*

M. Deo gratias.

S. Ora pro nobis, sancta Dei Genitrix.

M. Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

Otoi-daigun

Geure abaroa ta indaía zaran Yainko ori: zeuri deadaí dagitzun eíiau oldez begiratu, aíen; eta Miren Yainko-Ama neskarbi aintzatsua, Yoseba bere Ezkon zoruntsua, Kepa ta Paul zeure Beldu zoruntsuak eta beste deun oro bitaíteko doguzalarik, obendi-donekunderako ta Doibatx Ama deunaren azkatasun - gorespentarako dagitzuguzan otoitzok eíukiz ta biozperaz entzuzuz. Kistogeure Yauna dala bide. Olantxe.

Mikel Gongotzon deun oíek, gudaldian aldeztu ta goteungearen gaiztakeri ta maltzuíkerietatik yabon gaikezuz. Goiko Yau-nak bezau dagikela, aíen-dagigu; eta zuk, goi-gudoztearen Buruzagi oíek, ludi ontan gogoak galbideratuten diñarduen Satan eta

Oremus

Deus refugium nostrum et virtus, populum ad te clamantem propitius respice: et intercedente gloriosa et immaculata Virgine Dei Genitrice Maria cum beato Ioseph eius Sponso, ac beatis Apostolis tuis Petro et Paulo et omnibus Sanctis, quas pro conversione peccatorum, pro libertate et exaltatione sanctae Matris Ecclesiae, preces effundimus, misericors et benignus exaudi. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Sancte Michäel Archangele, defende nos in praelio: contra nequitiam et insidias diaboli esto praesidium. — Imperet illi Deus, — supplices deprecamur: tuque Princeps militiae caelestis, Satanam aliosque spiritus malignos, qui ad perditionem animarum pervava-

beste gokaiztoak Urtzi' ren indaiaz gaiztokian lotu egizuz.

E. Olantxe.

gantur in mundo, divina virtute in infernum detrude.

M. Amen.

Gero irutan esaten da:

I. Yosu-Biotz deunoi.

E. Eruki zakigu.

S. Cor Iesu Sacratissimum.

M. Miserere nobis.

(Saspi urte ta saspi befogeikaroko nekazkea).

ASTE GURENA

Aste gurena, Dribatzak Yosu-Kristo gure
Yauraren dekaldia gausikiri ospatzen dau
urte-ara da. Aste nagusia, Aste dena ta Neke-
astea izenak be erosten yakoz.

Aste ontan Dribatzak txadonkizunen felelki-
zunen) bidetz kistar oroi Eroslearen egiten gu-
rean gogorazolen dautsez, erokunde-eroyak
eskuratu dagiklezan, Eta kistar iludak, III
eangilik onuntza beintzat, Aste gureneko tx-
adonkizunetara gurez ta gogotsu erdu izan dira,

ASTE GURENA

eta Yauraren dekaldia gausikiri ospatzen dau
tauteko, egun onetan berau-egun izan darte.

Erdi da, zeu be, kistar yaurtzele ori, erdu
egun onetako txadonkizunetara, eta, oben-az-
kospena lotuteko, berru-egiteaz ta eruki-egite-
neko ez aritu.

beste gukaltzoak Urtzi
ren indaraz gaiztokian
loa egiaz.

Oiantxe.

gantur in mundo, divi-
na virtute in Infernum
defuda.

M. Amen.

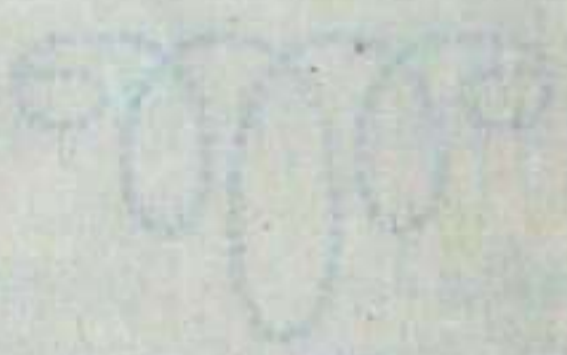
Gisuratan euren da.

1. Yosu-Bioz den-
no,
2. Eruki rakigu.

3. Cor-lesu Sacra-
mentum,
4. Misereere nobis.

(Sasi urte ta sasi Cor-lesu arkaketa).

ASTE GURENA

ASTE GURENA

Aste gurena, Doibatzak Yosú-Kisto gure Yaunaren Nekaldia nausikiro ospatuten daun urte-aroa da. Aste nagosia, Aste deuna ta Neke-astea izenak be ereisten yakoz.

Aste ontan Doibatzak txadonkizunen (eleizkizunen) bidez kistañ oroi Eroslearen egiñen gurenak gogorazoten dautsez, eroskunde-emoyak eskuratu dagikiezan. Eta kistañ zindoak, Ill eungitik onuntza beintzat, Aste gurenako txadonkizunetara euréz ta gogotsu erdu izan dira; eta, Yaungoikoaren erukia ta eskaña obeto loñtuteko, egun oneitan barau-egin izan daroe.

Erdu, ba, zeu be, kistañ yauntzale ori, erdu egun oneitako txadonkizunetara; eta, oben-azkespena loñtuteko, barau-egiteaz ta eruki-egiñenakaz ez aztu.

ABAR-IGANDEA

Igande ontan Yosu-Kisto geure Yauna Yerosolima'ra nausikiro sartu zana ospatuten da-ta, orduan yudañak Yosu igaro bear zan bidera abarñak yaurti ebezalako, Abar-igandea deritxo.

Igande ontako ibildeun edo txaubirea aspalditikoa da; 385'g. urtean Yerosolima'n bertan izandako ibildeunaren bari bai-dogu beintzat.

Abar-ibildeunean itxita egoten diran txadonateak gurutzeaz yorik zabalduateak, obenak itxita egozan donoki-ateak Kisto'ren eriotzak zabaldu euzala dikur.

ABAR-ONESPENA

**Yaupariak, ondi-erdian mun-eginda gero,
Idazki-aldean onanesaten dau:**

(Mat. 21.)

Eslena. A intza Dabi'ren Semeari: done-tsia Yaunaren izenaz datořena. Ixařel'go Bakaldun ori! Aintza goyetan.

I. Yauna zuekin.

E. Baita zeure go-goarekin be.

OTOI - DAIGUN. **Z**eu maite ta laztan izatea

Ant. Hosanna filio David: benedictus qui venit in nomine Domini. O Rex Israel: Hosanna in excelsis.

V. Dominus vobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

OREMUS. Deus, quem diligere et amare

zuzenbidezkoa dan Ur-
tzi ori: zeure eskařetiko
emoi bikañak geugan
ugaldu egizuz; eta zeu-
re Semearen eriotzaz,
ziñesten doguna itxaro-
teko bidea emoneusku-
zunezkero, bere berbiz-
kundeaz, opa doguna
yaristeko iguzu: Bera
be Yainko da-ta bizi ta
agintzea zeu ta Go-
teunarekin batez dauz
amaibako egunetan.

E. Olantxe.

iustitia est, ineffabilis
gratiae tuae in nobis
dona multiplica: et qui
fecisti nos in morte Fi-
lii tui sperare quae cre-
dimus; fac nos eodem
resurgente pervenire
quo tendimus: Qui te-
cum vivit et regnat in
unitate Spiritus Sancti,
Deus per omnia saecu-
la saeculorum.

R. Amen.

IRAKURĠGAYA

Bidezkunde-idaztiko
irakuřgaya. **XV, 27;**
XVI, 1-7.

Egun aetan: Ixařel-
dařak Elim'era, amabi
ituřburu ta irurogeta-
mař palmondo egozan
lekura eldu ziran, eta
etzauntzak ur - ondoan
ipiñi ebezan. Gero, ixa-
řeldař gizoztea Elim'
etik urtenda Sin'en,
Elim eta Sinai bitařte-
ko lekaroan, gelditu
zan, Egito'tik urten zi-
ranetiko ilabete ta ama-

Lectio libri Exodi,
XV, 26 XVI, 1-7.

In diebus illis: Vene-
runt filii Israel in Elim,
ubi erant duodecim
fontes aquarum, et se-
ptuaginta palmae: et
castrametati sunt iuxta
aquas. Profectique sunt
de Elim, et venit omnis
multitudo filiorum Is-
rael in desertum Sin,
quod est inter Elim et
Sinai: quintodecimo die
mensis secundi, post-
quam egressi sun-

boskañen egunean. Eta bakañtegi artan ixañeldañ-gizozteak Mois ta Aron'en aurka marmar yardun eban, esaten: Egito'n Yaunaren eskuz il ba-gitzazan, oba; an, beintzt, lapiko okeladunen ondoan yezañita gura añã ogi yaten genduan: zegaitik ekañi gozuez lekaro ontara, bertan gustiok gosez ilteko? Orduan, Yaunak Mois'i esan eutson: Euria lez goitiko ogia emongo dautzuet, ba; gizozteak urten eta egun bakotxerako beañ añã artu beike; eta neure lagia beteko daunetz dakusket. Seigañen egunean egunerokoa bikoiztuta añã artuko dabe, uringo egunera-ko eukiteko. Eta Mois ta Aron'ek ixañeldañ gustiai esan eutsien: Egito'tik Yaunak berak atera zinduzala ezautuko dozue gaur añã-

de terra Aegypti. Et murmuravit omnis congregatio filiorum Israel contra Moysen et Aaron in solitudine. Dixeruntque filii Israel ad eos. Utinam mortui essemus per manum Domini in terra Aegypti, quando sedebamus super ollas carnum, et comedabamus panem in saturitate: cur eduxistis nos in desertum istud, ut occideretis omnem multitudinem fame? Dixit autem Dominus ad Moysen: Ecce ego pluam vobis panes de caelo: egrediatur populus, et colligat quae sufficiunt per singulos dies: ut tentem eum, utrum ambulet in lege mea, an non. Die autem sexto parent quod inferant: et sit duplum quam colligere solebant per singulos dies. Dixeruntque Moyses et Aaron ad omnes filios Israel: Vespere scietis quod Dominus eduxerit vos de

tsaldean, eta biar goizean Yaunaren aintzea dakuskezue.

E. Eskararak Yainkoari.

terra Aegypti: et mane videbitis gloriam Domini.

R. Deo gratias.

Abesteliak (abeslari-taldeak) urango erantzukari au abesten dau:

E. Yaupariak eta Parixetararak batzara egin eben, eta inoen: Gizon onek alatz asko egiten dauzta, zer egingo ete dogu? Olan utzizkero, orok ziñetsiko dautsoe: * Eta eromatararak etoñi, ta geure luñalde ta eriaz yabe egingo dira.

I. Orduan, euretariko batek, Kaipa izenduna bera, ta urte atako yaupari nagusia, iragarri egin eban, esanik: Eñi guztia il ezteiken, bere ordez gizon bat il izatea dagokizue. Aiezkerok, ilteko erabagi eben, esanik: * Eta eromatararak etoñi...

R. Collegerunt pontifices et Pharisei concilium, et dixerunt: Quid facimus, quia hic homo multa signa facit? Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum: * Et venient Romani, et tollent nostrum locum, et gentem.

V. Unus autem ex illis, Caiphas nomine, cum esset pontifex anni illius, prophetavit, dicens: Expedi vobis et unus moriatur homo pro populo, et non tota gens pereat, Ab illo ergo die cogitaverunt interficere eum, dicentes. * Et venient Romani...

Edo ta beste erantzunkari aun be abestu daiteke:

E. Gaimelurantziti |

R. In monte Olive-

mendian Aitari otoi egin eutson: Aita, al ba-da, edontzi au neugandik aldendu, a'ren. * Gogoa, bai, leyatsu dago: aragia, ba'riz, aul: zeure gurea egin bedi. **I.** Ernai egon, eta a'ren-egizue, ziltzean ez sa'rtzeko. * Gogoa bai, leyatsu...

ti oravit ad Patrem: Pater, si fieri potest, transeat a me calix iste. * Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma: fiat voluntas tua. **V.** Vigilate, et orate ut non intretis in tentationem. * Spiritus quidem...

GOIZPARKIA

I. Matai'ren arauzko Goizpar' deunaren ya'raikuna. **XXI, 1-9.**

E. Aintza zeuri, Yauna.

Aldi atan: Yosu Yerolima'ra u'feratuten zala, Bepage'ra, Gaimeluraizti mendi-ondorra, elduta, bere belduetariko bi bidaldu euzan, esanik: Zoaz age'rian dozuen base'ri ortara, ta berealaxe idoroko dozue asteme lotua, astakumeaz; azkatu, ta eka'rskedazue; eta i'ñok ezer esango ba-leutzue, Yau-nak bea' dauzala eran-tzun; eta berealaxe la-

V. Sequentia sancti Evangelii secundum Matthaeum, **XXI, 1-9.**

R. Gloria tibi Domine.

In illo tempore: Cum appropinquasset Iesus Ierosolymis, et venisset Bethphage ad montem Oliveti: tunc misit duos discipulos suos, dicens eis: Ite in castellum, quod contra vos est, et statim invenietis asinam alligatam, et pul-lum cum ea: solvite, et adducite mihi: et si quis vobis aliquid dixerit, dicite quia Dominus his opus habet: et confestim dimittet eos. Hoc

gako dautzuez. Au gustiau, iragarleak esandakoa betetako yozan: Esan Sion-alabeari: Ona emen, eure Bakalduna otzan-otzan datořkin, astama-ganean yezařita; eta astakumea, bustařipetu oi danarena. Yoan ziran, ba, ikasleak, eta Yosuk agindu eutsen letxe egin eben. Eta astemea ta astakumea ekaři, ta euren soņekoak az apainduta, ganean yezaři-erazo eben. Eta gizozteko askok euren soņekoak bidean edaztuten ebezan; eta beste batzuk zugatzetatik abarřak ebagi ta bidera yaurřiten ebezan. Eta aũrean eta atzean yoyan ozteak, Gora Dabi'ren Semea, Donetsia Yaunaren izenaz datořena, oyu-egiten eban.

autem totum factum est, ut adimpleretur quod dictum est per Prophetam dicentem: Dicitur filiae Sion: Ecce rex tuus venit tibi mansuetus, sedens super asinam, et pullum filium subiugalis. Euntes autem discipuli, fecerunt sicut praecepit illis Iesus. Et adduxerunt asinam, et pullum: et imposuerunt super eos vestimenta sua, et eum desuper sedere fecerunt. Plurima autem turba straverunt vestimenta sua in via: alii autem caedebant ramos de arboribus, et sternerant in via: turbae autem, quae praecedebant et quae sequebantur, clamabant, dicentes: Hosanna filio David: benedictus, qui venit in nomine Domini.

Yaupariak uřengo otoi ta yaupalena abesten dauz:

I. Yauna zuekin.

E. Baita zeure go-goarekin be.

V. Dominus vobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

OTOI-DAIGUN. **S**en-
 datu, Yainko oñek,
 zeugaz itxaroten dira-
 nen zñesmena, ta euren
 eskari apalak erukiz
 entzun; ixuri geugana
 zeure eruki ugaria;
 on † etsi palmondo edo
 gaimelurátxen abarok
 be; eta, Doibatz-lenan-
 tzez, Noe ontzitik atara-
 zanean eta Moises ixa-
 reldarakin Egito'tik ur-
 zanean askotu egin
 zenduzanezkero, geu
 be palmadar ta gaimel-
 uráitz-abarok eskuetan
 eroanik egiñen onakaz
 Kisto'gana aurkeztu, ta
 bere bidez betiko atse-
 giñetara sartu gaikeza-
 la egizu. Bera be
 Yainkoa da, ta, bizi
 ta agintzea zeu ta Go-
 teunarekin batez dauz.

I. Amaibako egu-
 netan.

E. Olantxe.

I. Yauna zuekin.

E. Baita zeure go-
 goarekin be.

I. Gora biotzak.

OREMUS. **A**uge fidem
 in te sperantium Deus,
 et supplicum preces cle-
 menter exaudi: veniat
 super nos multiplex mi-
 sericordia tua: bene †
 dicantur et hi palmites
 palmarum, seu oliva-
 rum: et sicut in figura
 Ecclesiae multiplicasti
 Noe egredientem de ar-
 ca, et Moysen exeun-
 tem de Aegypto cum
 filiis Israel: ita nos por-
 tantes palmas, et ramos
 olivarum, bonis actibus
 occurramus obviam
 Christo: et per ipsum in
 gaudium introeamus
 aeternum. Qui tecum
 vivit et regnat in unita-
 te Spiritus Sancti,
 Deus.

V. Per omnia sae-
 cula, saeculorum.

R. Amen.

V. Dominus vobi-
 scum.

R. Et cum spiritu
 tuo.

V. Sursum cor-
 da.

E. Yaunagan doguz.

I. Geure Yaun eta Yainkoari eskañ-dagion.

E. Egokia ta bidezkoa da ori.

Egokia ta zuzena, bidezkoa ta osasuntsua da, bai, guk zuri, Yaun deun, Aita alordun, betiko Urtzi ori, beti ta edonun eskañ-egitea. Zure deun-batzak aintzaldtu egiten zau; zeure izaki gustiek euren irazale ta Yainko barkatatzat ezagututen zabe-ta, zeuri yopuegiten dautzue; zeuk egindako gauza gustiek goraldtu ta zeure deunak onetsi egiten zabe, zure Semebakarañaren izen aundia ludi ontako bakaldun eta aldun oroen egerian oyuka autoitzen dabelarik. Beroni Gotzonak eta Gongotzonak, Yaunalkiak eta Yabegodunak lagun egiten dautsoe; eta goi-gudarozte osoz batera ereserki ain-

R. Habemus ad Dominum.

V. Gratias agamus Domino Deo nostro.

R. Dignum et iustum est.

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare, nos tibi semper, et ubique gratias agere, Domine sancte, Pater omnipotens, aeternae Deus. Qui gloriaris in consilio sanctorum tuorum. Tibi enim serviunt creaturae tuae: quia te solum auctorem et Deum cognoscunt: et omnis factura tua te collaudat, et benedicunt te sancti tui. Quia illud magnum Unigeniti tui nomen coram regibus et potestatibus huius saeculi, libera voce confitentur. Cui assistunt Angeli et Archangeli, Throni et Dominationes: cumque omni militia caelestis

tzagañi au abesten dau-
tzue, ixildu - barik
esanaz:

Deuna, Deuna, Deu-
na, goi-gudoztien Ur-
tzi Yauna. Ortze-ludiak
zeure aintzaz beterik
agiri. dira. Aintza
goyetan! Donetzia
Yaunaren izenez dato-
rena. Aintza goye-
tan!

I. Yauna zuekin.

E. Baita zeure go-
goarekin be.

OTOI-DAIGUN. **Y**aun
deun, Aita alorodun,
Urtzi betikoñ ori: Uso-
ak ontzira atzera egin
ebanean bere mokoan
eroan ebana lako gai-
meluñaitz-adaska oneik
zeuk zubiletik sortu-
erazo dozuzanok, on †
etsita done † tsi egizuz,
ařen; aítuko dabezan
gustiek euren gogo-so-
ñentzako babesa izate-
ko, ta zeu Yaun oñen es-
kañ - ikuñau gaizkakun-
de-bidea daikeguntzat.
Amaibako egunetan
zeu ta Goteunarekin

exercitus, hymnum glo-
riae tuae concinunt, si-
ne fine dicentes:

Sanctus, Sanctus,
Sanctus, Dominus,
Deus Sabaoth. Pleni
sunt caeli et terra glo-
ria tua, Hosanna in ex-
celsis. Benedictus qui
venit in nomine Domi-
ni. Hosanna in ex-
celsis.

V. Dominus vobi-
scum.

M. Et cum spiritu
tuo.

OREMUS. **P**etimus,
Domine sancte, Pater
omnipotens, aeternae
Deus: ut hanc creaturam
olivae, quam ex ligni
materia prodire ius-
sisti, quamque columba
rediens ad arcam pro-
prio pertulit ore, bene
† dicere, et sancti †
ficare digneris: ut qui-
cumque ex ea recepe-
rint, accipiant sibi pro-
tectionem animae et
corporis: fiatque,
Domine, nostrae sa-
lutis remedium, tuae
gratiae sacramentum.

bakaldun bizi dan Yosukisto Yainko zeure Seme ta gure Yauna dala bide.

E. Olantxe.

OTOI-DAIGUN. **B**anatutakoa batu, ta batutakoa iraraun egiten dozun Urtzi: eskuetan abararak ebezalarik, Yosuri aurkeztu yakan gizoztea onetsi zenuan orek, zure izenaren opaz zeure yopu oneik zinez artuten dabezan palma ta gaimeluraitz-abarok be onetsi egizuz, aren; eurok ipiñiko diran edozein lekuko biztanleak zeure oneskuna yaristeko; eta zoritxar oro aldentuta, Yosukisto zeure Seme ta gure Yaunak erositakoak zeure ekuma orek yabon dagikezan. Berau be Yainkoa data bizi ta agintzea zeu ta Goteunarekin...

E. Olantxe.

OTOI-DAIGUN. **A**rduratasun gelgariaz adorebako gauzeakaz be geure gaizkakunde-bi-

Per Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum qui tecum vivit et...

R. Amen.

OREMUS. **D**eus, qui dispersa congregas, et congregata conservas: qui populis obviam Iesu ramos portantibus benedixisti: bene † dic etiam hos ramos palmae et olivae, quos tui famuli ad honorem nominis tui fideliter suscipiunt: ut in quemcumque locum introducti fuerint, tuam benedictionem habitatores loci illius consequantur: et omni adversitate effugata, dextera tua protegat quos redemit Iesus Christus Filius tuus Dominus noster: Qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti, Deus per omnia saecula saeculorum.

R. Amen.

OREMUS. **D**eus, qui miro dispositionis ordine, ex rebus etiam insensibilibus, dispen-

deak erakutsi nai izan dozuzan Urtzi ori: zeurre zĩñestunen biotz yauntzaleai adirazo, aĩen, euren onerako egun ontan gizozteak, goi-argiak eraginda, Erosleari aurkeztu ta bere aurean palma ta gaimeluraitz-abarak edazturik, iragarĩ ebana. Palma-abarak, buruzagi eriozkiñaren kaltezko garaipenak dikerẽz, ba; gaimeluraitz-adaskeak, bariz, gogogortzaldia e du dala adirazoten dabe zelan bait. Eta ulertu edo eban une atan bertan gizozte zoruntsu arek gure Erosleak, gizaroritxaraz erukituta, orori bizia emotearen, burugazi eriozkiñari gudatu, ta bere burueriotzaz garaituko ebanaren lenantza egiana. Oregaitik, aren garai-kunde aintzagaria ta eruki ugaria antzeztuko ebazan egipen a egin eban, eta gogo onez egin be. Eta guk be

sationem nostrae salutis estendere voluisti: da quaesumus; ut devota tuorum corda fidelium salubriter intelligant, quid mystice designet in facto, quod hodie caelesti lumine afflata, Redemptori obviam procedens, palmarum atque olivarum ramos vestigiis eius turba substravit. Palmarum igitur rami de mortis principe triumphos exspectant: surculi vero olivarum, spiritualem unctionem advenisse quodammodo clamat. Intellexit enim iam tunc illa hominum beata multitudo praefigurari: quia Redemptor nostre humanis condolens miseriis pro totius mundi vita cum mortis principe esset pugnaturus, ac moriendo triumphaturus. Et ideo talia obsequens administravit, quae in illo, et triumphos victoriae, et misericordiae pinguedinem declarant. Quod

egipen ori ta bere ikuña gogo-gogoan doguzala, zeuri, Yaun deun, Aita alordun, Urtzi betikoñ orñ, Yosu-Kistogeure Yaunaren bidez añen au dagitzugu: bere gorputz-atalak egin gozuzanezkero, beraugan eta berauxen bidez eriotz - ala garaituta, bere beñbizkunde aintzatsuz eskuañtu daikégula. Bera be Yainkoa da-ta, bizi ta agintzea zeu ta Goteunarekin batez dauz amaibako egunetan.

E. Olantxe.

OTOI-DAIGUN. Usoak ludiari gaimeluañitzadaskaren bidez gentzea iragañteko aginduzenduan Yainko ori: gaimeluañitz eta beste zugatzetatiko abañok goioneskunaz do † netu egizuz, añen, zeure eñgustiañentzako osasun-gañiak daikezan. Kistogure Yauna dala bide.

E. Olantxe.

OTOI-DAIGUN. **O**ñetsi, añen, Yauna, palma

nos quoque olena fide et factum et significatum retinentes, te Domine sancte, Pater omnipotens, aeterne Deus, per eundem Dominum nostrum Iesum Christum suppliciter exoramus: ut in ipso, at que per ipsum, cuius nos membra fieri voluisti, de mortis imperio victoriam reportantes, ipsius gloriosae resurrectionis participes esse mereamur. Qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus..

R. Amen.

OREMUS. Deus, qui per olivae ramum, pacem terris columbam nuntiare iussisti: praesta queasumus; ut hos olivae, ceterarumque arborum ramos, caelesti bene † dictione santifices: ut cuncto populo tuo proficiant ad salutem. Per Christum Dominum nostrum.

R. Amen.

OREMUS. **B**ene † dic quaesumus Domine hos

edo gaimelufaitz - abarok: eta zure efi onek gaur zeure opaz agirian dagianauberau, arerioa garaitu ta eruki-egine-nak maite-maite izanik, gogoz ta oldez bete dagikela, egizu. Amabako egunetan zeu ta Goteunarekin... Yosukisto zeure seme dala bide.

E. Olantxe.

palmarum, seu olivarum ramus: et praesta: ut quod populus tuus in tui venerationem hodierna die corporaliter agit, hoc spiritualiter summa devotione perficiat, de hoste victoriam reportando, et opus misericordiae summopere diligendo. Per Dominum nostrum...

R. Amen.

Yaupariak abarok kedaztuta gero:

I. Yauna zuekin.

E. Baita zeure gooarekin be.

OTOI-DAIGUN. **Y**OSUKISTO zeure Seme ta gure Yauna, bere burua geuganaño beratuz gu zeugana biurturik gaizkatu gengizan, ludi ontara bidaldu zenduan Yaungoiko ori: Idazteunekoa batetako Yerusalem'ra yoyala, gizozte zinehunak bere soñekoakaz ta ereñotz abarokaz gogo - gogoz bidea geritu eutson lez,

V. Dominus vobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

OREMUS. **D**eus, qui Filium tuum Iesum Christum Dominum nostrum, pro salute nostra in hunc mundum misisti, ut se humiliaret ad nos, et nos revocaret ad te: cui etiam, dum Ierusalem veniret, ut adimpleret Scripturas, credentium populorum turba, fidelissima devotione vestimenta sua cum ramis palmarum in via

geuk be ziñesmen-
bidea gertu dagiogula
iguzu, añen, beatzañiak
eta labanañiak kenduta,
geure egiñenak zeure
ageñian zuzendasun-
abañez garatuter: dirar-
larik, Yosu Kisto'ri be-
rari yañain gaikiozan-
tzat. Berau be Yain-
koa da-ta zeu ta Goteu-
narekin..

sternebant: praesta
quaesumus: ut illi fidem
viam praeparemus, de
qua, remoto lapide of-
fensionis, et petra scan-
dali, frondeant apud te
opera nostra iustitiae
ramis: ut eius vestigia
sequi mereamur: Qui te-
cum vivit et regnat in
unitate Spiritus san-
cti...

**Abañ-banatzaldian abesteliak urango eslenok
abesten dauz:**

Eslena. I beñtañak,
gaimeluraitz-abañak es-
kuetan, Yaunari aurkez-
tu yakozan, Aintza go-
yetan, oyuka esaten.

Beste esl. I beñtañak
soñekoak bidean edaz-
ten ebezan, eta, Aintza
Dabi'ren Semeari,
Donetsia Yaunaren ize-
naz datoñena, oyu-egi-
ten eben.

Aña. Pueri Hebraeo-
rum portantes ramos
olivarum, obviaverunt
Domino, clamantes, et
dicentes: Hosanna in
excelsis.

Alia Aña. Pueri He-
braeorum vestimenta
prosternebant in via, et
clamabant dicentes:
Hosanna filio David:
benedictus qui venit in
nomine Domini.

Gero, bañiz, Yaupariak:

I. Yauna zuekin.

E. Baita zeure go-
goarekin be.

V. Dominus vobi-
scum.

R. Et cum spiritu
tuo.

OTOI-DAIGUN. **Y**OSU-
Kisto gure Yaunari as-
takume-ganean yezari
eragin, eta eritar-oztea-
ri soñekoak edo zu-
gatz-abararak bidean
edaztu ta bera goralt-
zeko Aintza abesten
irakatsi eutsozun alo-
rodun Urtzi betiko ori:
aen erugabetasuna an-
tzartu al izanda, euren
irabazia be eskuratu
dagikegula iguzu, aien.
Kisto gure Yaun bera-
xe dala bide.

E. Olantxe.

OREMUS. **O**mnipo-
tens sempiterne Deus,
qui Dominum nostrum
Iesum Christum super
pullum asinae sedere
feciste, et turbas popu-
lorum vestimenta, vel
ramos arborum in via
sternere, et Hosanna
decantare in laudem ip-
sius docuisti: da quae-
sumus; ut illorum in-
nocentiam imitari pos-
simus, et eorum meri-
tum consequi merea-
mur. Per eundem Chri-
stum Dominum no-
strum.

R. Amen.

IBILDEUNA

**Ibildeuna astekoan yaupaltseñak onan
esaten dau:**

Goazen gentzatsu.

Procedamus in pace.

Abesteliaren erantzuna:

Kisto'ren izenez.

In nomine Christi.

Olantxe.

Amen.

Ibildeun-artean eslenok abesten dira:

Esl. (Mat. 12). **Y**au-

nak, Yerosolima'ra uré-

Aña. (Math. 12). **C**um

appropinquaret Domi-

ratu zanean, bere bel-
duetariko bi bidaldu
euzan, esanik: Zoaz
agerian dozuen baseñi
ortara, ta oindiño ga-
nean iñor yezañi ez ya-
kon astakumea idoroko
dozue lotuta; azkatu ta
ekañskedazue. Iñok
itanduko ba-leutzue,
Yaunak beañ dau,
erantzun. Azkatu ta
Yosu'gana ekañi eben,
ba; eta euren soñekoak
apaindu eben, eta
Yosu ganean yezañi
zan. Eta batzuk euren
soñekoak eta besteak
zugatz-abañak edazten
ebezan bidean; eta
atzekoak deadañ au
egien: Aintza, donetsia
Yauren izenaz datoñe-
na; donetsia Dabi geu-
re aitaren bakaldeña;
Aintza goyetan; eñuki
zakigu, Dabi'ren Seme
ori.

Beste elena. (Yon,
12). Eñitañak Yosu Ye-
rosolima'ra etoñela en-
tzuki, palma-abañak ar-
tu ebezan; eta aurkeztu
egin yakoan, umeak

nus Ierosolymam, mi-
sit duos ex discipulis
suis, dicens: Ite in cas-
tellum, quod contra vos
est, et invenietis pul-
lum asinae alligatum,
super quem nullus ho-
minum sedit: solvite,
et adducite mihi. Si quis
vos interrogaverit, di-
cite: Opus Domino est.
Solventes adduxerunt
ad Iesum: et imposue-
runt illi vestimenta sua,
et sedit super eum: alii
expandebant vestimen-
ta sua in via: alii ramo-
de arboribus sterne-
bant: et qui sequeban-
tur, clamabant: Hosan-
na, benedictus qui ve-
nit in nomine Domini:
benedictum regnum pa-
tris nostri David: Ho-
sanna in excelsis: mise-
rere nobis, fili David.

Alia Aña. (Ioann. 12).
Cum audisset populus,
quia Iesus venit Ieroso-
lymam, acceperunt ra-
mos palmarum: et ex-
ierunt ei obviam, et

deadařok egiten ebezala: Auxe da bere eřia gaizkatuten etořiko dana. Auxe da gure gaizkabidea ta Ixařel'en aterabidea. Urena baidala Yaunalkiak eta Yabegodunak aurkeztu yakořan au! Ez bilduř izan Sion'go alabari: ona emen, idatzita dagon letxe, astakumegain datořkin eure bakalduna. Agur, geu erosteko etoři zaran Bakaldun, ortze-ludien irazale ori.

Beste eslena. **I**garatz-yaya baño sei egun lenago, Yauna Yerosolima urira etoři zanean, umeak aurkeztu yakořan, eta eskuetan palma-abara kebezala oyuka onan inotsoen: Aintza goyetan: donetsia zeu, erukiz beterik etoři zaranoi; Aintza goyetan.

Beste eslena. **G**izoztea lore ta palmakaz aurkeztu yako Erosleari, ta garaleari da-

clamabant pueri, dicentes: Hic est, qui venturus est in salutem populi. Hic est salus nostra, et redemptio Israel. Quantus est iste, cui Throni et Dominationes occurrunt: Noli timere, filia Sion: ecce rex tuus venit tibi, sedens super pullum asinae: sicut scriptum est. Salve Rex fabricator mundi, qui venisti redimere nos.

Alia Aña. **A**nte sex diex solemnibus Paschae, quando venit Dominus in civitatem Ierusalem, occurrerunt ei pueri: et in manibus portabant ramos palmarum, et clamabant voce magna, dicentes: Hosanna in excelsis: benedictus qui venisti in multitudine misericordiae tuae: Hosanna in excelsis.

Alia Aña. **O**ccurrunt turbae cum floribus et palmis Redemptori obviam: et victori trium-

gokiozan opariak emoten dautsoz. Urtzi-Semetzat ospatuten dabe erriak, eta Kisto goraltzen daben abotsok dakartz aizeak: Aintza goyetan.

Beste esl. Ziñez go-tzon eta umeakaz batuta, eriotz-garaleari, Aintza goyetan, deadaŕ dagiogun.

Beste sel. Y ayegunerako etoŕi zan gizozte aundiak Yaunari onan deadaŕ egiten eutson: Donetsia Yaunaren ize-naz datoŕena: Aintza goyetan.

phanti digna dant obsequia: Filium Dei ore gentes praedicant: et in laudem Christi voces tonant per nubila: Hosanna in excelsis.

Alia Aña. Cum Angelis et pueris fidelis inveniamur, triumphatori mortis clamantes: Hosanna in excelsis.

Alia Aña. Turba multa, quae convenerat ad diem festum, clamabat Domino: Benedictus qui venit in nomine Domini. Hosanna in excelsis.

Ibildeunekoak atzera txadoneratuten dirala, itxitako ate-auŕean geldituten dira; eta orduan batzuk baŕutik neuŕtitzok abesten dabez:

NEUŔTITZAK

I. Aintza, goraltza ta omena zeuri, Kisto Bakaldun eta Erosle: Aintza, umeak maitero oyu-egiten eutzuen ori.

E. Aintza, goraltza ta...

V. Gloria, laus, et honor, tibi sit Rex Christe Redemptor.

Cui puerile decus prompsit Hosannapium.

R. Gloria, laus...

I. Ixañelgo Bakalduna ta Dabi'ren ondorengo urena zara zu:

Yaunaren izenaz zatorien Bakaldun donetsi ori.

E. Aintza, goraltza ta...

V. Israel es tu Rex, Davidis et inclyta proles:

Nomine qui in Domini Rex benedicte venis.

R. Gloria, laus...

Ibildeuneko txangizonak neurritz beraxek beresaten dabez.

Gero, barukoak urengo neurritzak eta ibildeunekoak erantzunkariak abesturik yarañitulen dabe.

Goyetan donoki-batza gustiak goraltzen zau;

Eta emen gizon eta beste izaki orok.

E. Aintza, goraltza ta...

Iberñar-eria palmakaz aurkezten yatzu;

Eta gu otoizka, eskañizka ta abeska gatorikizuz.

E. Aintza, goraltza ta...

Aek nekautsiko zinañalarik goraltzen zinduen;

Guk Bakaldun garañe zaralarik ereskidero abesten dautzugu.

Coetus in excelsis te laudat caelicus omnis,

Et mortalis homo, et cuncta creata simul.

R. Gloria, laus...

Plebs Hebraea tibi cum palmis obvia venit:

Cum prece, voto, hymnis, adsumus ecce tibi.

R. Gloria, laus...

Hi tibi passuro solvebant munia laudis:

Nos tibi regnanti pangimus ecce melos.

E. Aintza, goraltza ta...

Aenaz atsegin izan zĩñan lez geure zaletasunaz be izango al zara;

On oroz atsegin izan oi zaran Bakaldun on, Bakaldun erukoŕ ori.

E. Aintza, goraltza ta...

R. Gloria, laus...

Hi placuere tibi, placeat devotio nostra:

Rex bone, Rex clemens, cui bona cuncta placent.

R. Gloria, laus...

Onezkero ibildeuna baŕuratu egiten da, erantzunkari au abesten dalarik:

E. Yauna uri deunera saĩtzekoan iberĩtan semeak, bizirako berbizkundera iragaĩrik, * Eskuetan palmaadaŕak ebezela, Aintza goyetan, deadaŕ egien.

I. Erĩtaŕak Yosu Yerosolima'ra etoŕela entzuki, aurkeztu egin yakoza.

* Eskuetan palmaadaŕak ebezela, Aintza goyetan, deadaŕ egien.

R. Ingrediente Domino in sanctan civitatem, Hebraeorum pueri resurrectionem vitae pronuntiantes: * Cum ramis palmarum Hosanna clamabant in excelsis.

V. Cum audisset populus, quod Iesus veniret Ierosolymam, exierunt obviam ei.

* | Cum ramis palmarum: Hosanna, clamabant, in excelsis.

YAUPEA

Lateran'go Yon deunareneango ikefaldia

SARKUNA. (21'g. er).

Yauna, ez egistazu zeure laguntzea ukatu; erdu neure alde; legoi-abotik zaindu nagizu; yabon auldu au adarbatunetatik.

21'g. Er. Urtzi, ene Yainko! begiratu nagizu; zegaitik utzi nozu? Nire oben - deadañak gaizkabidea aldendu ogiten dauste.

Yauna, ez egistazu...

Domine, ne longe facias auxilium tuum a me: ad defensionem meam adspice: libera me de ore leonis, et a cornibus unicornium humilitatem meam.

Ps. 21. Deus Deus meus, respice in me: quare me dereliquisti? longe a sa ute mea verba delictorum meorum.

Domine, ne longe facias...

Eruki-dei **edo** Kyrie' **takoa 15'gn. ikusi**

OTOYA

Alordun Urtzi betikoñ ori: gizadiari apaltasun-eredua emoteko, gure Eroslea gizatu ta gurutzaldu izan egin zendunezkero, bere yasabidea gogo-gogoan izanik bere berbizkunde-lagunak izan gaitezala iguzu zeure erukiañen. Amaibako egu-

Omnipotens sempiternus Deus, qui humano generi ad imitandum humilitatis exemplum, Salvatorem nostrum carnem sumere, et crucem subire fecisti: concede propitius; ut et patientiae ipsius habere documenta, et resurrectionis consortia me-

netan zeu ta Goteuna-
rekin... Yosu - Kisto...
beraxe dala bide.

reamur. Per eundem
Dominum nostrum Ye-
sum Christum...

IDAZKIA

Paul Beldu deunak
Pilipatarai egindako
idazkiko irakurégaya.
(II, 5-11).

Anayok: Yosu-Kis-
to'ren eriskideak izan
zadiz: onek, yainkota-
suna ebanekero, lapu-
fretaz-barik berez Yain-
koa aña izanañen, yo-
pu-izakerea artuaz bere
burua ezereztu egin
eban, beste gizonak
lakoxea, gizon-izake-
raduna egin zalarik.
Eriotz-arteño, gurutz-
eriotz-arteño men-egi-
ñik apaldu zan. Oregai-
tik Yainkoak be gorald-
du egin eban, eta beste
oro baño izen bikaña-
goa emon eutson; Yo-
su-izenaz (**emen belau-
nikatu**) donokian, lu-
dian eta gaiztokian
belaun oro malgutu, ta
min-espan gustiek Yo-
su-Kisto Yauna Urtzi-

Lectio Epistolae bea-
ti Pauli Apostoli ad
Philippenses (II, 5-11).

Fratres: Hoc enim
sentite in vobis, quod
et in Christo Iesu: qui
cum in forma Dei esset,
non rapinam arbitratus
est esse se aequalem
Deo: sed semetipsum
exinanivit formam servi
accipiens, in similitudi-
nem hominum factus, et
habitu inventus ut ho-
mo. Humiliavit semeti-
psum, factus obediens
usque ad mortem, mor-
tem autem crucis. Pro-
pter quod et Deus ex-
altavit illum, et dona-
vit illi nomen, quod est
super omne nomen :
(**Hic genuflectitur**) ut in
nomine Iesu omne ge-
nu flectatur caelestium,
terrestrium, et inferno-
rum: et omnis lingua

Aitaren aintzakidea dala autoitu dagikien.

E. Yainkoari eskarrik.

confiteatur, quia Dominus Iesus Christus in gloria est Dei Patris.

R. Deo gratias.

MAĻAGUNEA (72'g. Er.)

Neure eskumea arturik zeure gura-arauez eroan, eta aintzaz artu ninduzun.

I. Biotz - zuzenentzat Ixañel'go Yainkoa dan ona! Obendien gentzea ikusita inartzi izan nintzalako, nire oñak uts - egiteko ta neure uratsak bidekatuteko zorian egon nintzan.

Tenuisti manum dexteram meam: et in voluntate tua deduxisti me, et cum gloria assumpsisti me.

V. Quam bonus Israel Deus rectis corde! mei autem pene moti sunt pedes, pene effusi sunt gressus mei: quia zelavi in peccatoribus, pacem peccatorum videns.

LUZAKIA (21'g. Er.)

Urtzi, ene Yainko! begiratu nagizu; zegaitik utzi nozu?

I. Nire oben-deadarrik gaizkabidea alden du egiten dauste.

I. Ene Yainko: egunez oles-egiten dautzudanaren, ez daustazu entzuten; ezta gabaz egiñaren be; erokeritzat, bañiz, ezin yat ezari.

Deus, Deus meus, respice in me: quare me dereliquisti?

V. Longe a salute mea verba delictorum meorum.

V. Deus meus clamabo per diem, nec exaudies: in nocte, et non ad insipientiam mihi.

I. Zeu, baña, deun-
degian zago, Ixañel'go
ederkun ori.

I. Gure asabeak
zeugaz itxaron ziran:
eta zeugaz itxaron zi-
ralako, azkatu egin
zenduzan.

I. Zeuri dei - egin
eutzuen, eta gaizkatu
ziran; zeugaz uste zi-
ran, eta etziran atzi-
petu.

I. Ni, baña, gizona-
barik kokoa naz; eta
gizonentzat nardagaña
ta eñiak baztertua.

I. Ikusten naben
gustiak iri-egiten daus-
te; buruari eragin, eta
itz-egiten dabe, esanik:

I. Yaunatzaz itxa-
roten ei-danezkero, az-
katu dagikela; maite
ei-dau-ta, gaizkatu be-
gike.

I. Eta eurek begira-
tu ta ikuskatu egiten
izan nabe; nire yanz-
kiak banatu, ta neure
soinpekoatzaz zotz-
egin dabe.

I. Legoi - abotik

V. Tu autem in
sancto habitas, laus
Israel.

V. In te sperave-
runt patres nostri: spe-
raverunt, et liberasti
eos.

V. Ad te clamave-
runt, et salvi facti sunt:
in te speraverunt, et
non sunt confusi.

V. Ego autem sum
vermis et non homo:
opprobrium hominum,
et abiectio plebis.

V. Omnes, qui vi-
debant me, asperna-
bantur me: locuti sunt
labiis, et moverunt
caput.

V. Speravit in Do-
mino, eripiat eum: sal-
vum faciat eum, quo-
niam vult eum.

V. Ipsi vero consi-
deraverunt, et conspex-
erunt me: diviserunt sibi
vestimenta mea, et su-
per vestem meam mi-
serunt sortem.

V. Libera me de ore

zaindu nagizu; yabon auldu au adarbatunetarik.

I. Yainko - gurtza-leok, goraldue egizue; Yakoba'ren seme orok, aintzaldue egizue.

I. Geroko gizatzari Yaunatzaz itz - egingo yako; bere zuzentasuna iragariko dabe ortzeak.

I. Yaunak egingo daun geroko erriari.

leonis: et a cornibus unicornium humilitatem meam.

S. Qui timetis Dominum, laudate eum: universum semen Iacob magnificate eum.

S. Annuntiabitur Domino generatio ventura: et annuntiabunt caeli iustitiam eius.

S. Populo qui nascetur, quem fecit Dominus.

NEKAUSTEA

Yosu - Kisto gure Yaunaren Nekaustea Matai deunaren arauz. (XXVI-XXVII.)

Passio Domini nostri Iesu Christi secundum Matthaeum. **XXVI** **XXVII.**

Eguasten gurena

Aldi artan, Yosu'k bere ikasleai onan esan eutsen: Bai - dakizue, gaurtik egun bi igazita, Igaratza yai-egingo dana, ta gizonaren Semea gurutzaldue izateko emongo dana. **C.** Artean, Kaipa yaupari nagusienareneko artean yaupari nagusi ta erriko

In illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis: Scitis quia post biduum Pascha fiet, et Filius hominis tradetur ut crucifigatur. **C.** Tunc congregati sunt principes sacerdotum, et seniores populi in atrium principis sacerdotum, qui dicebatur Caiphas: et

agureak batzaldu, ta Yosu atzipez oratu ta ilteko itundu ziran. Onan iñoen, baña: **S.** Yayegunean ez, eña itzulaztu eztedin.

consilium fecerunt ut Iesum dolo tenerent, et occiderent. Dicebant autem: **S.** Non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo.

Yosu Betani'n igoitzia

C. Yosu Betani'n Simon usteridunaren etzeko yatokian egoala, gantzuin bikaindun aitzuri-ontzia ekañan emakumea eldu yakon; eta buru-ganera ixuri eutson. Ikasleak ori ikusita asaretu egin ziran, eta onan iñoen: **S.** Olako galtze ori zetarako? Ondo-ondo saldu leitekean ba, gero txindia txiroai emoteko. **C.** Yosu'k, baña, ori adituta, esaneutsen: **†** Zegaitik asaretu zakiok emakume oneri? Egipen ona egin daust onek. Txiroak beti izango dozuez zeuekin; neu, bañiz, enozue beti izango. Onek gantzuin au neure gorputzari ixurtzea, obirako ger-

C. Cum autem Iesus esset in Bethania in domo Simonis leprosi, accessit ad eum mulier habens alabastrum unguenti pretiosi, et effudit super caput ipsius recumbentis. Videntes autem discipuli, indignati sunt, dicentes: **S.** Ut quid perditio haec? potuit enim istud venundari multo, et dari pauperibus. **C.** Sciens autem Iesus, ait illis: **†** Quid molesti estis huic mulieri? opus enim bonum operata est in me. Nam semper pauperes habetis vobiscum: me autem non semper habetis. Mittens enim haec unguentum hoc in corpus meum, ad sepeliendum me fecit.

tutearren izan da. Ziñez dirautzuet: Ludi gus-tian goizpar au zabal-duko dan edonun ema-kume onen egipena be edestuko da, berau go-mutetako.

Amen dico vobis, ubi-cumque praedictum fuerit hoc Evangelium in toto mundo, dicetur et quod haec fecit in memoriam eius.

Yuda Yosu saltzeko ituntzen da.

C. Orduan, amabie-tariko bat, Yuda ize-nekoa, yaupari nagu-siakana yoan zan, eta onan esan eutsen: **S.** Zer emongo daus-tazue zeuen eskuetan imintearen? **C.** Eta eu-rek ogetamar zida-rtxindi agindu eutso-egan. Eta arezkero Be-ra saltzeko abagune-bila inarduan.

C. Tunc abiit unus de duodecim, qui dice-batur Iudas Iscariotes, ad principes sacerdo-tum, et ait illis: **S.** Quid vultis mihi dare, et ego vobis eum tradam? **C.** At illi constituerunt ei triginta argenteos. Et exinde quaerebat op-portunitatem ut eum traderet.

Eguen gurena

Eta lenengo otil-egu-nean ikasleak Yosu'ga-na eldu, ta esan eu-tsoen: **S.** Igaratz-aparia nun gura dozu geitu daigun? **C.** Yosu'k onan erantzun eutsen: † Zuaz urira, urliarenera, ta esayozue: Irakasleak

Prima autem die Azy-morum accenserunt di-scipuli ad Iesum, dicen-tes: **S.** Ubi vis pa-remus tibi comedere Pascha? **C.** At Iesus dixit: † Ite in civitatem ad quemdam, et dicite ei: Magister dicit: Tem-

auxe diño: Neure aldia
uñean da-ta, Igaratze-
koa zeure etzean egin-
go dot nire ikasleakin.

C. Ikasleak Yosú 'k
agindu eutsen letxe
egin eben ba, ta geñtu
eben Igaratzekoa.

pus meum prope est,
apud te facio Pascha
cum discipulis meis.

C. Et fecerunt discipu-
li sicut constituit illis
Iesus, et paraverunt
Pascha.

Azkenengo aparria

Eta arátsean, bere
amabi ikasleakin mai-
ratu zan. Eta yaten
iñarduela, onan esan
eban: † Egiz, zeue-
tariko batek salduko
naula dirautzuet. **C.**

Èta lañiaren lañiaz ba-
kotxa onan asi yakon
esaten: **S.** Neu ete naz
ba, Yauna? **C.** Berak,
bañiz, erantzun eban: †
Eskua neugaz azpil
batera sartzen dauna,
axe da salduko nauna.
Gizonaren Semea ba-
doa, idatzita dagonez;
gizagaisoa, baña, gizo-
naren Semea salduko
dauna! Gizon oñi, yayo
ez ba-litz obe litzakion.

C. Yuda 'k, saldu eba-
nak, yardetsi eutson:

Vespere autem facto,
discumbebat cum duo-
decim discipulis suis.
Et edentibus illis, dixit:

† Amen dico vobis,
quia unus vestrum me
traditurus est. **C.** Et

contristati valde, coe-
perunt singuli dicere:

S. Numquid ego sum,
Domine? **C.** At ipse

respondens, ait: † Qui

intingit mecum manum

in paropside, hic me

tradet. Filius quidem

hominis vadit, sicut

scriptum est; vae au-
tem homini illi, per
quem Filius hominis tra-
detur: bonum erat ei, si
natus non fuisset homo
ille. **C.** Respondens au-
tem Iudas, qui tradidit

S. Irakasle, neu naz ala? **C.** Erantzun eutsen: † Erofék esan dok.

eum, dixit: **S.** Numquid ego sum Rabbi? **C.** Ait illi: † Tu dixisti.

Yoskorputz- Ikuñtona

C. Apaltzen egozala, Yosú'k ogia arñtu, onetsi ta zatitu egin eban, eta bere ikasleai emon eutsen, onan esanda: † Arñtu ta yan, au neure gorputza data. **C.** Eta ontzia artuta, eskañ-egin eban, eta emon eutsen, esanik: † Edazue gustiok bertotik; au itunaldi bañiko neure odola data, askoren alde, euren obenak azkezteko, ixuriko dana, izan be. Gurgeroz, bañiz, eztodala olako maztiaren emoirik edango, dirautzuet, zeuekin ene Aitaren bakaldeñian bañia edango dodan arñeño.

C. Coenantibus autem eis, accepit Iesus panem, et benedixit, ac fregit, deditque discipulis suis, et ait: † Accipite, et comedite: hoc est corpus meum. **C.** Et accipiens calicem, gratias egit: et dedit illis, dicens: † Bibite ex hoc omnes. Hic est enim sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Dico autem vobis: non bibam amodo de hoc genimine vitis usque in diem illum, cum illud bibam vobiscum novum in regno Patris mei.

Apaltokitik Getsemani'rako bidean

† **C.** Eta eresia esanda, Gaimelurñizti mendirantz urten ziran. Or-

C. Et hymno dicto, exierunt in montem Oliveti. Tunc dicit illis

duan Yosuk esan eutsen: † Zuek gustiok nitzaz uts emongo dozue gau ontan. datzita dago-ta: Artzaña yoko dot, eta ardiak igesegingo dabe artaldetik. Berbizi ta gero, baña, zeuen aurean Galilai ratuko naz. **C.** Kepa'k, bañiz, onan yardetsi eutson: **S.** Zeuri beste gustiak uts - emonañen be, nik ez dautzut emongo. **C.** Yosuk esan eutson: † Egiz, gau ontan olañak kukuñuku egin baño lenago irutan ukatuko nokala, dirauat. **C.** Kepa'k, bañiz: **S.** Ezta; baldin zeukin il beaño banaz be, etzaut nik ukatuko. **C.** Berauxe iñoen beste ikasle orokbe.

Yosu'ren nekalaña

Orduan, Yosuekin Getsemani izeneko baratzera eldu zan, eta bere ikasleai esan eutsen: † Yezañita egon ementxe, ara yoanda

Jesus: † Omnes vos scandalum patiemini in me, in ista nocte. Scriptum est enim: Percutiam pastorem, et dispergentur oves gregis. Postquam autem resurrexero, praecedam vos in Galileam. **C.** Respondens autem Petrus, ait illi: **S.** Et si omnes scandalizati fuerint in te, ego nunquam scandalizabor. **C.** Ait illi Jesus: † Amen dico tibi, quia in hac nocte, antequam gallus cantet, ter me negabis. **C.** Ait Petrus: **S.** Etiam si oporturit me mori tecum, non te negabo. **C.** Similiter et omnes discipuli dixerunt.

Tunc venit Jesus cum illis in villam, quae dicitur Gethsemani, et dixit discipulis suis: † Sedete hic donec vadam illuc, et orem.

otoi-dagikedan artean.
C. Eta Kepa ta Zebedai'ren seme biak berakin eroanda, lañitu ta neketan asi zan. Eta esan eutsen: † Nire gogoan eriotz-atsekabea da: itxon ementxe, ta ernai egon zaitez neukin. **C.** Eta auferatxugo yoanda, auzpez etzaun zan, eta arien-egian, onan inoaa: † Neure Aita, al bada, edontzi au nigandik aldendun egizu: baña, ez nik gura dodan lez, zeuk gura dozun lez baño **C.** Eta etoñi zan bere ikaslietara, ta lotan idoro euzan, eta Kepa'ri onan esan eutson: † Etzaitekez ordu baten neukin ernai egon ala? Ernaitu zadiz ta otoi-egin, ziltzara ez sartzeko. Gogoia, bai, gertu dago; aragia, bañiz, aul. **C.** Yoan zan bañiro, bigarenez, ta arien-egin eban, esanik: † Ene Aita, ontziauez badaiteke neuk edan-barik igaro,

C. Et assumpto Petro, et duobus filiis Zebedaei, coepit contristari et moestus esse. Tunc ait illis: † Tristis est anima mea usque ad mortem: sustinete hic, et vigilate mecum. **C.** Et progressus pusillum, procidit in faciem suam, orans, et dicens: † Pater mi, si possibile est, transeat a me calix iste: verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu. **C.** Et venit ad discipulos suos: et invenit eos dormientes, et dicit Petro: † Sic non potuistis una hora vigilare mecum? Vigilate, et orate ut non intretis in tentationem. Spiritus quidem promptus est caro autem infirma. **C.** Iterum secundo abiit, et oravit, dicens: † Pater mi, si non potest hic calix transire nisi bibam illum, fiat voluntas tua. **C.** Et venit iterum, et invenit eos dormientes: erant enim oculi eorum gra-

egin bedi zeure gura ori. **C.** Eta bañiz be etoñi, ta lotan idoro euzan; euren begiak az-tun egozan-eta. Utzi egin euzan ba, ta yoan zan bañiro be, irugañez, itz bañdiñak esaten. Gero, bere ikasli-etara erdu, ta esan eutsen: † Lo, bai, ointxe, ta atsedem; amen, gizonaren Semea obendien eskuetara emoteko ordua elduta. Yagi, ta guazen: oñ a oñ, eldu da salduko nauna.

Yuda saltzalea

C. Berak oraindik itz-egiala, ara, Yuda amabietariko a elduzan, eta berakin gizatalde andia ezpata ta maki-lakaz, yaupari nagusiak eta eriko agureak bialduta. Saldu ebanak besteai ezaubidea emon izan eutsen, esanaz: **S.** Musu-egingo dau-tsodana, bera da; axe oratu. **C.** Eta berea-laxe Yosuganatu, ta

vati. Et relictis illis, iterum abiit, et oravit tertio, eundem sermonem dicens. Tunc venit ad discipulos suos, et dicit illis: † † Dormite iam, et requiescite: ecce appropinquavit hora, et Filius hominis tradetur in manus peccatorum. Surgite eamus: ecce appropinquavit qui me tradet.

C. Adhuc eo loquente, ecce Iudas unus de duodecim venit, et cum eo turba multa cum gladiis, et fustibus, missi a principibus sacerdotum, et senioribus populi. Qui autem tradidit eum, dedit illis signum, dicens: **S.** Quemcumque osculatus fuero, ipse est, tenete eum. **C.** Et confestim accedens ad Iesum, dixit:

esan eban: **S.** Agur, Irakasle. **C.** Eta mosuegin eutson. Yosuk, bariz, inotson: † Aizkide, zetan etori az?

S. Ave Rabbi. **C.** Et osculatus est eum. Dixitque illi Iesus: † Amice, ad quid venisti?

Yosu atzituta

C. Orduan, eldu ziran besteak, eta Yosu atzitu ta oratu egin eben. Eta Yosukin egozantariko batek bere ezpateari eldu, ta atara egin eban, eta yaupari nagosiaren oiseña yadetsita, belaria ebagi eutson. Yosuk, baña, onan itz-egin eutson: † Itzuli egik ezpata ori bere lekura; ezpatea artuko daben gustiak ezpataz ilgo dirata. Neure Aitari eskatuzkerro, ointxe berton amabi gotzon-gudozte baño geyago emongo leuskidazala ez al dokuste? Orduan, bariz, zelan egiztuko litzake, olantxe yazo bear dala Idazteunak diñona? **C.** Une atan Yosuk gizataldeari esan eutson:

C. Tunc accesserunt, et manus iniecerunt in Iesum, et tenuerunt eum. Et ecce unus ex his, qui erant cum Iesu, extendens manum, exemit gladium suum, et percutiens servum principis sacerdotum amputavit auriculam eius. Tunc ait illi Iesus: † Convertite gladium tuum in locum suum. Omnes enim, qui acceperint gladium, gladio peribunt. An putas, quia non possum rogare Patrem meum, et exhibebit mihi modo plusquam duodecim legiones Angelorum? Quomodo ergo implebuntur Scripturae, quia sic oportet fieri? **C.** In illa hora dixit Iesus turbis: † Tamquam ad latro-

† Ni lapuía letxe ezpata ta makilaz oratuten urten zarie; egunean-egunean zeuekin yezañten nintzan txadonean irakasten, eta ez ninduzuen oratu. **C.** Augustiau, iragañlien Idazkunak betetako yazo da. Une artan ikasle gustiak, Yosu itxita, igesegin eben.

nem existis cum gladiis, et fustibus comprehendere me: quotidie apud vos sedebam docens in templo, et non me tenuistis. **C.** Hoc autem totum factum est, ut adimplerentur Scripturae prophetarum. Tunc discipuli omnes, relicto eo, fugerunt.

Yosu Kaipa'renean

Besteak, bañiz, Yosu oratuta Kaipa yaupari nausiaren era eroan eben, latari ta agureak baturik egozan lekura. Kepa uruntxu berari yaraika yoyan yaupari nausiareneko atarteraño. Eta bañuratu zanezkeron, otseñakin yezañta egoan, amaikerea ikustearien. Artean, yaupari nagusiak eta beste batzarkideak Yosu'kaltezko guzurziñaltzaren bila ari ziran, ilten emoteko; eta guzurziñaldari asko erdu-arien, ez eutsoen ezer idoro. Azkenez,

At illi tenentes Iesum, duxerunt ad Caipham principem sacerdotum, ubi Scribae et seniores convenerant. Petrus autem sequebatur eum a longe, usque in atrium principis sacerdotum. Et ingressus intro, sedebat cum ministris, ut videret finem. Principes autem sacerdotum, et omne concilium quae rebant falsum testimonium contra Iesum, ut eum morti traderent: et non invenerunt, cum multi falsi testes accessissent. Novissime autem venerunt duo falsi

guzur'-ziñaldari bi eldu ziran, eta iñoen: **S.** Yaun-goikoaren txadonna beratu dagiket eta iru egunetan beñiragi, esan eban onek. **C.** Eta yaupari nagusiak, zutunduta, esan eutson: **S.** Oneik zure kaltez salatu daben oñetzaz eztozu ezer erantzuten? . Yosu, baña, ixilik egoan. Eta yaupari nagusiak onan esan eutson: **S.** Urtzi biziaren orde, Kisto Yainko-Semea zaran geuri esateko, agintzen dautzut. **C.** Yosu'k onan erantzun eutson: † Zer oñek esandozun letxenik, bañiz, laster gizonaren Semea Yaungoikoaren al-eskumaldean yañita ortzeko odehyetaz etoñten dakuskezuela, dirautzuet. **C.** Orduan, yaupari nagusiak bere yanzkiak uratu, ta esan eban: **S.** Birau-egin dau; zetarako ziñaldaririk? Ointxe entzun dozue birau-egiten. Zer deritxozue?

testes, et dixerunt: **S.** Hic dixit: Possum destruere templum Dei, et post triduum raedificare illud. **C.** Et surgens princeps sacerdotum, ait illi: **S.** Nihil respondes ad ea, quae isti adversum te testificantur? **C.** Iesus autem tacebat. Et princeps sacerdotum ait illi: **S.** Adiuro te per Deum vivum, ut dicas nobis si tu es Christus Filius Dei. **C.** Dicit illi Iesus: † Tu dixisti: verumtamen dico vobis, amodo videbitis Filium hominis sedentem a dextris virtutis Dei, et venientem in nubibus caeli. **C.** Tunc princeps sacerdotum scidit vestimenta sua, dicens: **S.** Blasphemavit: quid adhuc egemus testibus? ecce nunc audistis blasphemiam: quid vobis videtur? **C.** At illi respondentes dixerunt: **S.** Reus est mortis. **C.** Tunc expuerunt in faciem eius, et colaphis

C. Eta eurek erantzun eben: **S.** Ilgaría da. **C.** Añezkero, aurpegira txu-egiten eta ukabilka erabili eben; eta beste batzuk aurpegia esku zabala az yoten eutsoen, onan esanik: **S.** Kisto, nok yo aun igari egiskuk.

Kepa'ren ukapenak

C. Kepa, bañiz, atar-tean yañita egoan; eta neskamea eldu yakon, esaten: **S.** Zu be Yosu Galilai'tañarekin zengoan ba. **C.** Berak, baña, ukatu egin eban oroen aurean, esanaz: **S.** Zer diñozun be eztakit. **C.** Eta ataurera urten zalarik, beste neskameak ikusi eban, eta bertan egozanai onan esan eutsen: **S.** Au be Yosu Nazaretarakin egoan. **C.** Eta bigarenez ukatu eban, Gizon ori ezautu be ez dazaudala, zin-egiñik. Eta gerotxuago, an egozanak ureratu ta Kepa'ri iño-

eum ceciderunt, alii autem palmas in faciem eius dederunt, dicentes: **S.** Prophetiza nobis Christe, quis est qui te percussit?

C. Petrus vero sedebat foris in atrio: et accessit ad eum una ancilla, dicens: **S.** Et tu cum Iesu Galileo eras. **C.** At ille negavit coram omnibus, dicens: **S.** Nescio quid dicis. **C.** Exeunte autem illo ianuam, vidit eum alia ancilla, et ait his, qui erant ibi: **S.** Et hic erat cum Iesu Nazareno. **C.** Et iterum negavit cum iuramento: Quia non novi hominem. Et post pusillum accesserunt qui stabant, et dixerunt Petro: **S.** Vere et tu ex illis es: nam et loquela tua ma-

tsoen: **S.** Zu euretari-koa zara, bai; zeure izkera oñek be ageñtzen zau-ta. **C.** Bera, bañiz, gizon a ez ezauala-ta, araoka ta zin-egiten asi zan. Eta berealaxe abestu eban oñak. Eta Kepa'ri, Oñak kukufuku egin baño lenago irutan ukatuko nok, Yosuk esan eutsona gogoratu yakon. Eta aterata, tamalaren tamalez nega'egian.

Bariku gurena

Goiztu zaneko, yaupari nagusi ta eriko agure gustiak Yosuren kaltez batu ziran, berau il eragiteko. Eta lotuta eroan, eta Pontius Pilatus agintariari emon eutsoen.

Yuda'ren espina ta eriotza

Atan, Yuda'k, Yosusaldu ebanak, ilteko epaya egin zala ikusi ebanean, garbaituta,

nifestum te facit. **C.** Tunc coepit detestari, et iurare quia non novisset, hominem. Et continuo gallus cantavit. Et recordatus est Petrus verbi Iesu, quod dixerat: Priusquam gallus cantet, ter me negabis. Et egressus foras, flevit amare.

Mane autem facto, consilium inierunt omnes principes sacerdotum, et seniores populi adversus Iesum, ut eum morti traderent. Et vinctum adduxerunt eum, et tradiderunt Pontio Pilato praesidi.

Tunc videns Iudas, qui eum tradidit, quod damnatus esset; poenitentia ductus, retulit

ogetamañ zidañ-txindiak yaupari nagusiaitako eriko agureai atzera biurtu eutsezan, esanik: **S.** Oben-egin dot, donearen odola saldu dot-eta. **C.** Eurek, bañiz, onan yardetsi eutsoen: **S.** Guri zer? Iku-si izan beañ euk. **C.** Eta zidañ-txindiak txadonera yaurtita, yoan eta lokañiaz bere burua erail eban. Yaupariak, bañiz, zidañ-txindiak artuta, alkañi inotsoen: **S.** Txinditegira ezin dira sañtu, odol-saneuria diralako. **C.** Eta itunduta, txindiaz lugontzigiñaren zelaya erosi eben, arrotzen obitegitzat. Onegaitik, zelai ari gaur arteño Hakeldama, edo, odol-zelaya, eretxon. Orduntxe yazo zan Yermi iragañleak esandako au: Ixañel-semeak zenbatu eben letxe, salduaren saneuria izan ziran ogetamañ zidañ-txindiak artu ta lugontzigiñaren zelai-ordez

triginta argenteos principibus sacerdotum, et senioribus, dicens: **S.** Peccavi, tradens sanguinem iustum. **C.** At illi dixerunt: **S.** Quid ad nos? tu videris. **C.** Et proiectis argenteis in templo, recessit: et abiens laqueo se suspendit. Principes autem sacerdotum, acceptis argenteis, dixerunt: **S.** Non licet eos mittere in carbonem: quia pretium sanguinis est. **C.** Consilio autem inito, emerunt ex illis agrum figuli, in sepulturam peregrinorum. Propter hoc vocatus est ager ille, Haceldama, hoc est, ager sanguinis usque in hodiernum diem. Tunc impletum est, quod dictum est per Ieremiam prophetam, dicentem: Et acceperunt triginta argenteos pretium appetiati, quem appetiaverunt a filiis Israel: et de-

emon ebezan, Yaunak neuri agindu eustan lez.

derunt eos in agrum figuli, sicut constituit mihi Dominus.

Yosu Pilatus'enean

Yosu erki-buruaren aurrean egoala, erki-buruak onan itandu eutson: **S.** Zu, yudaeren bakalduna al zara? **C.** Yosu'k darantzutso: **†** Zeuk diñozu. **C.** Gero, yaupari nagusiak eta agureak salatuten ebe-naeren, ez eban ezer erantzuten. Orduan Pilatus'ek dirautso: **S.** Amaika gauzetaz salatuten zabela ez dantzuzu ba? **C.** Baña, ezertzaz be ez eutson erantzun-eta, erki-burua airtuta egoan. Igaratz-yaya zala-ta, espetxalduko bat, eriak eskatuten ebana, azkatu eroyan erbu-ruak. Eta garai artan espetxean Baraba izendun gaizkin ospetsua ebanezkero, Pilatus'ek batu ziran eritairai onan esan eutsen: **S.** Nor gura dozue azkatuteko:

Jesus autem stetit ante praesidem, et interrogavit eum praeses, dicens: **S.** Tu es Rex Iudaeorum? **C.** Dicit illi Jesus: **†** Tu dicis. **C.** Et cum accusaretur a principibus sacerdotum, et senioribus, nihil respondit. Tunc dicit illi Pilatus: **S.** Non audis quanta adversum te dicunt testimonia? **C.** Et non respondit ei ad ullum verbum, ita ut miraretur praeses vehementer. Per diem autem solemnem consueverat praeses populo dimittere unum vinctum, quem voluissent. Habebat autem tunc vinctum insignem, qui dicebatur Barabbas. Congregatis ergo illis, dixit Pilatus: **S.** Quem vultis dimittam vobis: Barabbam, an Iesum, qui dicitur Chri-

Baraba ala Yosü, Kisto deretxona? **C.** Bai-ekian, ba, inartziz eka-ri eutsoena. Eta auzi-aulkian yeza-rita egoa-la, bere emazteak gaz-tigu au igori eutson: **S.** Ez egiok euk ezer egin done o-feri: bero-fergaitik gaur amesetan gauza askok nekatu nabe-ta. **C.** Yaupari eta agureak, ba-iz, e-ria zuritu egin eben, Baraba eskatuteko, ta Yosü il-erazoteko. Itandu eutsen, ba, erburuak: **S.** Biotarik nor gura dozue azka-tuteko? **C.** Eurek, ba-iz, erantzun eben: **S.** Baraba. **C.** Pilatus'ek dirautse: **S.** Zer egingo dot, ba, Kisto deretxon Yosü'tzaz? **C.** Gustiak di-ño: **S.** Gurutzaldu. **C.** Erburuak ba-iro: **S.** Zein oben egin dau, ba? **C.** Eurek, ba-iz, gogo-ago oyu-egien: **S.** Gurutzaldu. **C.** Eta Pilatus'ek ezer lo-rtuten ez ebala ta deada-otsa geitu egiten zala

stus? **C.** Sciebat enim quod per invidiam tra-didissent eum. Sedente autem illo pro tribuna-li, misit ad eum uxor eius, dicens: **S.** Nihil tibi, et iusto illi: multa enim passa sum hodie per visum propter eum. **C.** Principes autem sa-cerdotum, et seniores persuaserunt populis ut peterent Barabbam, le-sum vero perderent. Respondens autem praeses, ait illis: **S.** Quem vultis vobis de duobus dimitti? **C.** At illi dixerunt: **S.** Barab-bam. **C.** Dicit illis Pila-tus: **S.** Quid igitur fa-ciam de Iesu, qui dici-tur Christus? **C.** Dicunt omnes: **S.** Crucifigatur. **C.** Ait illis praeses: **S.** Quid enim mali fecit? **C.** At illi magis clama-bant dicentes: **S.** Cru-cifigatur. **C.** Videns au-tem Pilatus quia nihil proficeret, sed magis tumultus fieret: acce-pta aqua, lavit manus coram populo, dicens:

ikusirik, ura artu, ta eñiaren ageñian bere eskuak garbitu euzan, onan esaten ebala: **S.** Done onen odolatzaz obenge naz ni; zeuek ikusiko dozue. **C.** Eta eñi gustiak onan erantzun eutson: **S.** Bere odola geu ta geure seme-alabaen ganera betorke. **C.** Orduan, azkatu eutsen Baraba, ta Yosu, aztindu-eraginda, gurutzetuteko emon eutsen.

Yosu arantzez burestunduta

Erburuaren gudariek Yosu epailekura eroan, eta bere ondora bosteuntza osoa batu eben, eta biloztu ta yanzki goñiaz yantzi eben; eta arantzazko burestuna eyota buruan ezañi eutsoen eta eskumean seskea ipiñi. Gero, bere aurean belaunikatuta, iñaka egiten eutsoen, onan esanik: **S.** Agur, yudañen bakaldun ori! **C.** Eta txu-

S. Innocens ego sum a sanguine iusti huius: vos videritis. **C.** Et respondens universus populus, dixit: **S.** Sanguis eius super nos, et super filios nostros. **C.** Tunc dimisit illis Barabbam: Iesum autem flagellatum tradidit eis ut crucifigeretur.

Tunc milites praesidis suscipientes Iesum in praetorium, congregaverunt ad eum universam cohortem: et exuentes eum, chlamydem coccineam circumdederunt ei, et plectentes coronam de spinis, posuerunt super caput eius, et arundinem in dextera eius. Et genuflexo ante eum, illudebant ei, dicentes: **S.** Ave Rex Iudaeorum.

egiten eutsoen; baita seskea aritu ta buruan yo be. Olantxe inaka eginda gero, yanzki goña erantzi ta bereak ezari eutsoezan, eta gurutzean yosteko erotan eben.

Kozkotegira

Uritikataraziranean, Simon izendun kirentar gizona aurkitu eben, eta Yosu'ren gurutza eroateko agindu eutsoen. Golgota edo Kozkotegia eretxon lekura eldu ziranean, beaztunaz nastauriko ardaua emon eutsoen edaten, eta Yosu'k txastatu bai, baña, edan ez eban nai izan.

Yosu-Kisto gurutzean

Untzau ebenezkero, zotz-egiñik, bere yanzkiak euren arden banatu ebezan, iragarleak esandako au betetako: Nire yanzkiak eurentzat banatu ebezan, eta neure soinpekoa zoriz-

C. Et exspuentes in eum acceperunt arundinem, et percutiebant caput eius. Et postquam illuserunt ei, exuerunt eum vestimentis eius, et duxerunt eum ut crucifigerent.

Exeuntes autem invenerunt hominem Cyrenaeum, nomine Simonem: hunc angaria-verunt ut tolleret crucem eius. Et venerunt in locum, qui dicitur Golgotha, quod est Calvariae locus. Et dederunt ei vinum bibere cum felle mixtum. Et cum gustasset, noluit bibere.

Postquam autem crucifixerunt eum, dividerunt vestimenta eius, sortem mittentes: ut impleretur, quod dictum est per Prophetam dicentem: Diviserunt sibi vestimenta mea, et

tatu egin eben. Eta yezarita, Yosu yaboten egozan. Eta bere buruko ganean bera ilteko epai-zegaiti au idatzi eben: Yosu Yudañen Bakalduna da au. Bere esker-eskumaldetan lapur bana be gurutzetu ebezan. Igaroten ziranak, bariz, birau-egiten eutsoen, euren buruai eragin, eta onan esanik: **S.** Tira! Yaungoikoaren txadona beratu ta iru egunetan beiragi ei-dagikekan orek, eure burua gaizkatu egik ba: Urtzi'ren Semea ba-az, yatsi gurutz ortatik! **C.** Baita, yaupari nagosiak eta latri ta agureak be añen-egiten eutsoen, onan esanaz: **S.** Besteak gaizkatu ei dauz, ta bere burua ezin dau gaizkatu; Ixañelgo Bakalduna ba-da, ointxe gurutzetik yatsi bedi, ta ziñetsiko dautsogu; Yainkoaz uste ei da; Yaunak berak, maite baldin ba-dau, gaizka-

super vestem meam miserunt sortem. Et sedentes, servabant eum. Et imposuerunt super caput eius causam ipsius scriptam: Hic est Iesus Rex Iudaeorum. Tunc crucifixi sunt cum eo duo latrones: unus a dextris, et unus a sinistris. Praetereuntes autem blasphemabant eum moventes capita sua, et dicentes: **S.** Vah qui destruis templum Dei, et in triduo illud reaedificas: salva te metipsum: Si Filius Dei es, descende de cruce. **C.** Similiter et principes sacerdotum illudentes cum Scribis et senioribus dicebant: **S.** Alios salvos fecit, seipsum non potes saluum facere: si Rex Israel est, descendat nunc de cruce, et credimus ei: confidit in Deo: li-

tu begi; Yainko-Semea naz, esan eban-eta. **C.** Berakin untzauta egozan lapuñak be ořetaxa irain-egiten eutsoen.

Yosu il-agiñean

Seigaren ordutik berderatzigarenegite, bariz, luñaso gustia ilunpetan egon zan. Eta berderatzigaren ordualdean Yosu'k deadañ aundia egin eban, esanaz: † Eli, Eli, lama sabaktani? **C.** Edo: † Ene Urtzi, ene Urtzi, zegaitik utzi nozu? **C.** Ori entzunda, an egozanetariko batzuk onan iñoen: **S.** Onek Elia'ri dei-dagio: **C.** Eta gero, euretariko batek, ariñeketan belakia arñu, ozpiñez urasetu, ta seskaburuan imiñita, edaten emotsan. Besteak, bariz, onan iñoen: **S.** Itxon, Elia berau gaizkatuten datoñken ikusi beañ dogu. **C.** Yosu'k, baña, bañio deadañ

beret nunc, si vult eum: dixit enim: Quia Filius Dei sum. **C.** Idipsum autem et latrones, qui crucifixi erant cum eo, improperabant ei.

A sexta autem hora tenebrae factae sunt super universam terram usque ad horam nonam. Et circa horam nonam clamavit Iesus voce magna, dicens: † Eli, Eli, lamma sabacthani? **C.** Hoc est: † Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me? **C.** Quidam autem illic stantes, et audientes, dicebant: **S.** Eliam vocat iste. **C.** Et continuo currens unus ex eis acceptam spongiam implevit aceto, et imposuit arundini, et dabat ei bibere. Caeteri vero dicebant: **S.** Sine, videamus an veniat Elias liberans eum. **C.** Iesus autem iterum clamans

aundia eginda, bere
gogoa emon eban.

voce magna, emissit
spiritum.

(Emen gustiek belaunikatuten dira)

Eta yauretxeko es-
talkia goitik bera erdi-
bitu egin zan, eta lu-
diak ikara-egin eban,
eta aitzak eten eta ilo-
biek idegi egin ziran,
eta ildako done asko-
ren gorputzak berbizi.
Oneik, Yosu berbizi
zanean, ilobietatik ur-
tenda, uri deunera eto-
ri, ta askori agertu ya-
kezan. Eunburua, ba-
riz, ta berakin Yosu
yaboten egozanak, lu-
dikarea ta yazoten zi-
ranak ikusita, bildur-
bildur izan ziran; eta
onan inoen: **S.** Au, be-
netan, Yainko-Semea
bai-zala: **C.** Ba-ziran
an uruntxu emakume
asko, Yosu'ri otsein-
tzan egiten Galilai'tik
yairaitu yako zanak;
onetarikoak ziran: Mi-
ren Matalara, ta Miren
Yagoba'ren eta Yose-
ba'ren ama, ta Zebe-

Et ecce velum tem-
pli scissum est in duas
partes a summo usque
deorsum: et terra mota
est, et petrae scissae
sunt et monumenta
aperta sunt: et multa
corpora sanctorum, qui
dormierant, surrexe-
runt. Et exeuntes de
monumentis post resur-
rectionem eius, vene-
runt in sanctam civita-
tem, et apparuerunt
multis. Centurio autem
et qui cum eo erant,
custodientes Iesum,
viso terraemotu, et his,
quae fiebant, timuerunt
valde, dicente: **S.** Vere
Filius Dei erat iste. **C.**
Erant autem ibi mulie-
res multae a longe,
quae secutae erant Ie-
sum a Galilaea, mini-
strantes ei: inter quas
erat Maria Magdalene,
et Maria Iacobi et Io-
sepñ mater, et mater fi-

dai-semien ama. Eta belutu zanean, eldu zan Arimatea'ta' gizon aberatsa, Yoseba izenekoa, Yosuren ikaslea bera be. Au Pilatus'i aurkeztu, ta Yosuren gorpua eskatu eutson; eta Pilatus'ek emoteko agindu eban. Yoseba'k, ba, gorpua artuta, izara garbiaz estaldu, ta aitzean bere buruarentzako idegi-eragindako ilobi banian ipini eban. Eta obi-abora ari aundia erakarita, yoan zan. Miren Matalara ta beste Miren, baniz, ilobi-ondoan yezarita egozan.

(Urengo au goizparikia lez abesten da)

Biamonean, edo Paraskebe-osteko egunean, yaupari nagusiak eta Parixetak, Pilatus'enera batu, ta onan inotsoen: Yauna, guzurti arek, Iru egunburu berbizi izango

liorum Zebedaei. Cum autem sero factum esset, venit quidam homo dives ab Arimathaea, nomine Ioseph, qui et ipse discipulus erat Iesu. Hic accessit ad Pilatum, et petiit corpus Iesu. Tunc Pilatus iussit reddi corpus. Et accepto corpore, Ioseph involvit illud in sindone munda. Et posuit illud in monumento suo novo, quod exciderat in petra. Et advolvit saxum magnum ad ostium monumenti et abiit. Erat autem ibi Maria Magdalene, et altera Maria, sedentes contra sepulchrum.

Altera autem die, quae est post Parasceven, convenerunt principes sacerdotum, et Pharisei ad Pilatum, dicentes: Domine, recordati sumus, quia seductor ille dixit adhuc

naz, esan ebalá gogoratu dogu-ta, irugaren egunerarte ilobia yaboteko agindu egizu; bere ikasleak etoñi, gorpua ostu, ta erñari, lldakoen artetik berbizi da, esan ez dagikeoen; eta beste guzur au lengoa baño be txaragoa izan. Pilatus'ek onan erantzun eutsen: Yaboleak bai-dozuez; yoan eta zaindu dakizuen lez. Yoan ziran, ba, ta abo-añia ikuñatzaurik ilobia sendotu, ta yaboleak ipiñi ebezan.

vivens: Post tres dies resurgam. Iube ergo custodire sepulchrum usque in diem tertium: ne forte veniant discipuli eius, et furentur eum, et dicant plebi: Surrexit a mortuis: et erit novissimus error peior priore. Ait illis Pilatus: Habetis custodiam, ite, custodite sicut scitis. Illi autem abeuntes, munierunt sepulchrum, signantes lapidem, cum custodibus.

Emen Credo esaten da, eta gero:

OPAKUNDEA. (68'g. Er.)

Iraña ta zoritxaña itxaron euzan nire biotzak; neugaz nor-edonor erukituko ete zana-ren begira nengoan, eta ez yatan iñor ageñtu; eta atseginduko nin-duana bilatu, eta eneban idoro; yaki-ordez beaztuna, ta neure egañia itoteko ozpiña emon eustezan.

Improperium exspectavit cor meum, et miseriam: et sustinui qui simul mecum contristaretur, et non fuit: consolantem me quaesivi, et non inveni; et dederunt in escam meam fel, et in siti mea potaverunt me aceto.

OTOI IXILĀ

Yauna, zeure begi gurenok dakusen opari oren bidez onerasmen-eskaŕa guganatu, ta betiko zoruna yaritxi dagikegula, iguzu, aŕen. Yosú-Kisto zeure Seme ta gure Yauna dala bide; berau be Yainko da, ba, ta bizia ta agintzea...

Concede quaesumus Domine: ut oculis tuae maiestatis munus oblatum, et gratiam nobis devotionis obtineat et effectum beatae perennitatis acquirat. Per Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum qui tecum vivit et regnat...

NEKALDIKO YAUPALENA

I. Amaibako egu-netan.

E. Olantxe.

I. Yauna zuekin.

E. Baita zeure go-goarekin be.

I. Gora biotzak.

E. Yaunagan doguz.

I. Geure Yaun eta Yainkoari eskaŕ-dagio-gun.

E. Egokia ta bidezkoa da ori.

Egokia ta zuzena, bidezkoa ta osasuntsua da, bai, zeuri, Aita alo-

V. Per omnia saecula saeculorum.

R. Amen.

V. Dominus vobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

V. Sursum corda.

R. Habemus ad Dominum.

V. Gratias agamus Domino Deo nostro.

R. Dignum et iustum est.

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare, nos tibi semper,

rodun, betiko Urtzi orri,
guk beti ta edonun es-
kañ-egitea; gizadiaren
gaizkabidea gurutz-
abeaen imiñi zenduan
zuk, bizia eriotza sortu
zan bidez beretori, ta
abeaen, garañe egin za-
na abeaen, Kisto gure
Yaunaren bidez garaitu
izateko. Berau dala bi-
de, zeure nagositasuna
Gotzonak goraldtu egi-
ten dabe, Yabegodu-
nak guritu, ta Aldunak
dardaraz men-egiten
dautsoe; goyak, goiko
Indaridunak eta Sudun
deunak batez alai os-
patuten dabe. Entzun,
aren, gure deadañak,
eurakaz alkañturik di-
rautzugu-ta: Deuna,
Deuna, Deuna...

(28'gn.)

et ubique gratias agere:
Domine sancte, Pater
omnipotens, aeternae
Deus. Qui salutem hu-
mani generis in ligno
Crucis constituisti: ut
unde mors oriebatur,
inde vita resurgeret: et
qui in ligno vincebat,
in ligno quoque vince-
retur: per Christum Do-
minum nostrum. Per
quem maiestatem tuam
laudant Angeli, adorant
Dominiones, tremunt
Potestates. Caeli, cae-
lorumque Virtutes, ac
beata Seraphim, socia
exultatione concele-
brant. Cum quibus et
nostras voces, ut ad-
mitti iubeas, depreca-
mur, supplicii confessio-
ne dicentes: Sanctus,
Sanctus, Sanctus...

YALNARTZAKOA

Aita, ontzi au ezpa-
daiteke neuk edan-barik
igaro, zeure gurea egin
bedi.

Pater, si non potest
hic calix transire nisi
bibam illum, fiat volun-
tas tua.

YAUNARTZOSTEKOA

Yauna, ziñeskai onen bidez gure goteriak ezabatu, ta gura zuzenak bete egiguzuz. Amaibako egunetan zeuta Goteunarekin bakaldun bizi dan Yosukisto zeure Seme ta gure Yauna dala bide.

Per huius Domine operationem mysterii: et vitia nostra purgantur; et iusta desideria compleantur. Per Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus per omnia saecula saeculorum.

Azken-Goizparikia, abar-onespena egin dan yaupaetan Yon deun-arauzkoa esaten da; beste yaupaetan, bariz, Cum appropinquasset abar-oneskundekoa.

YALNARTZAKOA

Pater, si non potest hic calix transire nisi bibam illum, fiat voluntas tua.

Ata, onxi au exda-
daiteke nek edan-parik
igaro, zeure gurea egin
bedi.

ASTELEN GURENA

Partzede deunareneango ikeñaldia

SARKUNA (34'g. Er.)

Yauna, kaltegiten daustenak epaitu egizuz, ta aurka-egiten daustenak yazaritu; izkilu ta ikurdia artuta, erdu neuri lagunduten, neu gaizkatzeko indara dozun Yaun ori.

34'g. Er. Ezpatea atera, ta nire yazarleai aurka-egiezu; Gaizkabidea neu naz, esayozu nire gogoari.

Yauna, kaltegiten...

Iudica Domine nocentes me, expugna impugnantes me: apprehende arma et scutum, et exsurge in adiutorum meum, Domine, virtus salutis meae.

Ps. 34. Effunde frameam, et conclude adversus eos qui persequuntur me: dic anime meae, Salus tua ego sum.

Iudica...

Eruki-deyak 15'gn. ikusi

OTOYA

Yaun-goiko alorodun ori: gure aultasuna dala-ta, amaika zoritxareai aurka-egin beara az aunatu egiten garanok, zeure Seme ba-

Da quaesumus omnipotens Deus: ut qui in tot adversis ex nostra infirmitate deficimus; intercedente unigeniti Filii tui passione respi-

kararen nekauste-bidez adoretu gaikezala, iguzu, aŕen. Beraube Yainko da-ta, bizi ta agintzea zeu ta Goteunakin batez dauz...

remus: Qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus, per omnia saecula saeculorum.

Gero, ufengo otoi biotariko bat esaten da

DOIBATZ-ALDEZ

Yauna: zeure Doibatzen eskariak oldez entzun, aŕen; gaitzokeŕ oro zuzituta, azkezke yopu - dagitzun. Amaibako... Yosukisto... dala bide.

Ecclesiae tuae quaesumus, Domine, preces placatus admitte: ut destructis adversitatibus, et erroribus universis, secura tibi serviat libertate. Per Dominum.

DOIPURU-ALDEZ

Ziñestun gustien artzaña ta aŕtezkaria zaran goiko Yaun ori: zure Doibatzari artzain eta burutzat emon dautsozun **I.** zeure yopua eŕukiz begiratu egi zu; eta itz-egiñetaz bere mendekoak onbideratudagikezala, egiozu, aŕen; bere ardurapeko artaldiaz batez betiko biztaldira eldu daiteken. Amaibako... Yosukisto... dala bide.

Deus omnium fidelium pastor et rector, famulum tuum **N.**, quem pastorem Ecclesiae tuae praeesse voluisti, propitius respice: da ei quaesumus verbo et exemplo, quibus praest, proficere; ut ad vitam, una cum grege sibi credito, perveniat sempiternam. Per Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum qui tecum vivit...

IDAZKIA

Ixaya iragarlearen irakurégaya. **L, 5-10.**

Egun aetan: Ixaya'k onan esan eban: Urtzi Yaunak entzumena idi-gi eustan, eta nik eneban gogor-egin: eneban atzera egin. Neure soña astindu izateko emon neban; eta neure masalak, bizañindu izateko; ixeka ta txuegiten eustenañen, eneutsen neure aurpegia alderatu. Urtzi Yauna da nire yabolea; augaitik, enabe lotsarazo; beraugaitik, neure aurpegia aitz gogor-gogora letxe ageñtu neutsen, eta bai-dakit lotsarazoko enabena. Donetu egiten nauna ondoan dot-eta, nok aurka-egingo daust? Guazen batez auzitan; nor-ete nire auzeko? Betoñkit. Ara, Urtzi Yauna da neure lagun-tzalea: nok gaiztetsiko nau, ba? Eurek, bai, diranak soñekoa letxe

Lectio Isaiæ prophetae. **L, 5-10.**

In diebus illis: Dixit Isaias: Dominus Deus aperuit mihi aurem, ego autem non contradico; retrorsum non abii. Corpus meum dedi percutientibus, et genas meas vellentibus: faciem meam non averti ab increpantibus, et conspuentibus in me. Dominus Deus auxiliator meus, ideo non sum confusus: ideo posui faciem meam, ut petram durisismam, et scio quoniam non confundar. Iuxta est qui iustificat me, quis contradicet mihi? stemus simul, quis est adversarius meus? Accedat ad me. Ecce Dominus Deus auxiliator meus: quis est qui condemnet me? Ecce omnes quasi vestimentum conterentur, tinea comedet eos. Quis ex vobis timens Dominum, audiens vocem

maskalduko dirala; sintsak yango dauz. Zuetariko inortxok Yauna gurtu, ta bere yopuaren abotsa entzuten dau ala? Ilunpetan ibilizanda, argirik eztauna, Yaunaren izenaz itxaron bedi, ta bere Yainkoari beutso.

E. Yainkoari eskañak.

MALAGUNEA. (34'g. Er.)

Yagi zadi ta erdu, Yaun ori, ni epaiketan; ene Urtzi, neure Yaun oñek, aldeztu nire auzia.

I. Ezpatea atara, ta neure yazarleai aurka-egiezu.

LUZAKIA. (102'g. Er.)

Yauna, ezkagizuz erabili egin doguzan obenen arauz; ez eiskuzu geure gaiztakeriari dagokien zigoraldia emon.

I. (78'g. Er.) Yaun ori: ez gogoratu aspal-

servi sui? qui ambulavit in tenebris, et non est lumen ei, speret in nomine Domini, et ininitatur super Deum suum.

R. Deo gratias.

Exsurge Domine, et intende iudicio meo, Deus meus, et Dominus meus, in causam meam.

V. Effunde frameam et conclude adversus eos, qui me persequuntur.

Domine, non secundum peccata nostra quae fecimus nos: neque secundum iniquitates nostras retribuas nobis.

V. Domine, ne mineris iniquitatum no-

diko gure obenak: zeure erukia lenbait-len auferatu bekigu, goñiak ikusten gagoz-ta.

strarum antiquarum : cito anticipent nos misericordiae tuae, quia pauperes facti sumus nimis.

Ufengo au belauniko esaten da.

I. Urtzi gure gaizkatzale ori: lagun egiskuzu; zeure izenaren aintzea dala-ta gaizkatu gagizuz, Yaun oñek; eta azketsi gure obenak zeure izen berorigaitik.

V. Adiuva nos, Deus salutaris noster: et propter gloriam nominis tui, Domine, libera nos: et propitius esto peccatis nostris, propter nomen tuum.

GOIZPARKIA

I. Yon'en arauzko. goizpar-yañaikuna. **XII, 1-9.**

E. Aintza zeuri Yauna.

Igaratza baño sei egun lenago, Yosu Betani'ra, Yosu'k berak Elazar ila berpiztu eban eñira etoñi zan. Antxe, aparia gertu eutsoen, ba; eta Marte mai-neskame zan, eta Elazar be Yosu'kin-eta mai-aldean egoan. Eta Miren'ek, azta bat akarra utzezko iguñzki al

V. Sequentia sancti Evangelii secundum Ioannem. **XII, 1-9.**

R. Gloria tibi Domine.

Ante sex dies Paschae venit Iesus Bethaniam, ubi Lazarus fuerat mortuus, quem suscitavit Iesus. Fecerunt autem ei coenam ibi: et Martha ministrabat, Lazarus vero unus erat ex discumbentibus cum eo. Maria ergo accepit libram unguenti nardi pistici, pretiosi, et unxit pedes

dintsu aritu, ta Yosu'ren oñak igurtzi euzan, eta gero bere adatsaz ezeindu; eta etxea luringai-atsonaz betezan. Atan, Yosu salduko eban bere ikasleak, Yuda Iskariotarak, esan eban: Luringai au, zegaitik saldu ez, irureun amaiekotan, txiroai emoteko? Au, baña, ez eban esan txiroetaz ardura-zalako, lapuñazalako baño: berak eukan txindizoñoan ipintenebenetik ostu egiten eban-eta. Yosu'k, ba, erantzun eban: Utzi oneri neu eortzi-egunerako gertuten. Txiroak beti izaten dozuez zeuekin; neu, bañiz, enozuebetizeuekin izango. Eta an egoala yakinda, yudatar gizatalde aundia etoñi zan, bai Yosu'gaitik, baita onek ildakoen artetik berpiztu eban Elazar ikusteko be.

E. Goraltza zeuri, Kisto.

lesu, et extersit pedes eius capillis suis: et domus impleta est ex odore unguenti. Dixit ergo unus ex discipulis eius, Iudas Iscariotes, qui erat eum traditurus: Quare hoc unguentum non venit trecentis denariis, et datum est egenis? Dixit autem hoc, non quia de egenis pertinebat ad eum, sed quia fur erat, et loculos habens, ea, quae mittebantur, portabat. Dixit ergo Iesus: Sinite illam ut in diem sepulturae meae servet illud. Pauperes enim semper habetis vobiscum: me autem non semper habetis. Cognovit ergo turba multa ex Iudaeis quia illic est: et venerunt, non propter Iesum tantum, sed ut Lazarum viderent, quem suscitavit a mortuis.

R. Laus tibi, Christe.

OPAKUNDEA. (142'g. Er.)

Yaunoi: zeugana yo dot-eta, nire areyoetatik yabonnagizu; neure Yainkoa zara-ta, zeure gurea betetan irakastazu.

Eripe me de inimicis meis Domine: ad te confugi, doce me facere voluntatem tuam: quia Deus meus es tu.

OTOI IXILA

Yaungoiko alorodun: opari onein eragindasun idartsuaz garbituta, euron etorbura aratzago goakezala, iguzu. Amaibako... Yosu-Kisto...dala bide.

Haec sacrificia nos omnipotens Deus potenti virtute mundatos, ad suum faciant puriores venire principium: Per Dominum nostrum Iesum Christum::

DOIBATZ-ALDEZ

Yaun ori: yabon, a'en, zeure uskurkietan yarduten dogunok, Urtzi-gauzeakaz bat eginda, gorputzez ta gogoz zeuri yopu-dagizugun. Yosu-Kisto zeure Seme ta gure Yauna dala bide; berau be...

Protege nos Domine tuis mysteriis servientes: ut divinis rebus inhaerentes, et corpore tibi famulemur, et mente. Per Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum qui tecum vivit et regnat...

DOIPURU-ALDEZ

Eskeñitako opari oneikaz otzanduko al zara, Yaunoi: eta zeure Doibatzari buru ta ar-

Oblatis quaesumus Domine placare muneribus: et famulum tuum **N.**, quem pastorem

tzaintzat emon zeutson
L. zeure yopua beti ya-
 bon egikezu, ařen.
 Yosú-Kisto...

Ecclesiae tuae praees-
 se voluisti, assidua
 protectione gubernata.
 Per Dominum...

Gero, Nekaldiko-yaupalena **esango da**

YAUNARTZAKOA. (34'g. Er.)

Alketu ta bildurtu
 beikez neure zoritxa-
 rak dirala-ta poztuten
 diranak; lotsatu ta ika-
 ratu beikez neuri aurka
 aro-aro erausten da-
 benak.

Erubescant, et reve-
 reantur simul, qui gra-
 tulantur malis meis:
 induantur pudore et
 reverentia, qui maligna
 loquuntur adversus me.

YAUNARTZOSTEKO

Yauna: adore urtzi-
 koa soitarazoko al-
 dauskue zeure uskur-
 kiok, eurotan esku-artu
 izateaz ta euron ema-
 yetaz gozatu dagike-
 gun. Amaibako...

Praebeant nobis Do-
 mine divinum tua san-
 cta fervorem: quo eo-
 rum pariter et actu
 delectemur, et fructu.
 Per Dominum nostrum
 Iesum Christum...

DOIBATZ-ALDEZ

Geure goiko Yaun
 ori: Urtzi - gauzaetan
 esku-artuten uzten dau-
 tsezunak ez utzi, ařen,
 ludi ontako galtzoretan
 yausten. Amaibako...

Quaesumus Domine
 Deus noster: ut quos
 divina tribus participa-
 tione gaudere, humanis
 non sinas subiacere pe-
 riculis. Per Dominum...

DOIPURU-ALDEZ

Yaun ori: artu dogun Urtzi-ikuñton onek yabongo al gauz; eta zeure Doibatzari artzain burutzat emon dautsozun **I.** zeure yopua, ta bere ardurapeko artalde, beti gaizkatuta aldeztu beikez. Amaibako...

Haec nos quaesumus Domine divini sacramenti perceptio protegat: et famulum tuum **N.** quem Pastorem Ecclesiae tuae praeesse voluisti, una cum commisso sibi grege, salvet semper et muniat. Per Dominum...

ERI-ALDEZKO OTOYA

OTOI-DAIGUN. Buruk goiko Yaunari markuñtu egiozuez. — **U**rtzi gure gaizkatzale ori: lagun-egiguzu; eta euron bidez biuñtu gozuzan onegiñok ospatuten pozik erdu gaizezala, iguzu. Amaibako...

OREMUS. Humiliate capita vestra Deo. — **A**diuva nos Deus salutaris noster: et ad beneficia recolenda, quibus nos instaurare dignatus es, tribue venire gaudentes. Per Dominum...

ASTARTE GURENA

Pirke deunareneango ikealdia

SARKUNA (Gal., 6)

Gu, Yosu-Kisto gere Yaunaren gurutza dala-ta poztu bea' gara; bera da, ba, geure osasuna, bizia ta be'bizkunde - bidea; bere bidez gaizkatu ta azkatu be egin gara-ta.

66'g. Er. Goiko Yaunak, geugaz erukituta, onetsiko al gauz; begiztu, ta geugaz eruki bedi.

Gu, Yosu-Kisto...

Nos autem gloriari oportet in cruce Domini nostri Iesu Christi: in quo est salus, vita, et resurrectio nostra: per quem salvati, et liberati sumus.

Ps. 66. Deus misereatur nostri, et benedicat nobis: illuminet vultum suum super nos, et misereatur nostri.

Nos autem...

Eruki-deyak **15'gn. ikusi.**

OTOYA

Yainko alorodun betiko' ori, Yosu-Kisto' ren nekaldiari dagokiozan usku'kiok ondo egiten lagun-egiguzu, aren, azkespena dirabazkegun. Amaibako... Yaun beraxe dala bide.

Omnipotens sempiternus Deus, da nobis ita Dominicae passionis sacramenta peragere: ut indulgentiam percipere mereamur. Per eundem Dominum nostrum Iesum...

Gero, otoi bietarik bat esaten da: DOIBATZ-
ALDEZ edo DOIPURU-ALDEZ. (104'gn. ikusi.)

IDAZKIA

Yeremi iragarlearen irakurégaya. XI, 18-20.

Egun aetan: Yere-
mi'k onan esan eban:
Yaunoi, zeuk ezaunazo
eustazun, eta ezagutu
neban: orduan euren
maltzurkeriak erakutsi
eustazuzan. Ni, bariz,
eskeintzeko daroen bil-
dots otzana lez; eta
yakin be enekian neuri
aurka-egiteko herabagi
ebena, esanaz: Ogi-or-
dez egura demotsagun,
eta bizidunen artetik
garbitu dagigun, eta ez-
peike bere izenaz be
inor gomutau. Zu, baña,
goigudozte - buru ori,
biotz - baruetako aztar-
nak artzen dozuzan
epale zuzen ori: eurai
asperütuten ikusiko al
zaut: nire auzia zeuri
utzi dautzut-eta, ene
Yaun eta Yainko.

E. Yainkoa'ri es-
kañak.

Lectio Ieremiae pro-
phetae. XI, 18-20.

In diebus illis: Dixit
Ieremias: Domine de-
monstrasti mihi, et co-
gnovi: tunc ostendisti
mihi studia eorum. Et
ego quasi agnus man-
suetus, qui portatur ad
victimam: et non co-
gnovi quia cogitave-
runt super me consilia,
dicentes: Mittamus li-
gnum in panem eius et
eradamus eum de terra
viventium, et nomen
eius non memoretur
amplius. Tu autem Do-
mine Sabaoth, qui iu-
dicas iuste, et probas
renes et corda, videam
ultionem tuam ex eis:
tibi enim revelavi cau-
sam meam Domine
Deus meus.

R. Deo gratias.

MALAGUNEA. (34'g. Er.)

Ni, bañiz, atsegetuten ninduenean, zurdaztez yanzten nintzan, eta nire gogoa barauaz apaltzen neban, eta ene otoyak neure burura atzera egiten eban.

I. Epaitu, Yauna, kaltegiten daustenak, yarki gudaka egiten daustenai; izkilu-ikuñdiak arñu, ta yagi zadi neuri laguntzeko.

Ego autem, dum mihi molesti essent, induebam me cilicio, et humiliabam in ieiunio animam meam et oratio mea in sinu meo convertetur.

V. Iudica Domine nocentes me, expugna impugnantes me: apprehende arma et scutum, et exsurge in adiutorium mihi.

NEKAUSTEA

Yosu-Kisto gure Yau-naren Nekaustea Marka'ren arauz. **XIV-XV.**

Aldi artan: Egun bigeroago Igaratza ta Otilak ziran-eta, yaupari nagusi ta idazkariak Yosu atzipez lotu ta iltzeko bidea bilatzen eben. Onan iñoenba: **S.** Yayegunean ez, eña asaldatuez daiken.

Passio Domini nostri Iesu Christi secundum Marcum. **XIV-XV.**

In illo tempore: Erat Pascha et Azyma post biduum, et quaerebant summi sacerdotes et Scribae quomodo Iesum dolo tenerent, et occiderent. Dicebant autem: **S.** Non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo.

Simon usteridunaren etxean

C. Eta Betani'n Simon usteridunaren

C. Et cum esset Iesus Bethaniae in domo

etxean Yosu maikide egoala, akara-galburuz egindako lobel a dintsudun kelagar-ontzia ekañan emakumea etorri, ta kelagar-ontzia apurtuta lobela buruganera yarion eutson. Oregaitik, baña, ango batenbatzuk euren buru-baño aseñeturik, onan iñoen: **S.** Lobela zetarako olan galdu? Lobel ori irureun amareko baño geyagotan saldu leitekean, ba, gero txindia txiroai emoteko. **C.** Eta emakumeari aseñe yakoan. Yosuk, bañiz, esan eutsen: **+** Utzi egizue; zegaitik aseñetuzakioz? Onak egiñen ona egin daust. Txiroak beti izango dozuez zeuekin, gurako dozuenean eurai onegiteko; neu, bañiz, enozue beti izango. Onak al ebana egin dau; neure gorputza obirakolenagolen igurtzi dau. Ziñez dirautzuet: Ludi osoan goizpar au zabalduko dan

Simonis leprosi, et recumberet: venit mulier habens alabastrum unguenti nardi spicati pretiosi, et fracto alabaastro, effudit super caput eius. Erant autem quidam indigne ferentes intra semetipsos, et dicentes: **S.** Ut quid perditio ista unguenti facta est? Poterat enim unguentum istud venditari plus quam trecentis denariis, et dari pauperibus. **C.** Et fremebant in eam. Iesus autem dixit: **+** Sinite eam, quid illi molesti estis? Bonum opus operata est in me. Semper enim pauperes habetis vobiscum: et cum volueritis, potestis illis benefacere: me autem non semper habetis. Quod habuit haec, fecit: praevenit ungere corpus meum in sepulchram. Amen dico vobis: Ubicumque praedicatum fuerit Evangelium istud in universo mundo, et quod fe-

edonun, emakume onen egipena be edestuko da, berau gomutetako.

Yuda'ren itunben baltza

C. Eta Yuda Iskariotaía, amabietarikoá, yaupari nagusiakana yoan zan, Yosú salduko eutsela-ta. Ori entzuki, poztu egin ziran, eta txindia emongo eutsoela abindu eutsoen. Aíezkero, Yosú saltzeko abagunearen bila ari zan.

Apari-geirkunak

Eta Otiletako lenengo egunean, Igaratzbildotsa opaldu eroyenean, ikasleak Yosú'ri onan esan eutsoen: **S.** Nora gura dozu yoan gaitezen zeuretzako Igaratz-aparia geirtuten? **C.** Eta bere ikasletariko bi bidaldu euzan, onan inotsela: **+** Zoaz urira, bai, ta pitxar' bete ur daroan gizona daukikezue; zaraikikeoz; eta sartuko

cit haec, narrabitur in memoriam eius.

C. Et Iudas Iscariotes unus ex duodecim, abiit ad summos sacerdotes, ut proderet eum illis. Qui audientes gavisí sunt: et promiserunt ei pecuniam se daturus. Et quaerebat quomodo illum opportune traderet.

Et primo die Azymorum, quando Pascha immolabant, dicunt ei discipuli: **S.** Quo vis eamus, et paremus tibi, ut manduces Pascha? **C.** Et mittit duos ex discipulis suis, et dicit eis: **+** Ite in civitatem: et occurret vobis homo lagenam aquae baiulans, sequimini eum: et quocumque introierit, dicite domino domus, quia magister dicit: Ubi est

dan etxeko jaunari irakasleak diñola esan: Nun da Igaratzekoa neure ikasleakin yango dodan apaltokia? Eta apaindutako apaltoki aundia erakutsiko dautzue berak; antxe geñtu bea' dauskuzue. **C.** Yoan ziran, ba, bere ikasleak; eta urira elduta, esan eutsen lez idoro eben, eta Igaratzekoa geñtu be bai.

Azken-aparia

Aratsean, ba, ama-biakin etoñi zan. Eta etzanik yaten inarduela, Yosuk onan esan eban: **+** Egiz dirautzuet, neukin yaten zagozantarikoko batek salduko naula. **C.** Eta eurek lañituten asi ziran, eta banan-banan esaten eutsoen: **S.** Neuk ete? **C.** Berak, bañiz, yardetsi eutsen: **+** Ama-biotariko batek, eskua neugaz azpil batera sartzen daunak. Gizonaren Semea ba-doa,

refectio mea, ubi Pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse vobis demonstrabit coenaculum grande, stratum: et illic parate nobis. **C.** Et abierunt discipuli eius, et venerunt sicut dixerat illis, et paraverunt Pascha.

Vespere autem facto, venit cum duodecim. Et discumbentibus eis, et manducantibus, ait Iesus: **+** Amen dico vobis, quia unus ex vobis tradet me, qui manducat mecum. **C.** Et illi coeperunt contristari, et dicere ei singulatim: **S.** Numquid ego? **C.** Qui ait illis: **+** Unus ex duodecim, qui intingit mecum manum in catino. Et Filius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de eo: vae

beratzaz idatzita dagon letxe; gaxoa, baña, gizonaren Semea salduko daun gizona! Yayo ez ba-litz obe litzakion alako gizonari.

Yoskorputz-aparia

C. Eta yaten inarduela, Yosu'k ogia artu eban; eta onetsita zatikatu egin eban, eta eurrei emon eutsen, esanik: † Yan egizue, au neure gorputza data.

C. Eta ontzia arturik, eskar-eginda emon eutsen; eta orok bertatik edan eben. Eta onan esan eutsen: † Au, itunaldi bariko neure odola da, askoren aldez yariongo dana. Egiz dirautzuet, gaur-geroz onako mazti-emoirik eztodala edango, Urtzi'ren yaureñian baria edango dodan arteño.

Yosu'ren iru iragañkiak

C. Eta eresia esanda, Gaimeluraitz-mendirantz urten ziran. Eta Yosu'k inotsen: † Neu

autem homini illi, per quem Filius hominis tradetur. Bonum erat ei, si non esset natus homo ille.

C. Et manducantibus illis, accepit Iesus panem: et benedicens fregit et dedit eis, et ait: † Sumite, hoc est corpus meum. **C.** Et accepto calice, gratias agens dedit eis: et biberunt ex illo omnes. Et ait illis: † Hic est sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur. Amen dico vobis, quia iam non bibam de hoc genimine vitis usque in diem illum, cum illud bibam novum in regno Dei.

C. Et hymno dicto exierunt in montem Olivarum. Et ait eis Iesus: † Omnes scandalizabi-

nazala-ta orok zoztoř-
 egingo dozue gau on-
 tan, idatzita bai-dago:
 Artzaña yoko dot, eta
 ardiak iges-egingo da-
 be. Berbizita gero, ba-
 ña, zeuen aurean Gali-
 lai'ra noake. **C.** Kepa'k
 onan erantzun eutson:
S. Zeu zarala-ta beste
 gustiok zoztoř ba-
 dagikie be, neuk bein-
 tzat eztot egingo. **C.**
 Eta Yosu'k yardetsi
 eutson: **†** Egiz di-
 rauskat, gaurko gau
 ontan, olařak biritan
 kukuřuku egin baño le-
 nago, irutan ukatuko
 nokala. **C.** Besteak,
 bařiz, onan erautsan:
S. Ezta, baldin zeukin
 il beařko ba-naz be,
 etzaut nik ukatuko. **C.**
 Berauxe iñoen beste
 gustiek be.

Yosu'ren neke-larıa

Eta Getsemani ize-
 neko landara erduki,
 bere ikasleai esan eu-
 tsen: **†** Yaři zadiz
 ementxe, nik otoi-egin
 ařte. **C.** Eta Kepa ta

mini in me in nocte
 ista: quia scriptum est:
 Percutiam pastorem, et
 dispergentur oves. Sed
 postquam resurrexero,
 praecedam vos in Ga-
 lilaeam. **C.** Petrus au-
 tem ait illi: **S.** Et si
 omnes scandalizati fue-
 rint in te, sed non ego.
C. Et ait illi Iesus: **†**
 Amen dico tibi, quia tu
 hodie in nocte hac,
 priusquam gallus vo-
 cem bis dederit ter me
 es negaturus. **C.** At
 ille amplius loquebatur:
S. Et si oportuerit me
 simul commori tibi,
 non te negabo. **C.** Si-
 militer autem et omnes
 dicebant.

Et veniunt in prae-
 dium, cui nomem Ge-
 thsemani. Et ait disci-
 pulis suis: **†** Sedete
 hic donec orem. **C.** Et
 assumit Petrum, et la-

Yagoba ta Yon berakeroan euzan; eta laritu ta neketan asi zan. Eta onan esan eutsen: † Ene gogoan eriotz-atsekabea da: ementxe itxon, eta ernai egon. **C.** Eta auñera-txuago yoanda, auzpeztu egin zan; eta, alba-zan, aresti a bera-gandik aldentzeko aŕen-egian, eta onan iñoan: † Aba, Aita, alguztiduna zara-ta, ontzi au neugandik al-dendu egizu; ez, baña, nik gura dodana, zeuk gura dozuna baño. **C.** Eta ikaslietara etoŕita, lotan idoro euzan. Eta Kepa'ri esan eutson: † Simon, lotan eu be? Ordu batenbeezin izan az ernai egon? Ernai zadiz, ta otoi-egin, ziltzeak menderatu ez zagizan. Gogoa bai geŕtu dago; aragia, bañiz, aul. **C.** Eta bañiro be yoanda, otoi-egian, len letxe esaten ebala. Osetera be etoŕi yaken, eta lotan idoro euzan, be-

cobum, et loannem secum: et coepit pavere, et taedere. Et ait illis: † Tristis est anima mea usque ad mortem: sustinete hic, et vigilate. **C.** Et cum processisset paululum, procidit super terram: et orabat, ut si fieri posset, transiret ab eo hora: et dixit: † Abba Pater, omnia tibi possible sunt: transfer calicem hunc a me, sed non quod ego volo, sed quod tu. **C.** Et venit, et invenit eos dormientes. Et ait Petro: † Simon, dormis? non potuisti una hora vigilare? Vigilate, et orate ut non intretis in tentationem. Spiritus quidem promptus est, caro vero infirma. **C.** Et iterum abiens oravit, eundem sermonem dicens. Et reversus, denuo invenit eos dormientes (erant enim oculi eorum gravati) et ignorabant quid responderent ei. Et venit tertio, et ait illis: †

giak aztun-aztun ebe-
zalako; eta zer erantzun
ez ekien. Irugarenez
etoñi yakenean, onan
esan eutsen: † Lo, bai,
ointxe ta atsedean; tira,
garaya da; ona emen,
gizonaren Semea oben-
dien eskuetan utziko
da. Yagi, ta goazen:
salduko nauna ona
emen bertan.

Yosu-atzipena

C. Eta, berak itz-
egiala, Yuda amabieta-
rikoa eldu zan, eta be-
ronekin ezpata eta ma-
kildun gizatalde andia,
yaupari nagusi, idaz-
kari ta agureak bidal-
durikoa. Eta saltzaleak
ezaupidea emon izan
eutsen, onan esanik:
S. Neuk musu-egingo
dautsodana, bera da;
axe oratu, ta arduraz
eroakezue. **C.** Eta eldu
ta berealaxe ureratu
yakon, esanik: **S.** Agur,
Irakasle. **C.** Eta musu-
egin eutson. Besteak,
bañiz, atzitu ta oratu
egin eben. Bertako

Dormite iam, et requie-
scite. Sufficit: venit
hora: ecce Filius homi-
nis tradetur in manus
peccatorum. Surgite,
eamus: ecce qui me
tradet, prope est.

C. Et, adhuc eo lo-
quente, venit Iudas Is-
cariotes unus de duo-
decim, et cum eo turba
multa cum gladiis, et
lignis, a summis sacer-
dotibus, et scribis, et
senioribus. Dederat au-
tem traditor eius si-
gnum eis, dicens: **S.**
Quemcumque osculatus
fuero, ipse est, tenete
eum, et ducite caute.
C. Et cum venisset,
statim accedens ad
eum, ait: **S.** Ave Rab-
bi: **C.** Et osculatus est
eum. At illi manus inie-
cerunt in eum, et tenuerunt eum. Unus autem

ezeinbatek, baña, ezpatea aterata, yaupari nagusiaren otseña yadetsi eban, eta belaña ebagi eutson. Yosuk, bañiz, onan yadetsi eutsen: † Neu, lapuñá letxe, ezpata ta makilaz oratuten urten zarae? Egunean egunean zeuekin txadonean irakasten egoten nintzan ba, ta ez ninduzuen oratu. Idazteunak bete bea' dira, baña. **C.** Aresti artan bere ikasleak utzi egin eben, eta oro igesi ziran. Arako gazte bat, bañiz, bere soña izaraz bakarik estalita, eñaikion; eta eldu egin eutsoen; berak, baña, izarea utzita biluzik iges egin eban.

Yosu Batzar-aurean

Eta Yosu yaupari nausiarengana eroan eben, eta yaupari gus-tiak eta idazkari ta agureak batu ziran. Kepa, bañiz, urunez yafain yakon yaupari nausiaren atarte-ba-ru-

quidam de circumstantibus educens gladium, percussit servum summi sacerdotis: et amputavit illi auriculam. Et respondens Iesus, ait illis: † Tamquam ad latronem existis cum gladiis, et lignis comprehendere me? quotidie eram apud vos in templo docens, et non me tenuistis. Sed ut impleantur Scripturae. **C.** Tunc discipuli eius relinquentes eum, omnes fugerunt. Adolescens autem quidam sequebatur eum amictus sindone super nudo: et tenuerunt eum. At ille reiecta sindone, nudus profugit ab eis.

Et adduxerunt Iesum ad summum sacerdotem: et convenerunt omnes sacerdotes, et scribae, et seniores. Petrus autem a longe secutus est eum usque intro in atrium summi

raño; eta otseñakin sutondoan yañita berotan egoan. Yaupari nagosiak eta batzañkide gustiak Yosuren kaltezko ziañaltza-bila inarden, ilten emoteko; ezin eben idoro, baña; askok bere aurka guzuzeko ziañalbenak egiñaren, ba, euren ziañaltzak bat ezetozan. Azkenez, beste batzuk yañgi ziran bere kaltez guzuz-ziañaltza au esaten: **S.** Geuk entzun dautsogu esaten: Nik gizonen esku-lana dan txadon au beratuko dot, eta iru egunetan baña, inoren esku-lana eztaikena, egingo dot. **C.** Baña ziañaltza ontan be irizkide ezegozan. Orduan, yaupari nagusiena erdira urten zan, eta Yosuri itandu eutson, esanik: **S.** Oneik zure kaltez salatu daben oñetzaz eztozu ezer erantzuten? **C.** Baña bera ixilik egoan, ezer erantzun - barik. Eta yaupari nagosienak

sacerdotis: et sedebat cum ministris ad ignem, et calefaciebat se. Summi vero sacerdotes, et omne concilium quae- rebant adversus Iesum testimonium, ut eum morti traderent, nec inveniebant. Multi enim testimonium falsum dicebant adversus eum: et convenientia testimonia non erant. Et quidam surgentes, falsum testimonium ferebant adversus eum, dicentes: **S.** Quoniam nos audivimus eum dicentem: Ego dissolvam templum hoc manufactum, et per triduum aliud non manufactum aedificabo. **C.** Et non erat conveniens testimonium illorum. Et exurgens summus sacerdos in medium, interrogavit Iesum, dicens: **S.** Non respondes quidquam ad ea, quae tibi obiiciuntur ab his? **C.** Ille autem tacebat, et nihil respondit. Rursum summus sacerdos inter-

bañiro itandu ta esan eutson: **S.** Zu, Kisto, Yainko donetsiaren Semea zara ala? **C.** Yosuk erantzun eutson: **†** Bai, neu nozu: eta gizonaren Seme au Yaun-goikoaren al-eskuma dean yañita, ortzeko odehyetaz etorñen dakuskezue. **C.** Oñezkero, yaupari nausienak bere yanzkiak uratu, ta esan eban: **S.** Zetarako gura dogu zinañaldaririk? Entzun dautsozue birao-egiten: zer deritxozue? **C.** Eta orok ilgañi etsi eben. Añezkero, batzuk txu-egiten asi yakozan, eta berari arpegia estalita ukabilka yo, ta esaten: **S.** Igañi egik. **C.** Eta otseñak be belañondokuak emoten eutsoezan.

Kepa'ren ukapen irukotxa

Añtean, Kepa bean atañtean egoala, yaupari nausiaren neskame-tariko bat etorñi zan; eta berotan egoan Kepa oañtuta, begiz yo, ta

rogabat eum, et dixit ei: **S.** Tu es Christus Filius Dei benedicti? **C.** Iesus autem dixit illi: **†** Ego sum: et videbitis Filium hominis sedentem a dextris virtutis Dei, et venientem cum nubibus caeli. **C.** Summus autem sacerdos scindens vestimenta sua, ait: **S.** Quid adhuc desideramus testes? Audistis blasphemiam: quid vobis videtur? **C.** Qui omnes condemnaverunt eum esse reum mortis. Et coeperunt quidam conspuere eum, et velare faciem eius, et colaphis eum caedere, et dicere ei: **S.** Prophetiza. **C.** Et ministri alapis eum caedebant.

Et cum esset Petrus in atrio deorsum, venit una ex ancillis summi sacerdotis: et cum vidisset Petrum calefacientem se, aspiciens

esan eban: **S.** Zu be Yosu Nazaretaíarekin zengoan, ba. **C.** Baña, berak ukatu egin eban, esanaz: **S.** Ezagutu be eztot egiten, eta zer diñozun be eztakit. **C.** Eta ataurera urten zan, eta olañak abestu eban. Bañiro be neskameak ikusi eban, eta bertan egozanai esan eutsen: Au euretarikoa da, izan be. Baña berak bañiro ukatu eban. Eta gero txuago, bertan egozanak be Kepa'ri ba-iño-tsoen: **S.** Zu, egiz, euretarikoa zara, galilaita zara, izan be ta. **C.** Bera, baña, araoka asi zan, eta, Zuek diñozuen gizon ori ezautu be eztazaut esanik zin-egian. Eta orduntxe bañiro abestu eban olañak. Eta Kepa'k gogoratu egin eban Yosu'k esan eutsonau: Olañak bigaíenez kukuñukuegin baño lenago irutan ukatuko nok. Eta negaíez asi zan.

illum, ait: **S.** Et tu cum Iesu Nazareno eras. **C.** At ille negavit, dicens: **S.** Neque scio, neque novi quid dicas. **C.** Et exiit foras ante atrium, et gallus cantavit. Rursus autem cum vidisset illum ancilla, coepit dicere circumstantibus: Quia hic ex illis est. At ille iterum negavit. Et post pusillum rursus qui stabant, dicebant Petro: **S.** Vere ex illis es: nam et Galilaeus es. **C.** Ille autem coepit anathematizare, et iurare: Quia nescio hominem istum, quem dicitis. Et statim gallus iterum cantavit. Et recordatus est Petrus verbi, quod dixerat ei Iesus: Priusquam gallus cantet bis, ter me negabis. Et coepit flere.

Yosu Pilatus'en aúrean

Goizean goiz, yaupari nagosiak agure, idazkari, ta beste batzaríkide gustiakaz itundu ziran, eta Yosu lotuta, eroan eta Pilatus'emon eutsoen. Eta Pilatus'ek onan itandu eutson: **S.** Zu, yudañen Bakalduna zara? **C.** Eta berak erantzun, eta esan eutson: **†** Zeuk diñozun letxe. **C.** Eta yaupari nagusiak gauza askotzaz salatuten eben. Oregaitik Pilatus'ek itandu eutson: **S.** Eztozu ezer erantzuten? amaika gauzetzaz salatuten zabe-ta. **C.** Yosu'k, baña, ezertxo be ez eban ge-yago erantzun-eta, Pilatus añitu egin zan. Onek, yaya zala ta, espetxalduko bat, eskatuten eutsoena, azkatu eroyan. Aresti artan beste gaizkiñakin espetxean Baraba izenduna egoan, alako matxiñadean eriotza egin

Et confestim, mane consilium facientes summi sacerdotes, cum senioribus, et scribis, et universo concilio, vincientes Iesum, duxerunt, et tradiderunt Pilato. Et interrogavit eum Pilatus: **S.** Tu es Rex Iudaeorum? **C.** At ille respondens, ait illi: **†** Tu dicis. **C.** Et accusabant eum summi sacerdotes in multis. Pilatus autem interrogavit eum, dicens: **S.** Non respondes quidquam? vide in quantis te accusant. **C.** Iesus autem amplius nihil respondit, ita ut miraretur Pilatus. Per diem autem festum solebat dimittere illis unum ex vinctis, quemcumque petiissent. Erat autem qui dicebatur Barabbas, qui cum seditiosis erat vinctus, qui in seditione fecerat homicidium. Et cum ascendisset turba, coepit ro-

ebana. Eta eña beste-
tan lez eske etoñi yako-
nean, Pilatus'ek eran-
tzun, eta esan eutsen:
S. Yudañen Bakalduna
azkatuteko gura dozue?
C. Ba-ekian, ba, yau-
pari nagusiak inñartziz
emon eutsoena. Yaupa-
riak, bañiz, eñiari Bara-
ba azkatuteko eskatu-
erazo eutsoen. Pilatus'
ek bañiro erantzun, eta
esan eutsen: **S.** Yuda-
ñen Bakaldunari zer
egiteko gura dozue, ba?
C. Eta eurek bañiro
deadañ-egien: **S.** Guru-
tzaldu. **C.** Pilatus'ek,
bañiz, diñotse: **S.** Zein
oben egin dau, ba? **C.**
Eurek, baña, gogoñago
oyu-egien: **S.** Gurutzal-
du. **C.** Azkenez, Pila-
tus'ek, eñiari atsegin
izateañen, Baraba az-
katu, ta Yosü, zigorka-
tuta gero, gurutzetute-
ko emon eutsen.

gare, sicut semper fa-
ciebat illis. Pilatus au-
tem respondit eis, et
dixit: **S.** Vultis dimit-
tam vobis Regem Iu-
daeorum? **C.** Sciebat
enim quod per invidiam
tradidissent eum sum-
mi sacerdotes. Pontifi-
ces autem concitave-
runt turbam, ut magis
Barabbam dimitteret
eis. Pilatus autem ite-
rum respondens, ait
illis: **S.** Quid ergo vul-
tis faciam Regi Iu-
daeorum? **C.** At illi ite-
rum clamaverunt. **S.**
Crucifige eum. **C.** Pi-
latus vero dicebat illis:
S. Quid enim mali fe-
cit? **C.** At illi magis
clamabant: **S.** Crucifige
eum. **C.** Pilatus autem
volens populo satisfa-
cere, dimisit illis Barab-
bam, et tradidit Iesum
flagellis caesum, ut cru-
cifigeretur.

Gudariak inñaka egiten dautsoe

Eta gudariak epaile-
kuko atañtera eroan

Milites autem duxe-
runt eum in atrium

eben, eta bosteuntza osoa batzalduta, yanzki goñiaz yantzi ta arantzakaz eyotako burrestuna ezari eutsoen. Eta agur-egiten asi yakozan, onan inotsoela: Agur, yudañen bakaldun ori! Eta seskeaz burua yoten eutsaen, eta txu-egin, eta belaunikaturik guritzen eben. Onela inaka-eginda, yanzkoñia kendu ta bere soñekoak ipiñi eutsoezan, eta gurutzean yosteko eroan eben. Eta orduntxe landetxetik etoñan gi, zona Simon Kirenetara, Alexander ta Erupa'ren aita, gurutzea eroateko beartu eben.

Kozkotegi mendian

Eta Golgota, edo Kozkotegi, izeneko lekura eroan eben; eta abañez nastutako ardaua emon eutsoen edaten, baña ezaban artu. Eta gurutzaldu ta gero bere yanzkiak

praetorii, et convocant totam cohortem, et induunt eum purpura, et imponunt ei plectentes spineam coronam. Et coeperunt salutare eum: Ave rex Iudaeorum. Et percutiebant caput eius arundine: et conspuebant eum, et ponentes genua, adorabant eum. Et postquam illuserant ei, exuerunt illum purpura, et induerunt eum vestimentis suis: et educunt illum, ut crucifigerent eum. Et angariaverunt praetereuntem quempiam Simonem Cyrenaeum, venientem de villa, patrem Alexandri et Rufi, ut tolleret crucem eius.

Et perducunt illum in Golgotha locum: quod est interpretatum Calvariae locus. Et dabant ei bibere myrrhatum vinum: et non accepit. Et crucifigentes eum, dividerunt vestimenta

banatu egin ebezan, bakotxak zein artuko eban sots-egiñik. Gurutzaldu ebenean, irugañen gabeukia zan; eta bera iltzeko epai-zegaitia olean idatzita egoan: Yudañen Bakalduna. Berakin lapur bi be gurutzetu ebezan, bata bere eskumaldean eta bestea bere eskeñaldean; eta bete zan idatzita eguan a: Gaizkiletarikotzat etsi zan. Eta igaroten ziranak birao-egiten eutsoen, euren buruai eragin, eta esanik: **S.** Tira! Goiko Yaunaren txadona beratu, ta iru egunetan beriragi ei-dagikean ori gurutz ortatik yatsi adi ta eure burua gaizkatu egik, ba. **C.** Olantxe, yaupari nagusiak eta latariak beañen-egiten, alkañi iñotsoen: **S.** Besteak gaizkatu ei-dauz, ta bere burua ezin dau gaizkatu. Kisto Ixañel' go Bakalduna ointxe gurutzetik yatsi bedi, ikusi ta ziñetsi daigun-

eius, mittentes sortem super eis, quis quid tolleret. Erat autem hora tertia: et crucifixerunt eum. Et erat titulus causae eius inscriptus: Rex Iudaeorum. Et cum eo crucifigunt duos latrones: unum a dextris, et alium a sinistris eius. Et impleta est Scriptura, quae dicit: Et cum iniquis reputatus est. Et praetereuntes blasphemabant eum, moventes capita sua et dicentes: **S.** Vah, qui destruis templum Dei, et in tribus diebus reaedificas: salvum fac te ipsum descendens de cruce. **C.** Similiter et summi sacerdotes illudentes, ad alterutrum cum scribis dicebant: **S.** Alios salvos fecit, seipsum non potest salvum facere. Christus Rex Israel descendat nunc de cruce ut videamus, et credamus. **C.** Et qui cum eo crucifixi erant, convitiabantur ei. Et facta hora

tzat. **C.** Bai ta, berakin untzauta egozanak be irain-egiten eutsoen. Eta seigaren gabeukian lu'aso gustia ilunpetan gelditu zan bederatzigarenen arte. Eta bederatzigaren orduan Yosuk deada' andia egin eban, esaten: **+** Eloi, Eloi, lama sabaktani?. **C.** Ona emen bere iku'ra: **+** Ene Urtzi, ene Urtzi, zegaitik utzi nozu? **C.** Ori entzunda, an egozanetariko batzuk inoen: **S.** Ora, Elia'ri dei-dagitso. **C.** Eta euretariko batek iradu belakia ozpiñez urasetu, seska-buruan imi'ni, ta edaten emotsan, esanik: **S.** Begira, Elia berau gaizkatuten ete-dator'ken ikusi daigun. **C.** Yosuk, ba'na, deada' andia eginda, il egin zan.

Emen gustiak belaunikatuten dira

Eta txadoneko estalkia goitik bera erdibitu zan. Au'ez-au'ez egoan

sexta, tenebrae factae sunt per totam terram usque in horam nonam. Et hora nona exclamavit Iesus voce magna, dicens: **+** Eloi, Eloi, lamma sabachthani? **C.** Quod est interpretatum: **+** Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me? **C.** Et quidam de circumstantibus audientes, dicebant: **S.** Ecce Eliam vocat. **C.** Currens autem unus, et implens spongiam aceto, circumponensque calamo, potum dabat ei, dicens: **S.** Sinite, videamus si veniat Elias ad deponendum eum. **C.** Iesus autem emissa voce magna exspiravit.

Et velum templi scissum est in duo, a summo usque deorsum. Vi-

eunburuak, alako dea-
daña egiñik il zala ikusi-
ta, onan iñoan: **S.** Gi-
zonau, benetan, Yain-
ko-Semea zan. **C.** An-
txe, uruntxutik begira,
emakume batzuk be bai-
egozan: onetarikoak
ziran Miren Matala-
ra, Miren Yagoba
eta gaztearen Yose-
ba'ren ama, ta Sa-
lome; oneik, Yosu Ga-
lilai'n egoala, otsein-
tzan egiten eraikiozan;
eta berakin Yerosoli-
ma'ra igo ziran beste
emakume asko be bai.

dens autem Centurio,
qui ex adverso stabat,
quia sic clamans exspi-
rasset, ait: **S.** Vere hic
homo Filius Dei erat.
C. Erant autem et mu-
lieres de longe aspi-
cientes: inter quas erat
Maria Magdalene, et
Maria Iacobi minoris,
et Ioseph mater, et Sa-
lome: et cum esset in
Galilaea, sequebantur
eum, et ministraban ei,
et aliae multae, quae
simul cum eo ascende-
rant Ierosolymam.

Uringo au goizparikia lez abesten da

Iluntzean, egun a la-
runbata-aurreko Paras-
kebe zan-eta, erdu zan
Yoseba Arimateara,
Urtzi'ren yaureñari be-
gira egoan amañburu
urena, ta bulañtsu Pi a-
tus'gana sañtu, ta Yo-
su'ren gorpua eskatu
eutson. Pilatus'ek, or-
durako il izatia andi
egiten yakon-eta, eun-
buruari dei-eginda, il
ete zan itandu eu-

Et cum iam sero
esset factum (quia erat
Parasceve, quod est
ante sabbatum) venit
Ioseph ab Arimathaea
nobilis decurio, qui et
ipse erat exspectans
regnum Dei, et auda-
cter introivit ad Pila-
tum, et petiit corpus
Iesu. Pilatus autem mi-
rabatur si iam obiisset.
Et accersito centurio-
ne, interrogavit eum si

tson. Eta eunburu-
ari bayetz entzun
eutsonean, gorpua Yo-
seba'ri emon eutson.
Eta Yoseba'k, gurutz-
etik eratsita, ortarako
erosiebanizareaz estal-
du, ta ari bizian egin-
dako ilobian imiñi
eban, eta gero obi-
abora ari aundia era-
kañi.

iam mortuus esset. Et
cum cognovisset a cen-
turione, donavit cor-
pus Ioseph. Ioseph au-
tem mercatus sindo-
nem, et deponens eum
involvitur sindone, et
posuit eum in monu-
mento, quod erat exci-
sum de petra, et advol-
vit lapidem ad ostium
monumenti.

OPAKUNDEA (Ps. 139)

Obendien eskuetatik
azkatu nagizu, Yaun
orek; eta gizon donge-
tatik yabon nagizu.

Custodi me Domine
de manu peccatoris: et
ab hominibus iniquis
eripe me.

OTOI IXILA

Yauna: barau osa-
sungariakaz eraldutako
yauskañok lenbait-len
arteztuko al gabez.
Amaibako... Yauna da-
la bide.

Sacrificia nos, quae-
sumus Domine, pro-
pensius ista restaurent:
quae medicinalibus
sunt instituta ieiuniis.
Per Dominum...

DOIBATZ-ALDEZ, **edo** DOIPURU-ALDEZ (109'gn.)

eta NEKALDIKO YAUPALENA (100'gn.)

YALUNARTZAKOA (68'g. Er.)

Atarian yezañita ego-
zanak neuri aurka au-

Adversum me exer-
cebantur, qui sedebant

tuan inarduen; neure kaltez abestuten eben ardau-edaleak be; nik, bañiz, zeuri otoika niñarduan, Yauna: zeure eñuki-eñukiaz maitasatea erakusteko gara ya dozu, Urtzi oñek.

in porta: et in me psallebant, qui bibebant vinum: ego vero orationem meam ad te Domine: tempus beneplaciti, Deus, in multitudine misericordiae tuae.

YALNARTZOSTEKOA

Yainko alorodun: zure ikuñtonok geure okeñak zuzendubegiez, ta betiko biztaldirako bide-izan bekiguz. Amaibako... Yauna dala bide.

Sanctificationibus tuis, omnipotens Deus: et vitia nostra curentur; et remedia nobis sempiterna proveniant. Per Dominum nostrum Iesum Christum...

DOIBATZ-ALDEZ **edo** DOIPURU-ALDEZ (110'gn.)

EÑI-ALDEZKO OTOYA

OTOI-DAIGUN. Buruok goiko Yaunari makuñtu egiozuez.— **Y**ainko ori: zeure eñukiak aspaldiko oñban gustietaz garbitu ta bañizte deuna añtzeko geñtu egingo al gauz. Amaibako... Yauna dala bide.

OREMUS. Humiliate capita vestra Deo.— **T**ua nos misericordia, Deus, et ab omni subreptione vetustatis expurget, et capaces sanctae novitatis efficiat. Per Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum...

EGUASTEN GURENA

Miren deuna náusiareneango ikeñaldia

SARKUNA. (Pil., 2)

Yosu izenañen oro belaunikatu beike, bai donokian, bai ludian, baita su-lezietan be; Yauna bere esangindasunak eriotzera eroan ebalako, ta gurutz-eriotzera eroan be; origaitik Yosu-Kisto Yauna Urtzi Aitaren aintzean dago.

(101'g. Er.) Yauna, entzun nire arena; zueganatu bedi nire deya.

Yosu izenañen...

ERUKI-DEYAK

OTOI-DAIGUN. I. Belaunikatu gadizan.

E. Zutundu zaitez.

OTOYA

Urtzi alorodun ori: zeure Seme bakañaren nekauste - bidez, eten-

In nomine Iesu, omne genu flectatur, coelestium terrestrium, et infernorum: quia Dominus factus est obediens usque ad mortem, mortem autem crucis: ideo Dominus Iesus Christus in gloria est Dei Patris.

Ps. 101. Domine, exaudi orationem meam: et clamor meus ad te veniat.

In nomine...

15'gn. letxe

OREMUS. y. Flectamus genua.

Rf. Levate.

Praesta quaesumus omnipotens Deus: ut qui nostris excessibus

bako geyegikeriak es-
tutzen gabezanok az-
katu gugizuz, a ren.
Bera be Yainkoa da-ta,
bizi ta agintzea...

incessanter affligimur,
per unigeniti Filii tui
passionem liberemur,
Qui tecum vivit et re-
gnat in unitate,..

IRAKURGAYA

Ixaya iragarlearen
irakurgaya. **LXII, 11;**
LXIII, 1-7.

Lectio Isaiæ prophe-
tæ. **LXII, 11, LXIII,**
1-7.

Urtzi Yaunak auxe
diño: Sion-alabeari esa-
yozue: Ona, eure Gaiz-
katzalea datoñkin; ona
emen, bere sari ta gus-
ti. Nor da Edom'etik
datoñenau? Bosra'tik,
soñekoak odoleztauta?
kugaria, onen yanz-
kerea; indartsuarena,
bere ibilkerea. Ni, zu-
zendasun-edazlea naz;
ni, gaizkabide-aldezka-
ria. Zegaitik dago, ba,
goñi ire soñekoa? ze-
gaitik, eure yanzkiak
tolarango oinkatza-
lienak lez? Tolara neuk
bakañik oinkatu dot;
besteko iñor lagun
izan-barik. Neure asar-
earen asareaz oinkatu
dodaz; neure sumiña-

Haec dicit Dominus
Deus: Dicite filiae Sion:
Ecce Salvator tuus ve-
nit: ecce merces eius
cum eo. Quis est iste,
qui venit de Edom, tin-
ctis vestibus de Bosra?
Iste formosus in stola
sua, gradiens in multi-
tudine fortitudinis suae.
Ego, qui loquor iusti-
tiam, et propugnator
sum ad salvandum.
Quare ergo rubrum est
indumentum tuum, et
vestimenta tua sicut
calcantium in torculari?
Torcular calcavi solus,
et de gentibus non est
vir mecum: calcavi eos
in furore meo, et con-
culcavi eos in ira mea:
et aspersus est sanguis

ren sumiñaz zapaldu dodaz; eta euren odolaz yanzkiak goñiztauyataz; neure soñeko gustiak loitu dodaz. Ona emen, gogo-goguan dodan aspeřkunde-eguna; ona emen, neure gaizkakunde-urtea. Bilaldea begiratu neban, eta urgazlerik ez; bilatu neban, eta laguntzalerik ez; neure beso utsak yabon ninduan; eta neure sumiñak berak lagundu eustan. Asaře biziz zapaldu neuzan eřiak; neure sumiñaren sumiñaz moskořtu neuzan, eta euren indař osoa beratu. Yaunaren eřuki-aldiak gogoratuko dodaz; beragandik ařtu dogun gustiařen geure Urtzi Yauna goralduko dot.

E. Urtzi'ri eskařak.

MAĻAGUNEA. (68'g. Er.)

Ez eskutau ařpegioi zeure ořsein oni, nekez-beterik nago-ta; lenbait-len entzustazu.

eorum super vestimenta mea, et omnia indumenta mea inquinavi. Dies enim ultionis in corde meo, annus redemptionis meae venit. Circumspexi, et non erat auxiliator: quaesivi, et non fuit qui adiuveret: et salvavit mihi brachium meum, et indignatio mea ipsa auxiliata est mihi. Et conculcavi populos in furore meo, et inebriavi eos in indignatione mea, et detraxi in terram virtutem eorum. Miserationum Domini recordabor, laudem Domini super omnibus, quae reddidit nobis, Dominus Deus noster.

Rř. Deo gratias.

Ne avertas faciem tuam a puero tuo, quoniam tribulor: velociter exaudi me.

I. Gaizkatu nagi-
zu, Yainko ořek, urak
gogoraño sařtu bai-
yataz; lupetzetan sař-
tuta nago, ondo-bako
lupetzetan, gero.

I. Yauna zuekin.

E. Baita zeure
gogoarekin be.

OTOYA

Goiko Yaun ori: are-
yoaren esku-aldia geu-
gandik aldendu egitea-
ren, zeure Semeak gu-
rutz-eriotza ařtzeko
nai izan zendunezkero,
geuri, zeure yopu onei,
berbizmena yaristeko
eskařa iguzu, ařen.
Amaibako... zeure Se-
me... beraxe dala bide.

Gero, DOIBATZ-ALDEZ edo DOIPURU-ALDEZ.
(104'gn.)

IDAZKIA

Ixaya iragarlearen
irakurřaya. **LIII, 1-12.**

Egun aetan, Ixaya'k
onan iñoan: Yauna,
geugandik entzunda-
koa nok ziñetsietedau?

ŷ. Salvum me fac
Deus, quoniam intra-
verunt aquae usque ad
animam meam: infixus
sum in limo profundi,
et non est substantia.

ŷ. Dominus vobi-
scum.

R. Et cum spiritu
tuo.

Deus, qui pro nobis
Filius tuum crucis pa-
tibulum subire voluisti,
ut inimici a nobis ex-
pelleres potestatem:
concede nobis famulis
tuis, ut resurrectionis
gratiam consequamur.
Per eundem Domi-
num nostrum Iesum
Christum...

Lectio Isaiae prophe-
tae. **LIII, 1-12.**

In diebus illis: Dixit
Isaias: Domine, quis
credidit auditui nostro?
et brachium Domini cui

Yaunaren eskua nori agertu ete yako? Landaratxua lez aziko da, ba, bere agerian; elko-
reko erroa letxe: eder-
kunik eztau, ez lelden-
dirik; ikusi genduan,
eta zer ikusirik eze-
ban, eta uts-emon eus-
kun. Ezeskaña ta gizo-
nik txatxaña zan,
mindun giza-semea ta
zoritxañ-ezagutzalea;
arpegia mazkalduta ez
ta laidogañi eban-eta,
ez genduan aintzat
artu. Benetan, geure
miñakberakartu euzan,
eta geure nekeak lepal-
du; eta guk usteldun-
tzat etsi genduan,
Yaungoikoak zauritu ta
betutakotzat. Bera, ba-
ña, geure obenakaitik
zauritu zan, eta geure
dongakeriagaitik zigor-
tau; bere zigoraldiak
gentzea ekañi euskun,
eta bere zauriak senda-
tu ginduezan. Gustiok
bidekatutako ardiak le-
txe genbiltzan, bako-
txa bere bidez galduta;
eta Yaunak geu gustion

revelatum est? Et
ascendet sicut virgul-
tum coram eo, et sicut
radix de terra sitiendi:
non est species ei, ne-
que decor, et vidimus
eum, et non erat aspe-
ctus, et desideravimus
eum: despectum, et
novissimum virorum,
virum dolorum, et
scientem infirmitatem:
et quasi absconditus
vultus eius et despe-
ctus, unde nec reputa-
vimus eum. Vere lan-
guores nostros ipse
tulit, et dolores nostros
ipse portavit: et nos
putavimus eum quasi
leprosum, et percussum
a Deo, et humiliatum.
Ipse autem vulneratus
est propter iniquitates
nostras, attritus est
propter scelera nostra:
disciplina pacis nostrae
super eum, et livore
eius sanati sumus.
Omnes nos quasi oves
erravimus, unusquis-
que in viam suam de-
clinavit: et posuit Do-
minus in eo iniquitatem

gaiztakeria berari le-
paldu eutsan. Bere bu-
rua oldez emon eban,
eta bere ezpanak ez
euzan zabaldu: ardia
lez ilten eroango dabe,
bildotsa motzalearen
aurean lez ixilik egon-
go da, aboa zabaldu be
egin-barik. Naibagetu
ta epaipetu izanda, ya-
so zan; bere ebendea
nok atzalduko dau?
Bizidunen artetik ken-
du egin eben, ba; neure
erriaren obenagaitik zi-
goñtau neban. Obiratu
zalako deungeak men-
petuko yakoz, ta abe-
ratsak be bai, eriotza
artu ebalako; obenik
ezeban egin-eta, ezta
bere aboak inor atzipe-
tu be. Yaunak nekez
bete nai izan eban; ba-
ña, obenaren bere bi-
zia emonezkero, yatoñi
luzea ikusiko dau, ta
bere bidez Yaunaren
gurea bateko da. Bere
gogo-oñazien emoya
dakuske-ta, asebeteko
da; neure yopu deun
onek bere irakaskin-

omnium nostrum. Obla-
tus est quia ipse voluit,
et non aperuit os suum:
sicut ovis ad occisio-
nem ducetur, et quasi
agnus coram tondente
se obmutescet, et non
aperiet os suum. De
angustia, et de iudicio
sublatus est: generatio-
nem eius quis enarra-
bit? quia abscissus est
de terra viventium:
propter scelus populi
mei percussi eum. Et
dabit impios pro sepul-
tura, et divitem pro
morte sua: eo quod
iniquitatem non fecerit,
neque dolus fuerit in
ore eius. Et Dominus
voluit conterere eum in
infirmirate: si posuerit
pro peccato animam
suam, videbit semen
longaevum, et volun-
tas Domini in manu
eius dirigetur. Pro eo
quod laboravit anima
eius, videbit, et satu-
rabitur: in scientia sua
iustificabit ipse iustus
servus meus multos, et
iniquitates eorum ipse

tzeaz asko donetuko dauz, ta euron obenak berak lepa duko dauz. Oregaitik, asko-askoren buru egingo dot, eta indartsuen gudakiñak banatuko dauz; bere burua eriotzerako emon eta gaizkiñakaz bat-egin zalako, ta askoren obenak bere buru-gain artu, ta legauslien alde otoi-egin.

E. Yainkoari eskañak.

LUZAKIA (101^{g.} Er.)

Yauna, entzun, ařen, nire eskaria; nire deadaña zeugana eldu bedi.

I. Zure arpegioi nigan-dik ez aldendu; nekez beterik nagokenean adikoñ zagokit. **I.** Olesdagiskezudanean leya-tsu entzuskedazu. **I.**

Nire egunak keya letxe ayenatu dira, ba; eta neure azuñak labean kiskalduta lez igartu dira. **I.** Elbitza lez ebagi nabe-ta, igartu egin yat biotza; yate-

portavit. Ideo disper-tiam ei plurimos: et fortium dividet spolia, pro eo quod tradidit in mortem animam suam, et cum sceleratis reputatus est: et ipse peccata multorum tulit, et pro transgressoribus rogavit.

Rj. Deo gratias.

Domine exaudi ora-tionem meam, et cla-mor meus ad te veniat.

y. Ne avertas faciem tuam a me: in quacum-que die tribulor, incli-na ad me aurem tuam.

y. In quacumque die invocavero te, veloci-ter exaudi me. **y.** Quia defecerunt sicut fumus dies mei: et ossa mea sicut in frixorio confri-xa sunt. **y.** Percussus sum sicut foenum, et aruit cor meum: quia

koa artuten, be, aztu egiten naz. **I.** Yagi ta Sion'az erukituko zara, berari eruki izateko aldia eldu da-ta.

oblitus sum manducare panem meum. **ŷ.** Tu exurgens Domine misereberis Sion: quia venit tempus miserendi eius.

NEKAUSTEA

Yosu-Kisto gure Yau-naren Nekaustea Luka'ren arauz. **XXII-XXIII.**

Aldi artan: Igaratza deritxon Otil-yaya ur zala, yaupari nagosiak eta latariak Yosu ilteko bide-bila inarduen, eritari bildur yakozan, baina. Artean, Yuda'ri, Iskariotara eretxon amabietarikoari, gotteungea sartu yakoneta, yoanda yaupari nagusia ta latariai Yosu saltzeko bideatzaz itz-egin eutsen. Eurek, pozaren pozez, txindia abindu eutsoen, eta itundu ziran; azerkero, Yuda'k zaratarik Yosu saltzeko abagunea bilatzen eban.

Passio Domini Nostris Iesu Christi secundum Lucam. **XXII-XXIII.**

In illo tempore: Appropinquabat dies festus Azymorum, qui dicitur Pascha: et quaerebant principes sacerdotum, et Scribae, quomodo Iesum interficerent: timebant vero plebem. Intravit autem satanas in Iudam, qui cognominabatur Iscariotes, unum de duodecim. Et abiit, et locutus est cum principibus sacerdotum, et magistratibus, quemadmodum illum traderet eis. Et gavisi sunt, et pacti sunt pecuniam illi dare. Et spondit. Et quaerebat opportunitatem ut traderet illum sine turbis.

Igaratz-aparia

Ontan, Igaratzeko bildotsa il bear zan Otil-eguna eldu zana eta, Yosuk Kepa ta Yon bidaldu euzan, onan esanaz: † Yuan, eta Igaratzekoa yateko gertu egiskeguzue. **C.** Eurek itandu eutsoen: **S.** Nun gurozu, ba, gertuteko? **C.** Eta erantzun eutsen: † Ara, zuek urira sartzekoan, pitxar bete ur daroan gizona ageituko yatzue; zaraikikeoz, ta bera sartuko dan etxe-ko jaunari onan esaskeozue: Irakasleak itaun au dagitzu: Nun da Igaratzekoa neure ikasleakin yan bear dodan apaltokia? Eta apaindutako apaltoki andia erakutsiko dauzue: antxe gertu egikezue, ba. **C.** Yoanda, esan eutsen letxe idoro eban, eta Igaratza gertu be bai. Apalordua zanean, mairatu zan, eta berakin amabi Belduak be.

Venit autem dies Azymorum, in qua necesse erat occidi pascha. Et misit Petrum, et Ioannem, dicens: † Euntes, parate nobis Pascha, ut manducemus. **C.** At illi dixerunt: **S.** Ubi vis paramus? **C.** Et dixit ad eos: † Ecce introeuntibus vobis in civitatem, occurret vobis homo quidam amphoram aquae portans: sequimini eum in domum, in quam intrat, et dicetis patrifamilias domus: Dicit tibi Magister: Ubi est diversorium, ubi Pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse ostendet vobis coenaculum magnum stratum, et ibi parate. **C.** Euntes autem invenerunt sicut dixit illis, et paraverunt Pascha. Et cum facta esset hora, discubuit, et duodecim Apostoli cum eo.

Eta esan eutsen: †
 Neure nekaldia baño
 lenago lgaratzau zeue-
 kin yateko gogo-gogoa
 izan dot; gaur-geroz
 Urtzi'ren yaureñian be-
 teko da-arteño yango
 eztodala, dirautzuet, ba.
C. Eta edontzia artuta
 eskañ-egin, eta esan
 eutsen: † Artu, ta zeu-
 en artean banatu egizue;
 goiko yaureña etoñi-
 arte matsayenaren
 emoi ontatik edango ez-
 todala, dirautzuet-eta.
C. Eta ogia artuta, es-
 kañ-egin eban, eta zati-
 tu ta emon eutsen,
 esanik: † Auxe da zeu-
 en aldez damodan neu-
 re gorputza: berauxe
 neure gomutaz egike-
 zue. **C.** Baita apaloz-
 tean ontzia be artu
 eban, esanik: † Ontzi
 au itun baña da, zeu-
 en aldez yariongo dan
 neure odolaz sendetsi-
 takoa.

Saltzalea; burutzeazko eztabaidea

Baña, ona emen neu-
 gaz mai ontan, salduko

Et ait illis: † Desi-
 derio desideravi hoc
 Pascha manducare vo-
 biscum, antequam pa-
 tiar. Dico enim vobis,
 quia ex hoc non man-
 ducabo illud, donec
 impleatur in regno Dei.
C. Et accepto calice
 gratias egit, et dixit: †
 Accipite, et dividite
 inter vos. Dico enim
 vobis, quod non bibam
 de generatione vitis,
 donec regnum Dei ve-
 niat. **C.** Et accepto
 pane, gratias egit, et
 fregit, et dedit eis, di-
 cens: † Hoc est corpus
 meum, quod pro vobis
 datur: hoc facite in
 meam commemoratio-
 nem. **C.** Similiter et
 calicem, postquam coe-
 navit, dicens: † Hic
 est calix novum testa-
 mentum in sanguine
 meo, qui pro vobis
 fundetur.

Verumtamen ecce
 manus tradentis me,

naunaren eskua. Egiz, erabagita dago-ta, gizonaren Semea ba-doa; gaxoa, baña, salduko daun gixona. **C.** Eta eurek alkañi itanduten asi ziran, ori egingo ebana euretariko nor leitekean-eta. Baita, euren artean lenengoa nor ete zan-eta be, estabaidaka asi ziran. Eta Yosuk esan eutsen: † Erbestetako bakaldunak agindu daroatse, ta euren yaube diranak ongileak izendatu oi dira. Zuek, baña, olan ez egin; lenengo danak atzenengo lez baño, ta nagosi danak otseña letxe. Nor da, ba, nagusia; maitan dagona, ala mai-otseintzan diarduna? maitan dagona, ezta? Ona emen, ba, neu zuen artean, otseintzan lez. Zuek, ba, nire lañi-aldietan neukin egon zarae: eta nik yaureña atonduko dautzuet, neuri ene Aitak atondu eustan letxe, nire yaureñian ne-

mecum est in mensa. Et quidem Filius hominis, secundum quod definitum est, vadit: verumtamen vae homini illi, per quem tradetur. **C.** Et ipsi coeperunt quaerere inter se, quis esset ex eis, qui hoc facturus esset. Facta est autem et contentio inter eos, quis eorum videretur esse maior. Dixit autem eis: † Reges gentium dominantur eorum: et qui potestatem habent super eos, benefici vocantur. Vos autem non sic: sed qui maior est in vobis, fiat sicut minor: et qui praecessor est, sicut ministrator. Nam quis maior est, qui recumbit, an qui ministrat? nonne qui recumbit? Ego autem in medio vestrum sum, sicut qui ministrat: vos autem estis, qui permansistis mecum in tentationibus meis. Et ego dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater meus re-

ronen maitik yatedan dagikezuen, eta bakaulkietan yañi, Ixañel' go amabi erkiak epaitetan.

gnum, ut edatis, et bibatis super mensam meam in regno meo: et sedeatís super thronos, iudicantes duodecim tribus Israel.

Yosu'k Kepa'ren ukapenak diragañtz

C. Gero, Yaunak esan eban: † Simon, Simon, ara, goteungeak zuek garia lez galbaitzeko eskatu yok; nik, baña, eure aldez eskatu yuat, eure ziñesmena auldu ez daiken; ik, ba, arako baten eure burua biurñtuta, eure anayok sendatu egikezak. **C.** Berak erantzun eutson: **S.** Yauna, zeukin espetxera ta urkamendira yoateko be gerñturik nago ni. **C.** Baña, Yosu'k esan eutson: † Kepa, benetan diñoskat: gaur olañak etxok abestuko, lenago ik ezagututen nokana iru bideñ ukatu-barik. **C.** Eta iñotsen: † Sakel, bide-zoño ta oñetako-barik bidaldu zin-

C. Ait autem Dominus: † Simon, Simon, ecce satanas expetivit vos ut cribaret sicut triticum: ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua: et tu aliquando conversus, confirma fratres tuos. **C.** Qui dixit ei: **S.** Domine, tecum paratus sum et in carcerem, et in mortem, ire. **C.** At ille dixit: † Dico tibi Petre: Non cantabit hodie gallus, donec ter abneges nosse me. **C.** Et dixit eis: † Quando misi vos sine sacco, et pera, et calceamentis, numquid aliquid defuit vobis? **C.** At illi dixerunt: **S.** Nihil. **C.** Dixit ergo eis: † Sed nunc qui habet saccu-

dudazanean, ezertxoren beaŕik izan zenduen ala? **C.** Eurek erantzun eutsen: **S.** Ez, Yauna. **C.** Berak iñotsen, ba: † Orain, baŕiz, sakela daunak bidezorŕoa be aŕtu bei, eta eztaunak bere soinpekoa salduta ezpatea erosi beike; egiz dirautzuet ba, nitzaz bete beaŕ dala idatzita dagon au be: Eta gaizkiñakaz bat-egin zan. Neutzaz idatzitako gustia bete beaŕ da-ta. **C.** Orduan, eurek esan eutsen: **S.** Yauna, ona emen ezpata bi. **C.** Eta berak erantzutsen: † Naiko da.

Yosu'ren neke-laŕia

C. Eta urtenda, oi eban lez, Gaimeluráizti mendira yoyan; eta ikasleak be lagundu eutsoen. Eta ara elduzanean, esan eutsen: † Otoí-egin, ziltzara ez saŕtzeko. **C.** Eta aŕika-deak aŕtzen daun bitaŕtea beste-edo eurakan-

lum, tollat similiter et peram: et qui non habet, vendat tunicam suam, et emat gladium. Dico enim vobis, quoniam adhuc hoc, quod scriptum est, oportet impleri in me: Et cum iniquis deputatus est. Etenim ea, quae sunt de me, finem habent. **C.** At illi dixerunt: **S.** Domine, ecce duo gladii hic. **C.** At ille dixit eis: † Satis est.

C. Et egressus ibat secundum consuetudinem in montem Olivarum. Secuti sunt autem illum et discipuli. Et cum pervenisset ad locum, dixit illis: † Orate, ne intretis in tentationem. **C.** Et ipse avulsus est ab eis quantum

dik aldendu zan, eta belaunikatuta otoi-egian, esaten: † Aita, gura ba-dozu, ontziau neugandik aldendu egizu; baña, ezpeike nire gurea egin, zeurea baño. **C.** Ontan, goitiko gotzona ageitu yakon, bera bizkoitzen; eta neke-larian egoalarik, otoitan etenbarik inarduan; eta izerdia, odol-tantak letxe, luñeraño erion. Gero, otoi-lekutik yagita ikasleakana etori zan, eta loñaren loñak lo-erazota aurkitueuzan, eta onan esan eutsen: † Lotan, e? Yagi, ta otoi-egizue, ziltzara ez sartzeko.

Yosu atzitu ebena

C. Berak itz-egian artean, ara gizoztea, Yuda amabietariko buru-zalarik: eta au Yosu'ri musu-egiten uferatu yakon. Yosu'k, bañiz, onan esan eutsen: † Yuda, gizona-ren Semea musuaz sal-

iactus est lapidis: et positis genibus orabat, dicens: † Pater si vis, transfer calicem istum a me: verumtamen non mea voluntas, sed tua fiat. **C.** Apparuit autem illi Angelus de caelo, confortans eum. Et factus in agonia, prolixius orabat. Et factus est sudor eius, sicut guttae sanguinis decurrentis in terram. Et cum surrexisset ab oratione, et venisset ad discipulos suos, invenit eos dormientes prae tristitia. Et ait illis: † Quid dormitis? surgite, orate, ne intretis in tentationem.

C. Adhuc eo loquente ecce turba: et qui vocabatur Iudas, unus de duodecim, antecedebat eos, et appropinquavit Iesu, ut oscularetur eum. Iesus autem dixit illi: † Iuda, osculo Filium hominis

du dagik? **C.** Yosu'kin egozanak, yazoko zana igañita, esan eutsoen: **S.** Yauna, ezpateaz yoko doguz ala? **C.** Eta euretariko batek yaupari nausiaren otseña yo, ta belaña ebagieutson. Yosu'k, baña, yardetsi eutsen: † Geldi; naikoda. **C.** Eta bere belaña ikutu, ta osatu egin eutson. Gero, etoñi yakozanai, yaupari nagusi, txadoneko buru ta agureai, esan eutsen: † Lapuñbila letxe ezpata ta makilakaz urten zarae? Egunean-egunean txadonan zeuekin egoten nintzanean, eninduzuen oratu, ba; auxe da, baña, zuen arestia ta ilundi-eskualdia.

Kepa'ren ukapenak

C. Orduan, oratu egin eben, eta yaupari nausiaren etxera eroan.

tradis? **C.** Videntes autem hi, qui circa ipsum erant, quod futurum erat, dixerunt ei: **S.** Domine, si percutimus in gladio? **C.** Et percussit unus ex illis servum principis sacerdotum, et amputavit auriculam eius dexteram. Respondens autem Iesus, ait: † Sinite usque huc. **C.** Et cum tetigisset auriculam eius, sanavit eum. Dixit autem Iesus ad eos, qui venerant ad se, principes sacerdotum, et magistratus templi, et seniores: † Quasi ad latronem existis cum gladiis, et fustibus? Cum quotidie vobiscum fuerim in templo, non extendistis manus in me: sed haec est hora vestra, et potestas tenebrarum.

C. Comprehendentes autem eum, duxerunt ad domum princi-

Kepa uruntxu bere yaí-
ai yoyan; eta atarte-er-
dian sutzaía eginda su-
tondoan yaíta egozan
arte an gelditu zan. An-
txe sutondoan egoala,
neskameak uáitu eban,
eta ondo begiratuta ge-
ro, esan eban: **S.** Au,
be, arekin ibilten zan.
C. Baña, Kepa'k ukatu
egin eban, esanaz: **S.**
Emakume, ezaguna be
ez dot-eta. **C.** Gerotxu-
ago, beste gizon batek
be begiratu, ta esan
eban: **S.** Iuretaikoa az.
C. Kepa'k, baíz,
erantzun eban: **S.**
Enazala, gizona. **C.**
Eta ordubete-edo gero-
ago, beste batek be
bayetz iñoan esanik:
S. Au, egiz, berakin
egoan, izan be Gali-
lai'taía da-ta. **C.**
Eta Kepa'k yardetsi
eban: **S.** Gizona, zer
diñokan be eztakit.
C. Eta orduntxe, orixe
esaten iñarduala, ola-
rak abestu eban. Eta
Yaunak, burua aldera-
tuta, Kepa begiratu

pis sacerdotum: Petrus
vero sequebatur a lon-
ge. Accenso autem
igne in medio atrii, et
circumsedentibus illis,
erat Petrus in medio
eorum. Quem cum vi-
disset ancilla quaedam
sedentem ad lumen, et
eum fuisset intuita, di-
xit: **S.** Et hic cum illo
erat. **C.** At ille nega-
vit eum, dicens: **S.** Mu-
lier, non novi illum. **C.**
Et post pusillum alius
videns eum, dixit: **S.**
Et tu de illis es. **C.** Pe-
trus vero ait: **S.** O ho-
mo, non sum. **C.** Et
intervallo facto quasi
horae unius, alius qui-
dam affirmabat, dicens:
S. Vere et hic cum illo
erat: nam et Galilaeus
est. **C.** Et ait Petrus:
S. Homo, nescio quid
dicitis. **C.** Et continuo
adhuc illo loquente
cantavit gallus. Et con-
versus Dominus respe-
xit Petrum. Et recor-
datus est Petrus verbi
Domini, sicut dixerat:
Quia priusquam gallus

eban; eta au gomutau egin zan Yaunak esandako artaz: Oñak abestu baño lenago, irutan ukatuko nok. Eta andik urtenda, negar-malko garatzak eriozan.

cantet, ter me negabis. Et egressus foras Petrus flevit amare.

Gudarien iriak

Yosu-yaboleak, bariz, yo ta iri-egiten eutsoen: eta bere arpegia estalduta, masalekuak emoten eutsoezan, eta gero, olan itandu: **S.** Igarik; nok yo au? **C.** Eta biraoka beste irain asko be egiten eutsoezan.

Et viri, qui tenebant illum, illudebant ei, caedentes. Et velaverunt eum, et percutiebant faciem eius: et interrogabant eum dicentes: **S.** Prophetiza, quis est, qui te percussit? **C.** Et alia multa blasphemantes dicebant in eum.

Yudar-Buru-Batzañak Yosu ilgañi etsi ebana

Egundu zanezkero, eriko agure, yaupari nagusi ta latariak batzaldu ziran, eta batzañera eroanda, onan inotsoen: **S.** Zu Kisto baldin ba-zara, argi ta garbi esaiguzu. **C.** Eta erantzun eutsen: **†** Nik esan-aren, eztaustazue

Et ut factus est dies, convenerunt seniores plebis, et principes sacerdotum, et scribae, et duxerunt illum in concilium suum, dicentes: **S.** Si tu es Christus, dic nobis. **C.** Et ait illis: **†** Si vobis dixero, non credetis

ziñetsiko; eta itaun badagitzuet, bañiz, eztaustazue erantzungo, ezta enozue azkatuko be. Gaur-geroz, baña, gizonaren Semea goiko Yaunaren al-eskumaldean yañita egongo da.

C. Orduan orok iñoen:

S. Orezkero, zu Yainko-Semea zara? **C.** Eta berak: † Bai orixe, zerroreik diñozuen letxe.

C. Eurek, bañiz, iñoen:

S. Gerok bere abotik entzun dogu-ta, zetarako ziñaltzarik?

mihi: si autem et interrogavero, non respondebitis mihi, neque dimittetis. Ex hoc autem erit Filius hominis sedens a dextris virtutis Dei. **C.** Dixerunt autem omnes: **S.** Tu ergo es Filius Dei? **C.** Qui ait: † Vos dicitis, quia ego sum. **C.** At illi dixerunt: **S.** Quid adhuc desideramus testimonium? ipse enim audivimus de ore eius.

Yosu Pilatus' gana daroe

C. Eta gustiak yagita, Pilatus'i eroan eutsoen; eta salatuten asi ziran, esanaz: **S.** Gizonau geure eria asaldetan aurkitu dogu, ta Kaiser'i zergarik ez emoteko, ta bera Kisto Bakalduna dala-ta, esaten. **C.** Orduan, Pilatus'ek itandu eutson, esanik: **S.** Zu, Yudañen Bakalduna zara? **C.** Eta berak onan erantzun eutson: † Zeuk diño-

C. Et surgens omnis multitudo eorum, duxerunt illum ad Pilatum. Coeperunt autem illum accusare, dicentes. **S.** Hunc invenimus subvertentem gentem nostram, et prohibentem tributa dare Caesari, et dicentem se Christum regem esse. **C.** Pilatus autem interrogavit eum, dicens: **S.** Tu es Rex Iudaeorum? **C.** At ille respon-

zun letxe. **C.** Pilatus'ek, bañiz, yaupari nagusia ta gizozteari esan eutsen: **S.** Gizon onengan okerik ez didorot. **C.** Eurek, ordeztu, geroago ta garatzago deadar-egien: **S.** Galilai'tik ona Yudeñi osotan edazten daunaz eria asaldetan dau. **C.** Pilatus'ek, Galilai izena entzun ebaneko, gizon a galilaitara ete-zan itandu eban; eta Erodes'en mendekoa zala yakinda, oneri bidaldu eutson, egun aetan Yerrosolima'n zan-eta.

Yosu Erodes'ek ezetsita

Erodes Yosu ikusiaz poz-poztu egin zan; aspaldian bera ikusteko leyatsu egoan ba, beratzaz amaika gauza entzun euzanezkero, alatzenbat egiten ikusiko edo ebala-ta. Naiko itaun egin eutsozan, ba; arek, bañiz, ezeutson tautik erantzuten. Artean, yaupari nagu-

dens ait: † Tu dicis. **C.** Ait autem Pilatus ad principes sacerdotum, et turbas: **S.** Nihil invenio causae in hoc homine. **C.** At illi invalescebant, dicentes: **S.** Commovet populum, docens per universam Iudaeam, incipiens a Galilaea usque huc. **C.** Pilatus autem audiens Galilaeam, interrogavit si homo Galilaeus esset. Et ut cognovit quod de Herodis potestate esset, remisit eum ad Herodem, qui et ipse Ierosolymis erat illis diebus.

Herodes autem viso Iesu, gavisus est valde. Erat enim cupiens ex multo tempore videre eum, eo quod audierat multa de eo, et sperabat signum aliquod videre ab eo fieri. Interrogabat autem eum multis sermonibus. At ipse nihil illi respondebat. Stabant autem

siak eta latariak salutem eragoyoen. Eta Erodes ta bere lagunak ezetsi egin eben; eta ixekaz soñeko zuria yantzi-erazota, Pilatus'i itzuli eutsan. Añezkero, Erodes ta Pilatus, aspaldiko alkar-arerioak, adizkidetu egin ziran.

Pilatus'enean bañiro

Pilatus'ek, ba, yau-pari nagusiak eta latariak eta eñia batzalduezota, esan eutsen: **S.** Gizonau, eñi-asaldatzalea dala-ta, ekañi daustazue, baña nik zeuen auñean itandu dautsodanañen, bere kaltez salatu dozuenik eztautsot gizon oni idoroten; ezta Erodes'ek be, onengana bidaldu zaudaz ba, ta ilgafia danik ezta agiri izan. Nekalduta gero, azkatu egingo dot, ba. **C.** Yayegun artan espetxaldu bat azkatu beañ eutsen-eta, gizozte

principes sacerdotum, et scribae constanter accusantes eum. Sprevit autem illum Herodes cum exercitu suo: et illudit indutum veste alba, et remisit ad Pilatum. Et facti sunt amici Herodes et Pilatus in ipsa die: nam antea inimici erant ad invicem.

Pilatus autem convocatis principibus sacerdotum, et magistratibus, et plebe dixit ad illos: **S.** Obtulistis mihi hunc hominem, quasi avertentem populum, et ecce ego coram vobis interrogans, nullam causam inveni in homine isto ex his, in quibus eum accusatis. Sed neque Herodes: nam remissi vos ad illum, et ecce nihil dignum morte actum est ei. Emendatum ergo illum dimittam. **C.** Necesse autem habebat dimittere eis per diem

gustiak batez onan deadaŕ-egin eban: **S.** Kendu au, ta Baraba azkatu egiskuzu. **C.** Baraba au, urian arako matxiñadan eriotza egin ebalako egoan espetxalduta. Pilatus' ek, Yosu azkatu-guraz, bañiro be itz-egin eutsen; eurek, baña, oyu-egien, esaten: **S.** Gurutzaldu, gurutzaldu ori. **C.** Berak, bañiz, irugarenez iñotsen: **S.** Zein oben egin dau, ba, onek? Eztautsot ilgañi esteko ezerbez idoro; zigorñtau egingo dot, ba, ta gero azkatu. **C.** Baña eurek oyu-ta-oyu eragoyoen, gurutzaltzeko eskatuten, eta euren deadaŕak geroago ta gaŕatzagoak ziran; azkenez, Pilatus' ek euren eskakizuna egiteko erabagi eban. Eskatu ebena, matxiñada ta gizerailtzearen espetutakoa, azkatu eutsen, ba; Yosu, bañiz, eurai emon, gura ebena egiteko.

festum, unum. Exclamavit autem simul universa turba, dicens: **S.** Tolle hunc, et dimitte nobis Barabbam. **C.** Qui erat propter seditionem quamdam factam in civitate et homicidium, missus in carcerem. Iterum autem Pilatus locutus est ad eos, volens dimittere Iesum. At illi succlamabant, dicentes: **S.** Crucifige, crucifige eum. **C.** Ille autem tertio dixit ad illos: **S.** Quid enim mali fecit iste? Nullam causam mortis invenio in eo: corripiam ergo illum, et dimittam. **C.** At illi instabant vocibus magnis, postulantes ut crucifigeretur: et invalescebant voces eorum. Et Pilatus adiudicavit fieri petitionem eorum. Dimisit autem illis eum, qui propter homicidium, et seditionem missus fuerat in carcerem, quem petebant: Iesum vero tradidit voluntati eorum.

Kozkotegi'rako bidean

iltzen eroyela, landetxetik etoñan arako Simon Kirenetañari eldu, ta gurutzea lepaldutsoen, Yosuo-ostez eroateko. Eñitar-ozte andia eñaikion, baita emakumeak be: negaréz ta alaka. Onekana biurtuta Yosuo'k esan eban: † Yerosolima'ko alabaok, nigaitik ez negar-egin, zeuen buruta semeakaitik baño; Zoruntsuak sengeak eta sortu eztaben sabelak eta ugatzik emon eztaben bularæk; esango dan egunak etoñteko dira-ta. Orduan mendiai, Ganera zatorkiguz, esaten asiko yakez; eta tontoñai, Zapaldu gagizuez. Zugatz goñdiña onela erabiliezkerok, legoñari zer egingo yako, ba? **C.** Berakin beste gaizkin bi, be, ilten eroyezan.

Et cum ducerent eum, apprehenderunt Simonem quemdam Cyrenensem, venientem de villa: et imposuerunt illi crucem portare post Iesum. Sequebatur autem illum multa turba populi, et mulierum: quae plangebant, et lamentabantur eum. Conversus autem ad illas Iesus, dixit: † Filiae Ierusalem, nolite flere super me, sed super vos ipsas flete, et super filios vestros. Quoniam ecce venient dies, in quibus dicent: Beatae steriles, et ventres, qui non genuerunt, et ubera, quae non lactaverunt. Tunc incipient dicere montibus: Cadite super nos; et collibus: Operite nos. Quia si in viridi ligno haec faciunt, in arido quid fiet? **C.** Ducebantur autem et alii duo nequam cum eo, ut interficerentur.

Yosu gurutzalduta

Eta Kozkotegi izene-ko lekura eldu ziranean, antxe gurutzaldu eben; baita lapur biak be, bata bere eskumaldean eta bestea eskeraldean. Eta Yosuk iñoan: † Aita, azketsi, zer egiten daben ezta-kie-ta. **C.** Bere yanzkiak zotz-egiñaz banatu ebezan eurek. Eta eña begira egoan, eta bera-gaz batez nagusiak ixeka-egiten eutsen, esanik: **S.** Bestetzuk gaizkatu ei-dauzanezkero, Kisto Yainkoa'k autetsia bada, bere burua be gaizkatu bei. **C.** Gudarriak be irain-egiten eutsoen, uferatu ta ozpiña eskeintzen eutso-elarik, esanaz: **S.** Yudaíen Bakalduna ba-az eure buru ori gaizkatu egik, ba. **C.** Bere buruko ganean gerkeraz ta lateraz ta iberkeraz idatzitako idazkunau egoan: Au Yudaíen Bakulduna da. Guru-

Et postquam venerunt in locum, qui vocatur Calvariae, ibi crucifixerunt eum: et latrones, unum a dextris, et alterum a sinistris. Iesus autem dicebat: † Pater, dimitte illis: non enim sciunt quid faciunt. **C.** Dividentes, vero, vestimenta eius miserunt sortes. Et stabat populus spectans, et deridebant eum principes cum eis, dicentes: **S.** Alios salvos fecit, se salvum faciat, si hic est Christus Dei electus. **C.** Illudebant autem ei et milites accedentes, et acetum offerentes ei, et dicentes: **S.** Si tu es Rex Iudaeorum, salvum te fac. **C.** Erat autem et superscriptio scripta super eum litteris Graecis, et Latinis, et Hebraicis: Hic est Rex Iudaeorum. Unus autem de his, qui pendent, latronibus, bla-

tzalduta egozan lapu-
tariko batek, be, birao-
egion, onan esanaz:
S. Kisto ba-az, eure
buruoi ta geu be gaiz-
katu gagizak. **C.** Beste
lapuñak, bañiz, lenengo-
ari erantzun eta agira-
ka-egion, esanik: **S.**
Eu be galen berbera
artzen agolarik, Yaun-
goikoari bilduñ ez akio?
Eta gu olan egotea
zuzena dok, geure
egipenai yagokiekana
artzen yuagu-ta; onek,
bañiz, okeñik etxok
egin. **C.** Eta Yosu'ri
iñotsan: **S.** Yauna,
zeure yaureñira eldu
zadikenean, gomutau
nigaz. **C.** Eta Yosu'k
erantzun eutson: **†**
Egiz dirauskat: Gaur-
txe neukin atseginte-
gian agoke.

Yosu'ren eriotza

C. Seigaren ordua
uñean zala, luñaso gus-
tia ilunpetan gelditu
zan bederatzigaren or-
durañteño; eta eguzkia
ilundu egin zan, eta

sphemabateum, dicens:
S. Si tu es Christus,
salvum fac te metipsum,
et nos. **C.** Respondens
autem alter, increpa-
bat eum, dicens: **S.**
Neque tu times Deum,
quod in eadem damna-
tione es? Et nos quidem
iuste, nam digna factis
recipimus: hic vero ni-
hil mali gessit. **C.** Et
dicebat ad Iesum: **S.**
Domine, memento mei,
cum veneris in regnum
tuum. **C.** Et dixit illi
Iesus **†** Amen dico tibi:
Hodie mecum eris in
paradiso.

C. Erat autem fere
hora sexta, et tenebrae
factae sunt in univer-
sam terram usque in
horam nonam. Et ob-
scuratus est sol: et ve-

yauretxeko estalkia erdibitu. Eta Yosua abotssendoaz oyu egin eban, esaten: † Aita, nire gogoau zeuri damotzut. **C.** Au esanda il egin zan.

Emen oro belaunikatuten dira

Eunburuak, ba, yazo zana ikusita Yainkoa aintzaldueban, esanaz: **S.** Gizonau, benetan, donea zan. **C.** Eta ikuskizun oni begira egozan gustiak, yazo ziranak ikusita, euren bulararak yoten atzera egien. Bere ezagun gustiak, baita Galilai'tik yafaitu yakoza emakumeak be, an uruntxu egozan gauzok ikusten.

Uringoau, goizparakia lez abesten da

Eta ara, Yoseba izendun amaiburua, gizon ona ta zintzoa: au Yudea'ko uri Arimatea'tafa zan, eta euren erabagi ta egipenak ezeuzan ontzat ar-

lum templi scissum est medium. Et clamans voce magna Iesus, ait: † Pater, in manus tuas commendo spiritum meum. **C.** Et haec dicens, exspiravit.

Videns autem Centurio quod factum fuerat, glorificavit Deum, dicens: **S.** Vere hic homo iustus erat. **C.** Et omnis turba eorum, qui simul aderant ad spectaculum istud, et videbant quae fiebant, percutientes pectora sua revertebantur. Stabant autem omnes noti eius a longe: et mulieres, quae secutae eum erant a Galilaea, haec videntes.

Et ecce vir nomine Ioseph, qui erat decurio, vir bonus et iustus: hic non consenserat consilio, et actibus eorum, ab Arimathaea civitate Iudaeae, qui

tu; eta bera be Urtzi' ren bakalaldiari begira egoan. Gizonau, ba, Pilatus'i aurkeztu yakon, Yosu'ren gorpua eskatuten; eta gurutzetik eratsita izareaz estaldu, ta aitzean egin dako ilobian, oindiño iñor eortzi-bakoan, ezañi eban.

OPAKUNDEA (101'g. Er.)

Yauna, entzun, añen, nire eskaria; eldu bedi zeugana nire deadaña, zeure arpegioidi nigan-dik ez aldendu.

expectabat et ipse regnum Dei. Hic accessit ad Pilatum, et petiit corpus Iesu: et depositum involvit sindone, et posuit eum in monumento exciso, in quo nondum quisquam positus fuerit.

Domine exaudi orationem meam, et clamor meus ad te perveniat: ne avertas faciem tuam a me.

OTOI-IXILA

Yauna, eskeñitako opea abetaldu, añen; eta zeure Seme ta gure Yaunaren nekausteari dagokion uskuñkiaz ospatzen doguna gogo-maitasarez loñtu daikegula iguzu. Amai-bako eguneten zeu ta Goteunarekin bakaldun bizi dan Yosu Kisto Yainko zeure Seme ta gure Yaun beraxe dala bide.

Suscipe quaesumus Domine munus oblatum, et dignanter operare: ut quod passionis Filii tui Domini nostri mysterio gerimus; piis affectibus consequamur. Per eundem Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus sancti Deus per omnia saecula saeculorum.

Gero, DOIBATZ-ALDEZ, edo DOIPURU-ALDEZ
(109'gn.)

NEKALDIKO-YAUPALENA (101'gn.)

YAUNARTZAKOA. (101'g. Er.)

Nire edaria negar-
malkoakaz nastetan
neban; yasorik zapa-
du egin nozu-ta, elbi-
tza lez igartu naz; zuk,
baña, Yaun oñek, beti-
ko dirauzu; yagi ta Si-
on'tzaz erukituko zara,
berari eruki izateko al-
dia eldu da-ta.

Potum meum cum
fle'u temperabam: quia
elevans allisisti me: et
ego sicut foenum arui:
tu autem, Domine, in
aeternum permanes: tu
exurgens misereberis
Sion, quia venit tempus
miserendi eius.

YAUNARTZOSTEKOA

Yainko gustialdun:
uskuñki oneik dikuñen
zeure Semearen beingo
eriotzaren bidez betiko
bizia emondauskuzula-
ko uste-ustea sortu egi-
zu gure adimenetan.
Amaibako... zeure Se-
me...beraxe dala bide.

Largire sensibus no-
stris omnipotens Deus:
ut per temporalem Filii
tui mortem, quam my-
steria veneranda te-
stantur, vitam te nobis
dedisse perpetuam con-
fidamus. Per eundem
Dominum...

Gero, DOIBATZ-ALDEZ, edo DOIPURU-ALDEZ
(110'gn.)

ERI-ALDEZKO OTOYA

OTOI-DAIGUN. Buru-
ok goiko Yaunari ma-

OREMUS. Humiliate
capita vestra Deo.—

kuřtu egiozuez. Yauna,
begiratu, ařen, zeure
sendiau, Yosu-Kisto
gure Yaunak, be, be-
ronen aldezezpai-barik
bereburua obendien es-
kuetan ezaři ta gurutz-
eriotza yasan eban-
eta. Berau be Yainkoa
da-ta...

Respice quaesumus
Domine super hanc
familiam tuam, pro qua
Dominus noster Iesus
Christus non dubitavit
manibus tradi nocen-
tium, et crucis subire
tormentum. Qui tecum
vivit et regnat in uni-
tate Spiritus Sancti...

OARA. Uřengo iru egunetan yaupa ixilik ez-
ta egiten.

EGUEN GURENA

Gaurko yaupaldian, Yosu'ren nekietzazko gomuteak sortu-erazotako itundasuna alaitasun biurtzen da. Zer dala-ta? Yosu-Kisto'k Iku'nton deunean bere soña ta odola kista'ak yatedan al izateko utzi euzana yai-egiten dalako. Oregaitik, yaupariak yanzki zuriak dabez, yoleak alaitsu ots-dagje, ta txadona argiz ta eresi pozko'rez betetan da. Doibatza, Eroslearen emoi aundi onetzaz gomutaurik, poztu-barik ezin da egon! Izan be, aundia ta goralga'ria da, gero, geure Yaunak egin ebana: gizonak bera erailtzeko asmotan iñarduela, bere burua gizonen yanari izateko utzi! Bai ta, egun ontan Yosu-Kisto'ren beste egipen zurga'riak, be, ospatzen dira: bere ikasleai oñak garbitu eutsezana, azken-itzaldia, Getsemani'ko otoyaldia, Yuda'k saldu ta yuda'rak atzitu egin ebena.

Ziñeskai nagusiok Doibatzagaz batera gogotsu ospatu ta yayaldu daiguzan, ba, kista' orok.

YAUPEA

Lateran'go Yon deunareneango ikealdia

SARKUNA (Gal., 6)

Gu, Yosu-Kisto geure Yaunaren gurutza dala-ta poztu bea' gara; bera da, ba, geure osasuna, bizia ta be'bizkunde - bidea; bere bidez gaizkatu ta azkatu be egin gara-ta.

66'g. Er. Goiko Yaunak, geugaz erukituta, onetsiko al gauz; begiztu, ta geugaz eruki bedi.

Gu, Yosu-Kisto...

Nos autem gloriari oportet in cruce Domini nostri Iesu Christi: in quo est salus, vita, et resurrectio nostra: per quem salvati, et liberati sumus.

Ps. 66. Deus misereatur nostri, et benedicat nobis: illuminet vultum suum super nos, et misereatur nostri.

Nos autem...

ERUKI-DEYAK (KIRIE) eta AINTZA URTZI'RI
(GLORIA IN EXCELSIS) 15'gn. ikusi.

Onezkero, larunbata gureneraño yoalerik es-
ta yoten.

OTOYA

Yuda'ri bere erú-ne-
kea ta lapuñari bere au-
torípenari egokion saria
emon eutzezuzan Yain-
ko ori: zeure erúki-
emoyak iguzuz, Yosú-
Kisto gure Yaunak be-
re nekaustez aetako
bakotxari berak iraba-
zitakoa emon eutson
letxe, geuri be, aspal-
diko obenak ezabatuta,
bere berbizkunde-eska-
ra damoskegun. Bera
be Yainkoa da-ta, bizi
ta agintzea zeu ta Go-
teunarekin batez dauz
amaibako egunetan.

Deus, a quo et Iudas
reatus sui poenam, et
confessionis suae latro
praemium sumpsit: con-
cede nobis tuae propi-
tiationis effectum: ut,
sicut in passione sua
Iesus Christus Domi-
nus noster diversa
utrisque intulit stipen-
dia meritorum; ita no-
bis, ablato vetustatis
errore, resurrectionis
suae gratiam largiatur:
Qui tecum vivit et re-
gnat in unitate Spiritus
Sancti Deus per omnia
saecula saeculorum.

Beste otoirik ezta

IDAZKIA

Paul Beldu deunak
Korintarai egindako
idazkiko irakuñgaya
1, XI, 20-32.

Lectio Epistolae bea-
ti Pauli Apostoli ad Co-
rinthios. 1, XI, 20-23.

A n a y o k : Batzalduten zaraenean, etzarae Yaunaren aparria ospatzeko batzalduten. Bakotzak, bañiz, bere aparria eroan eta yaten dau. Eta batzuk zer yan izan ez ta beste-
tzuk lañegi yatea, yazo oi da. Yatedateko bakotzak bere etzea eztozue ala? Edo ta, yaur-
etxea ezetsi ta eztauk-
kenak lotsarazo egiten zatoñtz? Zer esango ete dautzuet. Goralduegin-
go ete zaudaz? Au dala-
ta, beintzat, ezin goraldue,
Yaunagandik ikasi neban, ba, onezkero iragañi izan dautzuedan au: Yosue Yaunak salduko eben gau artantxe, ogia artuta, eskañegin eta zatitu ebala, esanik: Auxeda zeuen aldez damokedan neure gorputza: berauxe neugomutaz egikezue. Baita apalostian ontzia beartu eban, esanik: Ontziau itun bañia da neure odolaz: berauxe edango dozuen gusti-

F ratres: Convenientibus vobis in unum, iam non est Dominicam coenam manducare. Unusquisque enim suam coenam praesumit ad manducandum. Et alius quidem esurit: alius autem ebrius est. Numquid domos non habetis ad manducandum et bibendum? aut Ecclesiam Dei contemnitis, et confunditis eos, qui non habent? Quid dicam vobis? Laudo vos? in hoc non laudo. Ego enim accepi a Domino quod et tradi di vobis, quoniam Dominus Iesus in qua nocte tradebatur, accepit panem, et gratias agens fregit, et dixit: Accipite, et manducate: hoc est Corpus meum, quod pro vobis tradetur: hoc facite in meam commemorationem. Similiter et calicem, postquam coenavit, dicens: Hic calix novum testamentum est in meo Sanguine: hoc facite quotiescum-

etan neure gomutaz egin. Ogiau yan, eta ontzi ontakoa edango dozuenetan, ba, Yaunaren eriotza iragariko dozue bera etori-arteño. Orezkero, gai-ezik ogiau yan edo Yaunaren ontzitik edan legikena, Yaunaren Gorputz-Odoletaz obendun litzake. Gizonak aztertu bei, ba, bere burua; eta olan ogi ori yan begike, ta ontzitik edan. Gai-ezik yan edo edaten daunak, ba, bere galbidea yatedaten dau, Yaunaren Gorputza zeinduten eztaularik. Oregaitik zuetariko asko gexo ta aul dagoz, ta beste asko ilik. Bakotxak bere burua aztertuko ba-geunke, ezkintzakez epaituko. Dana dala, epaituten garanean be, Yaunak zigortetangauz, gizadi onegaz gaiztetsi ez gaikezan.

E. Yainkoari eskar-
rak.

que bibetis, in meam commemorationem. Quotiescumque enim manducabitis panem hunc, et calicem bibetis: mortem Domini annuntiabitis donec veniat. Itaque quicumque manducaverit panem hunc, vel biberit calicem Domini indigne, reus erit Corporis et Sanguinis Domini. Probet autem seipsum homo: et sic de pane illo edat, et de calice bibat. Qui enim manducat, et bibit indigne, iudicium sibi manducat et bibit: non diiudicans Corpus Domini. Ideo inter vos multi infirmi et imbecilles, et dormiunt multi. Quod si nosmetipsos diiudicaremur, non utique iudicaremur. Dum iudicamur autem, a Domino corripimur, ut non cum hoc mundo damnemur.

R. Deo gratias.

MALAGUNEA. (Pil., 2)

Kisto'k geugaitik eriotz-arteño men-egin eban, eta gurutz-eriotz-arteño egin be.

I. Oregaitik, Yainkoak goraldtu egin eban, eta beste oro bano izen bikañagoa emon eutson.

Txautu (**M**unda cor meum), **et. a., 17'gn.**

GOIZPARKIA

I. Yon'en arauzko goizpar-deunaren yaraikuna. **XIII, 1-15.**

E. Aintza zeuri, Yauna.

Igaratz yai-egunaren auean, Yosu'k bera ludi ontatik Aitarengana igaroteko garaya zala yakiñik, ludion bizi ziran bereak, orduraño be maite-euzanak, azkeneraño maitatu euzan. Eta apalduta, goteungeak Yuda, Simon Iskariotaren semeari Yosu saltzeko asmoa buru-

Christus factus est pro nobis obediens usque ad mortem, mortem autem crucis.

y. Propter quod et Deus exaltavit illum: et dedit illi nomen, quod est super omne nomen.

y. Sequentia sancti Evangelii secundum Ioannem. **XIII, 1-15.**

R. Gloria tibi Domine.

Ante diem festum Paschae, sciens Iesus quia venit hora eius ut transeat ex hoc mundo ad Patrem: cum dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos. Et coena facta, cum diabolus iam misisset in cor ut traderet eum Iudas Simonis Iscariotae: sciens quia omnia dedit ei Pater in

ratu izan eutsonean, onek, Aitak oro bere eskuetan imiñi eutsola ta Yaungoikoagandik etoñi zanezko, Yainko beraxengana yoan biar zala yakiñik, maitik yagi ta ganeko yanzkiak erantzi euzan, eta oyala airtu taberaz gerikotu zan. Gero, aspila urez beteta, ikaslien oñak garbitu, ta gerikatutako oyalaz legortuten asi zan. Eldu zan, ba, Simon Kepa'gana, ta onek iñotson: Yauna! Zeuk neuri oñak garbitu? Yosuk erantzun eutson, esanik: Nik egiten yaudanau ik ez tok orain ulertzen, gero ulertuko dok, baña. Kepa'k diñotso: Eztaustazuz neuri oñak iñoiz be garbituko. Yosuk darantzutso: Garbitzen ezpa-aut, ez tok neugaz esku-artuko. Simon Kepa'k dirautso: Orezkero, Yauna oñak ez ezik eskuak eta burua be bai. Yosuk diñotso: Garbitu danak,

manus, est quia a Deo exivit, et ad Deum vadit: surgit a coena, et ponit vestimenta sua: et cum accepisset linteam, praecinxit se. Deinde mittit aquam in pelvim, et coepit lavare pedes discipulorum, et extergere linteo, quo erat praecinctus. Venit ergo ad Simonem Petrum. Et dicit ei Petrus: Domine, tu mihi lavas pedes? Respondit Iesus, et dixit ei: Quod ego facio, tu nescis modo, scies autem postea. Dicit ei Petrus: Non lavabis mihi pedes in aeternum. Respondit ei Iesus: Si non laverote non habebis partem mecum. Dicit ei Simon Petrus: Domine, non tantum pedes meos, sed et manus, et caput. Dicit ei Iesus: Qui lotus est, non indiget nisi ut pedes lavet, sed est mundus totus. Et vos mundi estis, sed non omnes. Sciebat enim quisnam esset qui tra-

eztau besterik garbitu
 biarik oñak baño, bes-
 te gustia garbia daula-
 ko. Eta zuek garbi za-
 goz, gustiok ez baña.
 Nok salduko eban bai-
 ekian-eta, oregaitik
 esan eban: Gustiok
 etzagoz garbi. Euren
 oñak garbitu euzan ez-
 kero, ba, bere soñe-
 koak yantzi, ta maitan
 bañiro yarita, onan
 iñotse: Egin dautzue-
 dana ulertu ete dozue?
 Zuek Irakasle ta Yauna
 ereisten daustazue, ta
 zuzen egin be, bai-naz-
 ta. Nik, ba, Irakasle ta
 Yaun onek, oñak gar-
 bitu dautzuedazanezke-
 ro, zeuek, be, alkarri
 garbitu beaŕ dautso-
 zuez. Ikasbidea egin
 dautzuet, ba, neuk zuei
 egin dautzuedan letxe,
 zeuek be egiteko.

E. Goraltza zeuri,
 Kisto.

deret eum: propterea
 dixit: Non estis mundi
 omnes. Postquam ergo
 lavit pedes eorum, et
 accepit vestimenta sua:
 cum recubuisset iterum,
 dixit eis: Scitis quid
 fecerim vobis? Vos vo-
 catis me Magister et
 Domine: et bene dicitis:
 sum etenim. Si ergo
 ego lavi pedes vestros,
 Dominus, et Magister:
 et vos debetis alter
 alterius lavare pedes.
 Exemplum enim dedi
 vobis, ut quemadmo-
 dum ego feci vobis, ita
 et vos faciatis.

Rf. Laus tibi, Chri-
 ste.

ZIÑESTEN DOT (CREDO) 19'gn. begira

OPAKUNDIA (117'g.Er.)

Ala-erakutsi dau yau-
 naren eskumeak, Yau-

Dextera Domini fecit
 virtutem, dextera Do-

naren eskumeak gorald-
du egin nau; enaz ilgo,
bizi baño, ta Yaunaren
egiñenak iragañiko
dodaz.

mini exaltavit me: non
moriar, sed vivam, et
narrabo opera Domini.

OTOI IXILA

Yaun deun, Aita alo-
rodun, Urtzi betikoñ
ori: gure yaupeau abe-
gigaria egingo al dau-
tzu berauxe egun ontan
irasi ta ikasleai bere
gomutaz egiteko agin-
du eutsen Yosú-Kisto
zeure Seme ta gure
Yaunak; Berau be Yain-
koa da-ta, bizi ta agin-
tzea zeu ta Goteuna-
rekin batez dauz.

Iipse tibi, quaesumus
Domine sancte, Pater
omnipotens, aeterne
Deus, sacrificium no-
strum reddat acceptum,
qui discipulis suis in
sui commemorationem
hoc fieri hodierna tra-
ditione monstravit, Ie-
sus Christus Filius tuus
Dominus noster: Qui
tecum vivit et regnat
in unitate Spiritus San-
cti Deus.

NEKALDIKO YAUPALENA

I. Amaibako egu-
netan.

E. Olantxe.

I. Yauna zuekin.

E. Baita zeure go-
goarekin be.

I. Gora biotzak.

E. Yaunagan do-
guz.

ŷ. Per omnia sae-
cula saeculorum.

Rf. Amen.

ŷ. Dominus vobi-
scum.

Rf. Et cum spiritu
tuo.

ŷ. Sursum corda.

Rf. Habemus ad
Dominum.

I. Geure Yaun eta Yainkoari eskañ-dagion.

E. Egokia ta bidezkoa da ori.

Egokia ta zuzena, bidezkoa ta osasuntsua da, bai, zeuri, Aita alorodun, betiko Urtzi ori, guk beti ta edonun eskañ-egitea; gizadiaren gaizkabidea gurutzabeen imiñi zenduan zuk, bizia eriotza sortuzan bidez beretoñi ta abean garañe egin zana abean Kisto gure Yaunaren bidez garaitu izateko. Berau dala bide, zeure nagositasuna Gotzonak goraidu egiten dabe, Yabegodunak guritu, ta Aldunak dardaraz men-egiten dautsoe; goyak, goiko Indaridunak eta Sudundeunak batez alai ospatuten dabe. Entzun, añen, gure deadañak, eurakaz alkañturik dirautzuguta: **D**euna; Deuna, Deuna... (28' gn.)

ŷ. Gratias agamus Domino Deo nostro.

Rf. Dignum et iustum est.

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare, nos tibi semper, et ubique gratias agere: Domine sancte, Pater omnipotens, aeternae Deus. Qui salutem humani generis in ligno Crucis constituisti: ut unde mors oriebatur, inde vita resurgeret: et qui in ligno vincebat, in ligno quoque vinceretur: per Christum Dominum nostrum. Per quem maiestatem tuam laudant Angeli, adorant Dominationes, tremunt Potestates, Caeli, caelorumque Virtutes ac beata Seraphim, socia exultatione concelebrant. Cum quibus et nostras voces, ut admitti iubeas, deprecamur, suppliciter confessione dicentes: **S**anctus, Sanctus, Sanctus...

Yaupa-arau-yañaikuna onan esaten da:

Euren erkide izanik, eta, Yosu-Kisto gure Yauna saldu zan egun donea ospatzen dogula, gur-dagiguz, lenen Miren beti Neskarbi aintzatsua, Yosu-Kisto gure Urtzi Yaunaren Ama; baita, Kepa ta Paul, Ander, Yagoba, Yon, Toma, Yagoba, Pilipa, Bartoloma, Mat-tai, Simon eta Tadaizure beldu ta zñopa zoruntsuak; Lin, Kelda, Kelmen, Sista, Korneli, Kipiren, Laurentzi, Kirtsogon, Yon eta Paul, Kosmata Damen, eta beste zeure deun oro, be, euren irabazieskariakaitik, ez al yaku, ba, zure babesa ñnoz be uts-izango. Kisto gure Yaun beraxe dala bide. Olantxe.

Communicantes, et diem sacratissimum celebrantes, quo Dominus noster Iesus Christus pro nobis est traditus: sed et memoriam venerantes, in primis gloriosae semper Virginis Mariae, Genitricis eiusdem Dei et Domini nostri Iesu Christi: sed et beatorum Apostolorum ac Martyrum tuorum, Petri et Pauli, Andreae, Iacobi, Ioannis, Thomae, Iacobi, Philippi, Bartholomaei, Matthaei, Simonis, et Thaddaei: Lini, Cleti, Clementis, Xysti, Cornelii, Cypriani, Laurentii, Chrysogoni, Ioannis et Pauli, Cosmae et Damiani et omnium Sanctorum tuorum; quorum meritis precibusque concede, ut in omnibus protectionis tuae muniamur auxilio. Per eundem Christum Dominum nostrum. Amen.

**Yaupariak bere eskuak opari-ganean zabal-
duta, onan dañai:**

Guk, zure yopuok,
eta zeure sendi osoak,
Yosu-Kisto gure Yau-
nak ikasleai bere Gor-
putz - Odolai dagoki-
ezan uskurkiak egiteko
agindu eutsen egunaren
opaz deskeintzugun
opariau ibiturik arñu,
arñen, Yauna: eta biztal-
di ontan gugan zeure
gentzea izanda, beti-
ko galtzen utzi-barik,
zeure autetsi-artaldean
zenbatu gagizuz. Kisto
geure Yaun beraxe da-
la bide.

Opari au, Yainko
oñek, on † etsi, ar † tu,
sen † detsi, ta gustiz zeu-
retzakotu egizu arñen;
Yosu-Kisto zeure laz-
tan eta gure Yaunaren
gor † putz eta O † dol
biurñu dakigun.

Hanc igitur oblatio-
nem servitutis nostrae,
sed et cunctae familiae
tuae, quam tibi offeri-
mus ob diem, in qua
Dominus noster Iesus
Christus tradidit disci-
pulis suis Corporis et
Sanguinis sui mysteria
celebranda: quaesumus
Domine, ut placatus
accipias: diesque no-
stros in tua pace dispo-
nas: atquae ab aeterna
damnatione nos eripi,
et in electorum tuorum
iubeas grege numerari.
Per eundem Christum
Dominum nostrum.
Amen.

Quam oblationem tu
Deus in omnibus, quae-
sumus, bene † dictam,
adscri † ptam, ra †
tam, rationabilem, ac-
ceptabilemque facere
digneris: ut nobis Cor
† pus, et San † guis
fiat dilectissimi Filii
tui Domini nostri Iesu
Christi.

Onek, ba, gu ta beste oro gaizkatuteko nekautsi zan aitzinean, edogaur-egunean, ogia bere esku deun agur-garrietan artu eban...

Qui pridie, quam pro nostra omniumque salute pateretur, hoc est hodie, accepit panem... (31'gn. letxe)

Gaurko yaupean oteun anditxo bi, ta txikiak yaunaartzeko bea' beste izaten dira. Oteun anditxoetarik bata yaupariak berak artzen dau, ta bestea ortarako ontzian oyal zuriaz estalita ipinten da, txaunbiraz erakustondira eroateko.

YAUNAARTZAKOA (Yon., 13)

Yosu Yaunak, bere ikasleakin apaldu-ezkerro, euron onak garbitu, ta esan eutsen: Nik, Yaun eta Irakasleonek, egin dautzuedanau uler' tu ete dozue? Ikasbidea egin dautzuet, zeuek be bardin egitekoko.

Dominus Iesus, postquam coenavit cum discipulis suis, lavit pedes eorum, et ait illis: Scitis quid fecerim vobis ego Dominus, et Magister? Exemplum dedi vobis, ut et vos ita faciatis.

YAUNAARTZOSTEKOA

Yanari biziokaz azkartu garanezkero, Urzigi gure Yaunoi, aren, geure biztaldi igazko' ontan yayaltzen dogunau betiko biztaldian

Refecti vitalibus alimentis, quaesumus Domine Deus noster: ut quod tempore nostrae mortalitatis exsequimur, immortalitatis tuae

zeure eskañez eskuratu-
ko al dogu. Amaiba-
ko... Yosu-Kisto... da-
la bide.

munere consequamur.
Per Dominum nostrum
Iesum Christum.

IBILDEUNA

**Yaupa-ostean, Yoskorputza erakustoindira
eroateko ibildeuna egiten da, artean Pange lin-
gua ereseṛkia abesten dalarik.**

ERESERKIA

ABES-EGIN dagiogun
Yosu - Gorputz deu-
[nari,
Eta gizon gustioen
Obentazko orde-sari
Sabel donetiko Yaunak
Izurtako odolari.

Ama Neskutzaren bi-
[dez
Geuganatu ein yakun;
Biztaldian goi-egia
Irakasten inardun,
Eta alatzez, yun-orduko,
Gomutakia utziskun.

Lagi-arauz gertutako
Azken-apalostean,
Bere burua amabiai
Yaten emon gura izan,
Ta alatz aundiena einda,
Ogi-antaz lotu zan.

PANGE, lingua, gloriosi
Corporis mysterium,
Sanguinisque pretiosi,
Quem in mundi pretium,
Fructus ventris generosi,
Rex effudit Gentium.

Nobis datus, nobis
[natus
Ex intacta Virgine,
Et in mundo conversatus
Sparso verbi semine,
Sui moras incolatus
Miro clausit ordine.

In supremæ nocte coe-
[nae
Recumbens cum fratri-
[bus,
Observata lege plene
Cibis in legalibus,
Cibum turbae duodenae
Se dat suis manibus.

Gizon egin zan Autiak
 Ogia dau gizondu,
 Eta ardau utza Yosu-
 [Kisto'n
 Odola da biurtu;
 Ikusi ein ezin danau

Beaŕ dogu ziñistu.

Ikuŕtonau ziñestunak

Auzpez gurtu begike;
 Lengo itunaldiko ikuŕai
 Ikuŕ-buru izan yake;
 Begiz ikusi-eziñau

Ziñetsi ein bedike.

Aita-Seme betikoŕai
 Aintzea ta omena;
 Goraldu ta donetsi bei

Aukandiko Goteuna:
 Ikuŕton ontan dagurgu
 Goiko Yaun Irukotxa.

Verbum caro, panem
 [verum
 Verbo carnem efficit;
 Fitque sanguis Christi
 [merum
 Et si sensus deficit:
 Ad firmandum cor since-
 [rum

Sola fides sufficit.

Tantum ergo Sacra-
 [mentum

Veneremur cernui:
 Et antiquum documen-
 [tum

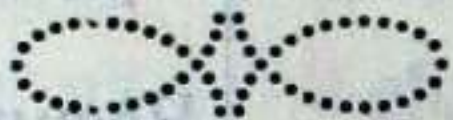
Novo cedat ritui:
 Praestet fides supple-
 [mentum

Sensuum defectui.

Genitori, Genitoque
 Laus et iubilatio,
 Salus, honor, virtus quo-
 [que

Sit et benedictio:
 Procedenti ab utroque
 Compar sit laudatio.

Amen.

ONDI-ERANZPENA

Yauna erakustondian utzi-ezkero, abesteliak Bezko-otoya (Vesperae) abesten dau, ta gero, ondiak erantzi egiten dira. Ondi-eranzpen onek yudañak Yosú-Kisto erantzi ebena dikuñ.

Ondiak erantzi aldian urango au esaten da:

Eslena. Nire yanzkiak eurentzat banatu ebezan, ta neure soinpekoa zoriztu egin eben.

Ant. Diviserunt sibi vestimenta mea: et super vestem meam miserunt sortem.

XXI ERESIA

URTZI, ene Yainko, begiratu nagizu; zegaitik utzi nozu? * Nire oben-deadañak gaizkabidea aldendu egiten dauste.

Ene Yainko: egunez oles-egiten dautzudanañen, ez daustazu entzuten; * ezta gabaz egiñañen be; erokeritzat, bañiz, ezin yat ezari.

Zeu, baña, deundegian zago, * Ixañel'go ederkun ori.

DEUS, Deus meus, respice in me: quare me dereliquisti? * longe a salute mea verba delictorum meorum.

Deus meus clamabo per diem, et non exaudies: * et nocte, et non ad insipientiam mihi.

Tu autem in sancto habitas, * laus Israel.

Gure asabeak zeugaz itxaron ziran: * eta zeugaz itxaron zirala-ko, azkatu zenduzan.

Zeuri dei-egin eutzu-en, eta gaizkatu ziran; * zeugaz uste-ziran, eta etziran atzipetu.

Ni, baña, gizona-ba-rik kokoa naz; * eta gizonentzat nardaga-ria, ta eñiak bazteñtua.

Ikusten naben gus-tiak iri-egiten dauste; * buruari eragin, eta itz-egiten dabe, esanik:

Yaunatzaz itxaroten ei - danezkero, azkatu dagikela; * maite ei-dau-ta, gaizkatu begike.

Zeu zara bai, amaren sabeletik urten-erazo ninduzuna; * zeroi, edoskiten nebanetiko neure itxarokuna.

Yayo nintzaneko, zeuk arñu ninduzun; ze-roi zara amaren sabele-tiko nire Yainkoa: * etzaite nigandik al-dendu.

Larri-aldia ba-dator-ta, beste laguntzalerik ez dot.

In te speraverunt pa-tres nostri: * sperave-runt, et liberasti eos.

Ad te clamaverunt, et salvi facti sunt: * in te speraverunt, et non sunt confusi.

Ego autem sum ver-mis, et non homo: * opprobrium hominum, et abiectio plebis.

Omnes videntes me, deriserunt me: * locuti sunt labiis et moverunt caput.

Speravit in Domino, eripiat eum: * salvum faciat eum, quoniam vult eum.

Quoniam tu es, qui extraxisti me de ven-tre: * spes mea ab ube-ribus matris meae.

In te proiectus sum ex utero: de ventre ma-tris meae Deus meus es tu * ne discesseris a me.

Quoniam tribulatio proxima est: * quoniam non est qui adiuvet.

Zekoń askok esitu nabe; * zezen indartsuak estutu nabe.

Abo-zabal datońki-daz, * legoi atzemailea ońoka ez.

Urturik lez nago; * eta azur gustiak lokatu yataz.

Ezkoa lez ene biotza * neure bańuan urtzen yat.

Nire kemena lugo atzia lez igańtu da, ta mingaña eztańian lotu yat; * ilobi-autsetarańo naroazu.

Txakur askok esitu nabe; * donge-moltzokak estutu nau.

Nire esku-ońak zulatu, * ta neure azur gustiak zenbatu egin dabez.

Eta eurek begiratu ta ikuskatu egiten izan nabe; nire yanzkiak banatu, * ta neure soinpekoatzaz zotz-egin dabe.

Zuk, bańa, Yaun ońek, ez egistazu zure

Circumdederunt me vituli multi: * tauri pingues obsederunt me.

Aperuerunt super me os suum, * sicut leo rapiens et rugiens.

Sicut aqua effusus sum: * et dispersa sunt omnia ossa mea.

Factum est cor meum tamquam cera lique-scens: * in medio ventris mei.

Aruit tamquam testa virtus mea, et lingua mea adhaesit faucibus meis: * et in pulverem mortis deduxisti me.

Quoniam circumdederunt me canes multi: * concilium malignantium obsedit me.

Foderunt manus meas et pedes meos: * dinumeraverunt omnia ossa mea.

Ipsi vero consideraverunt me: diviserunt sibi vestimenta mea, * et super vestem meam miserunt sortem.

Tu autem Domine ne elongaveris auxilium

laguntzea ukatu: * erdu, bai, erdu neu-aldez.

Aldeztu egizu ezpatatik nire gogoa, Urtzi; * eta txakurakandik neure bizia.

Legoi-abotik zaindu nagizu; * yabon auldu au adarbatunetatik.

Zeure izenoi ene anayai iragariko dautset; * batz erdian zagoralket.

Yainko - guñtzaleok, goraldtu egizue; * Yakoba'ren seme orok, aintzaldtu egizue.

Aguñtu beikie ixarrel-dar orok; * ez dautatsekabetu onen ařena ezetsi ta utzi;

Ezta neugandik bere arpegia aldendu be: * bai, ostera, entzundaut egin dautsodan deadara.

Batza nagosian goralduko zaut; * nire eskañak zeure guñtzalegeřian eskeñiko dodaz.

Landerak yan eta

tuum a me: * ad defensionem meam conspice.

Erue a framea Deus animam meam; * et de manu canis unicum meam.

Salva me ex ore leonis; * et a cornibus unicornium humilitatem meam.

Narrabo nomen tuum fratribus meis: * in medio ecclesiae laudabo te.

Qui timetis Dominum laudate eum * universum semen Iacob glorificate eum.

Timeat eum omne semen Irael: * quoniam non spreuit, neque despexit deprecationem pauperis:

Nec avertit faciem suam a me: * et cum clamarem ad eum, exaudivit me.

Apud te laus mea in ecclesia magna; * vota mea reddam in conspectu timentium eum.

Edent pauperes, et

asetuko dira; eta Yauna goralduko dabe bi-lätzen dabenak; * euren biotzak betiko biziko dira.

Ludian diranak * Yaunagaz oroitu ta bereganatuko dira;

Eta atzeritar abenda gustiak * guñzen auzpeztuko yakoz.

Bakalduntzea Yaunari dagokio, ba; * eta bera atzerietan be nau-si-izango da.

Ludiko aberatsak, be, yan eta Yauna agur-tuko dabe; * auzpeztuko yakoz ilobirantz bide-dagien gustiak.

Berari opaz bizikoz naz; * nire yatoriak yopu-egingo dautso.

Geroko gizatzari Yaunatzaz itz-egingo yako; * bere zuzentasuna iragariko dautsa ortzeak Yaunak dagiken geroko eñari.

Eslena. Nire yanzkiak eurentzat banatu ebezan, eta neure soinpekoa zoriztu egingeben.

saturabantur: et laudabunt Dominum qui requirunt eum: * vivent corda eorum in saeculum saeculi.

Reminiscentur et convertentur ad Dominum * universi fines terrae:

Et adorabunt in conspectu eius * universae familiae Gentium.

Quoniam Domini est regnum: * et ipse dominabitur Gentium.

Manducaverunt et adoraverunt omnes pingues terrae: * in conspectu eius cadent omnes qui descendunt in terram.

Et anima mea illi vivet: * et semem meum serviet ipsi.

Annuntiabitur Domino generatio ventura: * et annuntiabunt coeli iustitiam eius populo qui nascetur, quem fecit Dominus.

Aña. Diviserunt sibi vestimenta mea, et super vestem meam miserunt sortem.

AGINDUA

Yosu-Kisto'k bere amabi ikasleai egin eutse-
naren opaz, amabi txiroai edo amabi yaupariai
oñak ukuzteari Agindua deretxo. Izenau, artean
abesten dan lenengo esleneko agindu itzetik
artu da.

Lenengoz, yaupaltseñak Ante diem festum
gaurko yaupako goizparkia abesten dau; gero,
yaupa-egileak oñak ukuzten diñarduala, abeles-
tiak uringo eslenak-eta abesten dauz.

Eslena. (Yon, 13).

Agindu bañia damotzu-
et: nik maitatu zauda-
dazan lez, zeuek be al-
kañ maitetako, diño
Yaunak.

18'g. Er. Zoruntsu-
ak goi-bidez okeñ-bar-
ik dabilzanak, Yaunar-
en lagi-arauz bide-da-
gienak.

Esl. Agindu bañia
damotzuet...

Eslena bañiro esaten
tan be.

Eslena. Yaunak,
maitik yagita, aspila
urez bete eban, eta
ikaslien oñak ukuzten
asi zan; ikasbide au itxi
eutsen.

Aña. (Ioann., 13).

Mandatum novum do
vobis: ut diligatis invi-
cem, sicut dilexi vos,
dicit Dominus.

Ps. 118. Beati im-
maculati in via: qui
ambulant in lege Do-
mini.

Ant. Mandatum
novum...

da; eta bañin uringoe-

Aña. Postquam sur-
rexit Dominus a coena,
misit aquam in pelvim,
et coepit lavare pedes
discipulorum: hoc
exemplum reliquit eis.

47'g. Er. Nagosia da Yauna ta goralgañi-goralgaña; geure Yainkoa'ren urian, bere mendi deunen.

Esl. Y auna, maitek...

Eslena. Yosu Yau-nak, bere ikasleakin apalduta, euron oñak ukuzi, ta iñotsen: Nik, Yaun eta Irakasleonek, egin dautzuedan au ulertu ete dozue? Ikas-bidea egin dautzuet, zeuek be baidin egitek.

84'g. Er. Zeure luraldea onetsi egin dozu, Yauna; Yakoba uztañpetik atara egin dozu.

Eslena. Y auna, zeuk neuri oñak ukuzi? Yosu'k erantzun, eta esan eutson: Ukuzten ezpa-dauskadaz, ez az neure erkide izango.

I. Eldu zan, ba, Simon Kepa'gana, ta onek iñotson.

Esl. Y auna, zeuk neuri...

I. Nik egiten yua-

Ps. 47. Magnus Dominus, et laudabilis nimis: in civitate Dei nostri, in monte sancto eius.

Aña. Postquam surrexit...

Aña. Dominus Iesus, postquam coenavit cum discipulis suis, lavit pedes eorum, et ait illis: Scitis quid fecerim vobis ego Dominus, et Magister? Exemplum dedi vobis, ut et vos ita faciatis.

Ps. 84. Benedixisti, Domine, terram tuam: avertisti captivitatem Iacob.

Aña. Domine, tu mihi lavas pedes? Respondit Iesus, et dixit ei: Si non laveris pedes, non habebis partem mecum.

ŷ. Venit ergo ad Simonem Petrum, et dixit ei Petrus.

Aña. Domine, tu mihi...

ŷ. Quod ego facio,

danau ik eztok orain uleitzen, gero uleítuko dok, baña.

Esl. **Y**auna, zeuk neuri...

Eslena. **N**ik, zeron Yaun eta Irakasle onek, oñak ukuzi ba-dautzue-daz, geyago zuek, ez ete dautsozuez alkañi ukuzi bear?

48'g. Er. Entzun, eñi gustiok; adi, ludiko biztanle oro.

Esl. **N**ik, zeron Yaun...

Eslena. **Yon, 13.** **A**lkañ-maitetan ba-dozue, beraz, neure ikasleak zaraela esautuko dabe orok.

I. Yosú'k bere ikasleai esan eutsen.

Alkañ-maitetan maitetan...

Eslena. **Kor., 13.** **Z**iñeste, itxarote ta goimaitasuna, irurok iraun beikie zuekan: eurotaik nagosiena goimaitasuna da, baña.

I. Orain bai irurok, ziñesea, itxarotea, ta

tu nescis modo, scies autem postea.

Aña. **D**omine, tu mihi...

Aña. **S**i ego Dominus, et Magister vester lavi vobis pedes: quanto magis debetis alter alterius lavare pedes?

Ps. 48. Audite haec omnes gentes: auribus percipite qui habitatis orbem.

Aña. **S**i ego Dominus...

Aña. Ioann. 13. **I**n hoc cognoscent omnes, quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem.

ŷ. Dixit Iesus discipulis suis.

In hoc cognoscent omnes...

Aña. I. Cor. 13. **M**aneant in vobis fides, spes, caritas, tria haec: maior autem horum est caritas.

ŷ. Nunc autem manent fides, spes, caritas,

goimaitasuna, dozuez: eurotarik nausiena goimaitasuna.

Esl. Ziñeste, itxarrote...

Eslena. Donetsi bedi Irukoitz deuna, ta atalbako bere batasuna; geugaz eruki izan zalako autoñtuko dogu.

I. Aita, ta Semea, ta batez Goteuna, onetsi daiguzan.

88'g. Er. Zure txosnak diran maitagañiak, goi-indañen Yaun ori! Yaunaren aterpetarako leyaren leyaz aunatuta dago nire gogoa.

Esl. Donetsi bedi...

Eslena. I. Yon, 2, 3, 4. Goimaitasuna ta geimaitasuna dauzanarenean, Yaungoikoa bera dago.

I. Kisto 'ganako maitasunak batu gauz.

I. Beragaz alai-poztu gadizan.

I. Goiko Yaun bi-ziari bilduñ-izan, eta bera maite-daigun.

I. Eta biotz-biotzez

tria haec: maior horum est caritas.

Aña. Maneant in vobis...

Aña. Benedicta sit sancta Trinitas, atque indivisa unitas: confitebimur ei, quia fecit nobiscum misericordiam suam.

ŷ. Benedicamus Patrem, et Filium, cum sancto Spiritu.

Ps. 83. Quam dilecta tabernacula tua, Domine virtutum! concupiscit, et deficit anima mea in atria Domini.

Aña. Benedicta sit...

Aña. I. Ioann. 2, 3, 4. Ubi caritas et amor, Deus ibi est.

ŷ. Congregavit nos in unum Christi amor.

ŷ. Exsulemus, et in ipso iucundemur.

ŷ. Timeamus, et amemus Deum vivum.

ŷ. Et ex corde di-

alkar-maite daigun.

Esl. G oimaitasuna...

I. Batzalduten garanean, ba,

I. Gogo-banatu ez egiteko ardura-daigun.

I. Amaitu bediz eztabaida gaiztoak, amaitu bediz auziak.

I. Eta geure artean Kisto Yainkoa egon bedi.

Esl. G oimaitasuna...

I. Zoruntsuakin batez ikusi daigun,

I. Pozaren pozez zeure arpegioi, Kisto Yaungoiko;

I. Neuribako poz deunez,

I. Amaibako egunetan. Olantxe.

Oñak ukuzita, yaupariak, edo gotzafiak, urango au esaten dau:

Geure Aita goikoa...

I. Eta ziltzaldian ezkagizuz utzi;

E. Gaitzetik yabon baño.

I. Zeuk, Yauna,

ligamus nos sincero.

Aña. U bi caritas...

ŷ. Simul ergo cum in unum congregamur:

ŷ. Ne nos mente dividamur caveamus.

ŷ. Cessent iurgia maligna, cessent lites.

ŷ. Et in medio nostri sit Christus Deus.

Aña. U bi caritas...

ŷ. Simul quoque cum beatis videamus,

ŷ. Glorianter vultum tuum, Christe Deus:

ŷ. Gaudium, quod est immensum, atque probum,

ŷ. Saecula per infinita saeculorum-Amen.

Pater noster...

ŷ. Et ne nos inducas in tentationem.

Rf. Sed libera nos a malo.

ŷ. Tu mandasti

agindu zenduan, zeure aginduak,

E. Zearo betetako.

I. Zuk zeure ikaslien oñak ukuzi zenduzan.

E. Zeure esku-lanak ez egizuz ezetsi.

I. Yaunoi, entzun, añen, nire otoya.

E. Eta zeuganatu bedi neure oyua.

I. Yauna zuekin.

E. Baita zeure gogoarekin be.

OTOI-DAIGUN. **Y**au-na, ontzat artu, añen, zure yopu oneik zeure opaz dagigunau; eta zeure ikasleai oñak ukuzi nai-izan eutsezuzanezkerok, ez egizuz ezetsi zeroñek betetako agindu euskuzun zeure esku-lanok, ementxe alkañi azaleko orbanak kentzen yardun dogun lez, zeuk be gustioi baruko obenak kendu daiskuzuzan. Auxe iguzu, añen, amaibako egunetan bakaldun bizi zaran Yainko oñek. Olantxe.

mandata tua, Domine,

Rf. Custodiri nimis.

ŷ. Tu lavasti pedes discipulorum tuorum.

Rf. Opera manuum tuarum ne despicias.

ŷ. Domine, exaudi orationem meam.

Rf. Et clamor meus ad te veniat.

ŷ. Dominus vobiscum.

Rf. Et cum spiritu tuo.

OREMUS. **A**desto, Domine quaesumus, officio servitutis nostrae: et quia tu discipulis tuis pedes lavare dignatus es, ne despicias opera manuum tuarum, quae nobis retinenda mandasti: ut sicut hic nobis, et a nobis exteriora abluuntur inquinamenta; sic a te omnium nostrum interiora laventur peccata. Quod ipse praestare digneris, qui vivis et regnas Deus, per omnia saecula saeculorum. Amen.

BARIKU GURENA

Gaurko txadonkizunak diran itunak! Txadonna baltz-baltz agiri da, yoaleak ixili dagoz, yaupariak oindi-aurrean auzpeztuta...

Yainkoa'ren eriotza gogorazoten da-ta!

KISTAĀ-NAYEN YAUPEA (MISSA CATECHUMENORUM) *dereixonaren ostean yaupariak Yosu gurutzaldua agertu ta kistaĀai erakusten dautse; eta orok gurtu egiten dabe.*

Azkenez, ibildeuna egiten da Oteuna atzo itxitako lekutik yaupa-maira ekarteko; eta emen yaupariak Oteuna artu-ondoren gustia amaituten da. Beraz, gaur benetako yauparik ezta, oteuntzerik-eta eztagolako, lengo Oteuna artutea bakarrik baño. Oregaitik azkenengo atal oneri **LENGO-OTEUN-YAUPEA (MISSA PRAESANCTIFICATORUM)** *dereixo.*

KISTAÑ-NAYEN YAUPEA

Yerosolima'ko Gurutze deunareneango iker-aldia.

Yauparia-ta, auzpez etzaunik egonda, oindiraturen dira, ta urangoau yaupariak irakuñi ta beste batek abestu egiten dau.

IRAGAÑKIA

Osea, VI, 1-6

YAUNAK auxe diño:
Lañi-aldian goizean-goiz etoñiko yataz, onan esaten: Erdu, ta Yaunagana atzera-dagigun, berak uzkaldu gauzanezkero, berak azkatu be egingo gauz-

HAEC dicit Dominus:
In tribulatione sua mane consurgent ad me: Venite, et revertamur ad Dominum: quia ipse cepit, et sanabit nos: percutiet, et curabit nos. Vivificabit nos

ta; berak zauritu, ta beraxek sendatu be. Egun bi igazita biztu-erazoko gauz: irugañen egunean berpiztuko gauz, bere agerian bizi izateko. Gogañtu, ta Yau-nariyañaitukogayakoz, berau ezagutzeko; ger-tuta dago bere etoñkunda eguantza letxe; eta etoñi be, udazkenean eta udabañian luñari euria lez etoñiko yaku. Zer egingo dauskat, Epañain? Eta zer iri, Yuda? Zuen erukia goiz-lañoaren idekoa da, goizean-goiz luñinduten dan inñontza lakoxea. Augaitik, iragarñien bidez yazañi, ta neure abo-itzakaz il egin neuzan; eta argia bera lez agiriko da epaya; erukia gurago dot, ba, yauskaña baño; eta Urtzi-ezagutzea, eroparia baño.

LUZAKIA

(Ab., 3)

Yauna, zure itzak entzun neuzan, eta bil-

post duos dies: in die tertia suscitabit nos, et vivemus in conspectu eius. Sciemus, sequemurque ut cognoscamus Dominum: quasi diluculum praeparatus est egressus eius, et veniet quasi imber nobis temporaneus, et serotinus terrae. Quid faciam tibi Ephraim? Quid faciam tibi Iuda? Misericordia vestra quasi nubes matutina, et quasi ros mane pertransiens. Propter hoc dolavi in prophetis, occidi eos in verbis oris mei: et iudicia tua quasi lux egredientur. Quia misericordiam volui, et non sacrificium, et scientiam Dei, plus quam holocausta.

Domine, audivi auditum tuum, et timui:

duñtu egin nintzan; zeure egiñenak ikuskatu neuzan, eta añitu egin nintzan. **I.** Abere biren ańtean ageñtuko zara; urteak bete-ezkerro, ezagutuko zara; aldia eldutakoan, zeure burua erakutsiko dozu.

I. Orduan, nire gogoa ańtegatuko da; zu, bańa, sumindu-añen, zeure eñiaz gomutauko zara.

I. Yaungoikoa Libano' tik etoriko da, eta Deuna, mendi itzaltsu-usutik. **I.** Bere aintzeak estaldu dau ortzea, ta bere goraltzak bete ludia.

OTOI-DAIGUN. I. Belaunikatu gadizan.

E. Zutundu zaitez.

Yudari bere eñu-nekea ta lapuñari bere autoñpenari egokian saria emon eutsezuzan Yainko ori: zeure eñuki-emoyak iguzuz, Yosukisto gure Yaunak bere nekaustiaz bakoñtxari berak irabazitakoa emon eutsan letxe, geuri be, aspaldiko

consideravi opera tua, et expavi. **ŷ.** In medio duorum animalium innotesceris: dum appropinquaverint anni, cognosceris: dum advenit tempus ostenderis. **ŷ.** In eo, dum conturbata fuerit anima mea: in ira, misericordiae memor eris. **ŷ.**

Deus a Libano veniet, et Sanctus de monte umbroso et condenso.

ŷ. Operuit coelos maiestas eius: et laudis eius plena est terra.

OREMUS. ŷ. Fiectamus genua.

R. Levate.

Deus, a quo et Iudas reatus sui poenam, et confessionis suae latro praemium sumpsit, concede nobis tuae propitiationis effectum: ut sicut in passione sua Iesus Christus Dominus noster diversa utrisque intulit stipendia meritorum; ita nobis, abla-

obenak ezabatuta, bere
berbizkunde - eskaña
damoskegun. Bera be
Yainkoa da-ta...

to vetustatis errore, re-
surrectionis suae gra-
tiam largiatur: Qui te-
cum vivit...

IRAKURGAYA

(Bidez. XII)

Egun aetan: Yaunak
Mois ta Aron'i Egito
luikian onan itz-egin
eutsen: Ila au, ilaen as-
purua izango dozue,
urteko lelengo ilea izan
be. Ixañel'en seme-ba-
tza osoari itz-egin, eta
esayozue: Ila onen
amañgañen egunean
sendi ta etze bakoitze-
rako bildots bana arñu
egikezue. Eta bildots
bat yateko beste ezti-
ran etxera auzoko la-
gunak, bildotsa yateko
beañko diran beste,
ekañiko dabez. Bildo-
tsa, bañiz, eñu-bakoa,
aña ta urtebetekoa izan
beañko da; au betez-
kero, bildots-ordez
antxumea be arñu al
izango dozue. Ila onen
amalañgañen egunerañ-
te yabongo dozue; eta

In diebus illis: Dixit
Dominus ad Moysen,
et Aaron in terra Ae-
gypti: Mensis iste, vo-
bis principium men-
sium: primus erit in
mensibus anni. Loqui-
mini ad universum coe-
tum filiorum Israel, et
dicite eis: Decima die
mensis huius tollat
unusquisque agnum per
familias et domos suas.
Sin autem minor est
numerus, ut sufficere
possit ad vescendum
agnum, assumet vici-
num suum, qui iunctus
est domui suae, iuxta
numerus animarum,
quae sufficere possunt
ad esum agni. Erit au-
tem agnus absque ma-
cula, masculus, anni-
culus: iuxta quem ritum
tolletis et haedum. Et

egun ortako arátsaldean opalduko dau Ixaíel'en seme-batza osoak. Eta bere odola arítuta, yango dan etxe-ko zutoin-ateburuak odoleztau egingo dabez. Okelea gau artantxe sutan eřeta yango dabe, otil eta uraza gařatzakaz. Eztautsozue ezertxo be gordiñik edo uretan egosita yango, sutan eřeta baño; bere buru ta este yango dozue, uręngo egunerako ezer utzi-barik; apurik geratuzkero, sutan eřeko dozue, ba. Onetara yango dozue: geřikoa lotuta, oñetakoak yantzita, eta makila bana eskuetan dozuela; eta iradu yango dozue, Yaunaren Pase edo igaratza da-ta.

servabitis eum usque ad quartam decimam diem mensis huius: immolabitque eum universa multitudo filiorum Israel ad vesperam. Et sument de sanguine eius, ac ponent super utrumque postem, et in superliminibus domorum, in quibus comedent illum. Et edent carnes nocte illa assas igni, et azy-mos panes cum lactucis agrestibus. Non comedetis ex eo crudum quid, nec coctum aqua, sed tantum assum igni: caput cum pedibus eius et intestinis vorabitis. Nec remanebit quidquam ex eo usque mane. Si quid residuum fuerit, igne comburetis. Sic autem comedetis illum: Renes vestros accingetis, et calceamenta habebitis in pedibus, tenentes baculos in manibus, et comedetis festinanter: est enim Phase (id est transitus) Domini.

LUZAKIA

139'g. Er.

Yauna, gizon gaizto-
tik yabon nagizu; gizon
deungetik zaindu nagi-
zu. **I.** Euren gogoetan
gaiztakeriak asmetan
dabez; egunean - egu-
nean eztabaidetan inar-
duten dabe. **I.** Euren
miñak ziraunenak lez
zoñoztu dabez; suge-
edena euren ezpan-ba-
ruan. **I.** Obendiaren
eskuetatik zaindu na-
gizu, ta gizon anker-
etatik yabon. **I.** Neu
luñeratzeko itundu zi-
ran, ba; añoak estalgiz
lakioa ipiñi eusten. **I.**
Neure oñetarako sa-
reak zabaldu ebezan;
bide-ondoan zoztoñak
imiñi eustezan. **I.** Ene
Yainkoa zeu zara; Yau-
na, entzun neure ařen-
otsa, esan dautsot Yau-
nari. **I.** Yauna, Yauna,
nire gaizkabidea zeure
indara da-ta, gudaka-
egunean ene burua
itzaipetu egikezu. **I.**
Neuk gura-barik, ena-

Eripe me Domine ab
homine malo : a viro
iniquo libera me. **ŷ.** Qui
cogitaverunt malitias
in corde: tota die cons-
tituebant praelia. **ŷ.**
Acuerunt linguas suas
sicut serpentis: vene-
num aspidum sub la-
biis eorum. **ŷ.** Custodi
me Domini de manu
peccatoris: et ab homi-
nibus iniquis libera me.
ŷ. Qui cogitaverunt
supplantare gressus
meos : absconderunt
superbi laqueum mihi.
ŷ. Et funes extenderunt
in laqueum pedibus
meis: iuxta iter scanda-
lum posuerunt mihi.
ŷ. Dixi Domino, Deus
meus es tu: exaudi Do-
mine vocem orationis
meae. **ŷ.** Domine, Do-
mine virtus salutis
meae, obumbra caput
meum in die belli. **ŷ.**
Ne tradas me a deside-
rio meo peccatori: co-
gitaverunt adversus me:

gikezu obendiaren eskuetan imiñi; neure kaitez itundu dira; enagizu utzi, ba, arotu egingo dira-ta. **I.** Esitu nabenen buru-ganera euren ezpanetako gaiztakeria bera etoriko alda. **I.** Onak, bañiz, zeure izena goralduegingo dabe, ta biotz-zindoak zeure ageñian biziko dira.

ne derelinquas me, ne unquam exaltentur. **ŷ.** Caput circuitus eorum: labor labiorum ipsorum operiet eos. **ŷ.** Verumtamen iusti confitebuntur nomini tuo: et habitabunt recti cum vultu tuo.

NEKAUSTEA

Yosu-Kisto gure Yau-naren Nekaustea Yon'en arauz. **XVIII-XIX.**

Aldi artan: Yosu ta bere ikasleak Kedron eñekaz beste aldera yoan, eta bertango baratzera sartu ziran. Toki onen bañi bai-eban Yuda saltzaleak be, Yosu bere ikasleakin bertara askotan yo-aten izan zan-eta. Yuda, ba, bosteuntzako gudariak eta yaupari nagosien eta parixetañ-en otseñak artuta, kur-

Passio Domini Nostri Iesu Christi secundum Ioannem. **XVIII-XIX.**

In illo tempore: Egressus est Iesus cum discipulis suis trans torrentem Cedron, ubi erat hortus, in quem introivit ipse, et discipuli eius. Sciebat autem et Iudas, qui tradebat eum, locum: quia frequenter Iesus convenerat illuc cum discipulis suis. Iudas ergo cum accepisset cohortem, et a pontificibus et Phari-

tsulu, zuzi ta iskilu-
kaz araxe eldu zan. Yo-
su'k, baña, bere buru-
atzaz yazoko zan oro
ekian-eta, auferatu ta
esan eutsen: † Noren
bila zatoz? **C.** Erantzun
eutsoen: **S.** Yosu Na-
zaretararen bila. **C.**
Yosu'k dirautse: † Neu
nozue. **C.** Yuda saltza-
lea be eurekin egoan.
Neu nozue, esan eu-
tseneko, atzera egin
eta luferatu ziran. Ba-
ñiro be itandu eutsen,
ba: † Nor bilatzen do-
zue? **C.** Eta eurek eran-
tzun eben **S.** Yosu Na-
zaretara. **C.** Orduan
Yosu'k: † Neu nozue-
la esan dautzuet; ni bi-
latzen nozuenezkero,
ba, onei yoaten utzi.
C. Beñola esan eban
au betetako: Emon
daustazuzan onetaiko
bat be eztoz galdu. Eta
Simon Kepa'k, aldean
eban ezpatea aterata,
yaupari nagosiaren
otseñayo, ta eskumako
belaria ebagi eu-
tsan. Malka zan otse-

saeis ministros, venit
illuc cum laternis, et
facibus, et armis. Iesus
itaque sciens omnia,
quae ventura erant su-
per eum, processit, et
dixit eis: † Quem quae-
ritis? **C.** Responderunt
ei: **S.** Iesum Nazare-
num. **C.** Dicit eis Ie-
sus: † Ego sum. **C.**
Stabat autem et Iudas,
qui tradebat eum, cum
ipsis. Ut ergo dixit eis:
Ego sum: abierunt re-
trorsum, et ceciderunt
in terram. Iterum ergo
interrogavit eos: †
Quem quaeritis? **C.** Illi
autem dixerunt: **S.** Ie-
sum Nazarenum. **C.** Re-
spondit Iesus: † Dixi
vobis, quia ego sum: si
ergo me quaeritis, si-
nite hos abire. **C.** Ut
impleretur sermo, quem
dixit: Quia quos dedi-
sti mihi, non perdidit ex
eis quemquam. Simon
ergo Petrus habens
gladium eduxit eum: et
percussit pontificis ser-
vum: et abscidit auri-
lam eius dexteram.

ñaren izena. Yosuk, baña, Kepari esan eutson: † Ezpata ori zoñoratu egik. Aitak emon daustan ontzia eztot edango ala?

Erat autem nomen ser-vo Malchus. Dixit ergo Iesus Petro: † Mitte gladium tuum in va-ginam. Calicem, quem dedit mihi Pater, non bibam illum?

Yosu Ana'renean; Kepa'ren ukapenak

C. Bosteuntzakoak, buruzagiak eta yudañen etseñak Yosu oratu ta lotu egin eben, eta lenen Ana'renera eroan, au Kaipa urte artako yaupari nausienaren aitagiañarebea zan-eta. Kaipa, yaudañai eñi-aren orde z gizon bat il beañ zalako onua emon eutsena zan. Yosukri yañai Kepa ta beste ikaslea yoyazan: beste ikasle au yapari nausienaren ezaguna zan-eta, Yosukin yau-pari-etxeko atañtera sartu zan; Kepa, bañiz, atean gelditu zan. Baña beste ikasleak, yau-pari nausienaren ezau-nak, etoñita, atezañari itz-egin eutson, eta Kepa sarturazo eban. Eta

C. Cohors ergo, et tribunus, et ministri Iudaeorum comprehenderunt Iesum et ligaverunt eum: et adduxerunt eum ad Annam primum: erat enim socer Caiphae, qui erat pontifex anni illius. Erat autem Caiphas, qui consilium dederat Iudaeis: Quia expedit, unum hominem mori pro populo. Sequebatur autem Iesum Simon Petrus, et alius discipulus. Discipulus autem ille erat notus pontifici, et introivit cum Iesu in atrium pontificis. Petrus autem stabat ad ostium foris. Exivit ergo discipulus alius, qui erat notus pontifici, et dixit ostiariae: et intro-

neskame atezañak Kepa'ri esan eutson: **S.** Zu, be, gizon onen ikaslietaikoa etzara ba? **C.** Arek erantzutsan: **S.** Ez, enaz. **C.** Yopu ta otseñak sutondoan berotan egozan, otzazan-eta; baita Kepa be eurekin egoan bere burua berotuten. Eta yaupari nausienak Yosu'ri bere ikasle-irakaskintzaetaz itandu eutson. Yosu'k onan erantzun eutson: † Nik agirian, oroen aurean, itz-egiten izan dot; batzaritoki ta txadonean, yuda' gus-tiak erduten diran lekuetan irakatsi dot beti, ta ixilpe eztoz ezer be esan. Zegaitik, ba, neuri itaun-dagistazu? Itandu, irakatsi dautse-dana entzun dabena, eurok zer esan dodan ondo dakie-ta. **C.** Ori esan ebaneko, ango otseñetariko batek Yosu'ri maselekoa emon eutson, onan esanik: **S.** Yaupari nausienari olan darantzutsok? **C.**

duxit Petrum. Dicit ergo Petro ancilla ostiaria: **S.** Numquid et tu ex discipulis es hominis istius? **C.** Dicit ille: **S.** Non sum. **C.** Stabant autem servi et ministri ad prunas, quia frigus erat, et calefaciebant se: erat autem cum eis et Petrus stans, et calefaciens se. Pontifex ego interrogavit Iesum de discipulis suis, et de doctrina eius. Respondit ei Iesus: † Ego palam locutus sum mundo: ego semper docui in synagoga, et in templo, quo omnes Iudaei conveniunt: et in occulto locutus sum nihil. Quid me interrogas? Interroga eos, qui audierunt quid locutus sim ipsis: ecce hi sciunt quae dixerim ego. **C.** Haec autem cum dixisset, unus assistens ministrorum dedit alapam Iesu, dicens: **S.** Sic respondes pontifici? **C.** Respondit ei Iesus: † Si male locutus sum, te-

Yosu'k esan eutson: †

Okei itz-egin ba-dot, okei ageri egik, ba; zuzen egin ba-dot, ba-riiz, zegaitik yo nok?

C. Ana'k lotuta Kaipa yaupari nausiarenena bidaldu eban. Eta Simon Kepa zutunik bere burua berotuten egoan. Esan eutsoen ba:

S. Zu be bere ikasletariko aetzara ala? **C.** Berak ukatu egin eban, esanaz: **S.** Ez, enaz. **C.**

Yaupari nausienaren otseñetariko batek, Kepa'k belaria ebagi eutsanaren senidea be-
ra, diñotso: **S.** Bara-tzean berakin ez zindudan neuk ikusi, ba?

C. Kepa'k bañero be ukatu egin eban; eta orduantxe abestu eban olañak.

Yosu Pilatus'enean

Yosu Kaipa'renetik epailekura eroan eben. Goiz-goiza zan; eta eurrek, Igaratzekoa yateko loitu ez egitearen,

stimonium perhibe de malo: si autem bene, quid me caedis? **C.** Et misit eum Annas ligatum ad Caipham pontificem. Erat autem Simon Petrus stans, et calefaciens se. Dixerunt ergo ei: **S.** Numquid et tu ex discipulis eius es? **C.** Negavit ille, et dixit: **S.** Non sum. **C.** Dicit ei unus ex servis pontificis, cognatus eius, cuius abscidit Petrus auriculam. **S.** Nonne ego te vidi in horto cum illo? **C.** Iterum ergo negavit Petrus: et statim gallus cantavit.

Adducunt ergo Iesum a Caipha in praetorium. Erat autem mane: et ipsi non introierunt in praetorium, ut non

etziran epailekura sañtu. Augaitik, Pilatus atera eurekana urtenzan, esaten: **S.** Gizon au zetzaz salatuten dozue? **C.** Eurek erantzun, eta esan eutsoen: **S.** Gaizkilea ez baltitz, ezkeuntzun ekañiko. **C.** Orduan, Pilatus'ek esan eutsen: **S.** Zeuk añtu egizue, ba, ta zeuron lagi-arauz epaitu. **C.** Baña yudañak erantzutsoen: **S.** Guk iñor ilteko eskubiderik eztoogu. **C.** Olantxe bete zan Yosuk bere eriotz-eratzaz esan izan ebana.

contaminarentur, sed ut manducarent Pascha. Exiit ergo Pilatus ad eos foras, et dixit: **S.** Quam accusationem affertis adversus hominem hunc? **C.** Responderunt, et dixerunt ei: **S.** Si non esset hic malefactor, non tibi tradidissemus eum. **C.** Dixit ergo eis Pilatus: **S.** Accipite eum vos, et secundum legem vestram iudicate eum. **C.** Dixerunt ergo ei Iudaei. **S.** Nobis non licet interficere quemquam. **C.** Ut sermo Iesu impleretur, quem dixit, significans qua morte esset moriturus.

Pilatus'ek Yosuri itaun-dagio

Pilatus bañiro epailekura sañtu zan, eta Yosuk deituta, onan itandu outson: **S.** Zu yudañen Bakalduna ete zara? **C.** Yosuk erantzun eban: **T.** Ori zeuketz diñostazu, ala neutzaz beste iñok esan dautzu-

Introivit ergo iterum in praetorium Pilatus, et vocavit Iesum, et dixit ei: **S.** Tu es Rex Iudaeorum? **C.** Respondit Iesus: **T.** A temetipso hoc dicis, an alii dixerunt tibi de me? **C.** Respondit Pilatus: **S.**

lako? **C.** Pilatus'ek yardetsi eban: **S.** Ni yuda-
 ra naz ala? Zeure eñiak
 eta yaupari nagosiak
 ekañi zauste; zer egin
 dozu, ba? **C.** Yosu'k
 erantzun eban: **†** Nire
 bakalderia ludi ontakoa
 ezta; nire bakalderia
 ludi ontakoa ba-litz,
 neure otseñak aldeztu-
 ko nindukie, yudañai
 emon ez izateko; baña,
 nire bakalderia emen-
 goa ezta. **C.** Orduan,
 Pilatus'ek iñotson: **S.**
 Orezkero, zu Bakaldu-
 na zara, ezta? **C.** Yosu'k
 erantzutson: **†** Zeroñek
 diñozun letxe, Bakal-
 duna naz, izan be. Ni
 ontarako yayo ta onta-
 rakoxe etoñi nintzan
 ludira, egia ziñaltzeko.
 Egi-aldetara danak en-
 tzuten dau nire abotsa.
C. Pilatus'ek dirautso:
S. Egia zer da, ba?

Yosu ta Baraba

C. Eta au esanda,
 yudañakana urten, eta
 dirautse: **S.** Nik obenik
 ez darugitsot. Igaratz-

Numquid ego Iudaeus
 sum? Gens tua et pon-
 tifices tradiderunt te
 mihi: quid fecisti? **C.**
 Respondit Iesus: **†** Re-
 gnum meum non est de
 hoc mundo. Si ex hoc
 mundo esset regnum
 meum, ministri mei uti-
 que decertarent, ut non
 traderer Iudaeis: nunc
 autem regnum meum
 non est hinc. **C.** Dixit
 itaque ei Pilatus: **S.**
 Ergo Rex es tu? **C.**
 Respondit Iesus: **†** Tu
 dicis quia Rex sum ego.
 Ego in hoc natus sum,
 et ad hoc veni in mun-
 dum, ut testimonium
 perhibeam veritati:
 omnis, qui est ex veri-
 tate, audit vocem
 meam. **C.** Dicit ei Pila-
 tus: **S.** Quid est veri-
 tas?

C. Et cum hoc di-
 xisset, iterum exivit ad
 Iudaeos, et dixit eis: **S.**
 Ego nullam invenio in

aldian, baña, atzituta-ko batazkatudaroatzu-edanezkero, yudañen bakaldunau azkatuteko gura dozue? **C.** Eta gustiak bañiro oñoaka iñoen: **S.** Au ez, Baraba baño. **C.** Baraba au lapuñá zan. Orduan, Pilatus'ek Yosú aítu, ta astindu-erazo eban. Eta gudariak arantzazko burestuna eyo, ta buruan imiñi eutsoen; eta yanzkoñiaz yantzi eben. Eta bereganatu, ta onan esaten eutsoen: **S.** Agur, yudañen bakaldun. **C.** Eta zartakoak emoten eutsoezan. Gero, Pilatus bañiro urten eta dirautse: **S.** Ona, atera dakaítzuet, beroni obenik ez daukitso-dala ikusi dagizuen. **C.** Urten zan ba Yosú, arantzazko burestunaz ta yantzkoñiaz yantzita. Eta Pilatus'ek diñotse: **S.** Ona emen, gizonau. **C.** Yaupari nagosiak eta otseñak, ikusi ebe-neko, oyu-egien, esanik: **S.** Gurultzaldú,

eo causam. Est autem consuetudo vobis, ut unum dimittam vobis in Pascha: vultis ergo dimittam vobis regem Iudaeorum? **C.** Clamarunt ergo rursus omnes, dicentes: **S.** Non hunc, sed Barabam. **C.** Erat autem Barabbas latro. Tunc ergo apprehendit Pilatus Iesum, et flagellavit. Et milites plectentes coronam de spinis, imposuerunt capiti eius: et veste purpurea circumdederunt eum. Et veniebant ad eum, et dicebant: **S.** Ave rex Iudaeorum: **C.** Et dabant ei alapas. Exiit ergo iterum Pilatus foras, et dicit eis: **S.** Ecce adduco vobis eum foras, ut cognoscatis, quia nullam invenio in eo causam. **C.** (Exiit ergo Iesus portans coronam spineam, et purpureum vestimentum). Et dicit eis: **S.** Ecce homo. **C.** Cum ergo vidissent eum pontifi-

gurutzaldu ori. **C.** Pilatus'ek dirautse: **S.** Artu zeuek, bai, ta gurutzaldu egikezue; nik, beintzat, obenik eztafugitsot-eta. **C.** Yuda'ak onan erantzun eutsoen: **S.** Guk lagia dogu, ta lagiau betetako, il egin bea' da, bere burua Yainko-Semeztat agertu daulako.

Pilatus'ek ba'iro be Yosu'ri itaun dagio

C. Itzok entzunaz Pilatus bildu'agotu egin zan. Eta ba'iro epai-lekura sartuta, Yosu'ri esan eutson: **S.** Nungoa zara zu? **C.** Yosu'k, ba'ña, ezeutson erantzun. Orduan, Pilatus'ek dirautso: **S.** Et darantzustazu? zeu gurutzaldu, edo azkatu egiteko eskubidea dotala, ezta kizu ala? **C.** Yosu'k erautzun eban: **+** Goitik emon ezpazatzun, neutzazko eskubiderik etzeunkean. Augaitik, zuri emon

ces, et ministri, clamabant, dicentes: **S.** Crucifige, crucifige, eum. **C.** Dicit eis Pilatus: **S.** Accipite eum vos, et crucifigite: ego enim non inuenio in eo causam. **C.** Responderunt ei Iudaei: **S.** Nos legem habemus, et secundum legem debet mori, quia Filium Dei se fecit.

C. Cum ergo audisset Pilatus hunc sermonem, magis timuit. Et ingressus est praetorium iterum: et dixit ad Iesum: **S.** Unde es tu? **C.** Iesus autem responsum non dedit ei. Dicit ergo ei Pilatus: **S.** Mihi non loqueris? nescis quia potestatem habeo crucifigere te, et potestatem habeo dimittere te? **C.** Respondit Iesus: **+** Non haberes potestatem adversum me ullam, nisi tibi datum esset desuper. Propterea qui me tra-

nautzunak oben andi-
agoa dau.

didit tibi, maius pecca-
tum habet.

Yosu'ren kaltezko eriotz-epaya

C. Añezkero, Pilatu-
s'ek azkatu egiteko bi-
dea bilatzen eban; baña
yudañak deadañ-egien:
S. Azkatu ba-dagizu,
etzara Kaisar'en adiz-
kidea; bere burua ba-
bakalduntzat agertzen
daunak Kaisa'ri aurka-
egiten dautso-ta. **C.**
Itzok entzun euzanez-
kero, Pilatus'ek Yosu
atera egin eban, eta
epai-aulkian yañi zan,
gerkeraz. Litostrotos
ta iberkeraz. Gabata
deritxon lekuan. Iga-
ratz - gerkun - eguneko
seigaren gabeukia edo
zalarik, yudañai esan
eutsen: **S.** Ona emen,
zuen Bakalduna. **C.**
Eurek, bañiz, oyu-
egien: **S.** Kendu, ken-
du; gurutzalduxu. **C.**
Pilatus'ek diñotse: **S.**
Zeuen Bakalduna guru-
tzalduko dot, ba? **S.**
Yaupari nausiak eran-
tzun eben: **S.** Beste ba-

C. Et exinde quae-
rebat Pilatus dimittere
eum. Iudaei autem cla-
mabant dicentes: **S.** Si
hunc dimittis, non es
amicus Caesaris. Omnis
enim, qui se regem fa-
cit, contradicit Caesari.
C. Pilatus autem cum
audisset hos sermones,
adduxit foras Iesum: et
sedit pro tribunali, in
loco, qui dicitur Litho-
strotos, hebraice autem
Gabbatha. Erat autem
Parasceve Paschae,
hora quasi sexta, et
dicit Iudaeis: **S.** Ecce
Rex vester. **C.** Illi au-
tem clamabant: **S.**
Tolle, tolle, crucifige
eum. **C.** Dicit eis Pila-
tus: **S.** Regem vestrum
crucifigam? **C.** Respon-
derunt Pontifices: **S.**
Non habemus regem,
nisi Caesarem. **C.** Tunc
ergo tradidit eis illum
ut crucifigeretur. Su-
sceperunt autem Iesum,

kaldunik eztogu, Kaisarabaño. **C.** Orduan, gurutzalduteko eman eutsen. Yosua artu ta atera egin eben, ba; eta gurutza bere sorbaldan eroalarik, Kozkotegi izendun lekura, iberkeraz Golgota deretxone-ra, bidegin eban; eta antxe gurutzaldu eben; baita beste bi, be, alde batean eta bestean, Yosua erdian ebelarik, gurutzaldu ebezan.

Gurutz-buruko idazkuna

Pilatus'ek idazkuna be idatzi, ta gurutz-buruan ipiñi eban. Idazkuna auxe zan: Yosua Nazaretaia, Yudañen Bakalduna. Idazkunau yudañ askok irakuñi eben, Yosua gurutzaldu eben lekua uri-ondoan egoan ba, ta iberkeraz, gerkeraz ta lateraz idatzita agiri zan. Yudañen yaupari nausiak, ba, Pilatus'i inotsoen: **S.** Yudañen Bakalduna, etzenduan ipiñi bea,

et eduxerunt. Et baiulans sibi crucem, exivit in eum, qui dicitur Calvariae locum, Hebraice autem Golgotha: ubi crucifixerunt eum, et cum eo alios duos hinc et hinc, medium autem Iesum.

Scriptis autem et titulum Pilatus: et posuit super crucem. Erat autem scriptum: Iesus Nazarenus, Rex Iudaeorum. Hunc ergo titulum multi Iudaeorum legerunt: quia prope civitatem erat locus, ubi crucifixus est Iesus. Et erat scriptum Hebraice, Graece et Latine. Dicebant ergo Pilato pontifices Iudaeorum: **S.** Noli scribere, Rex Iudaeorum: sed quia

Yudaíen Bakalduna naz, berak esan ebala, baño. **C.** Pilatus'ek erantzun eban: **S.** Idatzitzi dot, eta kitu.

Yosu'ren soñekoak gudarien eskuetan

C. Arítean, gudariak, Yosu gurutzalduta gero, bero soñekoak eta soinpekoa arítu, ta soñekoak lau zati egin ebezan, gudari bako txari berea; soinpekoa, bañiz, yosi-barik goitik bera osorik eundutakoa zan-eta, alkañi iñotsoen: **S.** Eztaigun zaitu, norena izango dan zotz-egin baño. **C.** Idatzitako au betetako: Nire soñekoak eurentzako banatu ebezan, eta neure soinpekoa zotz-egin. Eta, egin be, olantxe egin eben gudariak.

Yosu'k bere Amari ta ikasleari itz-dagie

Yosu'ren gurutzondoan sutunik egozan bere Ama, Kleopa'tar Miren bere Amaren

ipse dixit: Rex sum Iudaeorum. **C.** Respondit Pilatus: **S.** Quod scripsi, scripsi.

C. Milites ergo cum crucifixissent eum, acceperunt vestimenta eius (et fecerunt quator partes: unicuique militi partem), et tunicam. Erat autem tunica inconsutilis, desuper contexta per totum. Dixerunt ergo ad invicem: **S.** Non scindamus eam, sed sortiamur de illa, cuius sit. **C.** Ut Scriptura impleretur, dicens: Partiti sunt vestimenta mea sibi: et in vestem meam miserunt sortem. Et milites quidem haec fecerunt.

Stabant autem iuxta crucem Iesu Mater eius, et soror Matris eius Maria Cleophae, et

aiztea, ta Miren Mata-
laña. Yosu'k, ba, bere
Ama ta maite eban
ikaslea antxe zutunik
ikusita, bere Amari di-
rautso: † Emakume,
oía oí zeure semea. **C.**
Gero ikasleari diñotso:
† Oía oí eure Ama. **C.**
Eta añezkero, ikasleak
bere etxekotzat artu
eban.

Maria Magdalene. Cum
vidisset ergo Iesus ma-
trem, et discipulum
stantem, quem dilige-
bat, dicit Matri suae:
† Mulier, ecce filius
tuus. **C.** Deinde dicit
discipulo: † Ecce Ma-
ter tua. **C.** Et ex illa
hora accepit eam disci-
pulus in sua.

Yosu'ren eriotza

Gero, Yosu'k gustia
beterik egoala ikusita,
Idazteuna betetako,
esan eban: † Egañi naz.
C. Izan be, antxe on-
tzibete ozpin ba-zan-
eta, eurek belakia oz-
piñaz urasetu ta inge-
buruan imiñita, abora
emon eutsoen. Yosu'k
ozpiña artu - ezkero,
esan eban: † Bete da.
C. Eta burua makuñtu-
ta bere gogoa emon
eban.

Postea sciens Iesus
quia omnia consum-
mata sunt, ut consum-
maretur Scriptura, di-
xit: † Sitio. **C.** Vas
ergo erat positum ace-
to plenum. Illi autem
spongiam plenam ace-
to, hyssopo circumpo-
nentes, obtulerunt ori
eius. Cum ergo acce-
pisset Iesus acetum,
dixit: † Consummatum
est. **C.** Et inclinato ca-
pite tradidit spiritum.

Emen oro belaunikatu

Igaratza geñtuteko
eguna (barikua) zanez-

Iudaei ergo (quo-
niam Parasceve erat),

kero, gorpuak larun-
batean gurutzalduta ez
egoakezantzat, larun-
bata nagosia zan-eta,
euren iztazuñak ausi, ta
andik kenduteko eska-
tu eutsoen. Pilatus'i
yudañak. Gudariak, ba,
etoñi ta berakin guru-
tzaldutako batari ta
besteari iztazuñak ausi
eutsiezan. Yosu' gana-
tu ziranean, bañiz, ilda
ikusieban-eta, ez eu-
tsoezan iztazuñak ausi;
bai, ordez, gudari ba-
tek aztamakilaz bere
sayetsa edegi eban, eta
bertantxe odola ta ura
yarion euzan. Eta iku-
si ebanak ziñaldu dau,
ta bere ziñaltzau egia
da; eta berak egia di-
ñola bai-daki zeuek be
ziñetsi dagizuen. Au,
Idazteunekoa beteta-
ko yazo zan: Azuñik
èztautsozue ausiko.
Baita beste Idazteune-
ko au be: Zulatu ebena
begiratuko dabe.

ut non remanerent in
cruce corpora sabbato,
(erat enim magnus dies
ille sabbati) rogaverunt
Pilatum ut frangerentur
eorum crura, et tolle-
rentur. Venerunt ergo
milites: et primi qui-
dem fregerunt crura, et
alterius qui crucifixus
est cum eo. Ad Iesum
autem cum venissent,
ut viderunt eum iam
mortuum, non frege-
runt eius crura: sed
unus militum lancea
latus eius aperuit, et
continuo exivit sanguis
et aqua. Et qui vidit,
testimonium perhibuit:
et verum est testimo-
nium eius. Et ille scit,
quia vera dicit: ut et
vos credatis. Facta
sunt enim haec, ut
Scriptura impleretur:
Os non comminuetis
ex eo. Et iterum alia
Scriptura dicit: Vide-
bunt in quem transfi-
xerunt.

sub. Urangoa Goizparikia lez abesten da

Ontaz gero, Arimatea'tar Yoseba'k, yudañai bildur yake-lako eskutua baño izan ez-añen Yosu'ren ikasletarikoza zan-eta, Pilatus'i Yosu'ren gorpua artu al izateko eskatu eutson; eta Pilatus'ek laketu eutson. Etoñi zan ba, ta Yosu'ren gorpua artu eban. Bai ta Nikodema, lenengoan Yosu'gana gabaz yoan zana, be, etoñi zan, eun aztaga edo, abaña ta zumintza nastauaz egindako, lobel ekañela. Eta Yosu'ren gorpua artu, ta eun usaintsuak lotu eutso-egan, yudañak eortzi eroyen lez. Gurutzaldu zan leku artan baratza egoan, eta baratzean, iñor eortzi-bako obi baña. Obia bertan ego-anezkero, Yosu antxe ezañi eben, yudañen Paraskebe zan-eta.

Post haec autem rogavit Pilatum Ioseph ab Arimathaea (eo quod esset discipulus Iesu, occultus autem propter metum Iudaeorum) ut tolleret corpus Iesu. Et permisit Pilatus. Venit ergo, et tulit corpus Iesu. Venit autem et Nicodemus, qui venerat ad Iesum nocte primum, ferens mixturam myrrhae, et aloës, quasi libras centum. Acceperunt ergo corpus Iesu, et ligaverunt illud linteis cum aromatibus, sicut mos est Iudaeis sepelire. Erat autem in loco, ubi crucifixus est, hortus: et in horto monumentum novum, in quo nondum quisquam positus erat. Ibi ergo propter Parascevem Iudaeorum, quia iuxta erat monumentum, posuerunt Iesum.

Gero, yaupariak ufengo otoyak abestuko dauz

Otoi - daigun, gure maite - maiteok, Yainkoa'ren Diobatz deunaren aldez, berau geure Yaun eta Yainkoak ludi osoan yabon, beroni gentza - batasunak emon, eta aurenaldunak menpetu dagiskiozan; bai ta, geuri biztaldi bare te gentzatsua emon be, Urtzi Aita aloroduna aintzalduteko.

OTOI-DAIGUN. I. Be-launikatu gadizan.

E. Zutundu zaitez.

Kisto'ren bidez zeure aintzea eri gustiai iragari zeuntsen alorodun Yaungoiko betiko ori: zeure eruki-lanak yabon egizuz, zeure Doibatzak, luraso gustiz zabaldua, zinesmen sendoaz zeure izena autoirtuten diraukentzat. Amaibako... Yaun beraxe dala bide.

E. Olantxe.

Otoi-daigun. I... geure Doipuru agur-gariaren aldez be, gotzai-

Oremus, dilectissimi nobis, pro Ecclesia sancta Dei: ut eam Deus et Dominus noster pacificare, adunare et custodire dignetur toto orbe terrarum: subiiciens ei principatus et potestates: detque nobis quietam et tranquillam vitam degentibus, glorificare Deum Patrem omnipotentem.

OREMUS. y. Flectamus genua.

Rf. Levate.

Omnipotens sempiternus Deus, qui gloriam tuam omnibus in Christo gentibus revelasti: custodi opera misericordiae tuae; ut Ecclesia tua, toto orbe difusa, stabili fide in confessione tui nominis perseveret. Per eundem Dominum nostrum

Rf. Amen.

Oremus el pro beatissimo Papa nostro **N.**, ut Deus et Dominus

goan autetsi eban geure Yaun eta Yainkoak, bere Doibatzari, Urtzi' ren eñ deuna yauriteko, gaizke ta sendo yabon dagikeontzat.

OTOI-DAIGUN. **I.** Be-launikatu gadizan.

E. Zutundu zaitez.

Alorodun Yaungoiko betikoñ ori: dana zeure erabakietan datza-ta, geure añenok ontzat ar-tu, ta autetsitako Gotzaña zeure erukiañen yabon egiskeguzu, eñ kistañ oni zeroñen agin-dupetan, olako Gotzain nagosiau buru daularik, bere zñesmen-irabaziak geitu daikikeozan. Amaibako... Yauna dala bide.

E. Olantxe.

Otoi-daigun Gotzain, Yaupari, Yaupaltsein, Yaupaltseñorde, Yaupasein, Txonara-ole, Irakuñe, Atezain, Autoñe, Gizkarbi, eta Alargun oroen aldez, baita Urtzi' ren eñ oso-aren aldez be.

noster, qui elegit eum in ordine episcopatus, salvum atque incolumem custodiat Ecclesiae suae sanctae, ad regendum populum sanctum Dei.

OREMUS. **y.** Fle-ctamus genua.

R. Levate.

Omnipotens sempiternus Deus, cuius iudicio universa fundantur: respice propitius ad preces nostras, et electum nobis Antistitem tua pietate conserva; ut Christiana plebs, quae te gubernatur auctore, sub tanto Pontifice, credulitatis suae meritis augeatur. Per Dominum nostrum Iesum Christum...

R. Amen.

Oremus et pro omnibus Episcopis, Presbyteris, Diaconibus, Subdiaconibus, Acolytis, Exorcistis, Lectoribus, Ostiariis, Confessoribus, Virginibus, Viduis: et pro omni populo sancto Dei.

OTOI-DAIGUN. **I.** Be-
launikatu gadizan.

E. Zutundu zaitez.

Alorodun Yainko be-
tikor' ori, zeure gogoaz
Doibatz-gorputz osoa
donetu ta artezten
dozu-ta, doibazmail
oroen aldez dagiguzan
otoyak entzun egizuz,
aren, zeure eskar-emo-
yaz mail orokuak zin-
tzo zeuri otsein dagis-
kezuen. Amaibako...
Yauna dala bide.

Roma'n Kaiser-aldez otoyau egiten da

Otoi - daigun **I...**
geure Kaiser kistar-kis-
tararen aldez be, geure
Yaun eta Yainkoak ar-
otz-enderi oro menpe-
ratu dagiskiozan, ge-
re betiko gentzarako.

OTOI-DAIGUN. **I.** Be-
launikatu gadizan.

E. Zutundu zaitez.

Alorodun, Yaun-
goiko betikor, lateri
gustien al eta eskubi-
dien yabe zaran ori:
Roma Kaisalderia oldez
begiratu egizu; euren

OREMUS. **y.** Fle-
ctamus genua.

Rf. Levate.

Omnipotens sempi-
terne Deus, cuius spi-
ritu totum corpus Ec-
clesiae sanctificatur et
regitur: exaudi nos pro
universis ordinibus
supplicantes; ut gratiae
tuae munere, ab omni-
bus tibi gradibus fide-
liter serviatur. Per Do-
minum nostrum Iesum
Christum...

Oremus et pro Chri-
stianissimo Imperato-
re **N...** ut Dominus
noster subditas illi fa-
ciat omnes barbaras
nationes, ad nostram
perpetuam pacem.

OREMUS. **y.** Fle-
ctamus genua.

Rf. Levate.

Omnipotens sempi-
terne Deus, in cuius
manu sunt omnium po-
testates, et omnium
iura regnorum: respice
ad Romanum benignus

oldara dala-ta ustetsu dagozan arotzak zeure eskuma altsuak zapaldu dagikezan. Amaibako... Yauna dala bide.

E. Olantxe.

Otoi-daigun gure kistarnayen aldeez be, geure Yaun eta Yainkoak euren biotzetako entzumena ta eruki-atea zabaldurik, ugutza zeuren oben gustiak azketsita, eurek be Yosu Kisto geure Yaunari batu daikikeozan.

OTOI-DAIGUN. **I.** Be-launikatu gadizan.

E. Zutundu zaitez.

Alorodun Yaungoiko betiko ori: zeure Doibatza sengi bariaz beti ugaldu daroazu-ta, geure kistarnayon zinesmena ta adimena geitu egizuz, ugutzituñiaz bersortuta, zeure semetzakotuakaz batu daikezan. Amaibako... Yauna dala bide.

E. Olantxe.

Imperium; ut gentes, quae in sua feritate confidunt, potentiae tuae dextera comprimantur. Per Dominum.

Rf. Amen.

Oremus et pro catechumenis nostris: ut Deus et Dominus noster adaperiat aures praecordiorum ipsorum, ianuamque misericordiae; ut per lavacrum regenerationis accepta remissione omnium peccatorum, et ipsi inveniantur in Christo Iesu Domino nostro.

OREMUS. **y.** Flectamus genua.

Rf. Levate.

Omnipotens sempiternus Deus, qui Ecclesiam tuam nova semper prole foecundas: auge fidem et intellectum catechumenis nostris; ut renati fonte baptismatis, adoptionis tuae filiis aggregentur. Per Dominum nostrum...

Rf. Amen.

Otoi-dagiogun, gure maite-maiteok, Yaungoiko Aita alorodunari, ludia oker orotaz garbitu dagiken, eta gexotasunak sendatu, gosea kendu, espetxeak edegi, estuntzak ausi, bidaztai itzulaldia, ta gexoai osasuna, ta itxasozteai kai eskiera emon.

OTOI-DAIGUN. I. Be-launikatu gadizan.

E. Zutundu zaitez.

Alorodun Yaungoiko betiko ori: atsebagien atsegiña ta aunatuen indara zara-ta, edozein lañi-alditan egingo yatzuzan olesak zeuganatu beikez, orok euren beaaldietan zeure erukia lagun-izanaz poztu daitekezan. Amaibako... Yauna dala bide.

E. Olantxe.

Otoi-daigun ziñausleta zatitzalien aldez be, geure Yaun eta Yainkoak eurok uste oker gustietatik azkatuta, Doibatz Ama deun

Oremus, dilectissimi nobis, Deum Patrem omnipotentem, ut cunctis mundum purget erroribus: morbos auferat: famem depellat: aperiat carceres: vincula dissolvat: peregrinantibus reditum: infirmantibus sanitatem: navigantibus portum salutis indulgeat.

OREMUS. y. Flectamus genua.

Rf. Levate.

Omnipotens sempiternus Deus, moestorum consolatio, laborantium fortitudo: perveniant ad te preces de quacumque tribulatione clamantium; ut omnes sibi in necessitatibus suis misericordiam tuam gaudeant affuisse. Per Dominum nostrum...

Rf. Amen.

Oremus et pro haereticis, et schismaticis: ut Deus et Dominus noster eruat eos ab erroribus universis; et ad sanctam matrem Eccle-

Orokar-Belduta era itzuli-eragin dagioentzat.

OTOI-DAIGUN. **I.** Belaunikatu gadizan.

E. Zutundu zaitez.

Alorodun Yaungoiko betikoñ ori: oro gaizkatu bai, ta inor galtzeko gura eztozuta, goteungearen malmuzkeriaz atzipetutako gogoak begirazuz, bidekatutakoen biotzak, ziñauskeri oro utzita, onbidera ta zeure egibatasonera itzuli daitez. Amaibako... Yau-na dala bide.

E. Olantxe.

Otoi-daigun yudañ zitalen alde be, geure Yaun eta Yainkoak euren biotzetako estalkia kenduta, eurok be Yosus-Kisto geure Yauna dazauken.

OREMUS'ik ez da esaten, ezta belaunikatu be

Alorodun Yaungoiko betikoñ ori: yudañ zitalai be zeure erukia eztautsezu ukatuten eta,

siam Catholicam atque Apostolicam revocare dignetur.

OREMUS. **ŷ.** Flectamus genua.

Rŷ. Levate.

Omnipotens sempiternus Deus, qui salvas omnes, et neminem vis perire: respice ad animas diabolica fraude deceptas; ut omni haeretica pravitate deposita, errantium corda resipiscant, et ad veritatis tuae redeant unitatem. Per Dominum nostrum Iesum Christum...

Rŷ. Amen.

Oremus et pro perfidis Iudaeis: ut Deus et Dominus noster auferat velamen de cordibus eorum; ut et ipsi agnoscant Iesum Christum Dominum nostrum.

Omnipotens sempiternus Deus, qui etiam iudaicam perfidiam a tua misericordia non

erri aren itxukeriañen dagitzuguzan arenok ontzat artu egizuz; Kisto, zeure egi-argia, ezagututa, euren ilunpetatik urten daitekezan. Amaibako... Yaun beraxe dala bide.

E. Olantxe.

Otoi-daigun zñeski-en aldez be, Yaungoiko alorodunak euren biotzetako gaiztakeria ayenatuaz, euren urtzixunak utzita, egizko Urtzi biziagana, ta Yosukisto bere Seme bakar, ta geure Yaun eta Yainkoagana biurtu daitezán.

OTOI-DAIGUN. I. Be-launikatu gadizan.

E. Zutundu zaitez.

Alorodun Yaungoiko betikoñ ori: obendien eriotza-barik, euren bizia bilatu daroazu-ta, geure otoyá ontzat artu, ta eurek urtzixungurtzetik azkatu egizuz, ta zeure Doibatz deunari batzaldú, zeu-

repellis: exaudi preces nostras, quas pro illius populi obcaecatione deferimus; ut agnita veritatis tuae luce, quae Christus est, a suis tenebris eruantur. Per eundem Dominum nostrum...

R. Amen.

Oremus et pro paganis: ut Deus omnipotens auferat iniquitatem a cordibus eorum: ut relictis idolis suis, convertantur ad Deum vivum et verum, et unicum Filium eius Iesum Christum Deum et Dominum nostrum.

OREMUS. y. Flectamus genua.

R. Levate.

Omnipotens sempiternus Deus, qui non mortem peccatorum, sed vitam semper inquiris: suscipe propitius orationem nostram et libera eos ab idolorum cultura; et aggrega Ecclesiae tuae sanctae, ad laudem et gloriam

re izenaren goraltz-aintzetarako. Amaibako...
Yauna dala bide.

E. Olantxe.

nominis tui. Per Dominum nostrum...

Rf. Amen.

GURUTZE-GURTZALDIA

Yaupariak Yosü gurutzaldia estalgetu egi-ten daularik, iru bidei abesten da:

I. Ona emen Gurutz-abea, ludi-osasuna eskegita egon zana.

E. Erdu, gurütu daigun.

ÿ. Ecce lignum Crucis, in quo salus mundi pependit.

Rf. Venite, adoremus.

Gero, gurutzaldian urüengo Iñakak abesten dira

I. Ene erioi, zer egin dautzut? zegaz naibagetu zaut, ba? Erantzun egidazu.

I. Egito luraldetik atara zindudalako, zeure Gaizkatzaleari gurutzea gerütu zeuntson.

ÿ. Popule meus, quid feci tibi? aut in quo contristavi te? responde mihi.

ÿ. Quia eduxi te de terra Aegypti, parasti crucem Salvatori tuo.

Urüengoa talde bik aldizka abesten dabe

Agios o Teos.
Urtzi deuna.
Agios iskiros.
Deun indarütsua.
Agios atanatos, eleison imas.
Deun ilezkoia, eruki zakigu.

Agios o Theos.
Sanctus Deus.
Agios ischyros.
Sanctus fortis.
Agios athanatos, eleison imas.
Sanctus immortalis, miserere nobis.

Bigarren taldeko bik-edo ebestuko dabe:

I. Berogei urtetan basamortuz eroan, goi-ogiaz elikatu, ta luñ apatz-apatzetara sartu zindudalako, zeure Gaizkatzaleari gurutzeta geratu zeuntson.

ÿ. Quia eduxi te per desertum quadraginta annis, et manna cibavi te, et introduxi te in terram satis bonam: parasti crucem Salvatori tuo.

Talde biak aldizka Agios o Theos ta Sanctus Deus, eta abar, berabesten dabez. Gero, lengo taldeko bik-edo:

I. Zeu - aldez egin bear neban ezer egin-barik utzi dot ala? Neure masti eder - edera egin zindudan; baña zu garatz - garatza izan zakit, nire egaña ozpiñaz ito zenduan ba, ta zeure Gaizkatzaleari sayetsa aiztomakilaz ebagi zeuntson.

ÿ. Quid ultra debui facere tibi, et non feci? Ego quidem plantavi te vineam meam speciosissimam: et tu facta es mihi nimis amara: aceto namque sitim meam potasti: et lancea perforasti latus Salvatori tuo.

Talde biak aldizka Agios o Theos ta Sanctus Deus... Bigarren taldeko biak:

I. Nik zeugaitik Egito ta bertako semelenak zigortau neuzan: zuk, orde, aztintzeko emon ninduzun.

ÿ. Ego propter te flagellavi Aegyptum cum primogenitis suis: et tu me flagellatum tradidisti.

Abesteliak itaunkari bakotxaren azkenean onan erantzuten dau:

Ene erioi, zer egin dautzut? zegaz naigabetu zaut, ba? Erantzun egidazu.

Popule meus, quid feci tibi? aut in quo contristavi te? responde mihi.

Lelengo taldeko biak

I. Nik Egito'tik atara zindudan, Paron Itxaso Gorian ondatuaz: zuk, ordez, yaupari nausiai emon neuntsezun.

ŷ. Ego eduxi te de Aegypto, demerso Pharaone in Mare Rubrum: et tu me tradidisti principibus sacerdotum.

Abesteliak: Popule meus... Bigarren taldeko biak:

I. Nik itxasoa erdibitu egin neutzun: zuk, ordez, aiztomakilaz sayetsa edegi eustazun.

ŷ. Ego ante te aperui mare: et tu aperuisti lancea latus meum.

Abesteliak: Popule meus... 1.º taldeko biak:

I. Nik laño-metaz biderakutsi neutzun: zuk, ordez, Pilatus'en epaikura eroan ninduzun.

ŷ. Ego ante te praeivi in columna nubis: et tu me duxisti ad praetorium Pilati.

Abesteliak: Popule meus... 2'g. taldeko biak:

I. Nik basamortuzear goi-ogiaz elikatu zindudan: zuk, ordez, belarondokoak eta zigor-kadak emon eustazun.

ŷ. Ego te pavi manna per desertum: et tu me cecidisti alapis et flagellis.

Abesteliak: Popule meus... 1.º taldeko biak:

I. Nik atxetiko ur osasungarria edaten emon neutzun: zuk, ordeztu, beaztuna ta ozpiña emon eustazuzan.

ŷ. Ego te potavi aqua salutis de petra: et tu me potasti fel e et aceto.

Abelestiak: Popule meus... 2'g. taldeko biak:

I. Nik zeugaitik kanandaren bakaldunak sakaildu neuzan: zuk, ordeztu, seskeaz burua yo egin eustazun.

ŷ. Ego propter te Chananaeorum reges percusi: et tu percussit isti arundine caput meum.

Abesteliak: Popule meus... 1.º taldeko biak:

I. Nik bakaldunmakila emon neutzun: zuk, ordeztu, buruban arantzazko burestuna imiñi eustazun.

ŷ. Ego dedi tibi sceptrum regale: et tu dedisti capiti meo spineam coronam.

Abesteliak: Popule meus... 2'g. taldeko biak:

I. Nik almen-almenmalara yaso zindudan: zuk, ordeztu, gurutziltzeko yaso ninduzun.

ŷ. Ego te exaltavi magna virtute: et tu me suspendisti in patibulo Crucis.

Abesteliak: Popule meus... Gero, orok:

Eslena. Yauna, zeure gurutzea gurtu, ta zeure berbizkunde deu-

Aña. Crucem tuam adoramus, Domine: et sanctam resurrectionem

na goretsi ta aintzaldu
dagigu, abe onen bi-
dez, ludi gustira pozo-
ra etoñi zan-eta.

66'g. Er. Yaungoi-
koak, geugaz erukitu-
ta, onetsiko al gauz;
arpegi argia erakutsi
begisku, ta eruki bedi.

Eslena beñesan; eta gero urango au abestu:

GURUTZE deun, aberi-
[kan
Zindo ta urenen ori:
Olako oriz, lorez, alez,
Ezta yantzi zugatzik.
Zama gozoa untzatuta
Abetikan desegi.

ERESERKIA

Santzo a la iz ospa-
[daigun
Garaikunde nausia;
Gurutzeak ikuñzen daun
Gurenda zurgañia;
Erosleak, il izanik,
Eskuratu ebana.

*Gurutze deun...
.....zugatzik.*

**Zugatz-igalia yanaz
Oben-ein ebenian,**

nem tuam laudamus,
et glorificamus: ecce
enim propter lignum
venit gaudium in uni-
verso mundo.

Ps. 66. Deus mise-
reatur nostri, et bene-
dicat nobis: illuminet
vultum suum super nos,
et misereatur nostri.

CRUX fidelis, inter om-
[nes
Arbor una nobilis:
Nulla silva talem pro-
[fert,
Fronde, flore, germine.
Dulce lignum, dulces
[clavos,
Dulce pondus sustinet.

Pange, lingua, gloriosi
Lauream certaminis,
Et super Crucis trophaeo
Dic triumphum nobilem:
Qualiter Redemptor or-
[bis
Immolatus vicerit.

Crux fidelix...

**De parentis protopla-
[sti**

Gure lenen-gurasotzaz
Urtzi efukitu zan;
Beste zugatza autetsirik
Zofa kitau eikean.

Zama gozoa...

Gure gaizkarako Yau-
[nak
Bide egokia artu dau:
Areyo-maltzurkeria
Ontasunaz garaitu,
Ta arek kalte-eindako
[bidez
Osakia eratu.

Gurutze deun...

Epe luze zurgarria
Zietz bete zanean,
Aitearen yauretxetik
Seme ona yatsi zan;
Eta Ama Neskutza'gan-
[dik
Yayota ikusi geban.

Zama gozoa...

Askako lasto-ganean
Aurtxuak negar-dagi;
Amak oyal garbietaz
Yantzi ein dau samurki;
Ara, Goiko Yaun aundia
Auroyalaz lotuki.

Fraude Factor condo-
[lens,
Quando pomi noxialis
In necem morsu ruit:
Ipse lignum tunc notavit,
Damna ligni ut solveret.

Dulce lignum...

Hoc opus nostrae sa-
[lutis
Ordo depoposcerat,
Multiformis proditoris
Ars ut artem falleret:
Et medelam ferret inde,
Hostis unde laeserat.

Crux fidelix...

Quando venit ergo
[sacri
Plenitudo temporis,
Missus est ab arce Patris
Natus, orbis Conditor;
Atque ventre virginali
Carne amictus prodiit.

Dulce lignum...

Vagit infans inter ar-
[cta
Conditus praesepia:
Membra pannis involuta
Virgo Mater alligat:
El Dei manus pedesque
Stricta cingit fascia.

Gurutze deun...

Gizonakin bizi izanda,
Ogei eta amairu urte,
Eroskun-egikundea

Osoz gura dau bete;
Ta Bildots deuna abeari
untzez yosi dautsoe.

Zama gozoa...

Edateko ezer eztau

Ozpin garatza baño;
Aiztomakilak bulaña
Miñan miñaz duñatso;
Ta darioz odol-urak

Ludia garbitzeko.

Gurutze deun...

Zugatz andi ta zail ori,

Malgu aike biguñtu;
Eta eure adar oreik
Egikezak makuñtu;
Goi-Bakaldunaren soña
Lasaitu ein iradu.

Zama gozoa...

Euk bakarik al izan
[dok
Euki yauskain baña;

Crux fidelis...

Lustra sex qui iam
[peregit,
Tempus implens corpo-
[ris,
Sponte libera Redem-
[ptor

Passioni deditus,
Agnus in Crucis levatur
Immolandus stipite.

Dulce lignum...

Felle potus ecce lan-
[guet

Spina, clavi, lancea,
Mite corpus perforaruut,
Unda manat, et cruor:
Terra, pontus, astra,
[mundus,
Quo lavantur flumine!

Crux fidelis...

Flecte ramos arbor
[alta,
Tensa laxa viscera
Et rigor lentescat ille,
Quem dedit nativitas:
Et superni membra Re-
[gis
Tende mihi stipite.

Dulce lignum...

Sola digna tu fuisti
Ferre mundi victimam :

Eure bidez gizon oro

Eldu daike kaidira;
Bildots deunaren odolak
Gofiztau egin au-ta.

Gurutze deun...

Beti omena eta ain za
Irukoitz deun-deunari,
Aiteari ainbat Seme
Ta Goteun pozleari;
Urtzi-Irukoitz izen deuna
Orok goraldu bedi.

Olantxe.

Zama gozoa...

Atque portum praepa-
[rare
Arca mundo naufrago,
Quam sacer cruor per-
[unxit,
Fusus Agni corpore.

CruX fidelis...

Sempiterna sit beatae
Trinitati gloria,
Aequa Patri, Filioque,
Par decus Paraclito:
Unius, Trinique nomen
Laudet universitas.

Amen.

Dulce lignum...

IBILDEUNA

Oteuna erakustonditik ondi nausira eroateko
ibildeuna egiten da, artean Vexilla Regis ere-
serkia abesten da arik.

ERESERKIA

ARA, Yaunan ikuñña,
ara, gurutz zurgaría:
bere bidez bizia il zan,
oro bizi leitekezan.

Aiztomakil gogoñagaz

egindako zauri artaz,
geure eñuak garbitzeko,
odola ta ura darioz.

VEXILLA Regis pro-
[deunt:
Fulget Crucis mysterium,
Qua vita mortem pertu-

[lit,
Et morte vitam protulit.

Quae, vulnerata lan-

[ceae
Mucrone diro, criminum
Ut nos lavaret sordibus,
Manavit unda et sangui-
[ne.

Zeatz bete da beñola

Dabi'k abes-egiana:
abe-bidez agintari
ageñtuko bai-zala Urtzi.

Zugatz eder ta diztitsu,

Yainko-odolak au goñiz-
[tu;
eu az enboñ bikañena,
Soin deuna dok ikututa.

Zugatz onen adañtatik
bere soña eskegirik,

bañendiko gudakiña
Yaunak eban gora atera.

Gurutze deun guñga-
[ñioi,
itxaropide bakañoi:
onai eskaña ugaritu,
oben oro ezabatu.

Gogo gustioik alaitsu
Irukoitz deuna goraldü;
Gurutz-bidez garaikun-
[tza
ta atsedena dañkeguzan

Olantxe.

Impleta sunt quae con-
[cinit

David fideli carmine,
Dicendo nationibus:
Regnavit a ligno Deus.

Arbor decora et fulgi-
[da,
Ornata Regis purpura,

Electa digno stipite
Tam sancta membra tan-
[gere.

Beata, cuius brachiis
Pretium pependit saecu-
[li,
Statera facta corporis,
Tulitque praedam tar-
[tari.

O Crux, ave, spes
[unica,
Hoc Passionis tempore
Piis adauge gratiam,
Reisque dele crimina.

Te, fons salutis, Tri-
[nitas,
Collaudet omnis spiri-
[tus:
Quibus Crucis victoriam
Largiris, adde praemium.

Amen.

LENGO-OTEUN-YAUPEA

Ibildeun-ostean, yaupariak Oteuna yaupontzitik atera ta azpiltoan ezarten dau; eta yaupontzian, bañiz, ardau-urak imiñi-ekzero, eskeingaya kedazten dau, artean urango otoyau esanik:

YAUNA, zuk onetsitako kedatzau zeugana igon bei, ta gugana, orde, zeure erukia yatsi.

Gurutzea ta ondia
Nire otoyau zuere ageñian kedatza lez bigo, Yauna: neure esku-yasopena aratsaldeko eskeintza lakoa bedi. Nire aboari moñloa ipiñi, Yaun orek, eta neure espanak atakaz itxi; ene biotzak, obenak aldeztu gurarik, itz gaiztoetara yo eztagiken.

INCENSUM istud a te benedictum, ascendat ad te Domine: et descendat super nos misericordia tua.

kedazten dauzala

Dirigatur, Domine, oratio mea, sicut incensum in conspectu tuo: elevatio manuum meorum sacrificium vespertinum. Pone Domine custodiam ori meo, et ostium circumstantiae labiis meis: ut non declinet cor meum in verba malitiae, ad excusandas excusationes in peccatis.

Kedazpen-ostean

Yaunak bereganako maitasun-sua ta betiko yaumaitasun-gara ixio begiskuz: Olantxe.

Accendat in nobis Dominus ignem sui amoris, et flammam aeternae caritatis. Amen.

Yaupariak, ezer esan-barik eskuak ukuzita, ondi-erdiratu-ezkero, onan diño:

Gogo-apal eta biotz-garbai gatorkizuz-ta, artu gagizuz, Yaun orek; eta zeure aurean gaur dagitzugun opa au oldezkoa izango al yatzu, Urtzi Yaun ori.

In spiritu humilitatis, et in animo contrito suscipiamur a te Domine: et sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo hodie, ut placeat tibi, Domine Deus.

Gero, ozteari otoi-egiteko diñotso

Otoi-egizue, anai oreik, nire ta zuen eskein au Yainko Aita alorodunak ontzat artu dagiken.

Orate fratres ut meum ac vestrum sacrificium acceptabile fiat apud Deum Patrem omnipotentem.

Laguntzaleak eztabe erantzuten; yaupariak, bariz, onan dabes:

OTOI-DAIGUN. **G**oiko Yaunaren beraren agindu ta irakaskintzarauez diñogu:

OREMUS. — **P**raeceptis salutaribus moniti, et divina institutione formati, audemus dicere:

Geure Aita goikoa: zeure izena donetsi bedi; zeure ala bel; zeure gurea egin bedi donokian lez ludian be.

Pater noster, qui es in coelis: Sanctificetur nomen tuum: Adveniat regnum tuum: Fiat voluntas tua, sicut in coelo et in terra.

Emoguzu gaur be

Panem nostrum quo-

geuretzako ogi egunorkoa; azketsi guri geure zoña, geuk be geure zoñdunena dazketsegun lez; ta ziltzaldian ezkagizuz utzi.

E. Gaitzetik yabon baño.

Olantxe, **darantzu yaupariak; eta gero:**

Yabon gagizuz, aien, Yaun oñek, lengo, oingo ta geroko gaitz orotatik; eta Miren beti Neskarki zoruntsu Yainko-Ama aintzatsuan, Kepa ta Paul eta Ander zeure beldu zoruntsuen, eta beste deun oroen bitartez, biztaldi ontan gentzea beratsu emoguzu; zeure erukiak lagunduta, obentzaz gaizkatu, ta nabasi orotzaz zaindu gaikezan. Yosukisto zeure Seme ta gure Yaun beraxe dala bide; berau be Yainkoa da, ba, ta bizia ta agintzea zeu ta Goteunarekin batez dauz, amaibako egunetan.

E. Olantxe.

tidianum da nobis hodie: et dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Et ne nos inducas in tentationem.

R. Sed libera nos a malo. Amen.

Libera nos, quaesumus, Domine, ab omnibus malis, praeteritis, praesentibus et futuris: et intercedente beata et gloriosa semper virgine Dei Genitrice Maria, cum beatis Apostolis tuis Petro et Paulo, atque Andrea, et omnibus Sanctis, da propitius pacem in diebus nostris: ut ope misericordiae tuae adiuti, et a peccato simus semper liberi, et ab omni perturbatione securi. Per eundem Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus, per omnia saecula saeculorum.

R. Amen.

Egun ontan oteun-ardeuntzerik ez da-ta, yaupariak lengo oteuna bakarik yasoten dau, ta eskumeaz yaso be; bitartean karakea irutan yoko da. **Yaupariak abots ixil diño:**

Yosu-Kisto Yaun ori: nik deunge onek artu gura dodan zeure Soña ez bekit galguntzarako epai-bide izango, zeure erukiañen gogo-gorputzentzako zainbide ta sendabide baño. Indazu, Yainko Aita ta Goteunakin batez amaibako egunetan bakaldun bizi zaran Yainko orék. Olantxe..

Perceptio Corporis tui, Domine Iesu Christe, quod ego indignus sumere praesumo, non mihi proveniat in iudicium et condemnationem, sed pro tua pietate prosit mihi ad tutamentum mentis et corporis, et ad medelam percipiendam: Qui vivis et regnas cum Deo Patre in unitate Spiritus...

Belaunikatuta gero

Goi-ogia artu ta Yaunaren izena olesdagiket.

Panem coelestem accipiam, et nomen Domini invocabo.

Gero irutan esaten dau:

Yauna, zu neureganatuteko enozu gauza; zeuk itz-egiñaz bestebariksendatuko da nire gogoa.

Domine, non sum dignus ut intres sub tectum meum, sed tantum dic verbo et sanabitur anima mea.

Eta Oteunaz gurutz-ikuña dagialarik

Yosu-Kisto gure Yaunaren Soin onek

Corpus Domini nostri Iesu Christi custo-

nire gogoa betiko biz- | diat animam meam in
taldirako yabon beike. | vitam aeternam. Amen.

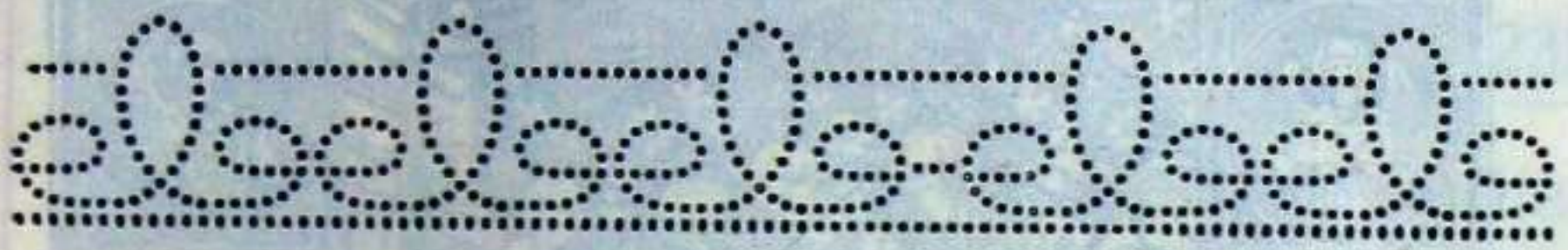
Emen Yauna daí. Gero, garbiketa-ostean:

Aboz artu dogunau
gogo garbiz yabongo
al dogu; eta biztaldi
ontako emoi au betiko
sendabide biurtuko al
yaku.

Quod ore sumpsi-
mus, Domine, pura
mente capiamus: et de
munere temporali fiat
nobis remedium sempi-
ternum.

Eta geyago-barik amaitzen da.

LARUNBATA GURENA

EGUN ontako txadonkizunak Berbizkunde yayaren atalak dira. Gaur goizean egin oi dana antxiñan larunbata ta igande bitarteko gabean egiten zan, Aintza ta Aleluya abestiak Yosukisto berbizi zan garayan abesten ziralarik. Txadonkizun nagosiak, iru onespenak eta yaupea dira.

Lenen, sukartik sorturiko sua onesten da; su bari onek Yosu berbizia dikuñ. Gero, bariz, Exultet abestu ta igaratz - ezkoa onesten dau yaupaltseñak. Igaratz-ezkoa, ixareldarak lekarobidez argiztetan euzan odei-mordoaren eta Yosu berbiziaren ikuña da. Iragariki - ostean, ugutzaria daben txadonetan ugutz-ura donesten da. Azkenez, yaupea egiten da, bertan Aintza-abestia ta aleluya abesten dirala; eta yaupazkenean, bezko-otoi edo besperak, laburkiro.

SU-BARI-ONESPENA

Lateran'go Yon deunareneango ikealdia.

Yauparia-ta txadoneko atarteetan dagozala:

I. Yauna zuekin.

Ÿ. Dominus vobiscum.

E. Baita zeure gogoarekin be.

Rj. Et cum spiritu tuo.

OTOI-DAIGUN. Oñaria dan zeure Semearen bidez ziñestunai zeure goi-su dirdiratsua emon eutsezun Yainko ori: sukañitiko su bari au, geuk erabilteko, do † netsi egizu, ta Igaratzaldiko yai oneitan goilei-leyaz sutau gadizala iguzu, gogo-garbi betiko argiaren yayetara

OREMUS. Deus, qui per Filium tuum, angularem scilicet lapidem, claritatis tuae ignem fidelibus contulisti: productum e silice, nostris profuturum usibus, novum hunc ignem sanctifica: et concede nobis, ita per haec festa Paschalia coelestibus desideriis inflammari;

eldu gaikezan. Kisto gure Yaun beraxe dala bide.

E. Olantxe.

OTOI-DAIGUN. **Urtzi** Yaun, Aita alorodun, beste argi oroen irazalea zaran argi betiko ori: ludi osoa argiztu zenduan orek donetu ta onetsitako argiau bari-ro be on **+** etsi egizu, geuberonegaz goritu, ta zeure goi-sutargi dirdiratsuz argiztu izateko; eta Mois'i, Egito' tik urten zanean, argiegin eutsazun lez, geubiotz eta asmenak be argiztu egizuz, betiko biztaldi - argietara gelkezantzat. Kisto gure Yauna dala bide.

E. Olantxe.

OTOI-DAIGUN. **Yaun** deun, Aita alorodun, Urtzi betiko ori: zeure izenez ta Yosu-Kisto Yainko zeure Seme baka' ta gure Yaunaren eta Goteunaren izenez

ut ad perpetuae claritatis, puris mentibus, valeamus festa pertingere. Per eundem Christum Dominum nostrum.

Rf. Amen.

OREMUS. **Domine** Deus, Pater omnipotens, lumen indeficiens, qui es conditor omnium luminum: bene **+** dic hoc lumen, quod a te sanctificatum, atque benedictum est, qui illuminasti omnem mundum: ut ab eo lumine accendamus, atque illuminemur igne claritatis tuae: et sicut illuminasti Moysen exeuntem de Aegypto, ita illumines corda et sensus nostros; ut ad vitam, et lucem aeternam pervenire mereamur. Per Christum Dominum nostrum.

Rf. Amen.

OREMUS. **Domine** sancte, Pater omnipotens, aeterne Deus: benedicientibus nobis hunc ignem in nomine tuo, et unigeniti Filii tui Dei, ac Domini nostri

suau onesten lagun-egiguzu, aŕen; eta etsayen su-gezi-aufka uŕgazi, ta goi-eskaŕaz argiztu gagizuz, zeure Seme bakaŕ oŕekin eta Goteunarekin amaibako egunetan bakaldun bizi zaran Yainko oŕek.

E. Olantxe.

Gero, bost kedatz-garauak onesten dira

Yainko alorodun: betoŕ, aŕen, kedatz ontara zeure on **†** eskun ugaria; zuk, beŕsortzale ikusezin oŕek, ilundiargiau ixeki egizu; gau ontan eskeintzeko opeak zeure sutargieragipenaz dirdir-egin, bai ta ziñeskai done onen izpirik eroango dan edozein lekutan, goteungearen malmuzkeria ta gaiztakeria egotzita, zeure almenindara laguntzale izan daikentzat. Kisto gure Yauna dala bide.

E. Olantxe.

Iesu Christi, et Spiritus Sancti, cooperari digneris; et adiuva nos contra ignita tela inimici, et illustra gratia coelesti. Qui vivis et regnas cum eodem Unigenito tuo, et Spiritu Sancto, Deus: per omnia saecula saeculorum.

Rŕ. Amen.

Veniat, quaesumus omnipotens Deus, super hoc incensum larga tuae bene **†** dictionis infusio: et hunc nocturnum splendorem invisibilis regenerator accende: ut non solum sacrificium, quod hac nocte litatum est, arcana luminis tui admixtione refuŕgeat; sed in quocumque loco ex huius sanctificationis mysterio aliquid fuerit deportatum, expulsa diabolicae fraudis nequitia, virtus tuae maiestatis assistat. Per Christum nostrum Dominum.

Rŕ. Amen.

Kedatzontzian txingarak imiñita gero, yaupariak kedatza ezartzen dau, ta onetsi be bai, onan esanik:

Omen - bide izateko ere bea' akionak berak on † etsi aike.

Ab illo bene † dicaris, in cuius honore cremaberis. Amen.

Gero, yaupariak ur donetsiaz kedatz-garauak eta su ba'ria iru bider bustiten dauz, onan esanik:

Itze - beda'raz busti egingo nozu, ta garbituko naz; zeuk ukuzi egingo nozu, bai, ta edu'ra ba'ño zuriagotuko naz.

Asperges me hyssopo, et mundabor: lavabis me, et super nivem dealbabor.

Gero, garauak eta sua irutan kedazten dauz. Eta yaupaltseñak, erpiñean iru argai dauzan seskea artuta, oro txadoneratuten dira; sartuezkero, yaupaltseñak seskea maku'rtu, ta yaupaltseñak su ba'ritikoaz iru arkayetariko bat ixekiten dau; eta yaupaltseñak belaunbikotuta Lumen Cristi dables.

Kisto'ren argia.
E. Yainkoari eskar'ak.

Lumen Christi.
Rf. Deo gratias.

Gero be ba'rdin dagie, txadon-erdian biga'ren argaya ta ondi-aurean iruga'ena ixekirik; Lumen Cristi, ba'riz, geroago ta abots goitiagoaz abesten da.

IGARATZ-EZKO-ONESPENA

Yaupariak yaupaltseña onestekoan

Yauna zeure biotzezpanetan begoke, bere Igaratz-goraltzak egokiro ta ondo diragarkezuzan, Aitaren, eta Semearen, † eta Goteunaren izenez.

E. Olantxe.

Gero yaupaltseñak urango au dabes

Poztu bedi, onezkero, donokiko gotzontaldea; ospatu bediz zñeskai deunak; turuta-otsaz iragari bedi Bakaldun nagusi onen gurendea. Poztu bedi distiraz yantzita ain argi agiri dan ludia be; eta betiko Bakaldunak bere aintza-argiz argiztuta luaso gustiko ilundia ayenatu dala, ezautu bei. Argi bizi onen izpiakaz apaindu dala - ta, alaitu bedi Doibatz gure ama be; eta yauretxe ontan eñiaren oyu zoli pozkoak durunda - begie.

Dominus sit in corde tuo, et in labiis tuis: ut digne et competenter annunties suum Paschale praeconium: In nomine Patris, et Filii, † et Spiritus Sancti.

Rj. Amen.

EXSULTET iam Angelica turba coelorum; exsultent divina mysteria: et pro tanti Regis victoria, tuba insonet salutaris. Gaudeat et tellus tantis irradiata fulgoribus: et aeterni Regis splendore illustrata, totius orbis se sentiat amisisse caliginem. Laetetur et mater Ecclesia, tanti luminis adornata fulgoribus: et magnis populorum vocibus haec aula resultet. Quapropter adstantes vos, fratres carissimi, ad tam miram huius sancti luminis

Zuek, ba, argi deun onen distira gelgaría dakusazuen anai oyek, neukin, aien, Urtzi alorodunaren erukia eskatu egizue; neuk irabazi-barik, Lebitarai batzaldu nautsenezkerro, ezko onen goraltzak iragariten bere argi-izpiak neugana ixuriaz lagun-dagistan. Yosu-Kisto bere Seme ta gure Yauna dala bide; au Yainkoa da ta, bizi ta agintzea Bera ta Goteunarekin batez dauz.

I. Amaibako egunetan.

E. Olantxe.

I. Yauna zuekin.

E. Baita zeure gogoarekin be.

I. Gora biotzak.

E. Yaunagan doguz.

I. Geure Yaun eta Yainkoari eskar-dagion.

E. Egokia ta bidezkoa da ori.

Egokia ta zuzena da,

claritatem, unamcum, quaeso, Dei omnipotentis misericordiam invocate. Ut qui me non meis meritis intra Levitarum numerum dignatus est aggregare; luminis sui claritatem infundens, Cerei huius laudem implere perficiat. Per Dominum nostrum Iesum Christum Filium suum: Qui cum eo vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus.

V. Per omnia saecula saeculorum.

R. Amen.

V. Dominus vobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

V. Sursum corda.

R. Habemus ad Dominum.

V. Gratias agamus Domino Deo nostro.

R. Dignum et iustum est.

Vere dignum et iu-

bai, Yainko ikuseziña, Aita aloroduna, ta bere Seme bakara, Yosukisto geure Yauna, biotz-biotzez ta gogogogoz, ta abotsaren bidez goraltzea. Onek geure-ordez betiko Aitari Adama'ren zora ordaindu, ta aspaldiko obenetiko eriotz-epaya bere odol deunaz indargetu egin euskun. Oneik dira, ba, egizko Bildotsa opaldu ta bere odolaz zinehun ataburuak iskindu egiten diran Igaratz - yayak. Auxeda, Yauna, ixarielda gure asabak Egipto'tik aterata, Itxaso Goia onak busti-barik igarazo eutsezun gaba. Auxeda, oben-ilundia laño-mordo diztirakoaz argiztu eban gaba. Auxeda, gaur ludi osoan Yosukisto'ri zinehun dautsoenak gizarateko okerbidietatik eta oben-ilunpetatik atara, ta eska ta deuntasun - bidera ekañen dauzan gaba. Auxeda,

stum est, invisibilem Deum Patrem omnipotentem, Filiumque eius unigenitum, Dominum nostrum Iesum Christum, toto cordis ac mentis affectu, et vocis ministerio personare. Qui pro nobis aeterno Patri, Adae debitum solvit: et veteris piaculi cautionem pro cruore deterisit. Haec sunt enim festa paschalia, in quibus verus ille Agnus occiditur, cuius sanguine postes fidelium consecrantur. Haec nox est, in qua primum patres nostros filios Israel eductos de Aegypto, Mare Rubrum sicco vestigio transire fecisti. Haec igitur nox est, quae peccatorum tenebras, columnae illuminatione purgavit. Haec nox est quae hodie per universum mundum, in Christo credentes, a vitiis saeculi, et caligine peccatorum segregatos, reddit gratiae, sociat sanctitati.

Kisto, eriotz - lokañiak etenda, beko leizieta- tik garañe igon zan gaba; erosi ez ba-gintza- zan, yayotea be alpe- rikoa litzakigun - eta. O, geuganako zeure erukiaren ona! O, yopua erosteko Semea emon zenduan orñen neuribako maitasun- maitasuna! O, Kisto' ren eriotzaz ezereztu- tako Adama' ren obena, beañezkoa benetan! O, zorioneko erua, olako Erosle bikaña irabazi euskun - eta! O, gau zorun-zoruntsua, Kisto obitik berbizi zan aldi- unea berak bakarik ya- kin al izan eban-eta! Gau onetzaz idatzi zan: Gaba eguna bezin argi izango da; eta gabak neure atsegiñetan argi- egingo daust. Gau onen deuntasunak gaiztake- ria uxatu egiten dau, ba, ta obenak kendu; eta erudunai erugabe- tasuna ta atsekabedu- nai atsegiña biurtzen dautsez: bai ta gofo-

Haec nox est, in qua destructis vinculis mor- tis, Christus ab inferis victor ascendit. Nihil enim nobis nasci pro- fuit, nisi redimi profuis- set. O mira circa nos tuae pietatis dignatio! O inaestimabilis dile- ctio caritatis: ut ser- vum redimeres, Filium tradidisti! O certe ne- cessarium Adae pecca- tum, quod Christi mor- te deletum est! O felix culpa, quae talem, ac tantum meruit habere Redemptorem! O vere beata nox, quae sola meruit scire tempus et horam, in qua Christus ab inferis resurrexit! Haec nox est, de qua scriptum est: Et nox sicut dies illuminabitur: Et nox illuminatio mea in deliciis meis. Huius igitur sanctificatio noctis fugat scelera, cul- pas lavat: et reddit in- nocentiam lapsis, et moestis laetitiam. Fu-

toak ayenatu, aizkide-
tasuna beřezaři ta ba-
kaldeřiak menderatu,
be.

gat odia, concordiam
parat, et curvat impe-
ria.

**Emen yaupaltseňak ezkoari bost kedatz-ga-
rauak ezařten dautsoz, onetara:**

1

4 2 5

3

eta gero onan dařai:

Gabau dala-ta, Aita
deun ořek, ontzat ař-
tu, ařen, erleak landu-
riko Ezko - eskeintza
nagusi ontan Doibatz
deunak bere otseňen
bidez dagitzun kedatz
onetzazgo ařats-opea.
Onezkero, baňa, Yaun-
goikoaren opaz su dis-
tikořak ixioke daun
ezko - zutoin onen bi-
kaintasuna bai - da-
zaugu.

In huius igitur no-
ctis gratia, suscipe san-
cte Pater, incensi huius
sacrificium vesperti-
num: quod tibi in hac
Cerei oblatione solem-
ni, per ministrorum ma-
nus, de operibus apum,
sacrosancta reddit Ec-
clesia. Sed iam colum-
nae huius praeconia no-
vimus, quam in hono-
rem Dei rutilans ignis
accendit.

**Yaupaltseňak seskako argai bategaz Ezkoa
biztu dagi.**

Suak, zatitudan-ařen,
argi - galguntzarik ez-

Qui licet sit divisus
in partes, mutuati ta-

tau; bere gar bikañaren erékaitzat erlameak landutako argizai urtuaz aziten da-ta.

Arguntziak ixioten dira

O, Egitarai kenduaz lbertarék aberastu egin euzan gaba, benetan zorionekoa! Donokitará ta luditará, yainkotará ta gizatará bat egin ziran gaba! Yau noi: aŕen, zeure izenari opaz iskindutako Ezko onek, gau ontako ilundia ayenatzeko, itzali bagerik iraun beike: eta luŕin gozotzat artu izanda, goi - argiakaz nastauko al da. Goxeko artizarák bizturik aurkituko al dau: bai, saŕkaldirik eztaun artizará arek; beko leizietatik atzera-eginda, giza-batza argizetan deunak. Yaunoi: aŕen, Igaratzeko pozaldi ontan gu zeure yopuok, txaungizondi

men luminis detrimenta non novit. Alitur enim liquantibus ceris, quas in substantiam pretiosae huius lampadis, apis mater eduxit.

O vere beata nox, quae exspoliavit Aegyptios, ditavit Hebraeos! Nox, in qua terrenis coelestia humanis divina iunguntur. Oramus ergo te, Domine: ut Cereus iste in honorem tui nominis consecratus, ad noctis huius caliginem destruendam, indeficiens perseveret. Et in odorem suavitatis acceptus, supernis luminaribus misceatur. Flammam eius lucifer matutinus inveniat. Ille, inquam, lucifer, qui nescit occasum. Ille, qui regressus ab inferis, humano generi serenus illuxit. Precamur ergo te, Domine: ut nos famulos tuos, omnemque clerum, et de-

gustia ta eñi yauntzalea, baita **I.** gure Doipuru deuna ta **I.** geure Gotzaña be, gentzaldia izanik, etenbako laguntzaz aríteztu, yauri ta yabon gaikezuz. Bai ta, **I.** geure Kaisar yauntzalea, be, begiratu egizu: eta zuk, Yainko oñek, bere gurari-opeak dazauzuzta, zeure ondasun eta eñukiañen, gentza aldakaitzaren baretasuna emoyozu, bere eñi osuakin batez goi-gurendea loñtu dagiken. Amaibako egunetan zeu ta Goteunarekin batez bakaldunbizi dan Yosukisto Yainko zeure Seme ta gure Yaun beraxe dala bide.

E. Olantxe.

votissimum populum, una cum beatissimo Papa nostro **N.** et Antistite nostro **N.** quiete temporum concessa, in his Paschalibus gaudiis, assidua protectione regere, gubernare et conservare digneris. Respice etiam ad devotissimum Imperatorem nostrum **N.** cuius tu Deus desiderii vota praenosces, ineffabili pietatis, et misericordiae tuae munere, tranquillum perpetuae pacis accommoda: et coelestem victoriam cum omni populo suo. Per eundem Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum: Qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus: per omnia saecula saeculorum.

R. Amen.

IRAGARĀKIAK

I IRAGARĀKIA

As., I-II.

ASKALDIAN Yainkoa'k ortze-ludiak irazan euzan. Ludia, baña, utsa ta lafakitua zan, luñun eta ur sakonak esaltzen eben, eta ilun-ilun egoan: eta uretan Urtzi'ren indaia ari zan. Eta, Argi-bedi, esan eban Yainkoak. Eta argi-egin zan. Eta Yaungoikoak argiari on-iritzi eutsan, eta argia ta ilundia banatu egin euzan. Eta argi-unea, Eguna izendatu eban; eta ilun-unea, bañiz, Gaba: ara, aratsgoizetazko lelengo eguna. Yaungoikoak, baita, esan eban: Uretan zabalgunea egin bedi, urak banatzeko. Eta Yainkoak zabalgunea egin, eta zabalguniaz beko ta goiko urak banatu euzan. Eta alantxe egin zan. Eta

IN principio creavit Deus coelum et terram. Terra autem erat inanis et vacua, et tenebrae erant super faciem abyssi: et Spiritus Dei ferebatur super aquas. Dixitque Deus: Fiat lux. Et facta est lux. Et vidit Deus lucem quod esset bona: et divisit lucem a tenebris. Appelavitque lucem Diem, et tenebras Noctem: factumque est vespere et mane, dies unus. Dixit quoque Deus: Fiat firmamentum in medio aquarum: et dividat aquas ab aquis. Et fecit Deus firmamentum, divisitque aquas, quae erant sub firmamento ab his, quae erant super firmamentum. Et factum est ita. Vocavitque Deus firmamentum Coelum:

zabalgunea, Ortze izendatu eban Yainkoak; eta aratsa ta goiza yazo ziran; ara, bigarren eguna. Yaungoikoak, baita, esan eban: Ortzepeko urak toki baten bildu bediz, legoia agertzeko. Eta alantxe yazo be. Eta legoia, Luasoa izendatu eban Yainkoak, eta urbaitza, bariz, Itxasoa. Eta Yainkoak egindakoari on-eritxi eutsan. Eta onan esan eban: Sortu begikez lurak azia emongo daun bedar ezea, ta bakotzak lur-ganean bere mueta-igalia ta azia egingo dabezan igali-zugatzak. Eta alantxe eginzan. Eta ekari euzan lurak, bere mueta-azia egiten daun bedar ezea, ta bakoitzak bere mueta-azia egiten daben igali-zugatzak. Eta oneri, be, goiko Yau-nak on-eritxi eutson. Eta aratsa ta goiza izan ziran; ara, irugarren eguna. Yainkoak,

et factum est vespere et mane, dies secundus. Dixit vero Deus: Congregentur aquae, quae sub coelo sunt, in locum unum: et appareat arida. Et factum est ita. Et vocavit Deus aridam, Terram: congregationesque aquarum appellavit Maria. Et vidit Deus quod esset bonum. Et ait: Germinet terra herbam virentem, et facientem semen, et lignum pomiferum faciens fructum iuxta genus suum, cuius semen in semetipso sit super terram. Et factum est ita. Et protulit terra herbam virentem, et facientem semen iuxta genus suum, lignumque faciens fructum, et habens unumquodque sementem secundum speciem suam. Et vidit Deus quod esset bonum. Et factum est vespere et mane, dies tertius. Dixit autem Deus: Fiant luminaria in firmamento

gero, esan eban: Goiko zabalgunean argiak egin bediz, eguna ta gaba zeinduteko, ta aroak, egunak eta urteak ikurtzeko; eta goiko zabalgunean argiegin, eta ludia argiztu begikie. Eta olantxe egin zan. Goiko Yaunak argi nagusi bi egin euzan, ba, andiagoa egunez buru-izateko, ta txikiagoa gabaz buru-izateko; baita izañak be. Eta goiko zabalgunean imiñi euzan, ludiari argi egiteko, ta gau-egunetan buru-izan, eta argiunea ta ilun-unea banatu legikiezantzat. Oneri, be, Yainkoak oneritxi eutson. Eta arantsa ta goiza izan ziran: ara, laugarren eguna.

Yaungoikoak, baita, esan eban: Uretan arain bizidunak eta lur-gane ta zabalgune-bitartean egaztiak sortu bediz. Eta goiko Yaunak arain aundiak eta uretako beste bizidun igiko gustiak, bakotxa bere

coeli, et dividant diem ac noctem, et sint in signa, et tempora, et dies et annos: ut luceant in firmamento coeli et illuminent terram. Et factum est ita. Fecitque Deus duo luminaria magna: luminare maius, ut praeesset diei: et luminare minus, ut praeesset nocti: et stellas. Et posuit eas in firmamento coeli, ut lucerent super terram, et praeessent diei ac nocti, et dividerent lucem ac tenebras. Et vidit Deus quod esset bonum. Et factum est vespere et mane, dies quartus.

Dixit etiam Deus: Producant aquae reptile animae viventis, et volatile super terram sub firmamento coeli. Creavitque Deus cete grandia, et omnem animam viventem atque motabilem quam pro-

enda-arauz, eta egazti oro, bakoitza bere enda-arauz, irazan euzan. Egindako oneri, be, Yainkoak on-eritxi eutson. Eta onetsi egin euzan, onan esanik: Azi ta ugaldu zadiz ta itxasorak bete egikezuez; bai ta egaztiak, be, ugaldu bediz luí-ganean. Eta arátsa ta goiza yazo ziran: ara, boskaren eguna. Yainkoak, baita, esan eban: Luíetik sórtu bediz bizidun abereak, bakoitza bere enda-arauz: etxe-abereak, naíaztiak eta basapiztiak, euren mueta-arauz. Eta alantxe yazo zan. Eta goiko Yau-nak: mueta askotariko basapiztiak egin euzan, baita etxe-abereak eta luíasoko naíazti oro, be, bakoitza bere enda-arauz.

Eta Yainkoak, egindakoari on-eritxita, azkenez onan esan eban: Gizona egin daigun geure antzez ta irudiz; eta itxasoko arañai, ta

duxerant aquae in species suas, et omne volatile secundum genus suum. Et vidit Deus quod esset bonum. Benedixitque eis, dicens: Crescite, et multiplicamini, et replete aquas maris: avesque multiplicentur super terram. Et factum est vespere et mane, dies quintus. Dixit quoque Deus: Producat terra animam viventem in genere suo: iumenta, et reptilia, et bestias terrae secundum species suas. Factumque est ita. Et fecit Deus bestias terrae iuxta species suas, et iumenta, et omne reptile terrae in genere suo.

Et vidit Deus quod esset bonum, et ait: Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram: et praesit piscibus maris, et volatilibus coeli, et bestiis, universaeque ter-

goiko egaztiai, ta abereai ta ludi gustiari, ta luŕ-ganean igitzen dan naŕazti orori buru-izan bekie. Eta Yainkoak gizona bere antzez irazan eban: Yainko-antzez, ta gizionezkoa ta emakumezkoa irazan euzan. Eta goiko Yau-nak onetsi egin euzan, eta esan eutsen: Geitu ta askotu zadiz, ta luŕ-ŕasoa bete ta menpetu egikezue, ta itxasoko arañak eta eguko egaztiak eta luŕ-ganeko bizidun oro menperatu. Yainkoak, baita, iñotsen: Oŕa, luŕ-ŕasoa azia egiten daben be-daŕ gustiok, eta euren mueta-arauzko azia izaten daben zugatz oro yakitzat damotzuedaz zuei; baita, luŕ-ŕasoko abere ta eguko egazti gustiai, eta luŕ-ganean igitzen diran bizidun oroi be, zer yan izan da-gikien. Eta alantxe egin zan. Eta Yainkoak berak egindako gauza gustiak ikusi euzan, eta

rrae, omnique reptii, quod movetur in terra. Et creavit Deus hominem ad imaginem suam: ad imaginem Dei creavit illum, masculinum et feminam creavit eos. Benedixitque illis Deus, et ait: Crescite et multiplicamini, et replete terram, et subiicite eam et dominamini piscibus maris, et volatilibus coeli, et universis animantibus, quae moventur super terram. Dixitque Deus: Ecce dedi vobis omnem herbam afferentem semen super terram, et universa ligna quae habent in semetipsis sementem generis sui, ut sint vobis in escam: et cunctis animantibus terrae, omnique volucris coeli, et universis quae moventur in terra, et in quibus est anima vivens, ut habeant ad vescendum. Et factum est ita. Viditque Deus cuncta quae fecerat: et erant valde bona. Et

on-onak ziran, izan be. Eta arátsa ta goiza izan ziran: ara, seigaíen eguna.

Oso tu ziran, ba, ortze-ludiak eta eurotako edeígaíi oro. Eta saspigaíen egunean Yainkoak bere lana amaitu egin eban; eta saspigaíen egun ontan lengo lan-egite gustiaz atsedan izan zan.

OTOI-DAIGUN. I. Be-launikatu gadizan.

E. Zutundu zaitez.

OTOYA. Gizona gelaíero irazan, eta gelaíeroago erosi zenduan Yainko ori: obenpozkeriai aurka egiteko gogo sendoa iguzu, aíen; betiko pozak dirabazkeguzan. Amai-bako... Yosú-Kisto Yainko zeure Seme ta gure Yauna dala bide.

II IRAGAÍKIA

As., V-VIII

Noe'k, ba, bosteun urte euzanean, Sen, Kan eta Yabet sórtu euzan. Eta luíasoan gi-

factum est vespere et mane, dies sextus.

Igitur perfecti sunt coeli et terra, et omnis ornatus eorum. Complevitque Deus die septimo opus suum, quod fecerat: et requievit die septimo ab universo opere quod patrarat.

OREMUS. V̄. Flectamus genua.

R̄f. Levate.

ORATIO. Deus, qui mirabiliter creasti hominem, et mirabilius redemisti: da nobis, quaesumus, contra oblectamenta peccati, mentis ratione persistere; ut mereamur ad aeterna gaudia pervenire. Per Dominum nostrum...

Nöe vero cum quingentorum esset annorum, genuit Sem, Cham et laphet. Cumque coe-

zonak askotuten asi, ta alabak izan ebezanekero, Yainkoaren semeak gizonen alabak lirañak zirala ikusi, bai, ta orotatik obetsitakoak euren emaztetzat aritu ebezan. Yaungoikoak, orduan, esan eban: Gizona aragikoya data, beregan eztau nire gogoak betiko iraungo: bere egunak, eun eta ogei urte izango dira. Aldi atan luñasoan gizatzañak ziran: Yainkoaren semeak gizonen alabakana erdu, ta oneik soñtu ebenezkero, arako aintziñako gizon azartu ta ospetsuak ya-yo ziran-eta. Goiko Yauna, ba, luñasoko gizonen gaizakeria aundia zala ta euren biotzei osoa beti dongakerirako zala nabaituta, luñasoan gizona egin ebanaz garbai-izanzan. Eta biotza tamalez minberatuta, Irazan neban gizona luñasotik zusterkatu egingo dot, iñoan, eta gizon eta

pissent homines multiplicari super terram, et filias procreassent, videntes filii Dei filias hominum, quod essent pulchrae, acceperunt sibi uxores ex omnibus, quas elegerant. Dixitque Deus: Non permanebit spiritus meus in homine in aeternum, quia caro est: eruntque dies illius centum viginti annorum. Gigantes autem erant super terram in diebus illis. Postquam enim ingressi sunt filii Dei ad filias hominum, illaeque genuerunt, isti sunt potentes a saeculo viri famosi. Videns autem Deus quod multa malitia hominum esset in terra, et cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum omni tempore, poenituit eum quod hominem fecisset in terra. Et tactus dolore cordis intrinsecus: Delebo, inquit, hominem, quem creavi, a facie terrae, ab homine

abere, nařazti ta eguko egazti, oro zusterkatu be, egin neuzanaz garbai-naz-ta.

Noe, bařa, Yaunari oldezko izan yakon. Noe'tzazkoa auxe da: Noe bere biztaldi osoan gizon zintzoa ta on-ona izan zan, eta Yainkoa gogoan izaten ebana. Eta Sen, Kan eta Yabet iru semeak sořtu euzan. Luřasoa, orduan, ustelduta ta gaiztakeriz beterik egoan Urtzi-ageřian. Eta Yainkoak luřasoa zan ustela ikusita, (gizakume oro bide okeřez yoyan-eta), Noe'ri onan esan eutson: Gizakume oro ondatzeko aldia bai-datořkit: luřasoa gaiztakeriaren gaiztakeriaz gonburuz bete dabe-ta, luřasoaz batera zusterkatuko dodaz. Ondo leundutako olakaz euretzako kutxatzařa egik, ba; kutxean bertan egotokitxuak atondu, ta bařuz ta atez uyaz istin-

usque ad animantia, a reptili usque ad volucres coeli poenitet enim me fecisse eos.

Nöe vero invenit gratiam coram Domino. Hae sunt generationes Nöe: Nöe vir iustus atque perfectus fuit in generationibus suis, cum Deo ambulavit. Et genuit tres filios, Sem, Cham et Iaphet. Corrupta est autem terra coram Deo, et repleta est iniquitate. Cumque vidisset Deus terram esse corruptam (omnis quippe caro corruerat viam suam super terram), dixit ad Nöe: Finis universae carnis venit coram me: repleta est terra iniquitate a facie eorum, et ego disperdam eos cum terra. Fac tibi arcam de lignis laevigatis: mansiunculas in arca facies, et bitumine linities intrinsecus, et extrinsecus. Et sic facies eam: Trecentorum cubitorum erit longitudo

katu. Kutxea onakoa egingo dok: irureun ukondo luze, beŕogetamaŕ ukondo zabal, eta ogetamaŕ andi. Kutxari leyoa egingo dautsak, eta gañaldea, baŕiz, ukondobete yasorik atondu; bai ta, albo baten atea, ta bekaldean etzalekuak eta goikaldean sabaya, be, egingo dautsozak. Ara, ba, luŕasoa urpetu egingo dot, ortzepeko bizidun oro ilteko. Luŕasokodana ondatuko da. Eugaz, baŕiz, itunea egingo dot eta ontzira saŕtuko az, bai, ta eukin eure semeak, eure emaztea, ta eure semen emazteak be. Eta abere-mueta gustitariko biña, aŕa ta emea, ontziratuko dozak, eukin biziteko. Egazti-enda orotik, abere-enda orotik, eta luŕasoko naŕazti-enda orotik; orotik biña saŕtuko dira eukin, bizi daitekezan. Gustitariko yatekoak aŕtu ta euganatu-

arcae, quinquaginta cubitorum latitudo, et triginta cubitorum altitudo illius. Fenestram in arca facies, et in cubito consummabis summitatem eius: ostium autem arcae pones ex latere: deorsum coenacula, et tristega facies in ea. Ecce ergo adducam aquas diluvii super terram, ut interficiam omnem carnem, in qua spiritus vitae est subter coelum. Universa quae in terra sunt, consummentur. Ponamque foedus meum tecum: et ingredieris arcam tuam et filii tui, uxor tua, et uxores filiorum tuorum tecum. Et ex cunctis animantibus universae carnis bina induces in arcam, ut vivant tecum: masculini sexus et feminini. De volucris iuxta genus suum, et de iumentis in genere suo, et ex omni reptili terrae secundum genus suum: bina de omnibus ingredientur

ko dozak, euk eta besteak yan al izateko. Noe'k, ba, Yainkoak agindu eutson gustia egin eban. Uriolak lu'rasoa urpetu egin ebanean, Noe seireun urtekoa zan.

Osin aundiaren iturburu gustiak le'rtu egin ziran, eta goiko urbideak zabaldu; eta lu'rasoan be'rogei gauegunetako euritea izan zan. Esandako egunean Noe Sen, Kan eta Yabet bere semeakin eta bere emazte ta semien emazteakin kutxaratu zan; bai ta eurekin enda orotariko basabereak, enda orotariko etxabereak, enda orotariko lu'na'aztiak eta enda orotariko egaztiak, be. Eta ontzia urganean zibukatzen zan. Eta lu'rasoa urez bete egin, eta ortzepeko

tecum, ut possint vivere. Tolles igitur tecum ex omnibus escis, quae mandi possunt, et comportabis apud te: et erunt tam tibi, quam illis in cibum. Fecit igitur Nöe omnia, quae praeceperat illi Deus. Eratque sexcentorum annorum quando diluvii aquae inundaverunt super terram.

Rupti sunt omnes fontes abyssi magnae, et cataractae coeli apertae sunt: et facta est pluvia super terram quadraginta diebus et quadraginta noctibus. In articulo diei illius ingressus est Nöe, et Sem, et Cham, et Iaphet, filii eius: uxor illius, et tres uxores filiorum eius cum eis in arcam: ipsi et omne animal secundum genus suum, universaque iumenta in genere suo, et omne quod movetur super terram in genere suo, cunctumque volatile secundum genus

mendirik garayenak be estaldu ziran. Estaldu-tako mendiak baño amabost ukondo gorago igo ziran urak. Eta lu'asoan bizi ziran egazti, basabere, etxe-abere ta lu'-ganeko narazti gustiak ito egin ziran. Noe ta beronekin ontzian egozanak baño etziran bizirik gelditu. Eta lu'a eun eta be'ogetamar egun egon zan urak gaintzen ebala. Yainkoak, baña, Noe, ta beiakin egozan basabere ta etxe-abere oro gogoratuta, lu'-gana aizetea erakari eban, eta urak beratuten asi ziran. Eta osin aundiaren iturburuak eta goiko ur-bideak itxi egin ziran; eta goiko euriak be amaitu. Urak aurre-atzeraka lu'asotik alde-egien: eun

suum. Porro arca ferebatur super aquas. Et aquae praevaluerunt nimis super terram: opertique sunt omnes montes excelsi sub universo coelo. Quindecim cubitis altior fuit aqua super montes, quos operuerat. Consumptaque est omnis caro quae movebatur super terram, volucrum, animantium, bestiarum, omniumque reptilium, quae reptant super terram. Remansit autem solus Nöe, et qui cum eo erant in arca. Obtinueruntque aquae terram centum quinquaginta diebus. Recordatus autem Deus Nöe, cunctorumque animantium, et omnium iumentorum, quae erant cum eo in arca, adduxit spiritum super terram, et imminutae sunt aquae. Et clausi sunt fontes abyssi, et cataractae coeli: et prohibitae sunt pluviae de coelo. Reversaeque

eta beŕogetamaŕgaŕen egun-ostean asi ziran urituten. Beŕogei egun geroago, Noe'k, kuxtreak eban leyoa ideki, ta belea azkatu eban: eta urtenda, etzan atzera etoŕi luŕa urtaz legoŕtu-aŕteko epean. Aren ondoren usoa bidaldu eban, ura luŕganetik aldentu etezan ikusteko. Usoak, ba, oindiño luŕganea urez egoalako, oña nun ezaŕi idoro ez-ta, kuxtara atzera-egin eutson; eta berak eskua luzatu, ta aŕtu ta kuxtaratu eban. Saspi egun geroago, usoa baŕiro azkatu eban kuxtatik. Eta aŕatsaldean, mokoan oŕi baŕidun gaimeluraitz-abara ekaŕela, etoŕi yakon. Noe'k, beraz, luŕasotik ura aldentu zala oarŕtu

sunt aquae de terra euntes et redeuntes: et coeperunt minui post centum quinquaginta dies. Cumque transissent quadraginta dies, aperiens Nöefenestram arcae, quam fecerat, dimisit corvum: qui egrediebatur, et non revertebatur, donec sicarentur aquae super terram. Emisit quoque columbam post eum, ut videret si iam cessassent aquae super faciem terrae. Quae cum non invenisset ubi requiesceret pes eius, reversa est ad eum in arcam: aquae enim erant super universam terram: extenditque manum, et aprehensam intulit in arcam. Expectatis autem ultra septem diebus aliis, rursus dimisit columbam ex arca. At illa venit ad eum ad vesperam, portans ramum olivae virentibus foliis in ore suo. Intellexit ergo Nöe, quod ces-

eban. Alan be, beste saspi egunetan itxaron eban; eta usoa igorí eban, eta oingoan etxakon atzera etorí.

Eta Yaungoikoak Noe'ri itz-egin, eta esan eutson: Urten ontzitik, bai eu bai, ta eure emaztea, eure semeak, eta seme oyen emazteak be. Atara eugaz diran bizidun oro be, gustitariko egazti, abere, ta lu'ganeko na'aztiok; eta lu'feratu zaitez. Lu'asoan geitu ta askotu zaitez. Urten zan, ba, Noe, ta beronekin seme, emazte, ta semien emazteak be. Baita beste bizidun oro, be, abereak eta lu'ganenez na'azten diran na'aztiak-eta, kutxatik urten ziran. Noe'k, ba'riz, Yaunari opa-maya iragi, ta abere-egazti

sassent aquae super terram. Expectavitque nihilominus septem alios dies: et emisit columbam, quae non est reversa ultra ad eum.

Locutus est autem Deus ad Nöe, dicens: Egredere de arca, tu et uxor tua, filii tui, et uxores filiorum tuorum tecum. Cuncta animantia, quae sunt apud te, ex omni carne, tam in volatilibus, quam in bestiis et universis reptilibus, quae reptant super terram, educ tecum, et ingredimini super terram: crescite et multiplicamini super eam. Egressus est ergo Noe, et filii eius uxor illius, et uxores filiorum eius cum eo. Sed et omnia animantia, iumenta, et reptilia, quae reptant super terram secundum genus suum, egressa sunt de arca. Aedificavit autem Nöe altare Domino: et tollens de cunctis pecoribus, et

garbi gustitarikoak ar-
tu ta mai-ganean opal-
du euzan. Eta Yaunari
usain gozoa egin eu-
tsoen.

OTOI-DAIGUN. **I.** Be-
launikatu gadizan.

E. Zutundu zaitez.

OTOYA. **I**ndar alda-
kaitza ta betiko argia
zaran Urtzi ori: zeure
Doibatz gustiaren opa
gelgarria oldez begiratu
egizu, arren, eta zeure
betiko arduratasunaren
bidez giza-batza leun-
kiro gaizkatu egizu; eta
yausitakoa yaso ta zar-
kindutakoa bariztu egi-
ten dala nabaitu ta iku-
si begi ludi osoak, eta
gauza oro lengoratze-
ko bidea, irazan euza-
na bera dala, edo, amai-
bako egunetan zeu ta
Goteunarekin bakaldun
bizi dan Yosukisto
Yainko zeure Seme ta
gure Yauna.

III IRAGARKIA

As., XXII

Egun aetan; Yainko-
ak Abaŕan aztertu egin

volucris mundis,
obtulit holocausta su-
per altare. Odoratus-
que est Dominus odo-
rem suavitatis.

OREMUS. **Ÿ.** Flecta-
mus genua.

R. Levate.

ORATIO. **D**eus, in-
commutabilis virtus,
et lumen aeternum:
respice propitius ad
totius Ecclesiae tuae
mirabile sacramentum,
et opus salutis huma-
nae, perpetuae disposi-
tionis effectu tranquil-
lius operare; totusque
mundus experiatur et
videat, deiecta erigi,
et per ipsum redire
omnia in integrum, a
quo sumpsere princi-
pium: Dominum no-
strum Iesum Christum
Filium tuum: Qui te-
cum vivit et regnat in
unitate Spiritu Sancti
Deus...

In diebus illis: Ten-
tavit Deus Abraham,

eban; eta, Abařan, Abařan, iñotsan. Emen nozu, erantzun eban berak. Onan esan eutson, ba: Ixaka, maite dokan eure seme bakařa, ařtu, bai, ta ikuskuntza-luřaldera oake; eta antxe, darakuskedadan mendiaren ganean, eřopaldu egiskedak. Abařan yagi zan, ba, gabaz, ta astoa biderako geřtu, ta otsein bi ta Ixaka bere semea berakin ařtu euzan. Eta eřoparia egiteko eguřa ebagita, Yainkoak agindu eutson lekurako bideratu zan. Irugařen egunean, begiak yosota lekua urunean begiztaueban-eta, Egonzuek ementxe astoa yaboten, esan eutsen otseñai; ni ta semea, bařiz, lasterřte aratu, ta guręginda, atzera etoriko gayatzuez. Ařtu eban, ba, eřoparirako eguřa, ta Ixaka bere semeari lepaldueutson; berak, ordez, eskuetan sua ta ezpatea eroazan.

et dixit ad eum: Abraham, Abraham. At ille respondit: Adsum. Ait illi Tolle filium tuum unigenitum, quem diligis, Isaac, et vade in terram visionis: atque ibi offeres eum in holocaustum super unum montium quem monstravero tibi. Igitur Abraham de nocte consurgens, stravit asinum suum: ducens secum duos iuvenes, et Isaac filium suum. Cumque concidisset ligna in holocaustum, abiit ad locum quem praeceperat ei Deus. Die autem tertio elevatis oculis, vidit locum procul: dixitque ad pueros suos: Expectate hic cum asino: ego, et puer illuc usque properantes, postquam adoraverimus, revertemur ad vos. Tulit quoque ligna holocausti, et imposuit super Isaac filium suum: ipse vero portabat in manibus ignem, et gladium.

Eta olantxe biak alkařekin yoyazala, Ixaka'k bere aitari, Ene aita, iñotsan. Zer gura dok, seme? erantzutson aitak. Ona emen, sua ta eguía, iñoan arek; eřopalgaya, bařiz, nunda? Abařan'ek yardetsi eutsan: Eřopalgayazko ardurea Yainkoak berak izango yok, ene seme. Yařaitu eben, ba, alkařekin; eta goiko Yaunak agindu eutsan tokira eldu zira-nean, antxe ondia iragi, ta eguřak ganean imiñi euzan; eta Ixaka bere semea lotu, ta ondiko eguř-pilo-ganean ezaři eban. Eta besoa luzatu, ta ezpatea artu eban, bere semea ilteko. Orduantxe, baña, Abařan, Abařan, deadař-egion goitik Yau-naren Gotzonak. Emen nozu, erantzun eutsan. Eta gotzonak bařiz: Ez egiok mutil oři eure eskua ezaři ezta kalterik egin be; ointxe nabaitu dot Yainkoa maite do-

Cumque duo pergerent simul, dixit Isaac patri suo: Pater mi. At ille respondit: Quid vis, fili? Ecce, inquit, ignis et ligna: ubi est victima holocausti? Dixit autem Abraham: Deus providebit sibi victimam holocausti, fili mi. Pergebant ergo pariter: et venerunt ad locum quem praeceperat ei Deus, in quo aedificavit altare, et desuper ligna composuit: cumque alligasset Isaac filium suum, posuit eum in altare superstruem lignorum. Extenditque manum, et arripuit gladium ut immolaret filium suum. Et ecce Angelus Domini de caelo clamavit, dicens: Abraham, Abraham. Qui respondit: Adsum. Dixitque ei: Non extendas manum tuam super puerum, neque facias illi quidquam: nunc cognovi quod times Deum, et non peper-

kana, neuk agindutakoa egitearen ire seme bakañ oñi be eztautsok azketsi-ta. Abaían'ek begiak yaso, ta bere atzean adañetaz sasitan lotuta egoan aria ikusi eban; eta arñtu, ta semearen ordez eñopaldu eban; eta lekua, Yaunak dakus, (edo, *Yaunak ardua-izana*), izendatu eban. Añezkerro, *Yaunak dakuske mendian*, gauñarñteko esaera da. Yaunaren gotzonak bigañenez, be, Abaían'i goitik deiegin eta esan eutson: Neronek zin-egin dot, diño Yaunak; neuañen, eure seme bakañari be azketsi-barik, egiñenau egin dokalako, onetsiko aut, eta eure ondorea ortzeko izañak eta itxasertzeko ondaña añña ugalduko dot; eta neuk esana egin dokalako, eure ondorea bere are rioen uriakaz yabetuko da, ta ludiko eñi oro eure ondorengoaren bidez donetsiko ñira.

cisti unigenito filio tuo propter me. Levavit Abraham oculos suos, viditque post tergum arietem inter vepres haerentem cornibus, quem assumens obtulit holocaustum pro filio, appellavitque nomen loci illius, Dominus videt. Unde usque hodie dicitur: In monte Dominus videvit. Vocavit autem Angelus Domini Abraham secundo de coelo, dicens: Per memetipsum iuravi, dicit Dominus: quia fecisti hanc rem, et non pepercisti filio tuo unigenito propter me: benedicam tibi, et multiplicabo semen tuum sicut stellas coeli, et velut arenam quae est in littore maris: possidebit semen tuum portas inimicorum suorum, et benedicentur in semine tuo omnes gentes terrae, quia obedisti voci meae. Reversus est Abraham ad pueros suos, abieruntque Ber-

Abañan bere otseñakana itzuli zan, eta orobatez Bersabe'ra yoanda, antxe bizi zan.

OTOI-DAIGUN. **I.** Be-launikatu gadizan.

E. Zutundu zaitez.

OTOYA. **Z**iñestunen Aita nagusia zaran Yaungoiko: Zeure abintza - semeak, semetzakotasun-eskaña ixuriaz, ludi osoan askotu, ta Igaratzeko uskurribidez Abañan zure yopua, zin-egin zenduan letxe, eñi oroen aita egin daroazunezkero, zure eñiak zeure deieskaña artzeko gai biurtu egizuz, añen. Amaibako... Yauna dala bide.

IV IRAGARKIA

Bidez k., XIV-XV

Egun aetan: Goizean-goiz, Yaunak suodei mordoaren bidez egitañen etzauntzak begiratu ta gudaroztea sakaildu egin eutsen; eta burpilak lokatuta, ondatu egin ziran. Ixañel'

sabee simul, et habitavit ibi.

OREMUS. **v̄.** Flectamus genua.

R̄. Levate.

ORATIO. **D**eus, fidelium Pater summe, qui in toto orbe terrarum, promissionis tuae filios diffusa adoptionis gratia multiplicas: et per Paschale sacramentum, Abraham puerum tuum universarum, sicut iurasti, gentium efficis patrem; da populis tuis digne ad gratiam tuae vocationis introire. Per Dominum nostrum Iesum Christum Filium...

In diebus illis: Factum est in vigilia matutina, et ecce respiciens Dominus super castra Aegyptiorum per columnam ignis et nubis, interfecit exercitum eorum: et subvertit rotas

gandik iges-dagigun, Yaunak euren aldez aurka-dagisku-ta, iñoen egitarak. Eta Yaunak Mois'i onan itzeigin eutson: Ire eskua itxaso-gainluzatu egik, urak egitaréngana, euron burdi ta zaldunen ganera, amiltzeko. Mois'ek bere eskua itxasorantzaluzatuebaneko, itxaso goizeangoiz lengolekuratu egin zan; eta igesi yoyazan egitarai urak ganera etoñi, ta Yaunak uretan ondatu euzan. Urak euren lekura yo, ta Ixañel-yafai itxaso-bidez sartu zan Paron'en gudozteko guda-burdi ta zaldun gustiak azpiratu ebezan; etzan bat be gaizkatu. Ixañeldafak, bañiz, legoñtutako itxaso-bidez igaro izan ziran, urak eskeñ-eskumaldetan ormeak lezebezalarik. Yaunak egun artan Ixañel egitarétatik olantxe yabon eban. Eta egitarén gorpuak itxasertzean iku-

curruum, ferebanturque in profundum. Dixerunt ergo Aegyptii: Fugiamus Isräelem: Dominus enim pugnat pro eis contra nos. Et ait Dominus ad Moysen: Extende manum tuam super mare, ut revertantur aquae ad Aegyptios super currus et equites eorum. Cumque extendisset Moyses manum contra mare, reversum est primo diluculo ad priorem locum: fugientibusque Aegyptiis occurrerunt aquae, et involvit eos Dominus in mediis fluctibus. Reversaeque sunt aquae, et operuerunt currus et equites cuncti exercitus Pharaonis, qui sequentes ingressi fuerant mare: nec unus quidem superfuit ex eis. Filii autem Isräel perrexerunt per medium sicci maris, et aquae eis erant quasi pro muro a dextris et a sinistris: liberavitque Dominus

sita, Yaunak esku astunaz ikutu euzala ezautu eben; eta eña Yaunari bildur-yakon, eta ziñetsi eutsen Yaunari ta Mois bere yopuari. Aresti atan, Mois ta Ixañel-semeak Yaunari eresiau abestu eutsoen, esanik:

in die illa Israël de manu Aegyptiorum. Et viderunt Aegyptios mortuos super littus maris, et manum magnam quam exercuerat Dominus contra eos: timuitque populus Dominum, et crediderunt Domino, et Moysi servo eius. Tunc cecinit Moyses et filii Israël carmen hoc Domino, et dixerunt:

LUZAKIA

Bidez., 15. Abestu dagiogun Yaunari, aintzaren aintzaz bete data; zaldiak eta zaldiganekoak itxasoari iruntsi-eragin dautsoz; nire laguntzale ta yabolea, neure gaizkalea izan da bera.

I. Ene Yaungoikoa data, aintzalduko dot; neure asaben Urtzi data, goretsiko dot.

I. Yauna gudozte-sakabanatzalea da; Yauna dau izena.

OTOI-DAIGUN. **I.** Be-launikatu gadizan.

Exodi, 15. Cantemus Domino: gloriose enim honorificatus est: equum, et ascensorem proiecit in mare: adiutor et protector factus est mihi in salutem.

ŷ. Hic Deus meus, et honorificabo eum: Deus patris mei, et exaltabo eum.

ŷ. Dominus conterens bella: Dominus nomen est illi.

OREMUS. **ŷ.** Flectamus genua.

E. Zutundu zaitez.

OTOYA. **Y**aun ori: eñi bat egitar' yazarlie-
etatik yaboteko zeure
esku indartsuaz egin
zenduana bera eñi gus-
tiak azkatuteko, ugutz-
uraz beřegiten dozula-
rik, aspaldiko zeure
alatzak egundaño be
dist-egiten dakusguz;
ludiko biztanle gustiak,
ařen, Abařan'en seme-
ak, eta ixarieldar' zin-
tzoak lakoxeak izateko
gai egizuz. Amaibako...
Yauna dala bide.

Rf. Levate.

ORATIO. **D**eus, cuius
antiqua miracula etiam
nostris saeculis corus-
care sentimus: dum
quod uni populo, a per-
secutione Aegyptiaca
liberando, dexterae
tuae potentia contulisti,
id in salutem gentium
per aquam regeneratio-
nis operaris: praesta;
ut in Abrahae filios,
et in Isrăeliticam di-
gnitatem, totius mundi
transeat plenitudo. Per
Dominum nostrum...

V IRAGARĀKIA

Ixaya, LIV-LV

Ona emen, Yaunaren
otseñen yarauntzia, ta
neugan daben zuzenbi-
dea, diño Yaunak. Ega-
ri zaraen gustiok, ure-
tara zatoz; eta zidañik
eztozuenok, erdu ta
erosi ta yan egizue; er-
du, bai, ta zidañik edo
beste ezertxu-barik ar-
dau-esneak erosi. Ze-
gaitik, ba, yatekoak ez-

Haec est haereditas
servorum Domini, et
iustitia eorum apud
me, dicit Dominus.
Omnes sitientes venite
ad aquas: et qui non
habetis argentum, pro-
perate, emite, et co-
medite: venite, emite
absque argento et abs-
que ulla commutatione,
vinum et lac. Quare

tiranetan txindia eralgi, ta zuen alegiñak, asebeteko etzabezanetan alpeñikgaltzen dozuez? Aditu neuri, ta yaki ona yan egizue; eta guriaz atse izango zarae. Entzun, eta neuganatu zaitez; aditu, ta zuen gogoa biziko da, ta zeuekaz betiko itunea dagiket, Dabi'ri abindutako erukiari yañai. Ara, eriai zinañaldaritzat emon dautset, eta abendeai buru ta irakasletzat. Euk ezautzen ez eukan eruari dei-egingo dautsok; eta eu ezautzen ez indueñak eugana laster-egingo dabe, goratu egin aun Urtzi eure Yauna ta Ixañelgo Deunagaitik. Bilatu egizue Yau-na, yañugi daiteken artean; uréan dagola, dei-egiozue. Dongeak bere bidetik alde begi, ta gaiztoak bere asmoak utzi; eta Yaunaganatu beike, eruki-izango yako-ta; geure Yainkoa' gana yo begike, azkes-

appenditis argentum non in panibus, et laborem vestrum non in saturitate? Audite audientes me, et comedite bonum, et delectabitur in crassitudine anima vestra. Inclinate aurem vestram, et venite ad me: audite, et vivet anima vestra, et feriam vobiscum pactum sempiternum, misericordias David fideles. Ecce testem populis dedi eum, ducem ac praeceptorum gentibus. Ecce gentem, quam nesciebas, vocabis: et gentes, quae te non cognoverunt, ad te current propter Dominum Deum tuum, et sanctum Israël, qui glorificavit te. Quaerite Dominum, dum inveniri potest: invocate eum, dum prope est. Derelinquat impius viam suam, et vir iniquus cogitationes suas, et revertatur ad Dominum, et miserebitur eius, et ad Deum no-

ten esku-zabala da-ta. Nire oldozkunak zuen oldozkunak lakoak ez-tira, ba; ezta zuen bideak neureak lakoxeak, diño Yaunak. Or-tzea ludia baño gorago dagon lez, nire bideak gorago dagoz, egon be, zuenak baño, ta neure oldozkunak zeuenak baño. Euria ta eduña goitik yasten dira, ta atzera gora igo-barik, luñeratu ta luña urasetu ta emokoñtu egiten da-be, ereiteko azia ta ya-teko ogia emon dagi-kezan; olantxe, nire abotiko itzak, be, utsik neugana itzuli-barik, neuk gurako gustia egin, eta neure asmo oro zorionez beteko dauz, diño alorodun Yaunak.

OTOI-DAIGUN. I. Be-launikatu gadizan.

E. Zutundu zaitez.

OTOYA. Alorodun Urtzi betikoñ ori: asa-ben ziñesmenari abin-

strum: quoniam multus est ad ignoscendum. Non enim cogitationes meae, cogitationes vestrae: neque viae vestrae, viae meae, dicit Dominus. Quia sicut exaltantur caeli a terra, sic exaltatae sunt viae meae a viis vestris, et cogitationes meae a cogitationibus vestris. Et quomodo descendit imber, et nix de caelo, et illuc ultra non revertitur, sed inebriat terram, et infundit eam, et germinare eam facit, et dat semen serenti, et panem comedenti: sic erit verbum meum, quod egredietur de ore meo: non revertetur ad me vacuum, sed faciet quaecumque volui, et prosperabitur in his, ad quae misi illud: dicit Dominus omnipotens.

OREMUS. **ŷ** Flectamus genua.

R. Levate.

ORATIO. Omnipotens sempiternae Deus, multiplica in honorem no-

du eutsazuna zeure ize-
nari opaz geitu, ta
abintza-semeak seme-
tzakunde deunaz asko-
tu egizuz; aintziñako
doneak yazoko zala zi-
netsi ebena, geyena
beintzat, onezkero be-
te dala, Doibatzak di-
kusken. Amaibako...
Yauna dala bide.

minis tui, quod patrum
fidei spondesti: et
promissionis filios sa-
cra adoptione dilata:
ut, quod priores sancti
non dubitaverunt futu-
rum, Ecclesia tua ma-
gna iam ex parte co-
gnoscat impletum. Per
Dominum nostrum no-
strum Iesum...

VI IRAGARKIA

Baruk. III

Ixarrel, bizitz-aginduak
entzun egizak; belarri
zolziz entzun be, zurra
izaten ikasteko. Zegai-
tik ago, Ixarrel, areyoen
luraldean? zegaitik,
atzerian zarkindu ta
gorpuen ustelaz loitu
egin az, ta eortzitako-
tzat etsi izan? Yakin-
tza-iturria utzi egin dok;
Urtzi-bidez ibili ba-in-
tzan, betiko gentzaz bi-
ziko intzan-eta. Ikasi,
ba, zurtxea, indarra ta
adimena nun diran, bi-
zitz luzea ta bizikaya,
begien argia ta gentzea

Audi Israël mandata
vitae: auribus percipe,
ut scias prudentiam.
Quid est Israël, quod
in terra inimicorum es?
Inveterasti in terra alie-
na, coinquinatus es
cum mortuis, deputa-
tus es cum descenden-
tibus in infernum. De-
reliquisti fontem sa-
pientiae. Nam si in via
Dei ambulasses, habi-
tasses utique in pace
sempiterna. Disce ubi
sit prudentia, ubi sit
virtus, ubi sit intelle-
ctus: ut scias simul ubi

nun diran be yakiteko. Yakintzearen egotegia nok yañugiko dau? Nor, bere aberaskietara sartu? Erbestetako nagusiak, eta luñasoko aberreak menperatu eroyezanak, nun dira ba? Nun, eguko egaztiakaz yostatzen ziranak, eta gizonak ustekeriaren ustekeriaz iñoiz naikoizaten eztabezan urézidarak biltzen iñarduenak? Eta nun, zidarezko eriti-lanak eginerazoten, eta beste egikizun igarkaitzetan leyaren leyazariziranak? Sakaildu ta lurperatu ziran; eta euren lekua beste batzuk bete eben. Gazteak argia ikusi eben, eta luñasoan bizi ziran; yakintza-bidez ibiltzen, bari, ez eben yakin, bere zadoiak ezagutu be, ez, ez ta euren semeak, be, ez eben artu; euron ageririk aldendu egin zan; beratzaz etzan ezer entzun Kanan luñaldean, ez ta Teman'en ikusi

sit longiturnitas vitae et victus, ubi sit lumen oculorum, et pax. Quis invenit locum eius? et quis intravit in thesauros eius? Ubi sunt principes gentium, et qui dominantur super bestias, quae sunt super terram? qui in avibus caeli ludunt, qui argentum thesaurizant, et aurum, in quo confidunt homines, et non est finis acquisitionis eorum? qui argentum fabricant, et solliciti sunt, nec est inventio operum illorum? Exterminati sunt, et ad inferos descenderunt, et alii loco eorum surrexerunt. Iuvenes viderunt lumen, et habitaverunt super terram: viam autem disciplinae ignoraverunt, neque intellexerunt semitam eius, neque filii eorum susceperunt eam, a facie ipsorum longe facta est: non est audita in terra Chanaan, neque visa est in Theman. Fi-

be. Ludi ontako zurta-
suna bilatzen dabena
Agare' ren semeak, Me-
ra ta Teman' go salos-
kariak, ipuinlariak, ya-
kintza ta aditze-bila di-
ñarduenak, oneik be
yakintza-bidea ezeben
ezagutu, ez ta bere za-
doñak gogoratu be. O,
Ixa'el! Yainko-etxea-
ren aundia, ta bere ya-
betza-lekuaren edatsua!
Aundia da bai, ta az-
kenik eztau; garaya ta
bazterbagea, izan be.
Antxe bizi ziran lenen-
aldietako gizatañ os-
patsuak, gizon erotsu
ta gudarako bulardetsu
aek. Oneik, baña, Yain-
koa' k ezeuzan autetsi,
ta yakintza-bidea eze-
ben yañugi; oregaitik
iroldu ziran. Yakintzea
ezeben euren du ta, eu-
ren yakinezagaitik il
ziran. Nok, gora igon-
da, yakintza ori arñu
ta odeyetatik atara ete
dau? Nok, itxaso-zear
yoanda, idoro ete dau?
nok, uñerik aratzena
baño obe-etsirik, eka-

lii quoque Agar, qui
exquirunt prudentiam,
quae de terra est, ne-
gotiatores Merrhae, et
Theman, et fabulato-
res, et exquirunt pru-
dentiae, et intelligen-
tiae: viam autem sa-
pientiae nescierunt, ne-
que commemorati sunt
semitas eius. O Israël,
quam magna est domus
Dei, et ingens locus pos-
sessionis eius! Magnus
est, et non habet finem:
excelsus et immensus.
Ibi fuerunt gigantes no-
minati illi, qui ab initio
fuerunt, statura magna,
scientes bellum. Non
hos elegit Dominus,
neque viam disciplinae
invenerunt: propterea
perierunt. Et quoniam
non habuerunt sapien-
tiam, interierunt pro-
pter suam insipientiam.
Quis ascendit in cae-
lum, et accepit eam, et
eduxit eam de nubibus?
Quis transfretavit ma-
re, et invenit illam? et
attulit illam super au-
rum electum? Non est

ri? Inok eztagikez bere bideak yakin, inok ez bere zadorak idoro; gustia dakianak bai, ezautzen dau, ta bere adimenaz aurkitu dau; bera da ludia aldi orotan irauteko gogortu ta abelgoñi ta beste abereakaz bete ebana; beraxek argiari yoateko agindu, ta yoaten da; atzera deitu, ta dardaraz men-egiten dautso. Eta izarñak euren toki-etatik argi-egiten dabe, ta pozaren pozez egin be; dei-egin yakenean, Emen gozuz, erantzun eben, eta irazan euza-nari alaitsu argi-egin eutsoen. Auxe da besterik bardinduko etxakon geure Yaungoikoa. Onek, yakintza - bide oro aurkitu eban, eta Yakoba bere otseñari ta Ixañel bere maiteari emon eutsen. Añezkerro, luñasoan ageñtu, ta gizonakin yardun eban.

OTOI-DAIGUN. I. Be-launikatu gadizan.

qui possit scire vias eius, neque qui exquisit semitas eius: sed qui scit universa, novit eam, et adinvenit eam prudentia sua: qui prae-paravit terram in aeterno tempore, et replevit eam pecudibus, et quadrupedibus: qui emittit lumen, et vadit: et vocavit illud, et obedit illi in tremore. Stellae autem dederunt lumen in custodiis suis, et laetatae sunt: vocatae sunt et dixerunt: Adsumus: et luxerunt ei cum iucunditate, qui fecit illas. Hic est Deus noster, et non aestimabitur alius adversus eum. Hic adinvenit omnem viam disciplinae, et tradidit illam Iacob puero suo, et Israel dilecto suo. Post haec in terris visus est, et cum hominibus conversatus est.

OREMUS. y. Flectamus genua.

E. Zutundu zaitez.
 ΟΤΟΥΑ. **E**riak atotsirik zeure Doibatza beti geituten dozun Yainko orek, aren, ugutzuraz garbitu daroazuzanak etebanko laguntzeaz yabon egikezuz. Amaibako... Yauna dala bide.

Rf. Levate.
 ORATIO. **D**eus, qui Ecclesiam tuam semper gentium vocatione multiplicas: concede propitius; ut quos aqua baptismatis abluis, continua protectione tuearis. Per Dominum nostrum...

VII IRAGAŔKIA

Ezekel, XXXVII

Egun aetan: Yaunaren eskuak artu, ta Yaunaren gogoz atara ninduan; eta azuréz betetako zelai-erdian urtzita, bilaldez ibili-eragin eustan: zelaiko azurak asko-bai-asko ziran, eta igaŕ-igaŕak izan be. Gizonaren seme, esan eustan, azur oneik biziko dirala uste ete dok? Urtzi Yaun, erantzun neban, zeuk dakizu ba. Orduan onan esan eustan: Azur onetzaz iragaŕi, ta auxe esayek: Azur igaŕoik, Yaunaren itza entzuzue. Ona emen, Urtzi Yaunak azuroi dirautsena: Nik

In diebus illis: Facta est super me manus Domini, et eduxit me in spiritu Domini: et dimisit me in medio campi, qui erat plenus ossibus: et circumduxit me per ea in giro: erant autem multa valde super faciem campi, siccaque vehementer. Et dixit ad me: Fili hominis, putasne vivent ossa ista? Et dixi: Domine Deus, tu nosti. Et dixit ad me: Vaticinare de ossibus istis: et dices eis: Ossa arida, audite verbum Domini. Haec dicit Dominus Deus

gogoa sartuko dautzuet, eta biziko zarae. Zañez estalduko zaudaz, ta aragia azi-ara-zoko dautzuet, eta ganean narua edatu; eta gogoa emongo dautzuet eta biziko zarae, ta ni Yauna nazala yakingo dozue. Agindu eustan letxe iragarri neban: eta iragariten niñarduala, ara, zaratea entzun, eta dardara egin zan: eta azurak bako-txa bere lotunez alkar-tu ziran. Eta begiratu neban, eta ara, ganez zañak eta aragia azi yakezan, eta naruz estaldu ziran; baña, gogorik ezeben. Orduan onan esan eustan: Iragarri gogoari, iragarri, gizaseme, ta esan gogoari: Urtzi Yaunak auxe diño: Gogo ori, lau aldetatik ator ta gorpuoi putz-egiek, berbizi daitekezan. Agindu eustan letxe iragarri neban, ba: eta sartu yaken gogoa, ta berbizi ziran, eta gizoz-

ossibus his: Ecce ego intromittam in vos spiritum, et vivetis. Et dabo super vos nervos, et succrescere faciam super vos carnes, et superextendam in vobis cutem: et dabo vobis spiritum, et vivetis, et scietis quia ego Dominus. Et prophetavi sicut praeceperat mihi: factus est autem sonitus, prophetante me, et ecce commotio, et accesserunt ossa ad ossa, unumquodque ad iuncturam suam. Et vidi, et ecce super ea nervi, et carnes ascenderunt: et extenta est in eis cutis desuper, et spiritum non habebant. Et dixit ad me: Vaticinare ad spiritum, vaticinare fili hominis, et dices ad spiritum: Haec dicit Dominus Deus: A quatuor ventis veni spiritus, et insuffla super interfectos istos, et reviviscant. Et propheta-vi sicut praeceperat mihi: et ingressus est

te - gizoztea zutundu
zan. Eta esan eustan:
Gizonaren seme, azur
gustiok Ixañel sendia
dikuñe; Azurak igartu
egin yakuz, galdu do-
gu itxaropidea, zuster-
katu egin gabez, diño
eurek. Beraz, iragañi,
ta esayek: Urtzi Yau-
nak auxe diño: Ara,
zuen ilobiak edegi, ta
ilobietatik atara egingo
zaudaz, ene eñioi; eta
Ixañel luñaldera eroan-
go zaudaz. Eta ordu-
antxe, zuen ilobiak
edegi ta ilobietatik
atara zaukedazanean,
ene eñioi; zuekana
neure gogoa sartuaz
berbiztu, ta zeuen lu-
ñetara gentzaz erakañi
zeukedazanean, ni Yau-
na nazala dazaukezue,
diño Yaun alorodunak.

OTOI-DAIGUN. **I.** Be-
launikatu gadizan.

E. Zutundu zaitez.

OTOYA. **I**tunaldi bi-

in ea spiritus, et vixe-
runt: steteruntque su-
per pedes suos exerci-
tus grandis nimis valde.
Et dixit ad me: Fili
hominis, ossa haec uni-
versa, domus Israël
est: ipsi dicunt: Arue-
runt ossa nostra, et
periit spes nostra, et
abscissi sumus. Propte-
rea vaticinare, et dices
ad eos: Haec dicit Do-
minus Deus: Ecce ego
aperiam tumulos ve-
stros, et educam vos
de sepulcris vestris po-
pulus meus: et iuducam
vos in terram Israël. Et
scietis quia ego Domi-
nus, cum aperuero se-
pulcra vestra, et edu-
xero vos de tumulis
vestris populus meus:
et dederō spiritum
meum in vobis, et vi-
xeritis, et requiescere
vos faciam super hu-
mum vestram dicit Dó-
minus omnipotens.

OREMUS. **ŷ.** Flecta-
mus genua.

R. Levate.

ORATIO. **D**eus, qui

etako idaztien bidez Igaratzeko yayakegiten irakatsi dauskuzun Yainko ořek, zeure eřukia ulerřu-eragiskuzu, ařen, orain ařtutako emoyen bidez gerokoak ařtzeko uste-ustea izan daikegun. Amaibako egunetan... Yauna dala bide.

nos ad celebrandum Paschale sacramentum, utriusque Testamenti paginis instruis: da nobis intelligere misericordiam tuam; ut ex perceptione praesentium munerum, firma sit expectatio futurorum. Per Dominum nostrum...

VIII IRAGARKIA

Ixaya, IV

Egun artan gizon batengana saspī emakumek yoko dabe, onan esanik: Gure buruak elikatu ta yantziteko ardurea gerok izango dogu: eztoġu gura zeure izena geugandu baņo ta, lotsabidetik atara gagizuz. Egun artan Yaunaren kimua edeř ta lirain erneko da, ta luřetiko garaua aundi-aundi egingo da; eta gaizkatutako ixařeldarak poztuko dira. Orduan, Sion'en geratu ta Yerosolima'n biziko dan oro, deuna izendatuko da; bizi-idaztian

Apprehendent septem mulieres virum unum in die illa, dicentes: Panem nostrum comedemus, et vestimentis nostris operiemur: tantummodo invocetur nomen tuum super nos, aufer opprobrium nostrum. In die illa erit germen Domini in magnificentia, et gloria, et fructus terrae sublimis, et exsultatio his, qui salvati fuerint de Israēl. Et erit: Omnis qui relictus fuerit in Sion, et residuus in Ierusalem, sanctus vocabitur, omnis qui scriptus est

idatzita dagozan Yerosolima'ko oro; Yaunak Sion-alaben loikeriak garbitu, ta Yerosolima'tik odol-orbanak gogo zořotz eta sumiñaz kendu legikezanean. Eta Yaunak Sion mendiko alde gustietan eta ots-egingo yakon edonun, egunez odei itzaltsua ta gabaz erlantz argikořa eralduko dauz: bere aintza-toki gustiak yabongo dauz-ta. Eta sarğori-egunetarako gerizpea ta bisuts eta euri-aldietarako abaro eskieřa izango da kuxtategia.

in vita in Ierusalem. Si abluerit Dominus sordes filiarum Sion, et sanguinem Ierusalem laverit de medio eius in spiritu iudicii, et spiritu ardoris. Et creabit Dominus super omnem locum montis Sion, et ubi invocatus est, nubem per diem, et fumum, et splendorem ignis flammantis in nocte: super omnem enim gloriam protectio. Et tabernaculum erit in umbraculum diei ab aestu, et in securitatem, et absconsionem a turbine, et a pluvia.

LUZAKIA

Ixaya, 5

Nire laztanak tontor emokořean maztia dau.

I. Lubanez ta lubakiz bilesita, Sorek'etiko matsondoak ipiñi euzan, eta erdian ařetxea iragi.

I. Eta bertan tola-rea egin eban; goi-gudoztien Yaunaren maztia Ixařel sendia da.

Vinea facta est dilecto in cornu, in loco uberi.

y. Et maceriam circumdedit: et circumfodit, et plantavit vineam Sorec, et aedificavit turrim in medio eius.

y. Et torcular fodit in ea: vinea enim Domini Sabaoth, domus Israël est.

OTOI-DAIGUN. **I.** Be-
launikatu gadizan.

E. Zutundu zaitez.

OTOYA. **Z**ure yau-
reñi osoan zeure Doi-
batz- seme orontzat azi
ona erein eta autetsita-
ko matsayenak landu-
ten dauzana zerorixe
zarala iragarle deunen
bidez erakutsi dausku-
zun Yainko oñek, mas-
tiak eta uztak izenda-
tzen dozuzan zeure
eñiak, arantza ta sasi-
lañak zusterkatuta, iga-
li on-yoriak dakañkie-
zala egizu, añen. Amai-
bako egunetan zeu ta
Goteunarekin... Yauna
dala bide.

OREMUS. **ŷ.** Flecta-
mus genua.

R. Levate.

ORATIO. **D**eus, qui in
omnibus Ecclesiae tuae
filiis, sanctorum pro-
phetarum voce mani-
festasti, in omni loco
dominationis tuae, sa-
torem te bonorum se-
minum, et electorum
palmitum esse cultor-
em: tribue populis
tuis, qui et vinearum
apud te nomine cen-
sentur et segetum; ut,
spinarum et tribulorum
squalore resecato, di-
gna efficiantur fruge
faecundi. Per Dominum
nostrum...

IX IRAGARKIA

Bidez., XII

Egun aetan: Yaunak
Mois ta Aron'i Egito
luikian onan itz-egin
eutsen: İla au, İlaen as-
purua izango dozue,
urteko lelengo İlea izan
be. İxañel'en seme-ba-
tza osoari itz-egin, eta

In diebus illis: Dixit
Dominus ad Moysen,
et Aaron in terra Ae-
gypti: Mensis iste, vo-
bis principium men-
sium: primus erit in
mensibus anni. Loqui-
mini ad universum coe-

esayozue: Ila onen amařgařen egunean sendi ta etze bakoetxerako bildots bana artu egikezue. Eta bildots bat yateko beste ezti-ran etxera auzoko lagunak, bildotsa yateko bearko diran beste, ekařiko dabez. Bildotsa, bařiz, eru-bakoa, ara ta urtebetekoa izan bearko da; au betezkero, bildots-ordez antxumea be artu al izango dozue. Ila onen amalaugařen egunerařte yabongo dozue; eta egun ortako aratsaldean opalduko dau Ixařel'en seme-batza osoak. Eta bere odola artuta, yango dan etxe-ko zutoin-ateburuak odoleztau egingo dabez. Okelea gau artantxe sutan ereta yango dabe, otil eta ura zagařatzakaz. Eztautzue ezertxo be gordinik edo uretan egosita yango, sutan ereta bařno; bere buru ta este yango dozue, urengo

tum filiorum Israël, et dicite eis: Decima die mensis huius tollat unusquisque agnum per familias et domos suas. Sin autem minor est numerus, ut sufficere possit ad vescendum agnum, assumet vicinum suum, qui iunctus est domui suae, iuxta numerum animarum, quae sufficere possunt ad esum agni. Erit autem agnus absque macula, masculus, anniculus: iuxta quem ritum tolletis et haedum. Et servabitis eum usque ad quartam decimam diem mensis huius: immolavitque eum universa multitudo filiorum Israël ad vesperam. Et sument de sanguine eius, ac ponent super utrumque postem, et in superliminaribus domorum, in quibus comedent illum. Et edent carnes nocte illi assas igni, et azymos panes cum lactucis agrestibus. Non comedis ex

egunerako ezer utzi-
barik; apurik geratuz-
kero, sutan erako do-
zue, ba. Onetara yango
dozue: garikoa lotuta,
oñetakoak yantzita, eta
makila bana eskuando-
zuela, eta iradu yango
dozue. Yaunaren Pase,
edo igaratz, da-ta.

OTOI-DAIGUN. I. Be-
launikatu gadizan.

E. Zutundu zaitez.

OTOYA. Zeure iraza-
ki oro eralduten gelga-
ria zaran alorodun Ur-
tzi betikoñoi: askaldian
gaudia irazan zana,
eunki buruan Kisto gure
Igaratz-Bildotsa opaldu
zana baño gelgarriagoa
etzala izan uleñtu-era-
giezu zeure erositakoai.
Bera be Yainkoa da ta,
bizi ta agintzea zeu ta
Goteunarekin...

eo crudum quid, nec
coctum aqua, sed tan-
tum assum igni: caput
cum pedibus eius et in-
testinis vorabitis. Nec
remanebit quidquam
ex eo usque mane. Si
quid residuum fuerit,
igne comburetis. Sic
autem comedetis illum:
Renes vestros accin-
getis, et calceamenta
habebitis in pedibus,
tenentes baculos in
manibus, et comedetis
festinanter: est enim
Phase (id est transitus)
Domini.

OREMUS. y. Flecta-
mus genua.

R. Levate.

ORATIO. Omnipotens
sempiterne Deus, qui
in omnium operum tuo-
rum dispensatione mi-
rabilis es: intelligant
redempti tui, non fuisse
excellentius quod initio
factus est mundus,
quam quod in fine sae-
culorum Pascha no-
strum immolatus est
Christus: Qui tecum
vivit et regnat...

X IRAGAŔKIA

Yona, III

Egun aetan: Yaunak Yona iragaŕleari bigaŕenez itz-egin, eta esan eutson: Yagi, ta Ninibe uri aundira ua, ta neuk dirauskadan iragaŕkia bertan iragaŕi egikek. Eta Yona yagi, ta Yau naren aginduari yaŕai Ninibe'ra yoan zan. Ninive, iru eguneko bide ebanuri aundia zan. Eta uri-baŕuz egun oso an ibili zan oyu ta deadaŕ, Beŕogeŕi egun buru Ninibe ondatu egingo da, esaten. Eta Nini betaŕak ziñetsi outsoen Yainkoari eta barau deya zabaldua, andi ta txiki zurdatzez yantzi ziran. Baŕiau Ninibe'ko bakaldunari be eldu yakon; eta bakaulkitik yagi ta bere soñekoak utzita, zurdatzez yantzi ta autsetan yezari zan. Eta bakaldunak eta bere aundikiak erabagitako aginduau

In diebus illis: Factum est verbum Domini ad Ionam prophetam secundo, dicens: Surge, et vade in Niniven civitatem magnam: et praedica in ea praedicationem, quam ego loquor ad te. Et surrexit Ionas, et abiit in Niniven iuxta verbum Domini: et Ninive erat civitas magna itinere trium dierum. Et coepit Ionas introire in civitatem itinere diei unius: et clamavit, et dixit: Adhuc quadraginta dies, et Ninive subvertetur. Et crediderunt viri Ninivitae in Deum: et praedicaverunt ieiunium, et vestiti sunt saccis a maiore usque ad minorem. Et pervenit verbum ad regem Ninive: et surrexit de solio suo, et abiecit vestimentum suum a se, et indutus est sacco,

oyuztatu zan Ninibe'n: Oro, gizon eta abere, ezertxo be yan-barik egon beikez; abelgoñi ta aberexeak ezpeikez laratu, ta edanarazo be ez; gizonak eta abereak zurdatzez estaldu beikez; eta gizonak Yau-nari yorañez ots-dagi-oela, ta bakotxak bide okeña ta bere eskueta-ko dongakeria utzi. Nok daki, ba, Yaungoikoak atzera egin eta azketsi-ko dauskunetz, eta bere asañe-sumiña baretuta, gu ondatu ez? Eta ikusi euzan Yainkoak euren egipenak eta gaiz-takeri-bidea utzi ebena; eta Urtzi gure Yauna bere eñiaz eñuki izan zan.

OTOI-DAIGUN. **I.** Be-launikatu gadizan.

E. Zutundu zaitez.

OTOYA. **E**ñi idekeak zeure izen-autoñkuntze-az batu zenduzan Yainko ori: zeure aginduak betetako gurea ta inda-ña iguzuz, añen; betiko

et sedit in cinere. Et clamavit, et dixit in Ninive ex ore regis, et principum eius, dicens: Homines, et iumenta, et boves, et pecora non gustent quidquam: nec pascantur, et aquam non bibant. Et operiantur saccis homines, et iumenta, et clament ad Dominum in fortitudine, et convertatur vir a via mala, et ab iniquitate, quae est in manibus eorum. Quis scit si convertatur, et ignoscat Deus: et revertatur a furore irae suae, et non peribimus? Et vidit Deus opera eorum, quia conversi sunt de de via sua mala: et misertus est populo suo, Dominus Deus noster.

OREMUS. **ŷ.** Flectamus genua.

Rj. Levate.

ORATIO. **D**eus, qui diversitatem gentium in confessione tui nominis adunasti: da nobis et velle et posse quae praecipis; ut populo ad

biztaldira deitutako eñiak gogo-ziñeskuntza ta egiñen-yauntzaletasun berberak izan da-gizan. Amaibako... Yauna dala bide.

aeternitatem vocato, una sit fides mentium, et pietas actionum. Per Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum, qui tecum...

XI IRAGARKIA

Lagi b., XXXI

Egun aetan: Mois'ek ereseñkia idatzi eban eta Ixañel-semeai irakatsi eutsen. Eta Yaunak Yosua Nun'en semeari agindu ta esan eutson: Adore-kemendu a di, ixañeldañak, neuk abindutako luñaldera, euk sarturazo beañ dozaketa; eukin izango nok. Mois'ek lagi onetzazko itzak idatzi ta idaztia atondu ebanean, Yau-naren itun-kutxea eroten eben lebitañai agindu ta esan eutsen: Idaztiau arñu, ta zeuen Urtzi Yaunaren itun-kutxearen ondoan ezañi egizue, eure aurka ziñespide izan daiken, ene Ixañel; azan zital

In diebus illis: Scripsit Moyses canticum, et docuit filios Israël. Praecepitque Dominus Iosue filio Nun, et ait: Confortare, et esto robustus: tu enim introduces filios Israël in terram, quam pollicitus sum, et ego ero tecum. Postquam ergo scripsit Moyses verba legis huius in volumine, atque complevit: praecipit Levitis, qui portabant arcam foederis Domini dicens: Tollite librum istum, et ponite eum in latere arcae foederis Domini Dei vestri: ut sit ibi contra te in testimonium. Ego enim scio contentionem tuam, et

ta buru-gogoía ondo dakit-eta. Eta ni zeuen artean bizi izan nazala Yaunari asaldatzen izan ba-zakioz, neu il-da gero ainbat geyago ez ete da yazoko? Zeuen gizelietako agura ta irakasle oro batzalduegi azue, eurek entzule izanik itz-egin eta ortze-ludiak zinaidaritzat imiñi dagiskiedazan; ondo dakit, ba, neu ilezkero, oben-egingo dozuena, ta nik agindutako bidetik aldenduko zaraena; eta azken-al-dian, Yaunaren ageñian oben-egin eta zeuen esku-egienakaz suminduko dozuenean, zoritxararak yoko zabezana. Mois'ek, ba, Ixa-rel-batza gustiak entzuten eutsola, ereserkiu oso-osorik esan eutsen.

cervicem tuam durissimam. Adhuc vivente me, et ingrediente vobiscum, semper contentiose egistis contra Dominum: quanto magis cum mortuus fuero? Congregate ad me omnes maiores natu per tribus vestras, atque doctores, et loquar audientibus eis sermones istos, et invocabo contra eos caelum et terram. Novi enim quod post mortem meam inique ageritis, et declinabitis cito de via, quam praecepi vobis: et occurrent vobis mala in extremo tempore, quando feceritis malum in conspectu Domini, ut irritetis eum per opera manuum vestrarum. Locutus est ergo Moyses, audiente universo coetu Israel, verba carminis huius, et ad finem usque complevit.

LUZAKIA

Lagi b., XXXII

Entzun, ortze orék, esango dodanau; neure abo-itzok entzun begiz ludiak.

I. Nire itzaldiau euria lez opa-izan bedi; neure itzok inontza letxe ixuri beikez.

I. Zirimiria bedantzara lez, eduña elbiztara letxe; Yaunaren izenari oles-egingo dautsot-eta.

I. Gure Yainkoa aintzalduegizue; Urtzi'k egindako gustia osoa da, ta zuzenak bere bide oro.

I. Zintzua da Yainkoa, ta ogenik eztau; zuzena ta deuna da Yauna.

OTOI-DAIGUN. **I.** Be-launikatu gadizan.

E. Zutundu zaite.

OTOYA. **A** palak gorraldu ta artezak indartu daroazuzan Yaungoiko ori: Mois zure otsein deunaren bidez

Attende caelum et loquar: et audiat terra verba ex ore meo.

ŷ. Exspectetur sicut pluvia eloquium meum: et descendant sicut ros verba mea.

ŷ. Sicut imber super gramen, et sicut nix super foenum: quia nomen Domini invocabo.

ŷ. Date magnitudinem Deo nostro: Deus, vera opera eius, et omnes viae eius iudicia.

ŷ. Deus fidelis, in quo non est iniquitas: iustus et sanctus Dominus.

OREMUS. **ŷ.** Flectamus genua.

Rf. Levate.

ORATIO. **D**eus, celsitudo humilium et fortitudo rectorum, qui per sanctum Moysen puerum tuum ita erudi-

ereseñki deuna abestu-
eragiñaz zeure eñari
irakatsi, ta lagi-bañizte
aren bidez geuri be bi-
derakutsi gura izan
zenduan oñek, ziñeste-
dun eñi-batza osoari
zeure almena erakutsi
ta bilduñ alaitasunaz
gozatu egiezu; oroen
obenak zeure azketsaz
ezabatuta, neke-zema-
kuntzea gaizkabide bi-
urñu daiten. Amaiba-
ko egunetan... Yauna
dala bide.

re populum tuum sacri
carminis tui decanta-
tione voluisti, ut illa
legis iteratio fieret
etiam nostra directio;
excita in omnem iusti-
ficatarum Gentium ple-
nitudinem potentiam
tuam, et da laetitiam
mitigando terrorem: ut
omnium peccatis tua
remissione deletis,
quod denuntiatum est
in ultionem, transeat
in salutem. Per Domi-
num...

XII IRAGARKIA

Danel, III

Egun aetan: Nabu-
kodonosor bakaldunak
irurogei ukondo aundi
ta sei zabal zan urz-
ko gizairudia egin, eta
Babilon erkiko Dura
zelayan ezañi eban. Eta
Nabukodonosor bakal-
dunak, berak iragitako
gizairudi oñen adelu-
yaraiko, satarpa ta
epaikariak, gudalbu-
ruak eta agintariak, er-
buruak eta erki-yaurle

In diebus illis: Nabu-
chodonosor rex fecit
statuam auream altitu-
dine cubitorum sexa-
ginta, latitudine cubi-
torum sex, et statuit
eam in campo Dura
provinciae Babylonis.
Itaque Nabuchodono-
sor rex misit ad con-
gregandos satrapas,
magistratus, et iudices,
duces, et tyrannos, et
praefectos, omnesque

oro erduteko agindua zabaldu eban. Batzaldu ziran, ba, satarpak, epaikariak, gudalburuak, agintariak, agintedun erburuak, eta erki-yaurle gustiak Nabukodonosor bakaldunak iragi eban gizairudi-adelu-yairako. Eta Nabukodonosor bakaldunak iragitako gizairudi-aurean zutunikegozan; eta oyulariak oyu-egian: Zuei, eri, gizeli ta ele orotako orei, auxe agintzen yatzue: turuta, zinburun, kitara, alboka, loreskin, tuntun eta beste mueta orotako ereskin-otsa entzun-orduko, auzpeztu, ta Nabukodonosor bakaldunak egindako urezko gizantza gurtu egikezue. Nor-edo-nok, bariz, auzpeztuta gurtuko ez ba-leu, bereala labagori-gorira egotziko da. Eta turuta, zinburun, kitara, alboka, loreskin, tuntun eta beste mueta gustitariko ereskin-otsa entzun za-

principes regionum, ut convenirent ad dedicationem statuæ, quam erexerat Nabuchodonosor rex. Tunc congregati sunt satrapæ, magistratus, et iudices, duces, et tyranni, et optimates, qui erant in potestatibus constituti, et universi principes regionum ut convenirent ad dedicationem statuæ, quam erexerat Nabuchodonosor rex. Stabant autem in conspectu statuæ, quam posuerat Nabuchodonosor rex: et præecclamabat valenter: Vobis dicitur populis, tribubus, et linguis: In hora, qua audieritis sonitum tubæ, et fistulæ, et citharæ, sambucæ, et psalterii, et symphoniae, et universi generis musicorum, cadentes adorete statuem auream, quam constituit Nabuchodonosor rex. Si quis autem non prostratus

neko, eri, gizeli ta ele orotañak auzpeztu, ta Nabukodonosor bakaldunak ezañitako uñezko gizairudia guñtu egin eben.

Orduantxe bertan, kaldaitañ gizonak erdu ta yudañak salatu ebezan, Nabukodonosor bakaldunari esanaz: Bakaldun ori, gora zu beti. Zeuk, bakaldun oñek, zabaldu zenduan agindu au: gizon orok, turuta, zinburun, kitara, alboka, loreskin, tuntun eta beste mueta gustitariko ereskin-otsa entzunezkero, auzpez uñezko gizantza guñtzeko; auzpez guñtuko ezebana laba gorira egotziko zala-ta.

adoraverit, eadem hora mittetur in fornacem ignis ardentis. Post haec igitur statim ut audierunt omnes populi sonitum tubae, fistulae, et citarae, sambucae, et psalterii, et symphoniae, et omnis generis musicorum: cadentes omnes populi, tribus, et linguae, adoraverunt statuam auream, quam constituerat Nabuchodonosor rex.

Statimque in ipso tempore accedentes viri Chaldaei accusaverunt Iudaeos, dixeruntque Nabuchodonosor regi: Rex, in aeternum vive: tu rex posuisti decretum, ut omnis homo, qui audierit sonitum tubae, fistulae, et citharae, sambucae, et psalterii, et symphoniae, et universi generis musicorum, prosterнат se, et adoret statuam auream: si quis autem non procidens adoraverit, mittatur in

Ora, ba, Sidark, Mixak eta Abadenago Babilon erikiko arduradunak egin zenduzan yuda-
rok: gizon oreik zuk, bakaldun orek, agin-
dua ezetsi dabe; ezta-
bez, ba, zeure yaun-
goikoak guitzen, ez
ta zeroek iragitako
urezko gizairudia be.

Orduan Nabukodono-
nosor'ek, asefe-sumin-
duta, Sidark, Misak eta
Abadenago erakar-teko
agindu eban; eta bere-
ala bakaldunaren age-
fira eroan ebezan. Eta
Nabukodonosor bakal-
dunak itz-egin, eta esan
eutsen: Sidark, Misak,
eta Abadenago, neure
yaungoikoak eta iragi-
dodan urezko gizairu-
dia guitzen eztozueza-
la, egia ete da? Orain,
ba, egiteko gertu ba-
zagoze, turuta, zinbu-
run, kitara, alboka, lo-
reskin, tuntun eta beste
mueta orotako ereskin-
otsa dantzukezuenean,
une atantxe auzpeztu,

fornacem ignis arden-
tis. Sunt ergo viri lu-
dae, quos constituisti
super opera regionis
Babylonis, Sidrach,
Misach, et Abdenago:
viri isti contempserunt,
rex, decretum tuum:
deos tuos non colunt,
et statuam auream,
quam erexisti, non
adorant.

Tunc Nabuchodono-
sor in furore, et in ira
praecepit, ut adduce-
rentur Sidrach, Misach,
et Abdenago: qui con-
festim adducti sunt in
conspectu regis. Pro-
nuntiansque Nabucho-
donosor rex, ait eis:
Verene Sidrach, Mi-
sach, et Abdenago,
deos meos non colitis,
et statuam auream,
quam constitui, non
adoratis? Nunc ergo si
estis parati, quacumque
hora audieritis sonitum
tubae, fistulae, citha-
rae, sambucae, et psal-
terii, et symphoniae,
omnisque generis musi-
corum, prosternite vos,

ta egin dodan gizantza guritu egikezue; ezpa-dagurkezue, ba, laba goritara egotziko zarae. Eta nor da neure eskuetatik azkatu alko zauzan Urtzia? Sidark, Misak eta Abadengo'k Nabukodonosor bakaldunari erantzun eutsoen, eta nan itze-egin eutsoen: Guk one tzaz zeroñi erantzun beañik eztogu. Guritzen dogun Urtzi Yaunak, ba, laba goritik yabon, eta zeure eskuetatik azkatu gaikez, bakaldun ori. Eta ori egin gurako ezpa-dau, be, zeure yainko oreik eta iragidozun urezko gizairudiori eztoguzala gurituko ekizu, bakaldun orek.

Orduan Nabukodonosor'ek, sumin-suminduta, Sidark, Misak eta Abadenago'ri bekozkoa egin eutsen; eta labean, oi zana saspikoiztuta añako sutzaña egiteko agindu eban. Eta bere gudozteko gizonik azartuenai Si-

et adorete statuum quam feci: quod si non adoraveritis, eadem hora mittimini in fornacem ignis ardentis: et quis est Deus, qui eripiet vos de manu mea? Respondentes Sidrach, Misach, et Abdenago, dixerunt regi Nabuchodonosor: Non oportet nos de hac re respondere tibi. Ecce enim Deus noster, quem colimus, potest eripere nos de camino ignis ardentis, et de manibus tuis, o rex, liberare. Quod si noluerit, notum sit tibi rex, quia deos tuos non colimus, et statuum auream, quam erexisti, non adoramus.

Tunc Nabuchodonosor repletus est furore: et aspectus faciei illius immutatus est super Sidrach, Misach, et Abdenago, et praecepit, ut succenderetur fornax septuplum, quam succendi consueverat. Et viris fortissimis de ex-

dark, Misak eta Abadenago oñak lotuta labako su bizitara yaurtiteko esan eutsen. Eta berealaxe irurak lotuta euren soñeko, ta beste yanzkiakaz labagorira yaurti ebezan; bakaldunaren agindua laster bete beara bai-
zan; eta labea gori-gori egoan. Sugañak, baña, Sidark, Misak eta Abadenago egotzi ebezan gizon aek il euzan; Sidark, Misak eta Abadenago, bañiz, labako sugañetara lotuta yausiaren, sugañ-artez ebiltzan Yaungoikoa goraldu ta onesten.

cercitu suo iussit ut ligatis pedibus Sidrach, Misach, et Abdenago, mitterent eos in fornacem ignis ardentis. Et confestim viri illi vincti cum braccis suis, et tiaris, et calceamentis, et vestibus missi sunt in medium fornacis ignis ardentis. Nam iussio regis urgebat: fornax autem succensa erat nimis. Porro, viros illos, qui miserant Sidrach, Misach, et Abdenago, interfecit flamma ignis. Viri autem hi tres, id est, Sidrach, Misach, et Abdenago, ceciderunt in medio camino ignis ardentis, colligati. Et ambulabant in medio flammae laudantes Deum, et benedicentes Domino.

Beste ezer-barik, urengo otoya:

OTOI-DAIGUN. Ludiaren itxaropide bakañazaran alorodun Urtzi betikoñ ori: zeure ira-

OREMUS. Omnipotens sempiternus Deus, spes unica mundi, qui prophetarum tuorum

garlien aboz aldi onei-
tako ziñeskayakatzaldu
zenduzan orék, zeure
erí onen gogai onak ol-
dez geitu egizuz; ze-
rorék eragin ezik, ezin
dabe ziñestunak onbi-
dez auñera egin-eta.
Amaibako egunetan
zeu ta Goteunarekin...

praeconi, praesentium
temporum declarasti
mysteria: auge populi
tui vota placatus: quia
in nullo fidelium, nisi
ex tua inspiratione,
proveniunt quarumlibet
incrementa virtutum.
Per Dominum no-
strum...

UGUTZ-UR-ONESPENA

**Antziñean, beñogeikaroan geñtutako kistañ-
nayak larunbata-gau ontan ugutzetan ziran; or-
tarako gotzañak ugutz-ura onesten eban. Ortik
dator egun ontan ugutzarñia daben txadonetan
ugutz-ura onesteko ekandu au.**

**Yauparia-ta ugutzarñi-lekura doazala, urengo
luzakia abesten da:**

LUZAKIA

41'g. Er.

Oreñak ur bizia letxe
opa zau neure gogoak,
Yaungoiko ori.

I. Urtzi biziaz egañi
da nire gogoa; noiz
ete noake Yainkoaren
ageñira?

I. Negar - malkoak
gau ta egun dira ene

Sicut cervus deside-
rat ad fontes aquarum:
ita desiderat anima mea
ad te, Deus.

ÿ. Sitivit anima
mea ad Deum vivum:
quando veniam, et ap-
parebo ante faciem Dei?

ÿ. Fuerunt mihi la-
crimae meae panes die

yaki; Nun dok ire Yainkoa? egunero esaten daustela.

ac nocte, dum dicitur mihi per singulos dies: Ubi est Deus tuus?

Yaupariak:

I. Yauna zuekin.

E. Baita zeure gogoarekin be.

OTOI-DAIGUN. **Alo-**rodun Yainko betiko-roi: oreñak lez zeure ur bizia opa-daun eta birayotzeko dan eñ onen onerasmena oldez begira egizu, ařen; eta ziñesmen-egañ oñek ugutz-ikuñtonaren bidez bere gogo-gorputzak donetu dagikezala egizu. Amaibako... Yauna dala bide.

E. Olantxe.

I. Yauna zuekin.

E. Baita zeure gogoarekin be.

OTOI-DAIGUN. **Alo-**rodun Urtzi betikoñ ori, erdu zeure eñuki-eñukiak soñtutako ziñeskayetara, eñdu ikuñton oneitara; eta ugutz ituñfi ontatik yayoko ya-

ŷ. Dominus vobiscum.

Rf. Et cum spiritu tuo.

OREMUS. **O**mnipotens sempiterne Deus, respice propitius ad devotionem populi renascentis, qui sicut cervus, aquarum tuarum expetit fontem: et concede propitius: ut fidei ipsius sitis, baptismatis mysterio, animam corpusque sanctificet. Per Dominum nostrum...

Rf. Amen.

ŷ. Dominus vobiscum.

Rf. Et cum spiritu tuo.

OREMUS. **O**mnipotens sempiterne Deus, adesto magnae pietatis tuae mysteriis, adesto sacramentis: et ad recreandos novos populos, quos tibi fons

tzuzan eñi bañiak beñsoñtzeko, zeure seme-tzakotasun - gogoa bidadu egizu; geure ezer-ezaren bidez egingo dana, zeure alak osatu dagiken. Yosú-Kisto zeure seme ta gure Yauna dala bide; be-
rau, be, Yainkoa da, ba, ta bizia ta agintzea... Amaibako egu-netan.

E. Olantxe.

I. Yauna zuekin.

E. Baita zeure go-goarekin be.

I. Gora biotzak.

E. Yaunagan doguz.

I. Geure Yaun eta Yainkoari eskañ-dagion.

E. Egokia ta bidezkoa da ori.

Egokia ta zuzena, bidezkoa ta osasuntsua da bai, zeuri, Yaun deun, Aita alorodun, betiko Urtzi oñi, guk beti ta edonun eskañ - egitea. Zuk ikusezin-alako almenaz zeure ikuñtonai

baptismatis parturit, spiritum adoptionis emitte: ut quod nostrae humilitatis gerendum est ministerio, virtutis tuae impleatur effectu. Per Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus... Per omnia saecula saeculorum.

R. Amen.

V. Dominus vobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

V. Sursum corda.

R. Habemus ad Dominum.

V. Gratias agamus Domino Deo nostro.

R. Dignum est iustum est.

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare, nos tibi semper, et ubique gratias agere: Domine sancte, Pater omnipotens, aeternae Deus. Qui invisibili potentia, sacramen-

gelgafiro eragiten dau-
tsezu, ta gu ikuñton bi-
kañok emoteko gauza
izan ez-añen, zeure es-
kañ-emoi oneik utzi ba-
rik geure añenak be-
eñukiz entzundaroazuz.
Yaun Goiko ori, zure
gogoak uretan ludi-as-
kaldian bertan iñardu-
an, añezkero urok, do-
netuteko indaía izan
egien. Urtzi ofek, giza-
di gaiztoaren obenak
urez garbiturik, uyol
a beñsoñkunde-ikuía
egin zenduan, gauza
berberaren bidez obe-
nak ezabatu ta onome-
nak soñtu egiteko. Be-
gira zeure Doibatza,
Yauna, ta beroni beñ-
soñtuak askotu egiozuz;
zuk, ba, eskañ-uriolaz
zeure uria alaitu, ta
ugutz-ituñiak ludi gus-
tirako idegi daroazuz,
eñiak sañbañituta zeure
alaren alaz Goteunaren

torum tuorum mirabili-
ter operaris effectum:
Et licet nos tantis my-
steriis exsequendis si-
mus indigni: Tu tamen
gratiae tuae dona non
deserens, etiam ad
nostras preces, aures
tuae pietatis inclinas.
Deus, cuius Spiritus
super aquas, inter ipsa
mundi primordia fere-
batur: ut iam tunc vir-
tutem sanctificationis,
aquarum natura conci-
peret. Deus, qui nocen-
tis mundi crimina per
aquas abluens regena-
tionis speciem in ipsa
diluvii effusione signa-
sti: ut unius eiusdemque
elementi mysterio, et
finis esset vitiis, et ori-
go virtutibus. Respice
Domine in faciem Ec-
clesiae tuae, et multi-
plica in ea regeneratio-
nes tuas, qui gratiae
tuae affluentis impetu
laetificas civitatem
tuam: fontemque ba-
ptismatis aperis toto
orbe terrarum gentibus
innovandis: ut tuae ma-

bidez zeure Seme ba-
kañaren eskaña loñtu
dagikien.

**Emen yaupariak bere besoa luzatu ta, ura
urátzen daularik, uretan gurutz-ikufa dagi.**

Gizonak beñsoñtzeko
geñtutako urau Goteu-
nak bere goi-eskañ es-
kutaua ixuriaz oparotu
begi; Urtzi'ren ituñio-
nen orñbanbako sabele-
an donetu ta sarñbañitu
eginda sengi donokita-
ña soñtu, ta edo gizeak
gorputzez, edo adiñak
aldiz zeintzen dauza-
nak, orok eskañ-amaren
bidez aurñtzaro batera
yayo daitekezan. Yau-
na, gogo lizun orori
emendik urñnera iges-
teko agindu, ta goteun-
gien malmuzkeri gusti-
ak asagotu. Ezpegike
berton etsayak esku-
añtu; ezpegike bilalde
ontan malmuzka yar-
dun, ez ta bertora es-
talgiz sarñtu, ta urau
kutsutu ta usteldu.

iestatis imperio, sumat
Unigeniti tui gratiam
de Spiritu Sancto.

Qui hanc aquam re-
generandis hominibus
praeparatam, arcana
sui numinis admixtione
foecundet: ut sanctifi-
catione concepta, ab
immaculato divini fon-
tis utero, in novam re-
nata creaturam, proge-
nies caelestis emergat:
Et quos aut sexus in
corpore, aut aetas
discernit in tempore,
omnes in unam pariat
gratia mater infantiam.
Procul ergo hinc, iu-
bente te, Domine,
omnis spiritus inmundus
abscedat: procul
tota nequitia diabolicae
fraudis absistat. Nihil
hic loci habeat contra-
riae virtutis admixtio:
non insidiando circum-
volet: non latendo su-
breat: non inficiendo
corrumpat.

Yaupariak eskuaz ura ikutzen dau

Irazaki deun eta eñu-
bako au etsai-yazarpen
gustietatik yabon, eta
dongakeri oro aldendu-
az garbitu bedi. Iturri
bizia, ur beñsoñtzalea,
uin garbitzalea izan be-
di; ukuztegi osasunga-
ri ontan ukuziko diran
oro, Goteunaren bidez
ta eskañez osoro garbi-
tu daitekezan.

Sit haec sancta, et
innocens creatura, li-
bera ab omni impugna-
toris incursu, et totius
nequitiae purgata di-
scessu. Sit fons vivus,
aqua regenerans, unda
purificans: ut omnes
hoc lavacro salutifero
diluendi, operante in
eis Spiritu Sancto, per-
fectae purgationis in-
dulgentiam consequan-
tur.

Yaupariak uretan gurutz-ikuña irutan egiten dau, urango itzok ogusten dauzala:

Oñegaitik, onesten
aut, ur irazaki ori, Ur-
tzi † biziagaitik, Urtzi
† egizkoagaitik, Urtzi †
deunagaitik; askaldian
bere itzaz eu legoñetik
berezi, ta bere gogoa
eure ganez erabilan
Yaun goikoagaitik.

Unde benedico te,
creatura aquae, per
Deum † vivum, per
Deum † verum, per
Deum † sanctum: per
Deum, qui te in princi-
pio, verbo separavit
ab arida: cuius Spiritus
super te ferebatur.

Yaupariak eskuaz ura uratu, ta ludiaren lau aldetara eragiten dautso.

Berak eu atsetegiko
iturritik sortu-erazo, ta

Qui te de paradisi
fonte manare fecit, et

lau ibai eginda luñaso gustia ureztatzeko agindu euskan. Berak leka-roan, gazia intzala, gezatu egin induan, eta egañi zan eñiarentzat aitzetik soñturazo. On **+** esten aut Yosú-Kisto bere Seme bakañ ta gure Yaunagaitik, be; onek Galilai'ko Kana'n alatz añañiz ardotu egin induan; eure ganez oñez ibili zan; eta Yordan'en Yon'ak eugaz ugutzau eban; bere sayetsetik odolaz nastautata ixuri induan; eta bere ikasleai, zinañtsiko ebenak eugaz ugutzeta-ko agindu eutsen, onan inñotsela: Yoan, bai, ta eñi oroi irakatsi ta Aitaren eta Semearen eta Goteunaren izenez ugutzau egikezuez.

in quator fluminibus totam terram rigare praecepit. Qui te in deserto amaram, suavitate indita fecit esse potabilem, et sitienti populo de petra produxit. Bene **+** dico te per Iesum Christum Filium eius unicum, Dominum nostrum: qui te in Cana Galilaeae signo admirabili, sua potentia convertit in vinum. Qui pedibus super te ambulavit: et a Ioanne in Iordane in te baptizatus est. Qui te una cum sanguine de latere suo produxit: et discipulis suis iussit, ut credentes baptizarentur in te, dicens: Ite, docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti.

Uñengoa Irakuñgaya lez oguzten da

Zure aginduok betetan doguzanoi, Urtzi alorodun, biozpera zakigu, ta samuñkiro zeure gogo-indaña bidaldu.

Haec nobis praecepta servantibus, tu Deus omnipotens, clemens adesto: tu benignus adspira.

Yaupariak bere abo-putzez uretan iru gurutz-ikuñ dagiz.

Ur utsau zeure aboz onetsi egizu, berez soñak garbituteko daun indařari gogoak garbitutekoa geitudakikeontzat.

Tu has simplices aquas tuo ore benedicto: ut praeter naturalem emundationem, quam lavandis possunt adhibere corporibus, sint etiam purificandis mentibus efficaces.

Igaratz-ezkoa urtara zatitxo sařtuta, Yaupalen-erespidez dabes:

Ur gusti-gusti ontarra Goteunaren indařa yatsi bedi.

Descendat in hanc plenitudinem fontis, virtus Spiritus Sancti.

Ezkoa ureretatik atara, ta beste bitan be sařtu egiten dau, geroago ta geyago sařtu be; bai ta beste bitan Descendat et. a., geroago ta zoliago, esaten dau. Eta uretara irutan putz-eginda gero:

Eta ur-gai oso au ugalkořtu, ta beřsořtze-ko indařa bemoyo.

Totamque huius aquae substantiam, regenerandi foecundet effectu.

Ezkoa atarata, onan dařai:

Emen, oben-ořban oro ezabatu beike; ementxe, zeure antzez irazan eta bere yatořiz-

Hic omnium peccatorum maculae delectantur: hic natura ad imaginem tuam condita, et

ko nagositzara biuritu-
tako gizea loikeri zar
orotaz garbitu beike;
ikuñton beñsoñtzale au
añtuko daun gizakume
oro, benetan erugezko
aurtzaro bañira beñsoñ-
tu daiten.

ad honorem sui refor-
mata principii, cunctis
vetustatis squaloribus
emundetur: et omnis
homo sacramentum
hoc regenerationis in-
gressus, in verae inno-
centiae novam infan-
tiam renascatur.

Urangoau irakuñi dagi:

Bizi-ilak epaituteko
eta ludiau sutetan etorñ-
tzeko dan Yosu-Kisto
zeure Seme ta gure
Yauna dala bide.

Per Dominum no-
strum Iesum Christum
Filium tuum: qui ven-
turus est iudicare vivos
et mortuos, et saecu-
lum per ignem.

E. Olantxe.

Rj. Amen.

**Yaupariak, kistañ-nai-gaimela ixuriaz uretan
gurutza dagialarik, diño:**

Ituñiau, bertotik be-
tiko biztaldira beñsoñtu-
ko diranentzat, gaimel
osasungañiau bide, do-
netu ta oparotu bedi.

Sanctificetur, et foe-
cundetur fons iste oleo
salutis renascentibus ex
eo, in vitam aeternam.

E. Olantxe.

Rj. Amen.

Yuñaskia, be, bañdinkiro ixurtzen daularik:

Yosu-Kisto gure Yau-
naren eta Goteun poz-
kilearen Yuñaski-ixur-
penau Irukoitz deuna-

Infusio Chrismatis
Domini nostri Iesu
Christi, et Spiritus san-
cti Paracliti, fiat in no-

ren ixenez egin bedi. | mine sanctae Trinitatis.
E. Olantxe. | **Rf.** Amen.

Gero, gaimeldona ta yuñaskia artu, ta biok batera gurutz-eraz ixurtzen dauzalarik, diño:

Baita, donekuntzarako Yuñaski, ta igorzte-gaimel, eta ugutz - ur oneik, be, Ai † taren eta Se † mearen eta Go † teunaren izenez nastau bediz.

E. Olantxe.

Commixtio Chrysmatis sanctificationis, et olei unctionis, et aquae baptismatis, pariter fiat in nomine Pa † tris, et Fi † lii, et Spiritus † Sancti.

Rf. Amen.

Gaimel-urak ondo nastetan dauz.
Gero, yauparia ta bere lagun biak oindi-aurean auzpeztuta dagozalarik, ařentzea abesten da.

AŘENTZA

YAUNA, eruki zakigu.

Kisto, eruki zakigu.

Yauna, eruki zakigu.

Kisto, adiguzu.

Kisto, entzuskuzu.

Urtzi Aita-goiko, eruki zakigu.

Urtzi Seme gizadiaren Erosle, eruki zakigu.

Urtzi Goteun, eruki zakigu.

Urtzi bakař Irukoitz deun, eruki zakigu.

KYRIE eleison.

Christe eleison.

Kyrie eleison.

Christe audi nos.

Christe exaudi nos.

Pater de caelis Deus, miserere nobis.

Fili Redemptor mundi Deus, miserere nobis.

Spiritus Sancte Deus, miserere nobis.

Sancta Trinitas unus Deus, miserere nobis.

Miren deun orek, arien gure aldez.

Yainko-Ama deun orek, arien gure aldez.

Neskarbi-buru deun orek, arien...

Mikel d. orek, arien...

Gabirel deun orek, arien...

Erapel deun orek, arien...

Gotzon eta Gongozton deun orok, arien...

Zorundun gotutz-talde deun orok, arien...

Yon Ugutzari deun orek, arien...

Yoseba deun orek, arien...

Erikaba ta Iragarle deun orok, arien...

Kepa d. orek, arien...

Paul d. orek, arien...

Ander d. orek, arien...

Yon d. orek, arien...

Beldu ta Goizpargile deun orok, arien...

Yaunaren Ikasle d. orok, arien...

Sancta Maria, ora pro nobis.

Sancta Dei Genitrix, ora pro nobis.

Sancta Virgo virginum, ora.

Sancte Michaël, ora.

Sancte Gabriel, ora.

Sancte Raphaël, ora.

Omnes sancti Angeli et Archangeli, orate pro nobis.

Omnes sancti beatorum Spirituum ordines, orate.

Sancte Ioannes Baptista, ora pro nobis.

Sancte Ioseph, ora.

Omnes sancti Patriarchae et Prophetae, orate pro nobis.

Sancte Petre, ora pro nobis.

Sancte Paule, ora.

Sancte Andrea, ora.

Sancte Ioannes, ora.

Omnes sancti Apostoli et Evangelistae, orate pro nobis.

Omnes sancti Discipuli Domini, orate.

Estepan deun ořek,
ařen...

Laurentzi deun ořek,
ařen...

Bingen deun ořek,
ařen...

Ziñopa deun orok,
ařen...

Silbester deun ořek,
ařen...

Gergori deun ořek,
ařen...

Augustin deun ořek,
ařen...

Gotzain eta Autořle
deun orok, ařen...

Irakasle deun orok,
ařen...

Andoni deun ořek,
ařen...

Benedita deun ořek,
ařen...

Domeka deun ořek,
ařen...

Pantzeska deun ořek,
ařen...

Yaupari ta Lebitař d.
orok, ařen...

Lekauti ta Lekaide
deun orok, ařen...

Miren Matalař deun
ořek, ařen...

Sancte Stephane, ora
pro nobis.

Sancte Laurenti, ora.

Sancte Vincenti, ora.

Omnes sancti Marty-
res, orate pro nobis.

Sancte Silvester, ora
pro nobis.

Sancte Gregori, ora.

Sancte Augustine,
ora.

Omnes sancti Ponti-
fices et Confessores,
orate pro nobis.

Omnes sancti Docto-
res, orate pro nobis.

Sancte Antoni, ora
pro nobis.

Sancte Benedicte,
ora.

Sancte Dominice,
ora.

Sancte Francisce,
ora.

Omnes sancti Sacer-
dotes, et Levitae, orate
pro nobis.

Omnes sancti Mona-
chi, et Eremitae, orate.

Sancta Maria Mag-
dalena, ora pro nobis.

Iñese deun orék,
aíen...

Koikile deun orék,
aíen...

Agate deun orék,
aíen...

Anastase deun orék,
aíen...

Neskarbi ta Alargun
deun orok, aíen...

Urtzi'ren Deun orok,
bitarteko zakiguz.

Adibera zakigu, az-
ketsi guri, Yauna.

Adibera zakigu, en-
tzun guri, Yauna.

Gaitz orotatik, ya-
bon geu, Yauna.

Oben orotatik, ya-
bon geu, Yauna.

Betiko eriotzetik, ya-
bon...

Zeure Gizakunde
deuna bide, yabon..

Zeure etorkundea bi-
de, yabon...

Zeure yayotza bide,
yabon...

Zeure ugutz eta ba-
rau deunak bide, ya-
bon...

Sancta Agnes, ora.

Sancta Caecilia, ora.

Sancta Agatha, ora.

Sancta Anastasia,
ora.

Omnes sanctae Vir-
gines, et Viduae, orate
pro nobis.

Omnes Sancti et
Sanctae Dei, interce-
dite pro nobis.

Propitius esto, parce
nobis Domine.

Propitius esto, exau-
di nos Domine.

Ab omni malo, libe-
ra nos Domine.

Ab omni peccato, li-
bera.

A morte perpetua,
libera.

Per mysterium san-
ctae Incarnationis tuae,
libera.

Per adventum tuum,
libera.

Per nativitatem tuam,
libera.

Per baptismum, et
sanctum ieiunium tuum,
libera nos, Domine.

Zeure gurutze ta nekaustea bide, yabon...

Zeure eriotz eta obirakundea bide, yabon...

Zeure beñbizkunde deuna bide, yabon...

Zeure igokunde gelaña bide, yabon...

Goteun Pozkilearen etorkundea bide, yabon...

Epaikunde-egunean, yabon...

Obendioi, adiguzu, añen.

Azketsi geuri; adiguzu, añen.

Zeure Doibatz deuna aiteztu ta iraraun; adiguzu, añen.

Beldu-ala ta Doibatz-mala oro uskurtz deunean yabon egikezuz; adiguzu, añen.

Doibatz deunaren arerioak erlatzi egizuz; adiguzu, añen.

Per crucem, et passionem tuam, libera...

Per mortem, et sepulturam tuam, libera...

Per sanctam resurrectionem tuam, libera...

Per admirabilem ascensionem tuam, libera...

Per adventum Spiritus sancti Paracliti, libera...

In die iudicii, libera...

Peccatores, te rogamus, audi nos.

Ut nobis parcas, te rogamus, audi nos.

Ut Ecclesiam tuam sanctam regere, et conservare digneris, te rogamus, audi nos.

Ut Dominum Apostolicum, et omnes Ecclesiasticos ordines in sancta religione conservare digneris, te rogamus, audi nos.

Ut inimicos sanctae Ecclesiae humiliare digneris, te rogamus, audi nos.

Bakaldun eta beste agintari kistañai gentzea ta egizko adizkidetasuna emoyezuz; adiguzu, añen.

Gure buruak zeure otseintza deunerako indartu ta yabon egiskuzuz; adiguzu, añen.

Geure ongile oroi betiko ondasunak emoyezuz; adiguzu, añen.

Luñetiko igaliak emon eta zaindu egiskuzuz; adiguzu, añen.

Ildako zñestun oroi betiko atsedena emoyezu; adiguzu, añen.

Entzun geuri; adiguzu, añen.

Ludiko obenak kentzen dozuzan Yainko-Bildots, azketsi geuri, Yauna.

Ludiko obenak kentzen dozuzan Yainko-Bildots, entzun geuri, Yauna.

Ut regibus et principibus Christianis pacem et veram concordiam donare digneris, te rogamus, audi nos.

Ut nosmetipsos in tuo sancto servitio confortare, et conservare digneris, te rogamus, audi nos.

Ut omnibus benefactoribus nostris sempiterna bona retribuas, te rogamus, audi nos.

Ut fructus terrae dare et conservare digneris, te rogamus, audi nos.

Ut omnibus fidelibus defunctis requiem aeternam donare digneris, te rogamus, audi nos.

Ut nos exaudire digneris, te rogamus, audi nos.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, parce nobis Domine.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, exaudi nos Domine.

Ludiko obenak kentzen dozuzan Yainko-Bildots, eruki zakigu.

Kisto, adiguzu.

Kisto, entzuskuzu.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, misere-re nobis.

Christe, audi nos.

Christe, exaudi nos.

YAUPEA

Abestelia Eruki-deyak abesten asi-orduko, yauparia bere lagunakin ondiratzen da; eta Eruki-deyak eginda, yaupariak Gloria in excelsis Deo asten dau, ta yoale ta txiliñak yoten dira.

AINTZA URTZI'RI

AINTZA Urtzi'ri goyetan; eta ludian gentza gizon zindoentzako.

Goraldu zagigu.

Onetsi zagigu.

Yauretsi zagigu.

Aintzaldu zagigu.

Eskar-dagitzugu zurre aintzearen aintzeagaitik.

Urtzi Yaun, goiko Bakaldun, Yainko Aita alorodun.

Urtzi Yaun, Yainkoaren Bildots, Aitararen Seme.

GLORIA in excelsis Deo. Et in terra pax hominibus bonae voluntatis.

Laudamus te.

Benedicimus te.

Adoramus te.

Glorificamus te.

Gratias agimus tibi propter magnam gloriam tuam.

Domine Deus, Rex caelestis, Deus Pater Omnipotens.

Domine Deus, Agnus Dei, Filius Patris.

Yosu - Kisto, Seme-
baka' Yaunoi.

Ludiko obenak ken-
tzen dozuzan ori, eruki
zakigu.

Ludiko obenak ken-
tzen dozuzan ori, gure
eskaria ontzat artzu.

Aitaren eskumal-
dean yezarita zagon
ori, eruki zakigu.

Zeu baka'ik deuna.

Zeu baka'ik Yauna.

Zeu baka'ik Goye-
na, Yosu-Kisto.

Goteunarekin Yainko
Aitaren aintzakide.

Olantxe.

I. Yauna zuekin.

E. Baita zeure go-
goarekin be.

Otoi-daigun.

OTOYA

Yaungoiko ori: gau
deun au Yaunaren ber-
bizkunde-aintzeaz ar-
giztuten dozunezkero,
zeure sendiko seme ba-
riai emon dautsezun
semetzakotasun-gogoa
yabon egiezu, gorpu-

Domine Fili Unige-
nite, Iesu Christe.

Qui tollis peccata
mundi, miserere nobis.

Qui tollis peccata
mundi, suscipe depre-
cationem nostram.

Qui sedes ad dexte-
ram Patris, miserere
nobis.

Quoniam tu solus
Sanctus.

Tu solus Dominus.

Tu solus Altissimus,
Iesu Christe.

Cum Sancto Spiritu
in gloria Dei Patris.

Amen.

V. Dominus vobi-
scum.

R. Et cum spiritu
tuo.

Oremus.

Deus, que hanc sa-
cratissimam noctem
gloria Dominicae Re-
surrectionis illustras:
conserva in nova fami-
liae tuae progenie ado-
ptionis spiritum, quem
dedisti; ut corpore et

tzez ta gogoz sarbañtuta, eru-barik otseindagiskezuen. Amaibako... Yaun beraxe dala bide.

mente renovati, puram tibi exhibeant servitutum. Per eundem Dominum nostrum...

IDAZKIA

Paul Beldu deunak Kolosatarai egindako Idazkiko irakurrgaya.

Lectio Epistolae beati Pauli Apostoli ad Colossenses. **III, 1-4.**

III, 1-4.

Anayok: Kisto'kin batez berbizi bazarae, goiko gauzeak bilatu egizuez, Kisto antxe Yainkoa'ren eskumaldean yesarten data; goikoak gozartu, ez lurasokoak. Onezkero ilda zagoz ba, ta zeuen bizia Kisto'kin Yaungoikoagan eskutauta dago. Kisto, zeuen bizia, agertu daikenean, zeuek, be, berakin aintzatsu ageftuko zarae.

Fratres: Si consurrexistis cum Christo, quae sursum sunt quaerite, ubi Christus est in dextera Dei sedens: quae sursum sunt sapite, non quae super terram. Mortui enim estis, et vita vestra est abscondita cum Christo in Deo. Cum Christus apparuerit, vita vestra: tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria.

E. Yainkoari eskarrik.

Rj. Deo gratias.

Idazki-ostean, yaupariak eta ebesteliak aldizka iru bider, geroago ta gogoñago, Alleluya abesten dabe. Gero, abesteliak onan darai:

I. (117'g. Er.) Gorraldu egizue Yauna,

v. (Ps. 117). Confitemini Domino, quo-

ona da-ta; bere eřukia
betikoa da-ta.

nlam bonus: quoniam
in saeculum misericor-
dia eius.

LUZAKIA

Yauna goretsi egizue
enda orok; goraldū,
bai, eři gustiok.

Laudate Dominum
omnes gentes: et col-
laudate eum omnes po-
puli.

I. Egiztatu da-ta
gutzazko bere eřukia;
eta Yaunaren egiak be-
ti dirauke.

ŷ. Quoniam confir-
mata est super nos
misericordia eius: et
veritas Domini manet
in aeternum.

GOIZPARĀKIA

I. Matai'ren arauz-
ko goizpar-yařaikuna.
XXVIII, 1-7.

ŷ. Sequentia sancti
Evangelii secundum
Matthaeum. **XXVIII,**
1-7.

E. Aintza zeuri,
Yauna.

Rj. Gloria tibi, Do-
mine.

Larunbateko gau-az-
kenean, asteko lelengo
egunaren gaiz-goizal-
dian, Miren Matalařa ta
beste Miren ilobia ikus-
ten etozan. Eta ara, lu-
dikara aundia izan zan:
goitik Yaunaren gotzo-
na yatsi zan, ba, ta ilo-
bi-ondoratuta, ařia ken-
du ta ganean yezaři
zan. Bere arpegia txi-

Vespere autem sab-
bati, quae lucescit in
prima sabbati, venit
Maria Magdalene, et
altera Maria videre se-
pulcrum. Et ecce ter-
raemotus factus est
magnus. Angelus enim
Domini descendit de
caelo: et accedens re-
volvit lapidem, et se-
debat super eum: erat

mistea lakoa zan, eta bere yanzkia eduña lakoxea. Bera zala bide, bildur - ikaratuta, ilda lez geratu ziran yabo-leak. Gotzonak, bañiz, emakumeai onan esan eutsen: Zuek ez bildur-tu, gurutzaldu zan Yos'u' ren bila zatozela badakit-eta; orain, baña, eztago emen; berbizi da-ta, beraxek esan eban lez. Etoñi, ta ikusi Yauna imiñi eben lekua. Eta orain berton ikasleakana yoan, bai, ta berbizi dala esayezue, ta zeuek baño lenago Galilai'ra yoango dala; antxe dakuskezue. Lendañez dirautzuet, ba.

E. Goraltza zeuri, Kisto.

Credo ezta esaten

I. Yauna zuekin.

E. Bañta zeure gogoarekin be.

autem aspectus eius sicut fulgur: et vestimentum eius sicut nix. Prae timore autem eius exterriti sunt custodes, et facti sunt velut mortui. Respondens autem Angelus, dixit mulieribus: Nolite timere vos: scio enim, quod Iesum, qui crucifixus est, quaeritis: non est hic: surrexit enim, sicut dixit. Venite, et videte locum, ubi positus erat Dominus. Et cito euntes, dicite discipulis eius quia surrexit: et ecce praecedit vos in Galilaeam: ibi eum videbitis. Ecce praedixi vobis.

R. Laus tibi, Christe.

V. Dominus vobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

Otoi-daigun

Oremus

Opakunde-itzik ez da esaten

OTOI-IXIĀ

Zeure eñiaren eska-riak, opaldutako eskeingayakaz batera, aitu egizuz, aien, Yaun oñek; Igaratzaldiko uskurkietaz donetuta, zeu lagun, betiraunderako gaizkabide izan daiki-keguzan. Yosu-Kisto zeure Seme ta gure Yauna dala bide; berau be Yainkoa da, ba...

Suscipe, quaesumus Domine, preces populi tui, cum oblationibus hostiarum: ut Paschali- bus initiata mysteriis, ad aeternitatis nobis medelam, te operante, proficiant. Per Domi- num nostrum Iesum Christum Filium tuum qui tecum vivit et re- gnat in unitate...

IGARATZALDIKO YAUPALENA

I. Amaibako egu- netan.

E. Olantxe.

I. Yauna zuekin.

E. Baita zeure go- goarekin be.

I. Gora biotzak.

E. Yaunagan do- guz.

I. Geure Yaun eta Yainkoari eskañ-dagio- gun.

E. Egokia ta bidez- koa da ori.

Ÿ. Per omnia sae- cula saeculorum.

R. Amen.

Ÿ. Dominus vobi- scum.

R. Et cum spiritu tuo.

Ÿ. Sursum corda.

R. Habemus ad Dominum.

Ÿ. Gratias agamus Domino Deo nostro.

R. Dignum et iu- stum est.

Egokia ta zuzena, bidezkoa ta osasuntsua da, bai, zeu, Yaun ori, aldi oro goraltzea; eta ainbat geyago ta gogatsuago *gau* ontan, bertan Kisto geure Igartzatza opaldu zalako. Bera da, ba, ludiko obena k Kendu euzan egizko bildotsa. Beraxek bere eriotzaz zuzitu eban geurea, eta bere beñbizkundeaz bañiztu bizia. Oregaitik, ba, Gotzon eta Gongotzonakin, Yaunalki ta Yabegodunakin, eta donokiko gudozte-talde orokin zeure aintza-ereseñkia abesten dogu, etenbarik esaten: Deuna, Deuna, Deuna... (28' gn. ikusi).

Yaupa-arau-yañaikuna onan esaten da:

Euren erkide izanik, eta Yosu-Kisto gure Yauna bere aragiz beñbizi zan gau donea ospatzen dogula, guñdagiguz, lenen Miren beñti Nekarbi aintzatsua, Yosu-Kisto gure Urtzi

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare: Te quidem Domine omni tempore, sed in hac potissimum *nocte* gloriosius praedicare, cum Pascha nostrum immolatus est Christus. Ipse enim verus est Agnus, qui abstulit peccata mundi. Qui mortem nostram moriendo destruxit, et vitam resurgendo reparavit. Et ideo cum Angelis et Archangelis, cum Thronis et Dominationibus, cumque omni militia caelestis exercitus, hymnum gloriae tuae canimus, sine fine dicentes: Sanctus, Sanctus, Sanctus...

Communicantes, et noctem sacratissimam celebrantes resurrectionis Domini nostri Iesu Christi secundum carnem: sed et memoriam venerantes, in primis gloriosae semper Virgi-

Yaunaren Ama; baita, Kepa ta Paul, Ander, Yagoba, Yon, Toma, Yagoba, Pilipa, Bartoloma, Matai, Simon eta Tadaï zure beldu ta zino-pa zoruntsuak; Lin, Kelda, Kelmen, Sista, Korneli, Kipiren, Laurentzi, Kirtsogon, Yon eta Paul, Kosma ta Damen, eta beste zure deun oro, be; euren irabazi - eskariakaitik, ez al yaku, ba, zure babes a iñoz be utsizango.

Kisto gure Yaun beraxe dala bide.

Olantxe.

Yaupariak bere eskuak opari-ganean zabal-duta, onan dañai:

Guk, zure yopuok, eta zeure sendi osoak, uraz ta Goteunaren bidez ber-soñtu ta oben oro azketsi egin dautsezuzanen alde, be, deskeintzugun opariau ibiturik arñu, añen, Yau-

nis Mariae, Genitricis eiusdem Dei et Domini nostri Iesu Christi: sed et beatorum Apostolorum ac Martyrum tuorum, Petri et Pauli, Andreae, Iacobi, Ioannis, Thomae, Iacobi, Philippi, Bartholomaei, Matthaei, Simonis, et Thaddaei: Lini, Cleti, Clementis, Xysti, Cornelii, Cypriani, Laurentii, Chrysogoni, Ioannis et Pauli, Cosmae et Damiani et omnium Sanctorum tuorum; quorum meritis precibusque concedas, ut in omnibus protectionis tuae muniamur auxilio. Per eundem Christum...

Hanc igitur oblationem servitutis nostrae, sed et cunctae familiae tuae, quam tibi offerimus pro his quoque, quos regenerare dignatus es ex aqua, et Spiritu Sancto, tribuens eis

na: eta biztaldi ontan gugan zeure gentzea izanda, betiko galtzen utzi-barik, zeure aute-tsi-artaldean zenbatu gagizuz. Kisto geure Yaun beraxe dala bide.

remissionem omnium peccatorum, quaesumus, Domine, ut placatus accipias: diesque nostros in tua pace disponas: atque ab aeterna damnatione nos eripi, et in electorum tuorum iubeas grege numerari. Per eundem Christum...

Agnus Dei ezta esaten. Yaupariak odol deuna artuzkero, Aratsaldekoa abesten da, aulan:

Eslena. Aleluya, aleluya, aleluya.

116'g. Er.

YAUNA goretsi egizue enda orok; * goraldu, bai, eñ gustiok.

Egiztatu da-ta gutzazko bere erukia; * eta Yaunaren egiak beti dirauke.

Aintza Aitari...

Esl. Aleluya, aleluya, aleluya.

Eslena. Larunbateko gau-azkenean, asteko lelengo egunaren goizgoizaldian, Miren Ma-

Aña. Alleluia, alleluia, alleluia.

Ps. 116.

LAUDATE Dominum, omnes gentes: * laudate eum, omnes populi.

Quoniam confirmata est super nos misericordia eius: * et veritas Domini manet in aeternum.

Gloria Patri...

Aña. Alleluia, alleluia, alleluia.

Aña. Vespere autem sabbati, quae lucescit in prima sabbati, venit Maria Magdalene, et

talaña ta beste Miren
ilobia ikusten etozan.
Aleluya.

YAUNA goresten dau
* nire gogoak;

Urtzi ene Gaizkatza-
lea dala-ta * pozik dot
gogoa.

Bere neskame onen
ezereza begiratu dauila-
ko, * ara, gizaldi orok
zoruntsua izendatuko
nabela.

Egin be, neugan
aundiak egin dauz Alo-
rodunak, * izen deuna
daunak.

Bere erukia belaunik-
belaun ixuri daroatse
* bere guñtzaleai.

Bere esku-ala erakutsi
eban; * eta aroen bio-
tzetako antustea deu-
seztu.

Aundikiak euren aul-
kietatik yaurti egin eu-
zan; * apalak, bariz, go-
ratu.

Gosetiak ogasunez
bete euzan; * abera-
tsak, orde, ezertxu-
barik utzi.

Bere efukiaz gomu-
ta zalarik, * Ixafel bere

altera Maria videre se-
pulcrum. Alleluia.

MAGNIFICAT * anima
mea Dominum:

Et exsultavit spiritus
meus: * in Deo salutari
meo.

Quia respexit humili-
tatem ancillae suae: *
ecce enim ex hoc bea-
tam me dicent omnes
generationes.

Quia fecit mihi ma-
gna, qui potens est: * et
sanctum nomen eius.

Et misericordia eius
a progenie in proge-
nies: * timentibus eum.

Fecit potentiam in
brachio suo: * dispersit
superbos mente cordis
sui.

Deposuit potentes de
sede: * et exaltavit hu-
miles.

Esurientes implevit
bonis: * et divites di-
misit inanes.

Suscepit Israël pue-
rum sum: * recordatus

otseña aldeztu eban.

Bai ba, geure asabei, * Abaran eta bere ondorengoai betiko abindu eutsen-eta.

Aintza Aitari...

Es. Larunbateko gau-azkenean, asteko lelengo egunaren goizgoizaldian Miren Matalara ta beste Miren ilobia ikusten etozan, a.

I. Yauna zuekin.

E. Baita zeure gogoarekin be.

OTOI-DAIGUN. **Z**eure yaumaitasun-gogoa iguzu, Yaun orek, Igaratzeko ikuñtonakaz elikatu gozuzanok, zeure eruki ori dala-ta, iritxi batez bizi gaitez. Amaibako...

I. Yauna zuekin.

E. Baita zeure gogoarekin be.

I. Zoakez: yaupea amaitu da, aleluya, aleluya.

E. Yainkoari eskarak, aleluya, aleluya.

miseri cordiae suae.

Sicut locutus est ad patres nostros: * Abraham et semini eius in saecula.

Gloria Patri...

Aña. **V**espere autem sabbati, quae lucescit in prima sabbati, venit Maria Magdalene, et altera Maria videre sepulcrum. Aleluia.

ŷ. Dominus vobiscum.

Rŷ. Et cum spiritu tuo.

OREMUS. **S**piritum nobis Domine tuae caritatis infunde: ut, quos sacramentis Paschali bus satiasti, tua facias pietate concordēs. Per Dominum nostrum...

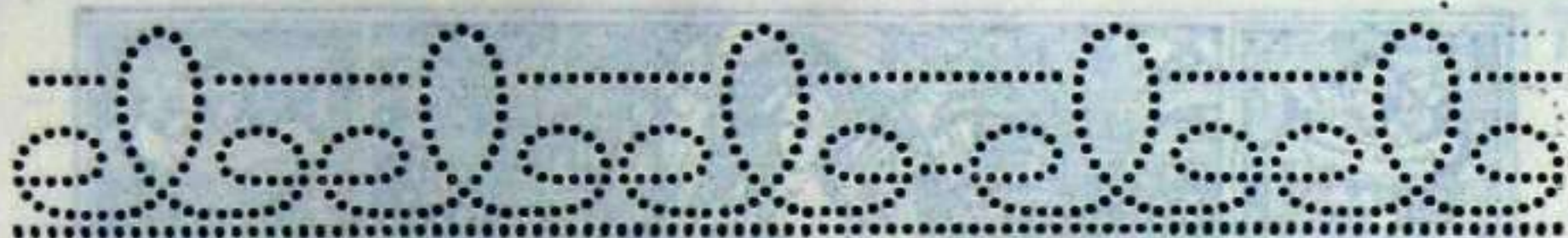
ŷ. Domtnus vobiscum.

Rŷ. Et cum spiritu tuo.

ŷ. Ite missa est, alleluia, alleluia.

Rŷ. Deo gratias, alleluia, alleluia.

Beste gustia 44'gn. lez.

IGARATZ-IGANDEA

***A**u bai-dala, zinez, egun andia! Izan be,
Kisto gure Yauna berbizi zan eguna da-ta,
Doibatzak bere pozaren poza askotara agertzen
dau, egun ontan ainbeste bider oguzi ta abesten
daun aleluya garaikunde-oyuaz batezpe.*

*Igaratz izena, yudañak urtero egiten eben yai
nagosiarena zan; yai ori, bañiz, gotutzaren iga-
rotzea, edo ixañeldañai kalte-egin-barik igaro
zana, ospatuteko egin eroyen. Orain, ordez,
Yosu-Kisto eriotzaren menpetik bizira igaro za-
na dikuñ; baita, obendiak obenpetik Yaunaren
adizkide izatera igaro bear dirana, ta ondunak
onagoak izaterakoa, be, bai-dikuñtz.*

*Aleluya! Poztu gaitezán, ba; eta obenak
itxita Yosu-Kisto berbiziaren bizitza bañia loñtu
dagikegun, gero berakin donokian betiko bizi
al izateko.*

YAUPEA

Miren Deun Nagusiareneango ikeraldia.

SARKUNA

138'g. Er.

BERBIZI naz, ta oin-
diño zeukin nago,
aleluya; zeure eskua
neure gain ezañi dozu,
aleluya; zeure yakin-
tzea gelgaña da, ale-
luya, aleluya.

138'g. Er. Aztertu
nozu, Yauna, ta ezau-
tzen nozu; noiz yezañi
ta noiz yagiten nazan
bai-dakizu.

I. Aintza Atari...
Berbizi naz...

RESURREXI, et adhuc
tecum sum, alle-
luia: posuisti super me
manum tuam, alleluia:
mirabilis facta est
scientia tua, alleluia,
alleluia.

Ps. 138. Domine,
probasti me, et cogno-
visti me: tu cognovisti
sessionem meam, et
resurrectionem meam.

ŷ. Gloria Patri...
Resurrexi...

Eruki-deyak eta Aintza Urtzi'ri 15'gn.

OTOYA

Yainko ori: egun on-tan zeure Seme baka-raren bidez eriotza az-piratuta betiko biztal-dirako sarbidea emon euskuzun orek, zure go-yargiz artu doguzan asmo onak zeure la-guntzeaz bete dagike-guzala, iguzu. Amai-bako... Yaun beraxe dala bide.

Deus, qui hodierna die per Unigenitum tuum aeternitatis nobis aditum devicta morte reserasti: vota nostra, quae praeveniendo aspiras, etiam adiuvan-do prosequere. Per eundem Dominum no-trum Iesum Christum Filium tuum qui tecum vivit...

IDAZKIA

Paul Beldu deunak Korintarai egindako Idazkiko irakur-gaya. **1, V, 7-8.**

Anayok: azkari zaiez garbitu zadiz, otalak zaraen lez, ore bari be biurtu zaitekezan; Kis-to gure lgaratz-bildotsa opaldu da-ta. Yaketa au eztaigun, ba, egin azkari zaiaz, ez gaiz-takeria ta dongakeria dan azkari-az, zintzota-suna ta egitasuna diran otalakaz baño.

Lectio Epistolae bea-ti Pauli Apostoli ad Corinthios. **1, V, 7-8.**

Fratres: Expurgate vetus fermentum, ut sitis nova conspersio, sicut estis azymi. Ete-nim Pascha nostrum immolatus est Christus. Itaque epulemur; non in fermento veteri, ne-que in fermento mali-tiae, et nequitiae: sed in azymis sinceritatis, et veritatis.

E. Yainkoari eska-
rak.

Rf. Deo gratias.

MAĀLAGUNEA

117'g. Er.

Auxe bai-dala Yau-
nak egindako eguna;
berton alai-poztu gai-
tezan. **I.** Goraldū
egizue Yauna, ona da-
ta; bere erukia betikoa
da-ta.

Aleluya, aleluya. **I.**
Kor., 5. Kisto, gure
garatza, opaldu da.

Haec dies, quam fecit
Dominus: exsulemus,
et laetemur in ea. **ŷ.**
Confitemini Domino,
quoniam bonus: quo-
niam in saeculum mise-
ricordia eius.

Alleluia, alleluia. **ŷ.**
I Cor., 5. Pascha no-
strum immolatus est
Christus.

YARAĀIKIA

IGARATZ-YAUSKAÑA
gogoz goraldū Kis-
tar' orok.

Bildotsa, ardi-eros-
le: obendiak Aitari eru-
ateko Kisto da bide.

Bizi ta eriotza, ari
ziran buñuka; bizidun
Yauna ilda, oin bizi da.

Goizez bide - egiki,
zer don, Miren, ikusi?

Bizi dan Kisto'n ilo-
bia; berbizi danan ain-
tza andia:

YICTIMAE Paschali
laudes immolent
Christiani.

Agnus redemit oves:
Christus innocens Patri
reconciliavit peccato-
res.

Mors et vita duello
confixere mirando: dux
vitae mortuus, regnat
vivus.

Dic nobis, Maria,
quid vidisti in via?

Sepulcrum Christi
viventis: et gloriam vi-
di resurgentis:

Gotzon ziñaldariak; iñoyal ta yanzkiak.

Biztu da Kisto ene ustea; aurreztuko da Galilai'ra.

Kisto, ziñez, beñbizi da ildako-artetik; eriotz-garale, izan eruki. **O**lantxe. **A**leluya.

Angelicos testes, sudarium, et vestes.

Surrexit Christus spes mea: praecedet vos in Galilaeam.

Scimus Christum surrexisse a mortuis vere: tu nobis, victor Rex, miserere. **A**men. **A**lleluia.

GOIZPARKIA

I. Marka'ren arauzko gaizpañ-yañaikuna.

XVI, 1-7.

E. Aintza zeuri, Yauna.

Aldi artan: Miren Matalañak, eta Miren Yagoba'renak, eta Salome'k luñingayak erosi ebezan, Yosu ilonduten yoateko. Eta aste-ko lelengo egunean goizean-goiz urtenda, eguzkia agertu ta gero, ilobira eldu ziran. Eta alkañi iñotsoen: Baña, ilobi ateko aña nok kenduko dausku, ba? Eta ara, begiratu, ta aña kenduta ikusi eben; aundi-aundia zan, baña. Eta ilobi-bañuratu

V. Sequentia sancti Evangelii secundum Marcum. **XVI, 1-7.**

R. Gloria tibi, Domine.

In illo tempore: Maria Magdalene, et Maria Iacobi, et Salome emerunt aromata, ut venientes ungerent Iesum. Et valde mane una sabbatorum, veniunt ad monumentum, orto iam sole. Et dicebant ad invicem: Quis revolvat nobis lapidem ab ostio monumenti? Et respicientes viderunt revolutum lapidem. Erat quippe magnus valde. Et introeuntes in monumentum vide-

ziranezkero, ańituta gelditu ziran, eskumaldean yezańita egoan sońeko-zuridun mutila ekusen-eta. Onek, bańiz, Ez bilduń-izan, ińotsen; gurutzaldutako Yosu Nazaretańaren bila zatoz; bańa, eztago emen, beńbizi da-ta; ona emen, ezańi eben lekua. Zuek, bańiz, yoan eta bere ikasleai, batez be Kepa'ri, Galilai'ra auńeztuko yatzuela esayezue; antxe ikusiko dozue, berak esan eutzuen lez.

E. Goraltza zeuri, Kisto.

runt iuvenem sedentem in dextris, cooperatum stola candida, et obstupuerunt. Qui dicit illis: Nolite expavescere: Iesum quaeritis Nazarenum, crucifixum; surrexit, non est hic, ecce locus ubi posuerunt eum. Sed ite, dicite discipulis eius, et Petro, quia praecedit vos in Galilaeam: ibi eum videbitis, sicut dixit vobis.

R. Laus tibi Christe.

Zińesten dot, edo Credo, 19'gn.

OPAKUNDEA

15'g. Er.

Yainkoa epayaldira-ko yagi zanean, ludia dardarka asi ta ańitu egin zan, aleluya.

Terra tremuit, et quievit, dum resurgeret in iudicio Deus, alleluia.

OTOI IXILA

Zeure eńiaren eskariak, opaldutako eskein-

Suscipe, quaesumus Domine, preces populi

gayakaz batera, artu egizuz, aien, Yaun orek; Igaratzaldiko uskurkietaz donetuta, zeu lagun, betiraunderrako gaizkabide izan daikikeguzan. Yosukisto zeure Seme ta gure Yauna dala bide; berau be Yainkoa...

tui cum oblationibus hostiarum: ut Paschalibus initiata mysteriis, ad aeternitatis nobis medelam, te operante, proficiant. Per Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum qui tecum vivit et regnat in...

Yaupalena atzokoa, gau ordez egun esanik, baña; Yaupa-araua, 28 gn.

YALNARTZAKOA

I Kor., 5.

Kisto gure Igaratzbildotsa opaldu da, aleluya; oturuntzea dagigun, ba, zintzotasuna ta egitasuna diran otalakaz, aleluya, aleluya, aleluya.

Pascha nostrum immolatus est Christus, alleluia: itaque epulemur in azymis sinceritatis, et veritatis, alleluia, alleluia, alleluia.

YALNARTZOSTEKOA

Zeure yaumaitasungogoa iguzu, Yaun orek, Igaratzeko ikurtonakaz elikatu gozuzanok, zeure eruki oridala-ta, iritxi batez bi-

Spiritum nobis, Domine, tuae caritatis infunde: ut quos sacramentis Paschalibus satiasti, tua facias pietate concordēs. Per

zi gaitekezan. Amaiba-ko egunetan...

I. Zoakez; yaupea amaitu da, aleluya, aleluya.

E. Yainkoari eskafak, aleluya aleluya.

Dominum nostrum...

V. Ite Missa est, alleluia, alleluia.

R. Deo gratias, alleluia, alleluia.

...pitium nobis, Do- mine, hinc caritatis in- lunde: ut duos sacra- mentis Paschalibus sa- tiasti, tu facias pieta- te concordia. Per

...gure yamaitasun- gogoa iguru, Yau n oiek, igaratzeko ikur- tonakaz elikatu gozo- zanok, zeure erki ori- data-ta, itxi pater bi-

ARENDAIA

EGUEN GURENA

GOIZALDIKOA

AD MATUTINUM

ARENDAIA

Geure Aita
Agur Miren eta Ziboa
Ica dot, xilik.

nostra Ave
Maria et Credo, amen
to.

I GARRIA

IN I NOCTURNO

Esoraz, Zeure bixe-
atiazko andurcak ?
igafin egin nau, ta zeu-
ri egin euznezan tra-
slek neure buru-gain
etori galazan.

Aññ. Zeius domus
meae ? contempsit me, et
opprobria exprobra-
tionum tibi ceciderunt su-
per me.

LXVIII Bressa

Psalmus LXVIII

GAIKATU DAGIZU,
Yaloko orek,
urak yogorabo sarri
bai-yataz.

Salvum me fac,
Deus, * quoniam
iniquaverunt aquae in-
que est Animam meam.

zi gaitkezan. Amaiba-
ko egunetan...

V. Zoakoz; yaupés
amaitu da; aleluia, ale-
luia.

VI. Yaiakoari eska-
fas; aleluia-aleluia.

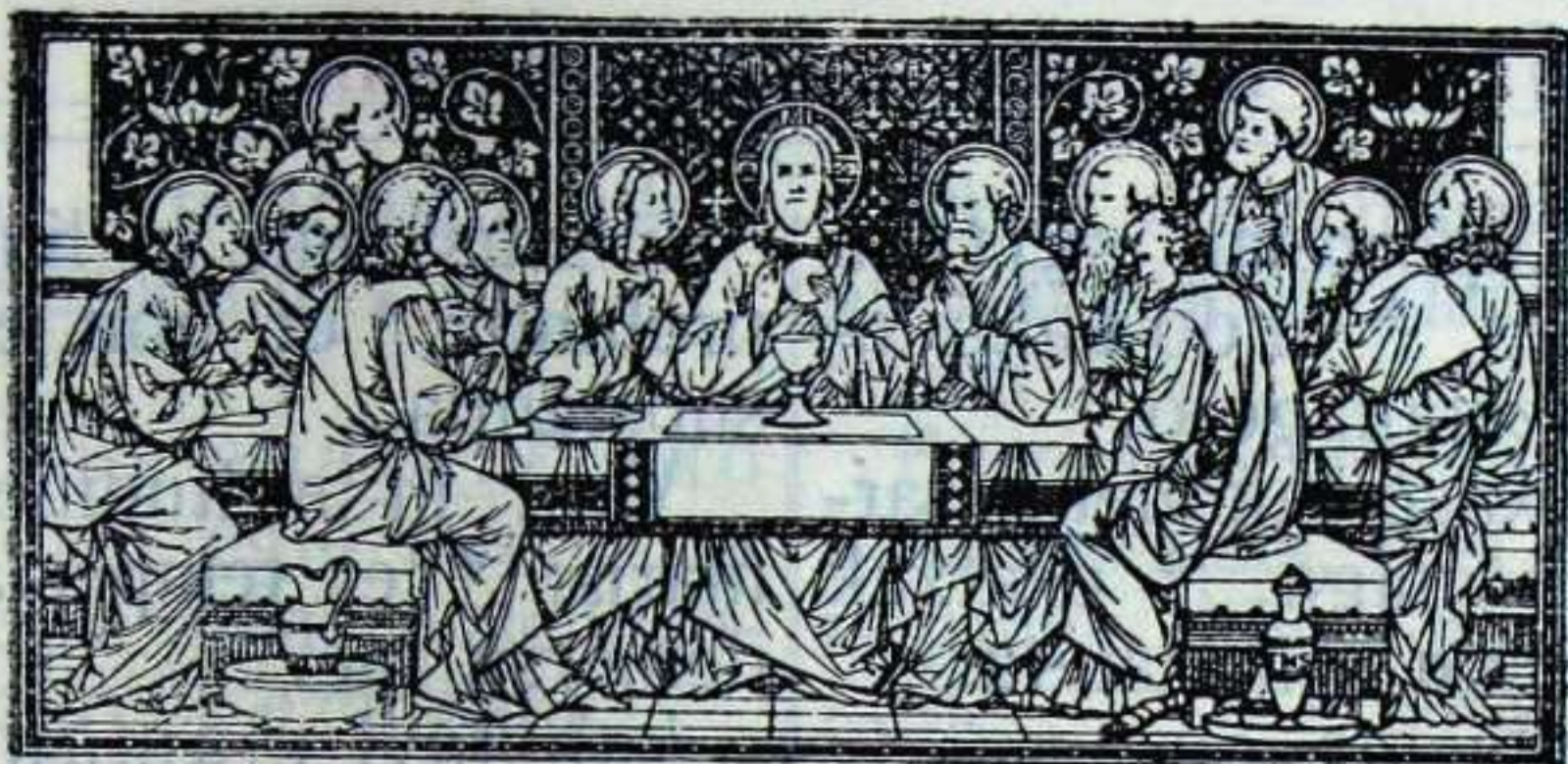
Domini nostri...

V. He Missa est,
alleluia, alleluia.

VI. Deo gratias,
alleluia, alleluia.

ARÉNDIA

A'ĒNDIA

EGUEN GURENA

GOIZALDIKOA

*Geure Aita goikoa,
Aguñ Miren eta Ziñes-
ten dot, ixilik.*

I GAUKIA

Eslena. Zeure etxe-
atzazko ardureak *
igañtu egin nau, ta zeu-
ri egin eutzuezan ira-
ñak neure buru-gain
etoñi yatazan.

LXVIII Eresia

GAIZKATU nagizu,
Yainko oñek, *
urak gogoraño sañtu
bai-yataz.

AD MATUTINUM

*Pater noster, Ave
Maria et Credo, secre-
to.*

IN I NOCTURNO

Aña. Zelus domus
tuae * comedit me, et
opprobria exprobran-
tium tibi ceciderunt su-
per me.

Psalmus LXVIII

SALVUM me fac,
Deus, * quoniam
intraverunt aquae us-
que ad animam meam.

Lupetzetan saítuta nago, * ondo-bako lupetzetan, gero.

Itxaso-sakonetan saítuta nago, * ekatxak ondatu egin nau-ta.

Oyu-ta-oyu nekatu nintzan; eztaña gañamazu egin yatan; * neure Yainkoari begira begi-lausotu nintzan.

Zuzenbagez goñotobabenak, * neure buruko uleak baño be askoagotu dira.

Zuzenbagerik erasoten dausten areyoak altsuak egin dira; * eta nik, ostu eztodana be ordaindu bea.

Zuk, Yainko oñek, ñire zuzenbagekeria zerenbestekoa izandan bai-dakizu; * neure obenak ezagunak yatzuz, izan be.

Ezpeikez neugaitik lotsatu izan zeu Yaun oñegaz uste-diranak, * goi-gudoztien Yaun ori.

Ezpeikez neugaitik uzkali * zeu Ixañel-Yainko ori maite-zabenak.

Zeugaitik laidotu

Infixus sum in limo profundi: * et non est substantia.

Veni in altitudinem maris: * et tempestas demersit me.

Laboravi clamans, raucae factae sunt fauces meae: * defecerunt oculi mei, dum spero in Deum meum.

Multiplicati sunt super capillos capitis mei, * qui oderunt me gratis.

Confortati sunt qui persecuti sunt me inimici mei iniuste: * quae non rapui, tunc exsoluebam.

Deus tu scis insipientiam meam: * et delicta mea a te non sunt abscondita.

Non erubescant in me, qui exspectant te Domine, * Domine virtutum.

Non confundantur super me, * qui quaerunt te, Deus Israël.

Quoniam propter te

naz, * ta arpegia alkez
beterik dot.

Nire anayentzako
aroztu egin naz, * ta
neure amaren semien-
tzako be ezaugetu.

Zeure etxeatzazko
ardureak igartu egin
nau, ba, * ta zeuri egin
eutzuezan irañak neure
buru-gain etoñi yata-
zan.

Barau-egiñaz neure
burua nekalduten ne-
ban, * eta berauxe be
lotsabide biurtu yat.

Zurdatzez yantzinaz,
* ta baregafia nazakie
eurai.

Atarian yezañita ego-
zanak neuri aurka au-
tuan inarduen; * neure
kaltez abestuten eben
ardau-edaleak be.

Nik, bañiz, zeuri otoi-
ka niñarduan, Yauna;
* eruki-aldia bekit,
Urtzi.

Zeure eruki-erukiz
entzustazu, * gaizka-
tzale egitia zara ta.

sustinui opprobrium: *
operuit confusio faciem
meam.

Extraneus factus sum
fratribus meis, * et pe-
regrinus filiis matris
meae.

Quoniam zelus do-
mus tuae comedit me: *
et opprobria exproban-
tium tibi ceciderunt su-
per me.

Et operui in ieiunio
animam meam: * et
factum est in oppro-
brium mihi.

Et posui vestimen-
tum meum cilicium: *
et factus sum illis in
parabolam.

Adversum me loque-
bantur, qui sedebant
in porta: * et in me
psallebant qui bibe-
bant vinum.

Ego vero orationem
meam ad te, Domine:
* tempus beneplaciti,
Deus.

In multitudine mise-
ricordiae tuae exaudi
me, * in veritate salutis
tuae.

Lupetzetik atara nagizu, ondoragotu ez naiken; * goñoto-nabernetatik eta ur sakonetatik yabon nagizu.

Enagikela zurumiloak urpetu, ez ta ur sakonak iruntzi; * ezpeike osiñak bere aboa neure gain itxi.

Entzun egistazu, Yauna, zeure erukia samurá da-ta; * begira nagizu, zeure biozperatasuna aundia da-ta.

Ez eskutau arpegioi zeure otsein oni; * nekez beterik nago-ta, lanbait-len entzuzazu.

Ardura-izan nire biziaz, ta yabon egizu; neure etsayakaitik gaizkatu nagizu.

Nire irain, lots eta laido-aldiak * bai-dakizuz zeuk.

Zirikatuten naben oro ageñian dozuz; * iraña ta zoritxaña itxaron euzan nire biotzak.

Eripe me de luto, ut non infigar: * libera me ab iis, qui oderunt me, et de profundis aquarum.

Non me demergat tempestas aquae, neque absorbeat me profundum: * neque urgeat super me puteus os suum.

Exaudi me Domine quoniam benigna est misericordia tua: * secundum multitudinem miserationum tuarum respice in me.

Et ne avertas faciem tuam a puero tuo: * quoniam tribulor, velociter exaudi me.

Intende animae meae et libera eam: * propter inimicos meos eripe me.

Tu scis improperium meum, et confusionem meam, * et reverentiam meam.

In conspectu tuo sunt omnes qui tribulant me: * improperium expectavit cor meum, et miseriam.

Neugaz nor-edo-nor erukituko ete zanaren begira nenguan, eta ez yatan inor agertu; * eta atseginduko ninduana bilatu', eta eneban idoro.

Yaki-ordez beaztuna, * ta neure egaña itoteko ozpiña emon eustezan.

Euren maya lakio biuruko al yake, ta ordain-nekea ta labanaria bekje.

Begi-lausotu ta itxutuko al dira, * lepo-makurtu egizuz betiko.

Zure asarea euren ganera ixurizu; * zeure sumin-sumiñak ikutu begiz.

Euren biztokia inorbarik gelditu bedi; * ezpeike euren etxietan biztanlerik izan.

Zeuk zauritutako auni yañki yakozan, ba, ta zaurietako miña geitu egin eusten.

Geroago ta gaiztakeri geyago izaten utzi

Et sustinui qui simul contristaretur, et non fuit: * et qui consolaretur, et non inveni.

Et dederunt in escam meam fel: * et in siti mea potaverunt me aceto.

Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum, * et in retributiones, et in scandalum.

Obscurentur oculi eorum ne videant: * et dorsum eorum semper incurva.

Effunde super eos iram tuam: * et furor irae tuae comprehendat eos.

Fiat habitatio eorum deserta: * et in tabernaculis eorum non sit qui inhabitet.

Quoniam quem tu percussisti, persecuti sunt: * et super dolorem vulnerum meorum addiderunt.

Appone iniquitatem super iniquitatem eo-

egiezu; * ezpeikez zeure zuzenbidera sartu.

Bizi-idaztitikezabatu beikez; donien artean ezpeikez idatzi.

Landerá ta minduna naz; * gaizkatuko al nozu zeuk, goiko Yaun orek.

Abes-egiñik Yainko izena aintzalduko dot, * goraltzaz ospatuko dot.

Eta atseginkoágo izango yako, * adarapatxak dauzan txekoába baño.

Au ikusita poztu beikez landerák; Yainkoa bilatu egizue, ta zuen gogoa biziko da.

Yaunak landerái entzuten dautse, ba; * beragaitik estuntzaz lotuta dagozanakaz ezta áztuten.

Goraldtu begie ortzeludiak, * itxasoak eta bertako bizidunak.

Yainkoak Sion gaizkatuko bai-dau, * eta Yuda'ko uriak beriragiko dira.

rum: * et non intrent in iustitiam tuam.

Deleantur de libro viventium: * et cum iustis non scribantur.

Ego sum pauper et dolens: * salus tua Deus suscepit me.

Laudabo nomen Dei cum cantico: * et magnificabo eum in laude.

Et placebit Deo super vitulum novellum: * cornua producentem et ungulas.

Videant pauperes, et laetentur: * quaerite Deum, et vivet anima vestra.

Quoniam exaudivit pauperes Dominus: * et vinctos suos non despexit.

Laudent illum caeli et terra, * mare, et omnia reptilia in eis.

Quoniam Deus salvam faciet Sion: * et aedificabuntur civitates Iuda.

Eta bertan biziko dira, * ta yarauntsiz artuko dabe.

Bere otseñen ondorengoak yabetzaz izango dabe, * ta bere ize-na maite dagikienak bertan biziko dira.

Esl. Zeure etxeatzazko ardureak igañtu egin nau, ta zeuri egin eutzuezan irañak neure buru-gain etoñi yatazan.

Eslena. Laidoz beteta * atzera begie goñoto nabena.

LXIX Eresia

YAINKO ori, erdu niri laguntzen; * arin, Yauna, neuri urgazten.

Lotsaz ta alkez bete bediz * il gura nabena.

Laidoz beteta atzera begie * goñoto nabena.

Tira, tira, esaten daustenak * lotsaren-lotsaz itzuli bediz.

Et inhabitabunt ibi, * et haereditate acquirant eam.

Et semen servorum eius possidebit eam, * et qui diligunt nomen eius, habitabunt in ea.

Aña. Zelus domus tuae comedit me, et opprobria exprobrantium tibi ceciderunt super me.

Aña. Avertantur retrorsum, * et erubescant, qui cogitant mihi mala.

Psalmus LXIX

DEUS in adiutorium meum intende: * Domine ad adiuvandum me festina.

Confundantur et vereantur, * qui quaerunt animam meam.

Avertantur retrorsum, et erubescant, * qui volunt mihi mala.

Avertantur statim erubescences: * qui dicunt mihi: Euge, euge.

Bilatuten zaben oro zeugan poz-alaitu beikez; * Aintza Yau-nari, eten-barik esan begie zeure laguntzea maite dabenak.

Ni, bañiz txiroa ta landeña naz-ta, * lagundu, añen, Urtzi ofek.

Zeu zara nire yago-lea ta gaizkatzailea; * ez berandutu, Yau-na.

Esl. Laidoz beteta atzera begie goñoto-nabenak.

Eslena. Ene Yainko, * obendiaren eskuetatik azkatu nagizu.

LXX Eresia

YAUNA, zeugaz nitxarro-ta, enaz iñoz be atzipetuko; * zuzentza-lea zara-ta, gaizkatu ta yabon nagizu.

Entzun niri, * ta gaizkatu nagizu.

Urtzi yabolea ta zaindoki eskieña izan zakit, * gaizkatu naikentzat.

Exsultent et laentur in te omnes qui quaerunt te; * et dicant semper: Magnificetur Dominus: qui diligunt salutare tuum.

Ego vero egenus et pauper sum: * Deus adiuua me.

Adiutor meus, et liberator meus es tu: * Domine ne moreris.

Aña. Avertantur retrorsum, et erubescant, qui cogitant mihi mala.

Aña. Deus meus, * eripe me de manu peccatoris.

Psalmus LXX

IN te Domine, speravi, non confundar in aeternum: * in iustitia tua libera me, et eripe me.

Inclina ad me aurem tuam, * et salva me.

Esto mihi in Deum protectorem, et in locum munitum: * ut saluum me facias.

Zeu zara, izan be,
* nire indaía ta abaroa.

Ene Yainko, obendiaren eskuetatik azkatu nagizu, * bai ta legauslearen eta gaizkilearen eskuetatik be.

Zeuri begira nago, ba, Yauna; * Yauna, zeu zara aurítzarotiko ene itxaropidea.

Yayo nintzanetik zeu izan zara nire euslea; * amaren sabelean nengoanetik ona zeu izan zara nire yabolea.

Zuretzako izango dira beti nire abestiak; * askok gelgarítzat esten nabe; * zeu, baña, nire laguntzale.

Nire aboa goraltzez bete bedi, zeure aintze-ari abestuteko, * egunean-egunean zeure nagusitasuna goraltzeko.

Zaítzaroan enagikezu egotzi; * indargetu naikenean, enagikezu utzi.

Etsayak neuri aurka autuan diñardue, ba; *

Quoniam firmamentum meum, * et refugium meum es tu.

Deus meus eripe me de manu peccatoris, * et de manu contra legem agentis et iniqui:

Quoniam tu es patientia mea, Domine: * Domine, spes mea a iuventute mea.

In te confirmatus sum ex utero: * de ventre matris meae tu es protector meus.

In te cantatio mea semper; tamquam prodigium factus sum multis: * et tu adiutor fortis.

Repleatur os meum laude, ut cantem gloriam tuam: * tota die magnitudinem tuam.

Ne proicias me in tempore senectutis: * cum defecerit virtus mea, ne derelinquas me.

Quia dixerunt inimici mei mihi: * et qui

neure biziari kuku-egiten dautsoenak alkartu egin dira;

Utzi dau Yaungoikoak; yañki zakioz ta atzitu egizue, * yabongo daunik ez da-ta, iñoen.

Urtzi ori, nigandik ez aldendu, ařen; * ene Yainko, erdu neuri laguntzen.

Lotsatu ta ezereztu bediz neu ilteko gura dabenak; * zoritxaña opa - daustenak lotsaz ta alkez bete beikez.

Dana dala, nik beti uste izango dot; * geroago ta geyago goralduko zaut.

Nire aboak zure zuzentasuna iragañiko dau; * egunean-egunean iragañi, be, zeure laguntzea.

Idazteko antzerik ez dot-eta, Yaunaren egiñen ge gañiak gogalduko dodaz; zeure zuzentasuna baño ez dot aipatuko, Yauna.

Yainko oñek, nire aurtzarotik irakatsi

custodiebant animam meam, consilium fecerunt in unum:

Dicentes: Deus dereliquit eum, persequimini, et comprehendite eum: * quia non est qui eripiat.

Deus, ne elongeris a me: * Deus meus in auxilium meum respice.

Confundantur, et deficiant detrahentes animae meae: * operiantur confusione, et pudore qui quaerunt mala mihi.

Ego autem semper sperabo: * et adiiciam super omnem laudem tuam.

Os meum annuntiabit iustitiam tuam: * tota die salutare tuum.

Quoniam non cognovi litteraturam, introibo in potentias Domini: * Domine memorabor iustitiae tuae solius.

Deus docuisti me a iuventute mea: * et us-

daustazu-ta, * añezke-
ro nik zeure egiñen
gelgañiak iragañi dodaz.

Neure zaítzaro ta
zañkotasun - aldian *
enagikezu utzi, añen,
Yainko oñek.

Etoñiko diran gizadi
oroi * zeure esku-inda-
ña diragañskiedan;

Zure indaña ta zuzen-
tasuna ta zeure egiñen
gelgañiak, Yainko ori,
ortzea baño be gelga-
ñiangoak dira; * Urtzi,
nor zeu lakorik?

Amaika loñaldi latz
igoñi daustazuz; baña,
neugana biurtuta ber-
biztu egin nozu: * lei-
zetatik bañiro atara
nozu.

Zeure aintzea uga! du
dozu; * eta neugana
biurtuta, gotasau nozu.

Zure zintzotasuna
loreskin-otsez yayaldu-
ko dot: * erestaluz
abestuko dautzut, Ixa-
ñel'en Yainko deun oñi.

Nire ezpanok poza-
ren-pozez abestuko

que nunc pronuntiabo
mirabilia tua.

Et usque in senectam
et senium, * Deus ne
derelinquas me.

Donec annuntiem
brachium tuum * gene-
rationi omni, quae ven-
tura est:

Potentiam tuam, et
iustitiam tuam, Deus,
usque in altissima, quae
fecisti magnalia: * Deus
quis similis tibi?

Quantas ostendisti
mihi tribulationes mul-
tas et malas: et conver-
sus vivificasti me: * et
de abyssis terrae ite-
rum reduxisti me:

Multiplicasti magni-
ficientiam tuam: * et
conversus consolatus
es me.

Nam et ego confite-
bor tibi in vasis psalmi
veritatem tuam: * Deus,
psallam tibi in cithara,
Sanctus Israël.

Exsultabunt labia
mea cum cantavero ti-

dautzue; * baita zeuk erositako ene gogoak, be.

Eta nire miñak egunean - egunean zeure zuzentasuna iragariko dau; * neuri kaltegiten iñarduenak lotsatu ta alkez bete diralako.

Esl. Ene Yainko, obendiaren eskuetatik azkatu nagizu.

I. Laidoz beteta atzera begie.

E. Goroto nabena.

Geure Aita goikoa, ixilik.

Yeremi iragarlearen Ala-eresi-askuna. **I A.**

I IRAKURGAYA

Alep.

URI gizatsua bakař-bakařa gelditu bai dala ! Atzeri - yabea alargunduta lez geratuda; erki-burua, iñoren menpeko egin da.

Bet. Gabaz negarřta-negar iñarduten dau, negarř-malkoak masa-

bi: * et anima mea, quam redemisti.

Sed et lingua mea tota die meditabitur iustitiam tuam: * cum confusi et reveriti fuerint, qui quaerunt mala mihi.

Aña. Deus meus, eripe me de manu peccatoris.

ŷ. Avertantur retrorsum, et erubescant.

Rf. Qui cogitant mihi mala.

Pater noster, secreto.

Incipit Lamentatio Ieremiae Prophetae.

Cap. I.

LECTIO I

Aleph.

QUOMODO sedet sola civitas plena populo: facta est quasi vidua domina gentium: princeps provinciarum facta est sub tributo.

Beth. Plorans ploravit in nocte, et lacrimae eius in maxillis eius:

letaz bera dariozalarik; adizkide yakazan orotarik inortxok eztaupozten: len maite ebe-nak ezetsi egin dabe, etsai biurtu yakoz.

Gimel. Yuda, amai-ka lañaldi ta yoputza yasan beara ebala-ta, erbestera egin zan; atzerian bizi izan da; baña, atsedetik eztaupurkitu; bere yazarlek estutu egin dabe.

Dalet. Yaikunetara inor yoaten ez dala-ta, Sion, erako bideak negar-dagie; bere ate gustiak apurtuta dagoz, bere yaupariak adiaz, bere neskutzak goibel, ta beraxe samintasunak gainduta.

He. Etsayak beraz yabetu egin dira, ta bere areyoak aberastu; bere gaiztakeri ugaria-kaitik Yaunak bere kal-tez itzegin dau-ta; bere umeak zigoñdunaren auez erbestera ziran.

non est qui consoletur eam ex omnibus caris eius: omnes amici eius spreverunt eam, et facti sunt ei inimici.

Ghimel. Migravit Iudas propter afflictionem, et multitudinem servitutis: habitavit inter Gentes, nec invenit requiem: omnes persecutores eius apprehenderunt eam inter angustias.

Daleth. Viae Sion lugent, eo quod non sint qui veniant ad solemnitatem: omnes portae eius destructae: sacerdotes eius gementes: virgines eius squalidae, et ipsa oppressa amaritudine.

He. Facti sunt hostes eius in capite, inimici eius locupletati sunt: quia Dominus locutus est super eam propter multitudinem iniquitatum eius: parvuli eius ducti sunt in captivitate ante faciem tribulantis.

Yerosolima, Yerosolima, itzuli adi eure Yaun eta Yainkoagana.

E. Gaimeluraizti mendian Aitari otoi egin eutson: Aita, alba-da, ontzi au neugandik aldendu, aien: * Gogoa, bai, leyatsudago; aragia, bañiz, aul.

I. Ernai egon eta aien-egizue, ziltzara ez saitzekeko. **G**ogoa, bai...

II IRAKURGAYA

Uau.

SION-ALABEAK bere edertasun osoa galdu dau; bere aienak, lañarik idoroten eztaben ariak letxe geratu dira; guztiz aunatuta yoyazanatzelari-aurez.

Zain. Yerosolima, bere biztanleak inor laguntzaleizateke areyoeskuz ilten zirala, bere zoritxañ-aldiaz ta aspaldi-aspalditik izanda-

Ierusalem, Ierusalem, convertere ad Dominum Deum tuum.

R. In monte Oliveti oravit ad Patrem: Pater, si fieri potest, transeat a me calix iste: * Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma.

V. Vigilate, et orate, ut non intretis in tentationem. **S**piritus...

LECTIO II

Vau.

ET egressus est a filia Sion omnis decor eius: facti sunt principes eius velut arietes non invenientes pascua: et abierunt absque fortitudine ante faciem subsequentis.

Zain. Recordata est Ierusalem dierum afflictionis suae, et praevaricationis omnium desiderabilium suorum, quae habuerat a diebus

ko amaika gauza opa-
gari galtzeaz gomutau
zan; etsayakikusi eben,
eta bere yayegunetaz
ixeka-egien.

Jet. Yerosolima'k
oben-egin eban; ore-
gaitik aldakor' biurtu
da; goستن eben orok,
bere laidoa ikusita,
ezetsi egin dabe; eta
beraxek, be, intzirika
arpegia batzera egin
dau.

Tet. Bere zikiñak
oñetaraño elduten ya-
kozan; etzan bere ama-
yaz oroitu; apal-apal
dago, ta pozkile-barik;
begira, Yauna, nire
atsekabea, etsaya aro-
arotu egin da-ta.

Yerosolima, Yeroso-
lima, itzuli adi eure
Yaun eta Yainkoaga-
na.

E. Nire gogoan eri-
otz-atsekabea da; itxon
ementxe, ta ernai egon
zaitez neukin; esituko
naun gizoztea laster'txe
dakuskezue; * Zuek

antiquis, cum caderet
populus eius in manu
hostili, et non esset
auxiliator: viderunt
eam hostes, et derise-
runt sabbata eius.

Heth. Peccatum pec-
cavit Ierusalem, pro-
pterea instabilis facta
est: omnes, qui glorifi-
cabant eam, spreverunt
illam, quia viderunt
ignominiam eius: ipsa
autem gemens conver-
sa est retrorsum.

Teth. Sordes eius in
pedibus eius, nec re-
cordata est finis sui:
deposita est vehemen-
ter, non habens conso-
latorem: vide, Domi-
ne, afflictionem meam,
quoniam erectus est
inimicus.

Ierusalem, Ierusalem,
convertere ad Domi-
num Deum tuum.

Rf. Tristis est anima
mea usque ad mortem:
sustinete hic, et vigi-
late mecum: nunc vi-
debitis turbam, quae
circumdavit me: * Vos

iges-egingo dozue, ta ni zeuen ordez ilten noake.

I. Amen, gizonaren Semea obendien eskue-tara emoteko ordua elduta. **Z**uek iges...

III IRAGURGAYA

Yot.

ETSAYA bere gauza opagañi oroz yabetu zan; zeure txadone-ra ez sartzeko agindu zenduan atzeritarak txadon-bañuan ikusi euzan.

Kap. Bere eñi osoa adiaz tu ogi-bila arida; aldiñeko gustia emon dabe, yan eta bizial izateko. Begira, Yauna; nagon zakañtua ekusazu.

Lamet. Bidez zozazen gustioik, begira, ta neurea añako oñazerik ete dan gogañtu egizue; Yaunak, bere

fugam capietis, et ego vadam immolari pro vobis.

ŷ. Ecce appropinquat hora, et Filius hominis tradetur in manus peccatorum. **V**os fugam...

LECTIO III

Iod.

MANUM suam misit hostis ad omnia desiderabilia eius: quia vidit Gentes ingressas sanctuarium suum, de quibus praeceperas ne intrarent in ecclesiam tuam.

Caph. Omnis populus eius gemens, et quaerens panem: dederunt pretiosa quaeque pro cibo ad refocillandam animam. Vide, Domine, et considera, quoniam facta sum vilis.

Lamed. O vos omnes, qui transitis per viam, attendite, et videte si est dolor sicut dolor meus: quoniam vinde-

sumin-aldian esan eban
lez, muñiztu egin nau-ta.

Men. Goitik neuri
sua azur-bururatuaz ira-
katsi eustan; neure
oñak sarez arturik,
aokora eratsi nindu-
an; atsekabez bete
nau, ta egun oro itun
eta goibel igazten ya-
taz.

Nun. Nire obenak
laster-bai-laster uzta-
petu ninduen; bere es-
kuz bildu ta lepaldu
eustazan; indargetuta
nago azkatu ezingo;
nazan eskuetan utzi nau
Yaunak.

Yerosolima, Yeroso-
lima, itzuli adi eure
Yaun eta Yainkoaga-
na.

E. Ederkun eta le-
dentasunik ezebala iku-
si genduan: lengo an-
tzik eztau; gure obenak
berak lepaldu euzan,
eta geugaitik miñak yo-
dau; zauritu be, geure
obenakaitik zauritu da;
* Eta bere zauriak sen-
dotu gabez.

miavit me, ut locutus
est Dominus in die irae
furoris sui.

Mem. De excelso mi-
sit ignem in ossibus
meis, et erudivit me:
expandit rete pedibus
meis, convertit me re-
trorsum: posuit me de-
solatam, tota die moe-
rore confectam.

Nun. Vigilavit iugum
iniquitatum mearum: in
manu eius convolutae
sunt, et impositae collo
meo: infirmata est vir-
tus mea: dedit me Do-
minus in manu, de qua
non potero surgere.

Ierusalem, Ierusalem,
convertere ad Domi-
num Deum tuum.

R. Ecce vidimus
eum non habentem spe-
ciem, neque decorem:
aspectus eius in eo non
est: hic peccata nostra
portavit, et pro nobis
dolet: ipse autem vul-
neratus est propter ini-
quitates nostras: * Cu-
ius livore sanati sumus.

I. Benetan, geure miñak berak aritu euzan, eta geure nekeak lepaldū. **E**ta bere... **E**derkun eta...

II GAUKIA

Eslena. Yaunak altsutik * yabongo dau txiroa, bai ta laguntzalerik eztaun landeña be.

LXXI Eresia.

YAUNGOIKO orek, bakaldunari zeure epai-ala emoyozu, * ta zeure zuzentza bakaldunaren semeari;

Zure eña zuzentza-arauz, * ta zeure landerak egokiro epaituteko.

Mendiak eñarentzako gentzea aritu begie, * ta muñoak zuzentza.

Eriko landerak zuzentza-arauz epaituko dauz, ta landeren semeak be gaizkatuko dauz; * iraintzalea aparazoko dau.

v̄. Vere languores nostros ipse tulit, et dolores nostros ipse portavit. **C**uius livore... **E**cce vidimus...

IN II NOCTURNO

Aña. Liberavit Dominus * pauperem a potente, et inopem, cui non erat adiutor.

Psalmus LXXI

DEUS, iudicium tuum regi da: * et iustitiam tuam filio regis:

Iudicare populum tuum in iustitia, * et pauperes tuos in iudicio.

Suscipiant montes pacem populo: * et colles iustitiam.

Iudicabit pauperes populi, et salvos faciet filios pauperum: * et humiliabit calumniatorem.

Eta eguzkia ta ilar
gia aña iraungo dau,
* gizaldi ta gizaldietan
iraun be.

Euria bedar-ganera
lez yatsiko da; * lan-
dura ziri-ziri luñera-
tzen dan letxe.

Bere egunetan zu-
zentasuna ta gentza
ugaritsua soñtuko dira,
* ilargiak iraungo daun-
arño.

Bere bakaldeña itxa-
sotik itxasoraño koa
izango da, * ta ibaitik
ludi - erpiñetaraño koa.

Etiopi'ta'ñak bere
ageñian auzpeztuko di-
ra; * bere areyoak ura
miazkauko dabe.

Tartsi'ko ta ugarñie-
tako bakaldunak opa-
riak eskeñiko dautsoez:
* Arabi ta Saba'ko ba-
kaldunak emoyak eka-
ñiko dautsoez.

Luñasoko bakaldun
orok guñtuko dabe; *
eñi gustiak otsein izan-
go yakoz;

Altsutik yabongo dau
txiroa, * bai ta lagun-

Et permanebit cum
sole, et ante lunam, *
in generatione et gene-
rationem.

Descendet sicut plu-
via in vellus: * et sicut
stillicidia stillantia su-
per terram.

Orietur in diebus eius
iustitia, et abundantia
pacis: * donec aufera-
tur luna.

Et dominabitur a ma-
ri usque ad mare: * et
a flumine usque ad ter-
minos orbis terrarum.

Coram illo procident
Aethiopes: * et inimici
eius terram lingent.

Reges Tharsis, et in-
sulae munera offerent:
* reges Arabum et Saba
dona adducent.

Et adorabunt eum
omnes reges terrae: *
omnes gentes servient
ei:

Quia liberabit pau-
perem a potente: * et

tzalerik eztaun landeña be.

Lander ta maldeñetaz erukituko da; * gaiztunai bizia gaizkatuko dautse.

Ogen eta esturaldi-etatik yabongo dauz; * euren izena aintzat artuko dau.

Betiko biziko da, ta Arabi'tiko urrea emongo yako; beti guñtuko dabe, * ta egunean egunean onetsiko.

Luñalde artako mendi ganetan be garia izango da; Libano-ganean arnari ugari; * eta urietan biztanleak zelayetan bedaña aña ugalduko dira.

Donetsi beike beti bere izena; * bere izen oñek eguzkiak beste bai-dau iraungo.

Beragan ludiko abenda oro donetsiko dira; * eri gustiak aintzalduko dabe.

Donetsi bedi Ixañel' go Urtzi Yauna; * beronek baño ez dau alatzik egiten.

pauperem, cui non erat adiutor.

Parcet pauperi et inopi: * et animas pauperum salvas faciet.

Ex usuris et iniquitate redimet animas eorum: * et honorabile nomen eorum coram illo.

Et vivet, et dabitur ei de auro Arabiae, et adorabunt de ipso semper: * tota die benedicent ei.

Et erit firmamentum in terra in summis montium, superextolletur super Libanum fructus eius: * et florebut de civitate sicut foenum terrae.

Sit nomen eius benedictum in saecula: * ante solem permanet nomen eius.

Et benedicentur in ipso omnes tribus terrae: * omnes Gentes magnificabunt eum.

Benedictus Dominus, Deus Israël, * qui facit mirabilia solus.

Donetsia betiko bere izen gorengoa; * ludiosoa bere aintzaz bete beike. Olantxe-bai-olantxe.

Esl. Yaunak alstutik yabongo dautxiroa, bai ta laguntzalerik eztaun landeña be.

Eslena. Deungeak gaiztakeritzaz * oldoztu ta itz-egin daroe; gaiztakeritzaz aro-aro itz-egin be, gero.

LXXII Eresia

YAINKOA Ixañel'entzat dan ona! * ona, bai, biotz - zuzendunentzat!

Nire oñak, bañiz, zabu-egien; * yausteko zorian egon nintzan.

Deungien zori ona ikusirik, * bekaitz-nintzakien neta.

Eriyotzaz ardura-etzira, ba; * eztabe min iraunkorik.

Beste gizonen neketaz ayolarik eztabe aritzen; * bestien oñazeak eurai ikutu be ez.

Et benedictum nomen maiestatis eius in aeternum: * et repletur maiestate eius omnis terra: fiat, fiat.

Aña. Liberabit Dominus pauperem a potente, et inopem, cui non erat adiutor.

Aña. Cogitaverunt impii, * et locuti sunt nequitiam: iniquitatem in excelso locuti sunt.

Psalmus LXXII

QUAM bonus Israël Deus, * his, qui recto sunt corde!

Mei autem pene moti sunt pedes: * pene effussi sunt gressus mei.

Quia zelavi super iniquos, * pacem peccatorum videns.

Quia non est respectus morti eorum: * et firmamentum in plaga eorum.

In labore hominum non sunt, * et cum hominibus non flagellabuntur:

Oregaitik aropuzten dira; * euren oben eta dongakeriakaz estaldu-ta lez dagoz.

Dongakeria euren buru-gizenetik letxe sortzen yake; * euren biotz-zalekeriai yañaituten yakez.

Gaiztakeritzaz ol-doztu ta itz-egin daroe; * gaiztakeritzazaño-año itz-egin be, gero.

Ortzeaz birau-egiten dabe; * bai ta luñasoko oroz be.

Nire eña be eurek-anatu egin da; * egun beteak ebezala ikusi daulako.

Eta onan diño: Ur-tzi'k ba-daki ala? * bai zera, goiko Yaunak oñen bañi izan!

Ara, ba, eurek, oben-diak izan-añen, ludi on-tañ zoriontsuak izaten dira, * ta aberaskiak eskuratu daroez.

Orezkero, alpeñik bi-otz-garbi * ta erubarik bizi izan nazala, diñot.

Ideo tenuit eos su-perbia, * operti sunt iniquitate et impietate sua.

Prodiit quasi ex adi-pe iniquitas eorum; * transierunt in affectum cordis.

Cogitaverunt, et lo-cuti sunt nequitiam: * iniquitatem in excelso locuti sunt.

Posuerunt in caelum os suum: * et lingua eorum transivit in terra.

Ideo convertetur po-pulus meus hic: * et dies pleni invenientur in eis.

Et dixerunt: Quomo-do scit Deus, * et si est scientia in excelso?

Ecce ipsi peccatores, et abundantes in saecu-culo, * obtinuerunt di-vitias.

Et dixi: Ergo sine causa iustificavi cor meum, * et lavi inter innocentes manus meas:

Egunean-egunean nekaldu izan naz, ba; * neure nekaldia goizean goizetikoa izaten zan.

Baña, olan itz-egiten ausartuko ba-nintzakean, * zeure seme-ende-ari uko-egingo neuskion.

Eskutuki au aditaltzen leyatu nintzala, * ulekatxa izan yatan.

Urtzi'ren yauretxera sartuta, * euren azken etorkizuna ezagutu neban-arteño.

Elgiz, iruzurtokian imiñi dozuz; * euren zorion-unean bertan amildu dozuz.

Aena bai-izan dala ondapena! bapatetan uzkali dira; * euren dongakeria bide, sakaildu dira.

Euren antza zeure urian ayenatu egingo dozu, Yaun oñek, * irartzartuzkero ametsak ayenatuten diran letxe.

Nire biotza gartetan egoan, ba, ta neure sabela oñazetan; * eze-

Et fui flagellatus tota die, * et castigatio mea in matutinis.

Si dicebam: Narrabo sic: * ecce nationem filiorum tuorum repro- bavi.

Existimabam ut cognoscerem hoc, * labor est ante me:

Donec intrem in Sanctuarium Dei: * et intelligam in novissimis eorum.

Verumtamen propter dolos posuisti eis: * deiecisti eos dum alleverentur.

Quomodo facti sunt in desolationem, subito defecerunt: * perierunt propter iniquitatem suam.

Velut somnium surgentium Domine, * in civitate tua imaginem ipsorum ad nihilum rediges.

Quia inflammatum est cor meum, et renes mei commutati sunt: *

reztuta lez ta ezer ule-
tzeko gauza enintzala
geratu nintzan;

Zeure ageñian astoa
lakoa nintzan; * baña,
ni beti zeukin.

Neure eskumea ar-
tu zeure eson-arauz ar-
teztuko nozu, * ta gero
zeure aintzara ar-
tu.

Zeu-barik goyan zer
dot, ba, nik? * eta zer
opa-dagiket luñoan
be zeu-ataz?

Aragia ta biotza igar-
tu egin yataz; * ene bi-
otzeko Urtzi! neure be-
tiko yarauntsia zaran
Yainko ori!

Zugandik alde-dagi-
kienak ilgo dira, ziñez;
* zeugandik aldenduta
lizunduko diran oro on-
datu egingo dozuz.

Nire zoruna, bañiz,
Yaungoikoari uñera-
tzea da, * ta Urtzi Yau-
nagaz itxarotea;

Zeure goraltzak *
Sion-alabearen atietan
iragar-teko.

Esl. Dongeak gaiz-
takeritzaz oldoztu ta

et ego ad nihilum re-
dactus sum, et nescivi.

Ut iumentum factus
sum apud te: * et ego
semper tecum.

Tenuisti manum dex-
teram meam, et in vo-
luntate tua deduxisti
me: * et cum gloria
suscepisti me.

Quid enim mihi est
in caelo? * et a te quid
volui super terram?

Defecit caro mea, et
cor meum: * Deus cor-
dis mei, et pars mea
Deus in aeternum.

Quia ecce, qui elon-
gant se a te, peribunt:
* perdidisti omnes, qui
fornicantur abs te.

Mihi autem adhaere-
re Deo bonum est: *
ponere in Domino Deo
spem meam:

Ut annuntiem omnes
praedicationes tuas, *
in portis filiae Sion.

Aña. Cogitaverunt
impii, et locuti sunt

zit-egin daroe; gaizta-keritzaz aro-aro itz-egin be, gero.

Eslena. Erdu, Yau-na, * neure auzia aldezen.

LXXIII Eresia

ZEGAITIK betiko egotzi gozuz, Yainko orek? * zegaitik zeure laieko ardioi asare-sumindu egin zakioe?

Gomutau zure eriaz, * askalditik zeuretu zenduan eriaz.

Zure yarauntsia zigoralditik azkatu dozu; * Sion mendia da zeure egotegia.

Yaso zeure besuok euren betiko arokeriari-aurka; * amaika oben egin dauz yauretxean arerioak!

Goroto-zabenak zeure batzar-erdian bertan * euren buruak goralduebezan.

Euren ikuñiak goratu ebezan; * ez eutsien begirakunik izan ez txadon - erpiñai, ezta txadon-atarabideai be.

nequitiam: iniquitatem in excelso locuti sunt.

Aña. Exsurge, Domine, * et iudica causam meam.

Psalmus LXXIII

UT quid Deus repulisti in finem: * iratus est furor tuus super oves pascuae tuae?

Memor esto congregationis tuae, * quam possedisti ab initio.

Redemisti virgam hereditatis tuae: * mons Sion, in quo habitasti in eo.

Leva manus tuas in superbias eorum in finem: * quanta malignatus est inimicus in sacto!

Et gloriati sunt qui oderunt te: * in medio solemnitatis tuae.

Posuerunt signa sua, signa: * et non cognoverunt sicut in exitu super summum.

Bere atepak orok batez aizkoraz eratsi ebezan, basoan zugatzak eratsi oi diran letxe; * aizkoraz ta zeyoz zuzitu ebezan.

Zure txadona sutau egin eben; * eta zeure izenari opaldutako yaurtxea luferatu ta loitu.

Euretañakaz batez euren buruai inotsien: * Kendu daiguzan luñalde ontatik Yainkoaren yayegun oro.

Onezkero geure ikurik eztoigu ikusten; * ez da iragarlerik; ezta geuezagutuko gauzanik.

Noizarte irainduko zau areyoak, Yainko ori? * zeure izenari beti iri-egin beaño ete dautso?

Zegaitik atzeratu dozu zure eskua? * ez ete dozu noiz-edo-noiz eskuma ori zeure kolkotik atarako?

Urtzi, baña, aspaldi-aspalditik geure bakalduna da; * beronek gaizkatu gauz luñasoan.

Zuk itxasoa zeure

Quasi in silva lignorum securibus exciderunt ianuas eius in idipsum: * in securi et ascia deiecerunt eam.

Incenderunt igni Sanctuarium tuum: * in terra polluerunt tabernaculum nominis tui.

Dixerunt in corde suo cognatio eorum simul: * Quiescere faciamus omnes dies festos Dei a terra.

Signa nostra non vidimus, iam non es propheta: * et nos non noscet amplius.

Usquequo Deus improperabit inimicus: * irritat adversarius nomen tuum in finem?

Ut quid advertis manum tuam, et dexteram tuam, * de medio sinu tuo in fidem?

Deus autem Rex noster ante saecula: * operatus est salutem in medio terrae.

Tu confirmasti in vir-

alaz gogoñtu zenduan;
* uretan irantsugeai buruak zapaldu eutsezuzan;

Zeuk apuñtu eutsozun burua piztitzarari;
* eta etiopitarai azkuritzat emon.

Zeroñek ituñi-latsak soñtu-erazo, * ta ibai aundiak legoñtu egin zenduzan.

Gau-egunak zeureak dira; * zeukegindakoak eguantza ta eguzkia, be.

Zeuk egin zenduzan luñalde oro; * zeroñek, negu-udeak be.

Gogoratu auxe: etsayak Yaunari irain-egin dautsola, * ta burubako eñiak zeure izenaz birau-egin daula.

Piztien menpean ez utzi, añen, maite-zabenen gogoak; * zeure landerakaz ez betiko aztu.

Gogoratu zeure itunea: * luñalde ontako ezkutunietangaizkileak euren egotokiak egin dabez-ta.

tute tua mare: * contribulasti capita draconum in aquis.

Tu confregisti capita draconis: * dedisti eum escam populis Aethiopum.

Tu dirupisti fontes, et torrentes: * tu siccasti fluvios Ethan.

Tuus est dies, et tua est nox: * tu fabricatus es auroram et solem.

Tu fecisti omnes terminos terrae: * aestatem et ver tu plasmasti ea.

Memor esto huius, inimicus impropereavit Domino: * et populus insipiens incitavit nomen tuum.

Ne tradas bestiis animas confitentes tibi, * et animas pauperum tuorum ne obliviscaris in finem.

Respice in testamentum tuum: * quia repleti sunt, qui obscurati sunt terrae domibus iniquitatum.

Atsebagedunak ez-peike etsita alde-egin; * landerak eta ezer eztabenak, ordeztu, zeure izena goraldtu begie.

Erdu, Yauna, zeure auzia aldeztu; * deungeak egunean-egunean egiten dautzuzan iraña-kaz gomutatu zadi.

Zure etsayen deada-rakaz ez aztu; * izan be, geroago ta andia-goia da goroto-zabenen arrokaria.

Es. Erdu, Yauna, zeure auzia aldeztu.

I. Ene Yainko, obendiaren eskuetatik azkatu nagizu.

E. Bai ta legauslearen eta gaizkilearen eskuetatik be.

Geure Aita goikoa, ixilik.

Augustin Gotzai deunak Eresietaz idatzi ebanetikoa.

54'g. Eresi-1.º a.

Ne avertatur humilis factus confusus: * pauper et inops laudabunt nomen tuum.

Exsurge Deus, iudica causam tuam: * memor esto improperiorum tuorum, eorum, quae ab insipiente sunt tota die.

Ne obliviscaris voces inimicorum tuorum: * superbia eorum, qui te oderunt, ascendit semper.

Aña. Exsurge, Domine, et iudica causam meam.

Y. Deus meus, eripe me de manu peccatoris.

Rf. Et de manu contra legem agentis, et iniqui.

Pater noster, secreto.

Ex tractatu Sancti Augustini Episcopi super Psalmos.

In Ps. 54, ad I vers.

IV IRAKURGAYA

ENTZUN nire otoya,
 Yainko oñek, ta ez
 egizu ezetsi neure aña-
 na; adi, ta entzustazu.
 Itzok urduri, leyatsu,
 lañi dagonarenak dira.
 Miñaren-miña yasaten
 daunak, gatxetik azka-
 tu gura-ta otoi-dagi.
 Onezkero, bere gatxa
 zein dan yakitea dago-
 kigu: ori yakiñezkero,
 geuk be aren egokerea
 artuta atsebageaz letxe
 otoi-egiteaz be erkide-
 tu gaikiozan. Neure
 eragiketeaz, diño, atse-
 kabetu egin naz, ta ar-
 tegatu. Zegaz atseka-
 betu? zegaz artegatu?
 Neure eragiketeaz, di-
 ño. Erasoten dautsoen
 gizon dongeak dai-
 paz; eta gizon donge
 onein erasopenak bera
 rentzako eragiku-
 nak dirala, diño. Ez
 uste, gero, dongeak lu-
 di ontan alpeñik dago-
 zala, ta euron bidez

LECTIO IV

EXAUDI Deus oratio-
 nem meam, et ne
 despexeris deprecatio-
 nem meam: intende
 mihi, et exaudi me.
 Satagentis, solliciti, in
 tribulatione positi, ver-
 ba sunt ista. Orat multa
 patiens, de malo libe-
 rari desiderans. Supe-
 rest ut videamus in
 quo malo sit: et cum
 dicere coeperit: agno-
 scamus ibi nos esse:
 ut communicata tribu-
 latione, coniungamus
 orationem. Contrista-
 tus sum, inquit, in
 exercitatione mea, et
 conturbatus sum. Ubi
 contristatus? Ubi con-
 turbatus? In exercita-
 tione mea, inquit. Ho-
 mines malos, quos pa-
 titur, commemoratus
 est: eandemque passio-
 nem malorum hominum
 exercitationem suam
 dixit. Ne putetis gratis
 esse malos in hoc mun-

Goiko Yaunak onik eztaula egiten. Donge oro, edo euren buruak onduteko, edo beste onai eragiteko, bizi dira-ta.

E. Nire adizkideak ezaupidetzat musu-egitnik saldu ninduan: musu-egingo dautsodana bera da, axe oratu egitezue. Ezaupide txar au emon eutsen, gero musuaz gizerailtea egin ebanak. * Zoritxarreko arek odol-saneuria yaurti egin eban, eta azkenean lokañiz bere burua erail.

I. Gizon oñi, yayo ez ba-litz obe litzakion. Zoritxarreko...

V IRAKURGAYA

ORAIN guri eragiten dauskuenak onduko al dira, ba, ta gero, geuri lez eurei be eragingo al yake! Dana dala, guri eragiten dauskuen artean, be, eztaiguzan goñotau; eu-

do, et nihil boni de illis agere Deum. Omnis malus aut ideo vivit, ut corrigatur: aut ideo vivit ut per illum bonus exerceatur.

Rf. Amicus meus osculi me tradidit signo: quem osculatus fuero, ipse est, tenete eum: hoc malum fecit signum, qui per osculum adimplevit homicidium. * Infelix praetermisit pretium sanguinis, et in fine laqueo se suspendit.

y. Bonum erat ei, si natus non fuisset homo ille. Infelix...

LECTIO V

UTINAM ergo qui nos modo exercent, convertantur, et nobiscum exerceantur: tamen quamdiu ita sunt ut exerceant, non eos oderimus: quia in eo quod malus est quis

ren lelo gaiztoari azke-
nerarteño ekingo dau-
tsoenetz ez dakigu-ta.
Askotan, ba, euk yaki-
teka, areyoa gorotetan
dokala uste-aren, adiz-
kidea gorotetan dok.
Goteunge-burua ta bere
lagunak bai, Idazteu-
nak diñosku-ta, betiko
sutara yaurti ziran.
Onexek bakarik dira
onbideratu ezin dira-
nak; onexen-aurka do-
gu Belduak ufengo
itzokaz iragañi euskun
gogo-gudakea: Izan be-
ara dogun gudakea
aragi-odolai aurka ez
da: edo, ez da dakutzu-
ezan gizonai aurka,
ilundi ontako gizarte-
aren aurenai ta aldunai
ta artezleai baño. Ez
diño goteungeak ortze-
ludien artezleak dirala,
ilundi ontako gizartea-
renak baño; gizarte au,
ludi ontako gauzeak
maite-dabezanak egi-
ten dabe, gaizto ta
deungeak egiten dabe;
gizarte onetzazkoa da
Goizparak diñonau: Eta

eorum, utrum usque in
finem perseveraturus
sit, ignoramus. Et ple-
rumque cum tibi vide-
ris odisse inimicum,
fratrem odisti, et ne-
scis. Diabolus, et an-
geli eius in Scripturis
sanctis manifestati sunt
nobis, quod ad ignem
aeternum sint destinati.
Ipsorum tantum despe-
randa est correctio,
contra quos habemus
occultam luctam: ad
quam luctam nos armat
Apostolus, dicens: Non
est nobis colluctatio
adversus carnem et
sanguinem: id est, non
adversus homines, quos
videtis, sed adversus
principes, et potesta-
tes, et rectores mundi,
tenebrarum harum. Ne
forte cum dixisset, mun-
di, intelligeres demo-
nes esse rectores caeli
et terrae. Mundi dixit,
tenebrarum harum:
mundi dixit, amatorum
mundi: mundi dixit, im-
piorum et iniquorum:
mundi dixit, de quo di-

gizaríteak ezeban eza-
gutu.

E. Yuda saloskari
donge-dongea Yaunari
musu-egiten erdu ya-
kon: onek, bildots ba-
kuna lakoxea zan-eta,
Yuda'ri musua ez eu-
tson ukatu. * Txindi-or-
dez Kisto yudañai sal-
du eutsen.

I. Yayo ezpa-litz,
obe litzakion. **T**xindi-
ordez...

VI IRAKURGAYA

URIAN dongakeri ta
lazkea bai-dakus-
taz. Kisto'ren gurutz-
aintzea gogoratu. Etsa-
yak iraindutako gurutz
a orain bakaldunen be-
kokian be yosita dago.
Aren ala ondoreak
egiztatu eban; luñasoa
ezeban iskiluz mende-
ratu, ba, abeaz baño.
Etsayak gurutz-abea
laidogañi etsi eben; eta
abe oñen aurean geldit-
uta, buruari eragiñik,
onan iñoen: Yainko-

cit Evangelium: Et
mundus eum non co-
gnovit.

Rf. Iudas mercator
pessimus osculo petiit
Dominum: ille ut agnus
innocens non negavit
Iudae osculum: * Dena-
riorum numero Chri-
stum Iudaeis tradidit.

ŷ. Melius illi erat,
si natus non fuisset.
Denariorum...

LECTIO VI

QUONIAM vidi iniqui-
tatem, et contra-
dictionem in civitate.
Attende gloriam crucis
ipsius. Iam in fronte
regum crux illa fixa
est, cui inimici insulta-
verunt. Effectus proba-
vit virtutem: domuit
orbem non ferro, sed
ligno. Lignum crucis
contumeliis dignum vi-
sum est inimicis, et ante
ipsum lignum stantes
caput agitabant, et di-
cebant: Si Filius Dei

Semea ba-da, gurutz or-
tatik yatsi bedi. Berak,
bariz, eñi ziñestegoñ ta
lazkatzale ari bere es-
kuak zabaltzen eutso-
zan. Donea, ziñezkun-
tza-arauz bizi dana ba-
da; dongea, ziñeste-
bakoa da. Oñezkero,
dongakeri itzak emen
ziñesgogoñkeria dikoñ.
Yaunak, ba, urian don-
gakeria ta lazkea eku-
sazan, eta bere eskuak
eñi ziñestegoñ ta lazka-
tzale ari zabaltzen eu-
tsozan; eta ori ta gusti
be, eurai begira iñoan:
Aita, azketsi egiezu,
zer egiten daben ezta-
kie-ta.

E. Nere ikasleotari-
ko batek salduko nau
gaurtxe. Gaxoa saldu-
ko naua! * Yayo ez-
pa'litz obe litzakion.

I. Eskua neugaz az-
pil batera sartzen dau-
na, axe da obendien
eskuetara emongo nau-
na. Yayo...

E. Nere...

est, descendat de cru-
ce. Extendebat ille
manus suas ad popu-
lum non credentem, et
contradicentem. Si
enim iustus est, qui ex
fide vivit; iniquus est,
qui non habet fidem.
Quod ergo hic ait, ini-
quitate; perfidiam in-
te!lige. Videbat ergo
Dominus in civitate
iniquitatem et contra-
dictionem, et exten-
debat manus suas ad
populum non creden-
tem, et contradicentem:
et tamen et ipsos ex-
spectans dicebat: Pa-
ter, ignosce illis, quia
nesciunt quid faciunt.

Rj. Unus ex disci-
pulis meis tradet me
hodie: Vae illi per quem
tradar ego: * Melius
illi erat, si natus non
fuisset.

y. Qui intingit me-
cum manum in paropsi-
de, hic me traditurus
est in manus peccato-
rum. **M**elius...

Rj. Unus...

III GAUKIA

Eslena. Gaizkileai esan neutsen: * Yainkoaren kaltez ez birau-egin.

LXXIV Eresia.

AINTZALDUKO zaugu, Yainko ori, * zeu aintzaldu, ta zeure ize-nari oles-egingo dau-tsogu.

Zeure gelgayak iragañiko doguz; * nik, neure garaya elduko yatanean, epai zuzena egingo dot.

Ludia, bertako biztanle orokin batez, urtu egingo da; * nik, bañiz, oñari sendoak imiñiko dautsadaz.

Ez gaiztakeririk ge-yago egin, esan neutsen gaizkilea; * eta obendiai: Zeuen indaía dala-ta, etzadiz arotu.

Ez lotsabagekeriz burua yaso; * Yaungoikoaren aurka ez birau-egin.

Ez da, ba, laguntza-

IN III NOCTURNO

Aña. Dixi iniquis: * Nolite loqui adversus Deum iniquitatem.

Psalmus LXXIV

CONFITEBIMUR tibi, Deus: * confitebimur, et invocabimus nomen tuum.

Narrabimus mirabilia tua: * cum accepero tempus, ego iustitias iudicabo.

Liquefacta est terra, et omnes qui habitant in ea: * ego confirmavi columnas eius.

Dixi iniquis: Nolite inique agere: * et delinquentibus: Nolite exaltare cornu:

Nolite extollere in altum cornu vestrum: * nolite loqui adversus Deum iniquitatem.

Quia neque ab Orien-

lerik etoriko, ez sor-kaldetik, ez sar-kaldetik, ezta lekaro-mendietatik be; * epalea, Yainkoa baño ezta.

Onek bata betu ta bestea goratu daroaz; * Yaunak, ba, atsondun ardao utsez betetako edontzia dauka bere eskuan.

Eta bein oneri, ta gero beste ari ta, eradan-aren, * edontzia ezta utsituten; eta berori ludi ontako obendi orok edan beako dabe.

Nik, baña, gauzok iragañi egingo dodaz, * ta Yakoba'ren Yainkoa goralduko dot.

Obendiak indargetu egingo dodaz; * eta onak, bañiz, sendotu.

Esl. Gaizkileai esan neutsen: Yainkoaren kaltez ez birau-egin.

Eslena. Ludia dardarka asi, * ta ixildu egin zan, Goiko Yauna epaiketari yagi zanean.

te, neque ab Occidente, neque a desertis montibus: * quoniam Deus iudex est.

Hunc humiliat, et hunc exaltat: * quia calix in manu Domini vini meri plenus misto.

Et inclinavit ex hoc in hoc: * verumtameu faex eius non est exinanita: bibent omnes peccatores terrae.

Ego autem annuntiabo in saeculum: * cantabo Deo Iacob.

Et omnia cornua peccatorum confringam: * et exaltabuntur cornua iusti.

Aña. Dixi iniquis: Nolite loqui adversus Deum iniquitatem.

Aña. Terra tremuit * et quievit, dum exurgeret in iudicio Deus.

LXXV Eresia.

YUDEA'N Yainkoa ezaguna da; * aintzagaría bere izena, Ixarel'en.

Bere bizilekua gentzean (Salem'en) egin eban; * Sion'en bere egotokia.

Antxe uztai-geziak ausi euzan, * bai ta ikuñdi, ezpata, ta beste gudaiskiluak be.

Zuk mendi betikořetatik gelgañiro argi-egiñaz, * biotz-ero gustiak aritu ziran.

Betiko loak aritu euzan; * eta gizon aberats oro aek, esku-utsik geratu ziran.

Yakoba'ren Yainkoa zaran ořen zemayak * zaldunai azken-loa eragin eutsen.

Izan be, ikaragaría zara-ta, * zeure suminaldianok zeuri gogor-egin?

Goitik zeure erabagia iragañi zenduan, * ludia dardarka asi, ta ixildu egin zan;

Psalmus LXXV

NOTUS in Iudaea Deus: * in Israël magnum nomen eius.

Et factus est in pace locus eius: * et habitatio eius in Sion.

Ibi confregit potentias arcuum, * scutum, gladium, et bellum.

Illuminans tu mirabiliter a montibus aeternis: * turbati sunt omnes insipientes corde.

Dormierunt somnum suum: * et nihil invenerunt omnes viri divitiarum in manibus suis.

Ab increpatione tua, Deus Iacob, * dormitaverunt qui ascenderunt equos.

Tu terribilis es, et quis resistet tibi? * ex tunc ira tua.

De caelo auditum fecisti iudicium: * terra tremuit et quievit,

Goiko Yauna, luña-soko otzan oro gaizkatuteko, * epaiketari yagi zanean.

Beraz, gizon-olozkunak aintzaldutako egingo zazu, * ta izango daun gomuteak ospatuko.

Zeuen Urtzi Yaunari zintz-egiozue, ta zintzok bete; * bere inguruan bizi zaraen orok opariak ekartozue:

Aundikien arokeria apaldu daroan Yainko bilduragaritari, * ludiko bakaldunentzat ikaragarria danari.

Esl. Ludia dardarka asi, ta ixildu egin zan, Goiko Yauna epaiketari yagi zanean.

Eslena. Neure loraldian * Urtzi'gana yoneban, neure eskuak beragana yasorik.

LXXVI Eresia.

YAUNARI ots-egiten dautsot; * nik Yaun-

Cum exurgeret in iudicium Deus, * ut salvos faceret omnes mansuetos terrae.

Quoniam cogitatio hominis confitebitur tibi: * et reliquiae cogitationis diem festum agent tibi.

Vovete, et reddite Domino Deo, vestro: * omnes, qui in circuitu eius affertis munera.

Terribili et ei qui affert spiritum principum, * terribili apud reges terrae.

Aña. Terra tremuit et quievit, dum exurgeret in iudicio Deus.

Aña. In die tribulationis meae * Deum exquisivi manibus meis.

Psalmus LXXVI

VOCE mea ad Dominum clamavi: * vo-

ots-egin, eta goikoaribe-
ronek entzungo daust.

Neure loñaldian Ur-
tzi'gana yo dot, neure
eskuak gabaz beragana
yaso neuzan; * eta
ezeustan uts-emon.

Nire gogo onek atse-
gin-izpirik be ezebala-
rik, Yainkoaz gomutau,
ta atsegiñez bete nin-
tzan; * baña, bañiro be
arategatu naz, ta gogo-
aunatu.

Gabaz ezin dot begi-
rik itxi; * lañi nago,
itzik be ezin dot egin.

Aspaldiko egunetaz
gomutetan naz; * be-
tiko igazi diran urteak
gogoratuten dodaz.

Gabaz gogaltzen
yárduten dot, * gogal-
tzen eta neure gogoa
azteítzen.

Betiko utziko ete
nau, ba, Yaungoikoak?
* onezkero, ez ete da
adeitsuago izango?

Ala, bere erukia * be-
ti-betiko amaitu ete da?

ce mea ad Deum, et
intendit mihi.

In die tribulationis
meae Deum exquisivi,
manibus meis nocte
contra eum: * et non
sum deceptus.

Renuit consolari ani-
ma mea; memor fui
Dei, et delectatus sum,
et exercitatus sum: * et
defecit spiritus meus.

Anticipaverunt vigi-
lias oculi mei: * turba-
tus sum, et non sum
locutus.

Cogitavi dies anti-
quos: * et annos aeter-
nos in mente habui.

Et meditatus sum no-
cte cum corde meo, *
et exercitabar, et sco-
pebam spiritum meum.

Numquid in aeternum.
proiiciet Deus: * aut
non apponet ut com-
placitior sit adhuc?

Aut in finem miseri-
cordiam suam abscin-
det, * a generatione in
generationem?

Goiko Yauna biotz bera izateaz aztu ete da gero? * ala, bere asareak eruki - izaten eragotziko ete dautso?

Alako baten neure buruari esan neutson: Ointxe bai, asi nazala: * aldakuntza au Goikoaren eskumeak egin dau.

Yaunaren egiñenak gogoratuko dodaz; * antziñako zeure gelgayakaz gomutauko naz.

Zure egiñen oro gogalduko dodaz; * zeure asmoetaz oldozten ariko naz.

Yaungoiko ori! zure egikerea deuna da; gure Urtzi au lako Urtzi nagusirik izan daiteke ala? * Zeu zara Goiko Yaun alatz-egiñlea.

Eriai zeure ala erakutsi eutsezun; * zeure eriau, Yakoba'ren eta Yoseba'ren ondorengok, zeure esku-indarez azkату zenduzan.

Ikusi zinduezan urak, Yainko ori; urak zeu

Aut obliviscetur misereri Deus? * aut continebit in ira sua misericordias suas?

Et dixi: Nunc coepi: * haec mutatio dexterae Excelsi.

Memor fui operum Domini: * quia memor ero ab initio mirabilium tuorum.

Et meditabor in omnibus operibus tuis: * et in adinventionibus tuis exercebor.

Deus, in sancto via tua: quis Deus magnus sicut Deus noster? * tu es Deus qui facis mirabilia.

Notam fecisti in populis virtutem tuam: * redemisti in brachio tuo populum tuum, filios Iacob et Ioseph.

Viderunt te aquae, Deus, viderunt te

ikusi, * ta ikaratu ziran;
itxasoá baúu - baúuz
asaldatu zan.

Ur-oskaí aundia zan;
* odehyak ots-egien.

Zure geziak, be, arin-
egien; * bilaldean zeure
oztotsen eztandeak en-
tzuten ziran.

Zeure oñestuak ludia
argiztetan eben; * ludi-
karea ta dardarak zi-
ran.

Itxasoan bidea egin
zenduan; zidoía ur za-
konetan; * etzan, baña,
zeure oñatzik geratu.

Zeure eía ardiak
letxe aríteztu zenduan,
* Mois ta Aron'en
bidez.

Esl. Neure loíaldian
Urtzi'gana yo neban,
neure eskuak beragana
yazorik.

I. Erdu, Yauna.

E. Neure auzia al-
dezten.

Geure Aita goikoa,
ixilik.

Paul Beldu Deunak
Korintaíai idatzitako

aquae: * et timuerunt,
et turbatae sunt abyssi.

Multitudo sonitus
aquarum: * vocem de-
derunt nubes.

Etenim sagittae tuae
transeunt: * vox toni-
trui tui in rota.

Illuxerunt corusca-
tiones tuae orbi terrae:
* commota est, et con-
tremuit terra.

In mari via tua, et
semitae tuae in aquis
multis: * et vestigia tua
non cognoscentur.

Deduxisti sicut oves
populum tuum, * in
manu Moysi et Aaron.

Aña. In die tribula-
tionis meae Deum ex-
quisivi manibus meis.

ŷ. Exsurge, Domine.

Rj. Et iudica cau-
sam meam.

Pater noster, secreto.

De Epistola prima
Beati Pauli Apostoli

lelengo idazkitikoa. **XI, 17-34.**

VII IRAKURGAYA

AGINDU au damotzuet: ezin dot, ba, zuzenetsi zuek, onduteko-barik, gaiztoago, tzeko batzaldutea. Lelengoz, batzalduten zaraenean, zeuen artean berezkeriak izaten dirala, entzun dot; eta egia edo dala, nik uste. Zeuetariko nortzuk zintzoak diran agertzeko, zinausteak izatea bebeara da-ta. Batzalduten zaraenean, etzarae Yaunaren aparia ospatzeko batzalduten. Bakioitzak, bariz, bere aparia eroan eta yaten dau. Eta batzuk zer yan izan ez ta beste tzuk laegi yatea yazo oi da. Yatedateko bakioitzak bere etzea eztozue ala? Edo ta, yaurtxea ezetsi ta eztaukenak lotsarazo egiten zatoitz? Zer esango ete dautzuet? Goralduegingo ete zaudaz? Au

ad Corinthios. **Cap. XI, 17-34.**

LECTIO VII

Hoc autem praecipio: non laudans, quod non in melius, sed in deterius convenitis. Primum quidem convenientibus vobis in ecclesiam, audio scissuras esse inter vos, et ex parte credo. Nam oportet et haereses esse, ut et qui probati sunt, manifesti fiant in vobis. Convenientibus ergo vobis in unum, iam non est Dominicam cenam manducare. Unusquisque enim suam coenam praesumit ad manducandum. Et alius quidem esurit, alius autem ebrius est. Numquid domos non habetis ad manducandum et bibendum? aut Ecclesiam Dei contemnitis, et confunditis eos, qui non habent? Quid dicam vo-

dala-ta, beñepein, ezin goraldtu.

E. Bildots bakuna lakoxea nitzan; neuk yakin-barik lez, ilten eroan ninduen; neuri aurka - egitea erabagi eben, ene arerioak, onan esanik: * Ogi-ordez egura damoyogun, eta bizidunen artetik garbitu daigun.

I. Nire areyo orok neure kaltezko asmo-tan inarduen; neuri aurka erabaki zitala artu eben, onan esanik: Ogi-ordez...

VIII IRAKURGAYA

YAUNAGANDIK ikasi neban, ba, onezkerro iragarri izan dautzuedan au: Yosu Yaunak salduko eben gau artantxe, ogia artuta, eskar egin eta zatitu ebala, esanik: Auxe da zeuen aldez damokedan neure gorputza: berauxe neure gomutaz egikezue. Baita apalostean ontzia beartu eban, esanik: On-

bis? Laudo vos? in hoc non laudo.

Rf. Eram quasi agnus innocens: ductus sum ad immolandum, et nesciebam; consilium fecerunt inimici mei adversum me, dicentes: * Venite, mittamus lignum in panem eius, et eradamus eum de terra viventium.

y. Omnes inimici mei adversum me cogitabant mala mihi: verbum iniquum manderunt adversum me, dicentes. Venite...

LECTIO VIII

EGO enim accepi a Domino quod et tradidi vobis, quoniam Dominus Iesus, in qua nocte tradebatur, accepit panem, et gratias agens fregit, et dixit: Accipite, et manducate; hoc est Corpus meum, quod pro vobis tradetur: hoc facite in meam commemorationem. Similiter et calicem, postquam coenavit, dicens:

tziau itun baña da neure odolaz : berauxe edango dozuen gustietan neure gomutaz egin. Ogiau yan, eta ontzi ontakoa edango dozuenetan, ba, Yaunaren eriotza iragariko dozue, bera etori-artefño.

E. Neure aldez ilteko geritu zengozanoik, ezin izan zarae ordu baten neukin ernai egon? * Yuda, bañiz, lotan-barik, neu yudañai saltzeko bizkor dabilela, eztakutzue ala?

I. Lotan, e? Yagi, ta otoi-egizue, ziltzara ez sartzeko. **Yuda...**

IX IRAKURGAYA

OREZKERO, gai - ezik ogiau yan edo Yaunaren ontzitik edan legikena, Yaunaren Gorputz-Odoletaz obendun litzake. Gizonak azertu bei, ba, bere burua; eta olan ogi ori yan begike, ta ontzitik edan. Gai-ezik yan edo eda-

Hic calix novum testamentum est in meo sanguine: hoc facite quotiescumque bibetis, in meam commemorationem: Quotiescumque enim manducabitis panem hunc, et calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis, donec veniat.

Rf. Una hora non potuistis vigilare mecum, qui exhortabamini mori pro me? * Vel ludam non videtis, quomodo non dormit, sed festinat tradere me Iudaeis?

y. Quid dormitis? surgite, et orate, ne intretis in tentationem. **Vel...**

LECTIO IX

ITAQUE quicumque manducaverit panem hunc, vel biberit calicem Domini indigne, reus erit Corporis et Sanguinis Domini. Probet autem seipsum homo: et sic de pane illo edat, et de calice bibat. Qui enim manducat, te

ten daunak, ba, bere galbidea yatedatendau, Yaunaren Gorputza zeinduten eztaularik. Oregaitik zuetariko asko gexo ta aul dagoz, ta beste asko ilik. Bakotxak bere burua aztertuko ba-geunke, ez-kintzakez epaituko. Dana dala, epaituten garanean be, Yaunak zigoñtetan gauz, gizadi onegaz gaiztetsi ez gaitezkan. Orezkero, ene anayok, yaketa oñeitara batzaldutekoan, alkarñ itxaron egiozue. Gosedanak etxean yan begi, batzar oñeik izan diralata, epai zoñotza ez darkezuentzat. Beste arazoak oña yuatekoan atonduko dodaz.

E. Eñiko agureak batzara egin eben, * Yosu atzipez oratu ta ilteko; lapur-bila lez, ezpata ta makilakaz urten ziran.

I. Yaupari nagosiak eta parixetarak batzara egin eben. Yosu atzipez... **E** ñiko...

bibit indigne, iudicium sibi manducat et bibit, non diiudicans Corpus Domini. Ideo inter vos multi infirmi et imbecilles, et dormiunt multi. Quod si nosmetipsos diiudicaremur, non utique iudicaremus. Dum iudicamur autem, a Domino corripimur, ut non cum hoc mundo damnemur. Itaque, fratres mei, cum convenitis ad manducandum, invicem expectate. Si quis esurit, domi manducet: ut non in iudicium conveniatis. Cetera autem, cum venero, disponam.

R. Seniores populi consilium fecerunt, * Ut Iesum dolotenerent, et occiderent: cum gladiis et fustibus exierunt tamquam ad latronem.

y. Collegerunt pontifices et pharisaei concilium. **U**t... **S**eniores.

GORALTZAK

Eslena. Zure itzak,
Yauna, * ontzat artu
bediz, ta zeroi be zu-
zen-etsi zaite.

L Eresia

ERUKI zakitk, Yainko
ori, * erukiof-erukiofa
zara-ta.

Biozpera utsa zara-
ta, * neure gaiztakeria
ezabatu egizu.

Neure dongakeritzaz
garbitu nagizu; * eta
neure obentzaz txautu.

Nabartzen dot, ba,
neure gaiztakeria; *
egin dodan obena age-
rian dot beti.

Zeuri bakarik oben-
egin dautzut; zeuk txa-
resten dozuna egin dot;
* beraz, zure itzak on-
tzat artu bediz, ta ze-
roi be zuzen-etsi zaite.

Erudun sortu nintzan,
ba; * obendun sortu
ninduan ene amak.

AD LAUDES

Aña. Iustificeris, Do-
mine, * in sermonibus
tuis, et vincas cum iu-
dicaris.

Psalmus L

MISERERE mei, Deus,
* secundum ma-
gnam misericordiam
tuam.

Et secundum multi-
tudinem miserationum
tuarum, * dele iniqui-
tatem meam.

Amplius lava me ab
iniquitate mea: * et a
peccato meo munda me.

Quoniam iniquitatem
meam ego cognosco: *
et peccatum meum con-
tra me est semper.

Tibi soli peccavi, et
malum coram te feci: *
ut iustificeris in sermo-
nibus tuis, et vincas
cum iudicaris.

Ecce enim in iniqui-
tatibus conceptus sum:
* et in peccatis conce-
pit me mater mea.

Zuk, bañiz, egia maite dozu; * eta zeure yakintza-eskutuki gelañiak erakutsi daustazuz.

Itze-bedañaz busti nagizu, ta garbituko naz; * zeuk ukuziaz eduña baño zuriagotuko naz.

Itz gozo ta pozkañiak entzun-erazo egistazuz, * ta pozartuko dabe nire azur aulduak.

Zure arpegioidi nire obenetatik alderatu egizu, * ta neure orban gustiak ezabatu.

Biotz aratza indazu, Yaungoiko orek; * neure erayetan arteztasungogua bañiztu egistazu.

Enagizu zure ageñitikegotzi, añen; * ezegizuz niganetik zeure gogo donetzalea aldendu.

Bañiro be zeure laguntzeaz alaitu nagizu; * ta gogo zindoaz sendotu.

Deungeai zeure bideak erakutsiko dautsedaz; * eta obendiak zeuregana biurtuko dira.

Ecce enim veritatem dilexisti: * incerta et occulta sapientiae tuae manifestasti mihi.

Asperges me hyssopo, et mundabor: * lavabis me, et super nivem dealbabor.

Auditui meo dabis gaudium et laetitiam: * et exsultabunt ossa humiliata.

Averte faciem tuam a peccatis meis: * et omnes iniquitates meas dele.

Cor mundum crea in me, Deus: * et spiritum rectum innova in visceribus meis.

Ne proicias me a facie tua: * et spiritum sanctum tuum ne auferas a me.

Redde mihi laetitiam salutaris tui: * et spiritu principali confirma me.

Docebo iniquos vias tuas: * et impii ad te convertentur.

Odol-ixurtzetik ya-
bon nagizu, Urtzi ene
Yainko gaizkatzale
orék; * eta nire minga-
ñak zeure zuzentasuna
goralduko dau.

Yauna, zabaldu nire
espanak; * eta nire
aboak zeure goraltzak
iragañiko dauz.

Abere-eskaña gura
izan ba-zenduan, eske-
ñiko neutzun, ba; * ba-
ña, eropariak atsegin
etxatzuz.

Goiko Yaunak ontzat
artzen daun eskaña,
gogo garbaiduna da; *
Urtzi orék, garbai dan
biotz apala eztozu eze-
tsiko.

Yauna, biozperea za-
ra-ta, Sion'i onegiozu,
* Yerosolima aresi dai-
teken.

Orduan bai ontzat
artuko dozuzala zuzen-
bidezko eskañak, opeak
eta eropariak; * orduan-
txe bai zeure ondi-ga-
nean txalak ipiñiko di-
rala.

Esl. Zure itzak,
Yauna, ontzat artu be-

Libera me de sangui-
nibus Deus, Deus salu-
tis meae: * et exsultabit
lingua mea iustitiam
tuam.

Domine, labia mea
aperies: * et os meum
annuntiabit laudem
tuam.

Quoniam si voluisses
sacrificium, dedissem
utique: * holocaustis
non delectaberis.

Sacrificium Deo spi-
ritus contribulatus: *
cor contritum, et humi-
liatum, Deus, non de-
spicies.

Benigne fac, Domine,
in bona voluntate tua
Sion: * ut aedificentur
muri Ierusalem.

Tunc acceptabis sa-
crificium iustitiae, obla-
tiones, et holocausta: *
tunc imponent super
altare tuum vitulos.

Aña. Iustificeris, Do-
mine, in sermonibus

diz, ta zeroi be zuzen-etsi zaite.

Eslena. Yauna * ardia lez ilteko eroan eben, eta ezaban aborik zabaldu.

LXXXIX Eresia

YAUN ori, belaunik-belaun * gure babesan izan zara.

Zu, mediak egin-ordukotik, ludia ta gaudia eraldu-ordukotik, * len-lendik eta betiko Urtzi zara.

Giza-semeoik, biurtu zaitez, esan zenduan oñek, * gizona muñiztu egiten ez utzi, añen.

Zuretzako, anei urte * atzo igazitako eguna letxe dira, ba,

Eta gizon-biztaldia, * ezetsi egiten dan gaukia letxe izango da.

Elbitza lez, egun batekoa da: goizean garatu ta muskildu; * aña-

tuis, et vincas cum iudicaris.

Aña. Dominus * tamquam ovis ad victimam ductus est, et non aperuit os suum.

Psalmus LXXXIX

DOMINE, refugium factus es nobis: * a generatione in generationem.

Priusquam montes fierent, aut formaretur terra et orbis: * a saeculo et usque in saeculum tu es, Deus.

Ne avertas hominem in humilitatem: * et dixisti: Convertimini, filii hominum.

Quoniam mille anni ante oculos tuos, * tamquam dies hesternae, quae praeteriit,

Et custodia in nocte, * quae pro nihilo habentur, eorum anni erunt.

Mane sicut herba transeat, mane floreat, et transeat: * vespere

tsalderako, bañiz, maskuñtu ta igañtu.

Olantxe geu, be, zure asañeak iroldu gagingiz, * ta zeure sumiñak ikaraz bete.

Gure obenak begitan dozuz; * gure bizikera okeña zeure arpegi-argiak argiztetan dau.

Oñegaitik, geure egun oro ayenatu yakuz, * ta zeure sumiñak iroldu egin gauz.

Gure urteak miarma lez igatu doaz; * geure biztaldiko egun oro batez irurogetamar urte dira, gitxi gora-bera;

Osasun bete-betea izanezkero, larogei edo; * oñtik gora, neke-miñak besterik ez.

Geroztik sañkotasuna izaten da-ta, * sañmiñak yoten gauz.

Zure asañeak daun indaña, nok daki ba? * eta nok neuñtu zeure sumiñak eragin dagiken bilduña?

Zeure esku-ala era-

decidat, induret et arescat.

Quia defecimus in ira tua, * et in furore tuo turbati sumus.

Posuisti iniquitates nostras in conspectu tuo: * saeculum nostrum in illuminatione vultus tui.

Quoniam omnes dies nostri defecerunt: * et in ira tua defecimus.

Anni nostri sicut aranea meditabuntur: * dies annorum nostrorum in ipsis, septuaginta anni.

Si autem in potentibus, octoginta anni: * et amplius eorum, labor et dolor.

Quoniam supervenit mansuetudo: * et corripiemur.

Quis novit potestatem irae tuae: * et praetimore tuo iram tuam dinumerare?

Dexteram tuam sic

kuskuzu, * geure biotza yakintzaz bete daiteken.

Noizarte egongo zara geuganontz itzulibarik? * zeure yopu onein arenak entzuteko adeibera zadi, aien.

Zure erukiak goizean-goiz gonburuz beteko gauz; * eta geure biztaldi osoan alai ta pozik egongo gara.

Poztuko gara bai, betu gozuzan egunen orde; * menpetuta egon garan urtien orde.

Begira zeure otseñak, eta euren aldeko zeure egiñenak; * yabon zeure semeak.

Urtzi gure Yauna-gandiko dirdirak argibegigu; gure esku-egiñenak goitik arteztu egizuz; * arteztu bai, geure esku-egiñenak.

Esl. Yauna ardia lez ilteko eroan eben, eta ezaban aborik zabaldu.

Eslena. Neure baruan * eten egin yat bi-

notam fac: * et eruditos corde in sapientia.

Convertere, Domine, usquequo? * et deprecabilis esto super servos tuos.

Repleti sumus mane misericordia tua: * et exultavimus, et delectati sumus omnibus diebus nostris.

Laetati sumus pro diebus, quibus nos humiliasti: * annis, quibus vidimus mala.

Respice in servos tuos, et in opera tua: * et dirige filios eorum.

Et sit splendor Domini Dei nostri super nos: et opera manuum nostrarum dirige super nos: * et opus manuum nostrarum dirige.

Aña. Dominus tamquam ovis ad victimam ductus est, et non aperuit os suum.

Aña. Contritum est * cor meum in medio

otza; azur gustiak dar-
dara-egin dauste.

XXXV Eresia

OBEN-EGITEKO eraba-
gi dau dongeak
bere buruarekiko; *
arek Urtzi'ri bildurik
ez.

Onen ageñian mal-
muzkeriz diñardu-ta, *
bere gaiztakeria goño-
togaña da, izan be.

Bere abo-itzak don-
gakeria ta guzur utza
dira; * zuzen yardun
gura be ez arek.

Oyan etzanik, be,
oben-asmotan ari iza-
ten da; gaitz-bide oro-
taz ibili dabil; * gaizta-
keria eztau goñoto, ez.

Zu Yaun oñen erukia
ortzetarañokoa da; *
odeyetarañokoa zeure
zintasuna.

Zure zuzentasuna
mendirik aundiena ba-
ño aundiagoa da; * lei-
ze zakon-zakona lako-
xeak dira zure ebazku-
nak.

Gizon eta abereak

mei, contremuerunt
omnia ossa mea.

Psalmus XXXV

DIXIT iniustus ut de-
linquat in semeti-
pso: * non est timor
Dei ante oculos eius.

Quoniam dolose egit
in conspectu eius: * ut
inveniatur iniquitas eius
ad odium.

Verba oris eius ini-
quitas et dolus: * no-
luit intelligere ut bene
ageret.

Iniquitatem meditatus
est in cubili suo: astitit
omni viae non bonae, *
malitiam autem non
odivit.

Domine in caelo mi-
sericordia tua: * et ve-
ritas tua usque ad nu-
bes.

Iustitia tua sicut mon-
tes Dei: * iudicia tua
abyssus multa.

Homines, et iumenta

zuk yaboten dozuz,
Yaun ořek; * aundia, be-
netan, Goiko Yaunaren
eřukia!

Ořegaitik, ba, giza-
semeak * zeure egapez
uste izango dira.

Zure etxeko garatza-
zalaz moskortu egingo
dira; * zeure atsegin-
uoldiaz edaten emon-
go dautsezu.

Zeugan da, ba, bi-
zitz-ituřia; * argia zeu-
re argiaz ikusiko dogu.

Ezagun zabenai zure
eřukia banatu egiezu;
* eta zeure zuzentasu-
na biotz-ařtezai.

Ez al nau ařoputzak
oinpetuko; * ez ta oben-
diaren eskuak erabiliko
be.

Obendiok bertan
yausi dira; * luř-yo da-
be, ta ezin zutundu.

Esl. Neure bařuan
eten egin yat biotza;
azuř gustiak dardara-
egin dauste.

Eslena. Adoretu
egin dozu, * Yaun ořek,

salvabis, Domine: *
quemadmodum multi-
plicasti misericordiam
tuam, Deus.

Filii autem hominum,
* in tegmine alarum
tuarum sperabunt.

Inebriabuntur ab
ubertate domus tuae: *
et torrente voluptatis
tuae potabis eos.

Quoniam apud te est
fons vitae: * et in lu-
mine tuo videbimus
lumen.

Praetende misericor-
diam tuam scientibus
te, * et iustitiam tuam
his, qui recto sunt corde.

Non veniat mihi pes
superbiae: * et manus
peccatoris non moveat
me.

Ibi ceciderunt qui
operantur iniquitatem:
* expulsi sunt, nec po-
tuerunt stare.

Aña. Contritum est
cor meum in medio mei,
contremuerunt omnia
ossa mea.

Aña. Exhortatus es
* in virtute tua, et in

zure alaz ta zeure ya-
ki deunaz.

MOIS'EN ABESTIA

Bidez., XV, 1-19

YAUNARI abestu dagi-
ogun, aintzaren aint-
tzaz goretsi da-ta; *
zaldi ta zaldi-ganekoak
itxasoari iruntsi-eragin
dautsoz-ta.

Yauna nire indara ta
neure goraltza; * bera
biurtu da nire gaizka-
tzale.

Berauxeda ene Yain-
koa ta, aintzalduko dot;
* neure asaben Urtzi
da-ta, goralduko dot.

Gudari-antzez urten
zan Yauna; Aloroduna
da bere izena; * Paron'
en buirdiak eta gudoz-
tea itxason amildu
dauz.

Bere gudalburu os-
petsuenak Itxaso - Go-
rian ondatu dira; * leza-
bañenak iruntsi dauz:
ari aztuna legez on-
doratu dira.

Egin daun indaraz,
Yauna, goretsi da zure

refectione sancta tua,
Domine.

CANTICUM MOYSIS

Exod., XV, 1-19

CANTEMUS Domino:
glorioso enim ma-
gnificatus est, * equum
et ascensorem deiecit
in mare.

Fortitudo mea, et
laus mea Dominus; *
et factus est mihi in
salutem:

Iste Deus meus, et
glorificabo eum: * Deus
patris mei, et exaltabo
eum.

Dominus quasi vir
pugnator, Omnipotens
nomen eius. * Currus
Pharaonis, et exerci-
tum eius proiecit in
mare.

Electi principes eius
submersi sunt in Mari
Rubro: * abyssi ope-
ruerunt eos, descende-
runt in profundum qua-
si lapis.

Dextera tua, Domi-
ne, magnificata est in

eskumea; zeure esku-
ma orek areyoa biffin-
du egin dau, Yauna; *
gogor-egin eutzuenak
zeure aintzaren aintzaz
eratzi dozuz;

Zeure sumiña igori
dautsezu, ta suak ago-
tza lez iruntsi dauz; *
Zeure sumiñak urak
batu egin dauz;

Uin igikoña lotuta
egon da: * itxaso-er-
dian urak moltzatu egin
dira.

Ona, areyoaren au-
tua: Yaraingo nazakie
ta atzemongo dodaz; *
eurai artutako gudaki-
ñak ainbanatuaz ase-
beteko yat gogoia.

Neure ezpatea atara,
bai, * ta neure eskuz
erailgo dodaz.

Zeuk, baña, Yaun
orek, axetea eratoñi
dozu ta, * itxasoak
iruntsi dauz; beruna lez
ondoratu dira ur asal-
datuetan.

Yauna, indaïtsuen
arteñan nor zeu-beste?
Nor, zeu lez deunaren
deunaz aundi-ospatsua,

fortitudine: dextera tua,
Domine, percussit ini-
micum. * Et in multitu-
dine gloriae tuae depo-
suisti adversarios tuos:

Misisti iram tuam,
quae devoravit eos si-
cut stipulam. * Et in
spiritu furoris tui con-
gregatae sunt aquae:

Stetit unda fluens, *
congregatae sunt abys-
si in medio mari.

Dixit inimicus: Per-
sequar et comprehen-
dam, * dividam spolia,
implebitur anima mea:

Evaginabo gladium
meum, * interficiet eos
manus mea.

Flavit spiritus tuus,
et operuit eos mare: *
submersi sunt quasi
plumbum in aquis ve-
hementibus.

Quis similis tui in
fortibus, Domine? quis
similis tui, magnificus
in sanctitate, * terribi-

* izugaria ta goralgaria, gauza zurgarriak egin dagikezana?

Zuk eskua luzatu, ta leza-baírenak iruntsi euzan. * Azkatu egin zenduan eñiarentzako, zuzendari eñukioía izan zara;

Zure esku indartsuaz ekañi dozu * zeure etxe deunerantza.

Eñiak aseñe-biziz yagi dira; * pilistindaña ala gogañak añtu dau.

Asaldu dira Edoma'ko nausiak, ixuikaratu Moabañ bulañtsuak, * eta Kanandañ oro añtu.

* Zure eskumearen indaña dala-ta, * ixuikareak añtu begiz;

Aitza lez geratu beikez, Yauna, zeure eñi au igaron-añte; * bai, zeuretu dozun eñiau igaron-añte.

Zure yaubetza-men-

lis atque laudabilis, faciens mirabilia?

Extendisti manum tuam, et devoravit eos terra. * Dux fuisti in misericordia tua populo quem redemisti:

Et portasti eum in fortitudine tua, * ad habitaculum sanctum tuum.

Ascenderunt populi, et irati sunt: * dolores obtinuerunt habitatores Philisthiim.

* Tunc conturbati sunt principes Edom: robustos Moab obtinuit tremor: * obriguerunt omnes habitatores Chanaan.

Irruat super eos formido et pavor, * in magnitudine brachii tui:

Fiant immobiles quasi lapis, donec pertranseat populus tuus, Domine, * donec pertranseat populus tuus iste, quem possedisti.

* Introduces eos, et

dira eroango dozu, bai,
ta antxe ezañikozu, *
zeuk Yaun oñek eregi-
tako yauregigogorean;

Yaun oñen eskuak
sendatutako txadone-
an. * Yauna, zeu aldun
beti ta betiko.

Paron zalduna bere
guda-burdi ta zalduna-
kin itxasoratu zan, * eta
Yaunak euren ganera
itxasoko urak amilera-
zo euzan;

Ixañeldañak, orde z,
ur-bitarteko legoñez *
ibili ziran.

Es. Adoretu egin
dozu, Yaun oñek, zure
alaz ta zeure yaki deu-
naz.

Eslena. Bere burua
* emon eban, nai izan
ebalako, eta obenak
berak lepaldu eu-
zan.

CXLVI Eresia

YAUNA goraldu egi-
zue, berau ospatu-
tea bidezkoa da-ta; *

plantabis in monte he-
reditatis tuae, * firmis-
simo habitaculo tuo
quod operatus es, Do-
mine:

Sanctuarium tuum,
Domine, quod firmave-
runt manus tuae. * Do-
minus regnabit in ae-
ternum et ultra.

Ingressus est enim
eques Pharao cum cur-
ribus et equitibus eius
in mare: * et reduxit
super eos Dominus
aquas maris.

Filii autem Israël am-
bulaverunt per siccum
* in medio eius.

Aña. Exhortatus es
in virtute tua, et in re-
fectione sancta tua, Do-
mine.

Aña. Oblatus est, *
quia ipse voluit, et pec-
cata nostra ipse porta-
vit.

Psalmus CXLVI

LAUDATE Dominum
quoniam bonus est
psalmus: * Deo nostro

geure goraltza oldezkoa ta egokia izango al yako.

Yaunak Yerosolima eregi egin dau, * ta ixareldar banakatuak batu.

Berak biotz-minduak sendatu daroaz, * ta euron zauriak lotu.

Beraxek izar oro zenbatu, * ta bakoitza bere izenaz izendatu be.

Aundia da bai gure Yauna, ta aundia bere indara be; * neuribakoa da bere yakintzea.

Yaun onek apalak yaboten dauz, * ta obendiak, bariz, lur-yo.

Abestu Yaunari, eskar-egiten; * abestu, bai, ereskin-otsaz gure Yaungoikoari.

Berak goya odeiz estaltzen dau, * ta lurari euria eralduten dautso.

Mendietako bedaia, ta gizonentzako landareak * berak sortarazoten dauz.

sit iucunda, decoraque laudatio.

Aedificans Ierusalem Dominus: * dispersiones Israëlis congregabit.

Qui sanat contritos corde: * et alligat contritiones eorum.

Qui numerat multitudinem stellarum: * et omnibus eis nomina vocat.

Magnus Dominus noster, et magna virtus eius: * et sapientiae eius non est numerus.

Suscipiens mansuetos Dominus: * humilians autem peccatores usque ad terram.

Praecinite Domino in confessione: * psallite Deo nostro in cithara.

Qui operit caelum nubibus: * et parat terrae pluviam.

Qui producit in montibus foenum: * et herbam servituti hominum.

Beraxek emoten dautse abereai beaía daben yakia; * bela-kumeai be eskatuten dautsoena eztautse ukatuten.

Zaldiaren kemenaz atsegin ezta; * gizonaren oin ariñak oldezko etxakoz.

Bai, ordeztu, atsegin izan doa maite-dabena, * ta bere eruki-az itxaroten diranakaz.

Esl. Bere burua emon eban, nai izan ebalako; eta gure obena berak lepaldu euzan.

I. Lagun otzana yakidanak, beragaz itxaroten nintzanak.

E. Neure ogia yaten ebanak iruzur' aundia egin daust.

DONETSI

Eslena. Saltzaleak ezaubidea emon eutsen, esanik: Musu - egingo dautsodana, bera da, oratu egikezue.

Qui dat iumentis escam ipsorum: * et pulis corvorum invocantibus eum.

Non in fortitudine equi voluntatem habebit: * nec in tibiis viri beneplacitum erit ei.

Beneplacitum est Domino super timentes eum: * et in eis, qui sperant super misericordia eius.

Aña. Oblatus est quia ipse voluit, et peccata nostra ipse portavit.

ŷ. Homo pacis meae, in quo speravi.

Rf. Qui edebat panes meos, ampliavit adversum me supplantationem.

AD BENEDICTUS

Aña. Traditor autem dedit eis signum, dicens: Quem osculatus fuero, ipse est, tenete eum.

Benedictus abesten dala, argiak itxungiz duaz.

ZAKARI'REN ABESTIA

Luka, I, 68-79

DONETSI bedi Ixañel' go Urtzi Yauna, * bere eña ikerñtu ta azkatu ebalako;

Eta Dabi bere yopuarenean, * Gaizkatzañe altsua eraiki euskun:

Antziñeko bere iragarñe deunen aboz * iragarñi eban lez;

Gure etsayetatik * eta goñoto ginduezan orotatik yabon ginduzan;

Geure asabakaz izan eban eñukia erakutsi, * ta bere itune deunaz gomutetako.

Abañan geure asabeari zin-egiñik, ba, * geuretzako eskañ au abindu eutson:

Geure areyoetatik azkatuta, * bildur-barik berari otseintzan egingo geuntsola;

Otseintzan bai, bere ageñian zindo ta zuzen

CANTICUM ZACHARIAE

Luc., I, 68-79

BENEDICTUS Dominus, Deus Israël, * quia visitavit, et fecit redemptionem plebis suae:

Et erexit cornu salutis nobis: * in domo David, pueri sui:

Sicut locutus est per os sanctorum, * qui a saeculo sunt, prophetarum eius:

Salutem ex inimicis nostris, * et de manu omnium, qui oderunt nos:

Ad faciendam misericordiam cum patribus nostris: * et memorari testamenti sui sancti.

Iusiurandum, quod iuravit ad Abraham, patrem nostrum, * daturum se nobis:

Ut sine timore, de manu inimicorum nostrorum liberati, * serviamus illi.

In sanctitate, et iustitia coram ipso, *

* bizi izanik biztaldi osoan.

Eta i, ume ori, Goiko Yaunaren iragaílea ixango az; * Yaunari bidea gerítuteko, bere aitziña zear yoango az-ta;

Bere eñari gaizkabi-dea irakatsi dautsok, * euren obenak azkes-teko;

Geure Yaungoiko erukioía bide; * onen eruk'a zala-ta ageñtu yak'n goyan Eguzki baña;

Ilunpean eta erio-gerizpean bizi diranai argi-egiteko, * ta geure oñak gentza-bidez ar-tezteko.

Esl. Saltzaleak ezau-kidea emon eutsen, esanik: Musu-egingo dautsodana, bera da, oratu egikezue.

Belaunbiko:

Eslena. Kisto'k geugaitik eriotz-arteño men-egin eban.

omnibus diebus nostris.

Ettu, puer, Propheta Altissimi vocaberis: * praeibis enim ante faciem Domini parare vias eius:

Ad dandam scientiam salutis plebi eius: * in remissionem peccatorum eorum:

Per viscera misericordiae Dei nostri: * in quibus visitavit nos, oriens ex alto:

Illuminare his, qui in tenebris, et in umbra mortis sedent: * ad dirigendos pedes nostros in viam pacis.

Aña. Traditor autem dedit eis signum, dicens: Quem osculatus fuero, ipse est, tenete eum.

Omnes genuflectunt

Aña. Christus factus est pro nobis oboediens usque ad mortem.

**Barikukoan beste au
geitu:**

Gurutz-eriotz arteño
egin be.

Larunbatekoan, baita:

Oregaitik, Yainkoak
be goraldtu egin eban,
eta beste oro baño izen
bikañagoa emon eu-
tson.

*Geure Aita goikoa,
ixilik.*

L Er. Eruki zatik 369.

Otoya. Y auna, be-
girazu, azen, zure sen-
diau, beraugaitik Yos-
Kisto gure Yaunak ol-
dez bere burua oben-
dien eskuetaratu, ta
gurutz-eriotza artu
eban-eta:

Ixilago:

Berau be Yainkoa
da ta...

Zarata egiten da.

Secunda nocte additur:

Mortem autem cru-
cis.

Tertia nocte additur :

Propter quod et Deus
exaltavit illum, et de-
dit illi nomen, quod
est super omne nomen.

Pater noster, secreto.

Ps. L Miserere 369.

Oratio. R espice,
quaesumus, Domine,
super hanc familiam
tuam, pro qua Domi-
nus noster Iesus Chri-
stus non dubitavit ma-
nibus tradi nocentium,
et crucis subire tor-
mentum:

Sub silentio:

Qui tecum vivit et
regnat...

Fit fragor aliquantulum.

ARATSALDEKOA

Geure Aita goikoa ta Agur Miren, ixilik.

Eslena. Eskañon-edontzia * aruko dot, eta Yaunaren izenari oles-egingo dautsot.

CXV Eresia

ZINETSI ta itz-egin neban; * atsekabez beterik nengoan-aren.

Loñaren loñak esan-erazo eustan: * Guzur-tia gizon oro.

Yaunari bere onegin gustiakaitik orde-zer emongo dautsot, ba?

Eskañon-edontzia aruko dot, * eta Yaunaren izenari oles-egingo dautsot.

Nire eskañitzak Yaunari bere eñi gustiaren aurean beteko dautsodaz; * Yaunaren agerian yaso aundia dau bere deunen eriotzak.

AD VESPERAS

Pater noster et Ave Maria, secreto.

Aña. Calicem * salutaris accipiam, et nomen Domini invocabo.

Psalmus CXV

CREDIDI propter quod locutus sum: * ego autem humiliatus sum nimis.

Ego dixi in excessu meo: * Omnis homo mendax.

Quid retribuam Domino, * pro omnibus, quae retribuit mihi?

Calicem salutaris accipiam: * et nomen Domini invocabo.

Vota mea Domino reddam coram omni populo eius: * pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum eius.

Yopua nozu, Yauna;
* zeure yopua, ta zeure
re neskamearen semea.

Lokañiak eten egin
daustazuz; goraltza-es-
kaña eskeñiko dautzut,
* eta Yaunaren izenari
oles-egingo dautsot.

Neure eskañitzak
Yaunari bere eñi gusti-
aren ageñian beteko
dautsodaz, * Yaunaren
etxeko atarñietan, eu
Yerosolima oñen er-
dian.

Esl. Eskarñon-edon-
tzia arñuko dot, eta
Yaunaren izenari oles-
egingo dautsot.

Eslena. Gentzea *
goñoto-ebenakin gen-
tzatsua izan naz; ba-
ña, itz-egiten dautse-
daneko, bidegabero
aurka-egiten dauste.

CXIX Eresia

ATSEKABE-ALDIAN
Yaunari dea dañ-
egin neutsan, * eta en-
tzun eustan.

Yauna, gaiztakeria

O Domine, quia ego
servus tuus: * ego ser-
vus tuus, et filius ancil-
lae tuae.

Dirupisti vincula mea:
tibi sacrificabo hostiam
laudis, * et nomen Do-
mini invocabo.

Vota mea Domino
reddam in conspectu
omnis populi eius: * in
atriis domus Domini, in
medio tui, Ierusalem.

Aña. Calicem salu-
taris accipiam, et no-
men Domini invocabo.

Aña. Cum his, * qui
oderunt pacem, eram
pacificus: dum loque-
bar illis, impugnabant
me gratis.

Psalmus CXIX

AD Dominum cum
tribularer clamavi:
* et exaudivit me.

Domine, libera ani-

darioen ezpanetatik *
eta min atzipetitik ya-
boizu ene gogoa.

Zer eskuratuko dok,
edo zein sari irabaziko,
* eure min atzipetiofen
bidez?

Beso indartsuak ego-
tziriko gezi zorotzak,
eta * txingar gori-go-
riak.

Ai ene! erbestaldiau
bai luzatu egiten yata-
la! Kedararakin bizi
naz; * nire gogoa naiko
egon da atzerian.

Gentzea gofoto-ebe-
nakin be gentzatsua
izan naz; * baña, itz-
egiten dautsedaneko,
bidegabero aurka-egi-
ten dauste.

Esl. Gentzea gofo-
to-ebenakin be gentza-
tsua izan naz; baña,
itz-egiten dautsedane-
ko, bidegabero aurka
egiten dauste.

Eslena. Gizon * an-
keretatik yarein nagi-
zu, Yauna.

mam meam a labiis ini-
quis, * et a lingua do-
losa.

Quid detur tibi, aut
quid apponatur tibi *
ad linguam dolosam?

Sagittae potentis
acutae, * cum carboni-
bus desolatoriis.

Heu mihi, quia inco-
latus meus prolongatus
est: habitavi cum ha-
bitantibus Cedar: * mul-
tum incola fuit anima
mea.

Cum his, qui oderunt
pacem, eram pacificus:
* cum loquebar illis,
impugnabant me gratis.

Aña. Cum his, qui
oderunt pacem, eram
pacificus: dum loque-
bar illis, impugnabant
me gratis.

Aña. Ab hominibus
* iniquis libera me, Do-
mine.

CXXXIX Eresia

YAUNA, gizon gaizto-
tik yabon nagizu;
gizon ankeretik ya-
rein nagizu.

Biotzak asmo gaiz-
toz beterik dabez; *
egunean-egunean ezta-
baidetan inarduten
dabe.

Euren niñak ziraune-
nak lez zofoztu dabez;
* suge-edena euren ez-
pan-baruan.

Obendiaren eskueta-
tik zaindu nagizu, Yaun
ofek; * eta gizon anke-
retatik yarein.

Neu luferatzeko itun-
du ziran, ba; * afoak
estalgiz lakioa ipiñi
eusten:

Sareak zabaldu ebe-
zan; * bide-ondoan zoz-
toñak imiñi euztezan.

Ene Yainkoa zeu za-
ra; * Yauna, entzun
neure ahen-otsa, esan
dautsot Yaunari.

Yauna, Yauna, nire
gaizkabidea zeure in-

Psalmus CXXXIX

ERIPE me, Domine, ab
homine malo: * a
viro iniquo eripe me.

Qui cogitaverunt ini-
quitates in corde: * to-
ta die constituebant
praelia.

Acuerunt linguas
suas sicut serpentis: *
venenum aspidum sub
labiis eorum.

Custodi me, Domine,
de manu peccatoris: *
et ab hominibus iniquis
eripe me.

Qui cogitaverunt
supplantare gressus
meos: * absconderunt
superbi laqueum mihi:

Et funes extenderunt
in laqueum: * iuxta iter
scandalum posuerunt
mihi.

Dixi Domino: Deus
meus es tu: * exaudi,
Domine, vocem depre-
cationis meae.

Domine, Domine, vir-
tus salutis meae, * ob-

daña da-ta, * gudaka-egunean ene burua itzalpetu egin dozu.

Neuk gura-barik, Yauna, enagizu obendiaren eskuetan imiñi; * neure kaltez itundu dira; enagizu utzi, ba, arotu egingo dira-ta.

Esitu nabenen buruganera, * euren ezpantako gaiztakeria bera etorriko alda.

Goitik txingarak be-toñkiez; sutara egotzi egizuz; * zoritxararen zoritxaraz iroldubeikez

Biraularia ezta ludi ontan zoruntsua izango; * gizon deungea gatxaren gatxak ondakuko dau.

Bai-dakit Yaunak maldeñaren auzia aldeztuko dauna, * ta landeñ-aldez asperituko dana.

Onak, bañiz, zeure izena goraldtu egingo dabe; * ta biotz-zindok zeure ageñian biziko dira.

Esl. Gizon ankeretik yarein nagizu, Yauna.

umbrasti super caput meum in die belli.

Ne tradas me, Domine, a desiderio meo peccatori: * cogitaverunt contra me, ne derelinquas me, ne forte exaltentur.

Caput circuitus eorum: * labor labiorum ipsorum operiet eos.

Cadent super eos carbones; in ignem deiicies eos: * in miseriis non subsistent.

Vir linguosus non dirigetur in terra: * virum iniustum mala capient in interitu.

Cognovi, quia faciet Dominus iudicium inopis: * et vindictam pauperum.

Verumtamen iusti confitebuntur nomini tuo: * et habitabunt recti cum vultu tuo.

Aña. Ab hominibus iniquis libera me, Domine.

Eslena. Edazten * daustezan sarietatik eta gaizkileakandiko galbidietatik yabon nagizu.

CXL Eresia

DEADAR dagitzut-eta, entzustazu, Yauna; * entzun, bai, dei-dagitzun onen abotsa.

Nire otoya zeure agerian kedatza lez bigo, Yauna; * neure esku-yasopena aratsaldeko eskeintza lakoa bedi.

Nire aboari moŕoŕoa ipiñi, Yaun oŕek; * eta neure espanak atakaz itxi.

Ene biotzari ez utzi, aŕen, * obenak aldeztu gurarik itz gaiztoetara yoten.

Gizon gaizkileai * enazakie erkide izan gura.

Artesak erukiz oartu ta akaŕ-egin begist; * obendiaren igurzkiak, baña, ez al dau neure burua ikutuko.

Aña. Custodi me * a laqueo, quem statuerunt mihi, et a scandalis operantium iniquitatem.

Psalmus CXL

DOMINE, clamavi ad te, exaudi me: * intende voci meae, cum clamavero ad te.

Dirigatur oratio mea, sicut incensum in conspectu tuo: * elevatio manuum mearum sacrificium vespertinum.

Pone, Domine, custodiam ori meo: * et ostium circumstantiae labiis meis.

Non declines cor meum in verba malitiae, * ad excusandas excusationes in peccatis.

Cum hominibus operantibus iniquitatem: * et non communicabo cum electis eorum.

Corripiet me iustus in misericordia, et increpabit me: * oleum autem peccatoris non impinguet caput meum.

Bere atsegiñai-aurez-ka, bañiz, otoi-dagiket; * euren buruzagiak ar-kaitz - ar-kaitz amildu beikez.

Neure itzak bentzuez, entzun dagikiez-ta; * lur koipetsua landuten dalarik, azala mokilez betetan da;

Alantxe, obitegia be geure azurez bete da; Yauna, Yauna, zeugana yoten dabe ene begiak: zeugaz nitxarota, ezegistazu bizia kendu.

Edazten daustezan sarietatik * eta gaizkileakandiko galbidietatik yabon nagizu.

Obendiak euren sareta saretu beikez; * nik, orde, bakañik iges-egin.

Esl. Edazten daustezan sarietatik eta gaizkileakandiko galbidietatik yabon nagizu.

Eslena. Nire * esku-ma-aldea begiratu ta ikuskatu-añen, ezagututen naunik be eztaurkit.

Quoniam adhuc et oratio mea in beneplacitis eorum: * absorpti sunt iuncti petrae iudices eorum.

Audient verba mea quoniam potuerunt: * sicut crassitudo terrae erupta est super terram.

Dissipata sunt ossa nostra secus infernum: * quia ad te, Domine, Domine, oculi mei: in te speravi, non auferas animam meam.

Custodi me a laqueo, quem statuerunt mihi: * et a scandalis operantium iniquitatem.

Cadent in retiaculo eius peccatores: * singulariter sum ego donec transeam.

Aña. Custodi me a laqueo, quem statuerunt mihi: et a scandalis operantium iniquitatem.

Aña. Considerabam * ad dexteram, et videbam, et non erat qui cognosceret me.

CXLI Eresia

NIRE abotsak oyu-dagio Yaunari; dea-dań, bai, Yaunari neure abotsak.

Bere ageńian ixuri dagit ene otoya, * ta neure lońa atzaldtu.

Gogo-aunatu egin naz, ba; * eta zuk nire egoerea bai-dazauzu.

Nabilan bide ontan * estalgiz sareá imińi dauste.

Nire eskuma-aldea begiratu ta ikuskatu-áren, * ezagututen nau-
nik be eztaurkit.

Iges-biderik eztot; * ezta neure bizia aldeztu gura daunik be.

Zeuri, Yauna, oyuka dińotzut: * Zeu zara nire itxarokuna; zeroi, bizien ludi ontan neure yarauntsia.

Entzun ene árena, * lońaren lońak yo nau-ta.

Aurka-dagistenetatik yabon nagizu; * izan

Psalmus CXLI

VOCE mea ad Dominum clamavi: * voce mea ad Dominum deprecatus sum:

Effundo in conspectu eius orationem meam, * et tribulationem meam ante ipsum pronuntio.

In deficiendo ex me spiritum meum: * et tu cognovisti semitas meas.

In via hac, qua ambulabam, * absconderunt laqueum mihi.

Considerabam ad dexteram, et videbam: et non erat qui cognosceret me.

Periit fuga a me, * et non est qui requirat animam meam.

Clamavi ad te Domine, dixi: Tu es spes * mea, portio mea in terra viventium.

Intende ad deprecationem meam: * quia humiliatus sum nimis.

Libera me a persecquentibus me: * quia

be, neu baño indaítsu-agoak dira-ta.

Nire gogoa zirkilutik yareizu, zeure izena goresteko; * begira dagokidaz zindoak, noiz ordainduko daustazun-eta.

Esl. Nire eskumaldea begiratu ta ikuskatu - ařen ezagututen naunik be eztaurkit.

YAUNA GORESTEN

Eguen gurenean

Eslena. Apaltzen iñarduela, * Yosu'k ogia aítu ta onetsi egin eban, eta zatituta bere ikasleai emon eutsen.

Bariku gurenean

Eslena. Ozpiñia txastatuta gero, * onan iñoan: Gustia bete da; eta burua makurturik bere gogoa emon eban.

MIREN A.'REN ABESTIA

Luka, I, 46-55

Yauna goresten... 313.

Eslena bisanda, Goraltzetan lez amaitu, 385.

confortati sunt super me.

Educ de custodia animam meam ad confitendum nomini tuo: * me expectant iusti, donec retribuas mihi.

Aña. Considerabam ad dexteram, et videbam, et non erat qui cognosceret me.

AD MAGNIFICAT

Feria V in Cena Domini

Aña. Cenantibus autem illis, * accepit Iesus panem, et benedixit, ac fregit, deditque discipulis suis.

Feria VI in Patasceve.

Aña. Cum accepisset acetum, * dixit: Consummatum est: et inclinato capite emisit spiritum.

CANTICUM B. M. V.

Luc. I, 46-55

Magnificat... 313

Repetitur aña. Et reliqua, ut ad Laudes, 385.

BARIKU GURENA

GOIZALDIKOA

*Geure Aita goikoa,
Aguñ Miren eta Ziñes-
ten dot, ixilik.*

I GAUKIA

Eslena. Alkañtu egin dira * ludiko bakaldunak, bat-egin dabe aundikiak Yaunari ta bere Iguñtziari aurka.

II Eresia

ZEGAITIK oñu-egin dabe arotzak, * eta zegaitik eñiak asmo utsalak gogaltzen dabez?

AD MATUTINUM

*Pater noster, Ave
Maria et Credo, se-
creto.*

IN I NOCTURNO

Aña. Asiiterunt reges terrae, * et principes convenerunt in unum, adversus Dominum, et adversus Christum eius.

Psalmus II

QUARE fremuerunt gentes, * et populi meditati sunt inania?

Alkañtu egin dira ludi-
diko bakaldunak, bat
egin dabe aundikiak
Yaunari ta bere Iguñtzi-
ari aurka.

Euron lokañiak apur-
tu daiguzan, ta euron
ustaria geugandik urun
yaurti.

Goikoak iri-egingo
dautse; * eretsi egino
dauz Yaunak.

Eta asere biziz itz-
egingo dautse, * ta su-
miñaren sumiñaz ika-
razoko dauz.

Ni, bañiz, Bakaldun
yari ninduan Sion bere
mendi deunean, * bere
agintza iragañteko.

Neure Semea az, *
gaurtxe soñtu aut, esan
eutsan Yaunak.

Eskatu neuri, ta
atzeriak emongo daus-
kadaz ire yarauntzi, *
ta ludi-ertzak eure ya-
bego.

Burdiñezko makilaz
zuzenduko dozak, * ta
luñezko ontzia lez apur-
tuko.

Astiterunt reges ter-
rae, et principes con-
venerunt in unum *
adversus Dominum, et
adversus Christum eius.

Dirumpamus vincula
eorum: * et proiicia-
mus a nobis iugum
ipsorum.

Qui habitat in caelis,
irridebit eos: * et Do-
minus subsannabit eos.

Tunc loquetur ad eos
in ira sua, * et in furore
suo conturbabit eos.

Ego autem constitu-
tus sum Rex ab eo su-
per Sion montem san-
ctum eius, * praedicans
praeceptum eius.

Dominus dixit ad
me: * Filius meus es
tu, ego hodie genui
te.

Postula a me, et da-
bo tibi gentes heredi-
tatem tuam, * et posse-
sionem tuam terminos
terrae.

Reges eos in virga
ferrea, * et tamquam
vas figuli confringes
eos.

Aditu, ba, bakaldunok; * ikasi, ludi-epaikariok.

Yaunari ikaraz yopuegiozue; * bilduñez go-
retsi egizue.

Bide zuzena aritu,
Yauna sumindu egiñagaitik * galdu etzaikezen, bidekatuok.

Bere sumiña laster-txe ixiotuko da-ta, * zoruntsuak, bai, orduan beragaz ditxarokezanak!

Esl. Alkartu egin dira ludiko bakaldunak, bat-egindabe aundikiak Yaunari ta bere Iguítziari aurka.

Eslena. Nire yanzkiak * eurentzako banatu ebezan, eta neure soinpekoa zoriztu egin eben.

XXI Er. Urtzi, ene Yainko 177.

Esl. Nire yanzkiak...

Eslena. Guzuziñaldariak * yagi yataz; gaiztakeri ori, bañiz, euren kalte da.

Et nunc, reges, intelligite: * erudimini, qui iudicatis terram.

Servite Domino in timore: * et exsultate ei cum tremore.

Apprehendite disciplinam, nequando irascatur Dominus, * et pereatis de via iusta.

Cum exarserit in brevi ira eius, * beati omnes qui confidunt in eo.

Aña. Astiterunt reges terrae, et principes convenerunt in unum adversus Dominum, et adversus Christum eius.

Aña. Diviserunt sibi * vestimenta mea, et super vestem meam miserunt sortem.

Ps. XXI Deus, Deus meus 177.

Aña. Diviserunt...

Aña. Insurrexerunt in me * testes iniqui, et mentita est iniquitas sibi.

XXVI Eresia

YAUNAK argiztu ta gaizkatuten, nauenzkerok, * nori bildur izan bear nazakio?

Nire bizia Yaunak berak yaboten daunezkerok, * nor dala-ta ikaratu bear naz, ba?

Nire aragiau iruntsi gura ta, * datořkidazan gaizkin oreik;

Zirikatu egiten naberen areyuok, * orexek auldu ta luřa yoko dabe.

Neuri aurka gudarozte osoa etoři-ařen, * ene biotza ezta ikaratu.

Neure kaltez guda-kea asita be, * itxaroten izango naz.

Yaunari eskatu ta bilatuten dodan bakařa, * neu-biztaldi osoan Yauretxean bizi izatea da;

Eta ořen bidez Yau-naren ederkunak betetsi, * ta bere kutxategia ikuskatu al izan.

Bere estalpean esku-

Psalmus XXVI

DOMINUS illuminatio mea, et salus mea, * quem timebo?

Dominus protector vitae meae, * a quo trepidabo?

Dum appropiant super me nocentes, * ut edant carnes meas:

Qui tribulant me inimici mei, * ipsi infirmati sunt, et ceciderunt.

Si consistant adversum me castra, * non timebit cor meum.

Si exsurgat adversum me praelium, * in hoc ego sperabo.

Unam petii a Domino, hanc requiram, * ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitae meae.

Ut videam voluptatem Domini, * et visitem templum eius.

Quoniam abscondit

tatu ninduan, ba; * zoritxañ-aldian bere txosna-baño yagon ninduan.

Arikaitzetara yasonau, * ta onezkero, etsayak garaituten be lagunduko daust.

Ondi-bilaldean egon, eta bere kutxategian turuta-otsazko eskaña eskeñiko dautsot; * Yaunari abestu ta ereseñkia esango dautsot.

Entzun, Yaun oñek, oles-dagitzun onen abotsa; * eruk izakit, eta entzuzazu.

Nire biotzak itz-dagitzu, ene begiak zeu zabilae; * bai, zeu Yaun oñen arpegi-bila diñardut.

Ez egistazu, ba, zeure arpegioi atzekatu; * sumiñaren sumiñaz zeure yopu onengandik ez alde-egin.

Laguntzale zakik; * enagizu utzi, añen; enagizu egotzi, Urtzi ene gaizkatzale oñek.

Neure aita-amak be galetsi nabe; * Yaunak,

me in tabernaculo suo: * in die malorum protexit me in abscondito tabernaculi sui.

In petra exaltavit me: * et nunc exaltavit caput meum super inimicos meos.

Circuivi, et immolavi in tabernaculo eius hostiam vociferationis: * cantabo, et psalmum dicam Domino.

Exaudi, Domine, vocem meam, qua clamavi ad te: * miserere mei, et exaudi me.

Tibi dixit cor meum, exquisivit te facies mea: * faciem tuam, Domine, requiram.

Ne avertas faciem tuam a me: * ne declines in ira a servo tuo.

Adiutor meus esto: * ne derelinquas me, neque despicias me, Deus salutaris meus.

Quoniam pater meus, et mater mea derelique-

bañiz, yaso egin nau.

Zeure bidea irakatsi egistazu, Yaun orek; * neure etsayak diralata, zadoñ zuzenez ar-teztu nagizu.

Enagizuneure yazar-lien eskuetan utzi; * gu-zur-ziñaldariak yagi yataz - ta; gaiztakeri ori, bañiz, euren kalte da, izan be.

Baña, uste dot nik Yaunaren ondasunak * bizien ludian dakuske-dazana.

Yaunaren begira egon, bai, ta gogoñ ekin; * ire biotz ori adoretu bedi, ta Yaunagaz itxaron.

Es. Guzur-ziñaldariak yagi yataz; gaiztakeri ori, bañiz, euren kalte da.

I. Nire yanzkiak eurentzako banatu ebezan.

E. Eta neure soinpekoa zoriztu egin eben.

Geure Aita Goikoa, ixilik.

runt me: * Dominus autem assumpsit me.

Legem pone mihi, Domine, in via tua: * et dirige me in semitam rectam propter inimicos meos.

Ne tradideris me in animas tribulantium me: * quoniam insurrexerunt in me testes iniqui, et mentita est iniquitas sibi.

Credo videre bona Domini * in terra viventium.

Exspecta Dominum, viriliter age: * et confortetur cor tuum, et sustine Dominum.

Aña. Insurrexerunt in me testes iniqui, et mentita est iniquitas sibi.

Ÿ. Diviserunt sibi vestimenta mea.

Rj. Et super vestem meam miserunt sortem.

Pater noster, secreto.

Yeremi Iragarlearen
Ala-eresitikoa. **II,**
8-15; III, 1-9.

I IRAKURGAYA

Jet.

YAUNAK, Sion-alabe-
aren aresia eratsi
egiteko erabagi eban:
edatu eban; ba, loka-
ria, ta ezeban bere es-
kua atzeratu, gustiz
eratsi-arteno; aresi-au-
rea beratu zan, eta
aresia be zuzitu.

Tet. Bere atepak za-
borpean geratu dira;
bere moñoluak ausi ta
apuñtu egin dauz; bere
bakaldun eta aundikiak
atzerian dira; ez da la-
girik, eta iragarleak
Yaunagandiko irakas-
penik eztabe artzen.

Yot. Sion-alabeare-
neko agureak luñe-
an yezañita ixilik
egozan; buruak autsez-
tu ta zurdatzak yantzi
ebezan; Yerosolima'ko
neskarbiak buruak lu-
ñerantza makurturik da-
bez.

De Lamentatione le-
remiae Prophetae. **II,**
8-15; III, 1-9.

LECTIO I

Heth.

COGITAVIT Dominus
dissipare murum
filiae Sion: tetendit fu-
niculum suum, et non
avertit manum suam a
perditione: luxitque an-
temurale, et murus pa-
riter dissipatus est.

Teth. Defixae sunt
in terra portae eius: per-
didit, et contrivit vec-
tes eius: regem eius et
principes eius in gen-
tibus: non est lex, et
prophetae eius non in-
venerunt visionem a
Domino.

Iod. Sederunt in
terra, conticuerunt se-
nes filiae Sion: cons-
perserunt cinere capita
sua, accincti sunt cili-
ciis, abiecerunt in ter-
ram capita sua virgines
Ierusalem.

Kap. Negararen negarez begiak lausotu egin yataz, erayak dar daraz dagokidaz; ume ta titi-aurak uriko zelayetan ilten ikusita, neure eriko alabearen galguntzeagaitik ene beztuna luera ixuri da.

Yerosolima, Yerosolima, itzuli adi eure Yaun eta Yainkoa'gana.

E. Ene adizkide orok utzi nabe, ta kuku-egiten eustenak garale geratu dira; maite nebanak saldu egin nau. * Eta ikaragarro begiratu ta gogor zaurituten ninduelarik, edateko, beztuna emosten.

I. Gaizkin-artera egotzi nabe, ta neure biziari eztautsoe azketsi. **E**ta ikaragarro...

II IRAKURGAYA

Lamet.

OGIA ta ardaua nundira, ba? esaten eutsien euren amai, uriko

Caph. Defecerunt praelacrymis oculi mei, conturbata sunt viscera mea: effusum est in terra iecur meum super contritione filiae populi mei, cum deficeret parvulus et lactens in plateis oppidi.

Ierusalem, Ierusalem, convertere ad Dominum, Deum tuum.

R. Omnes amici mei dereliquerunt me, et praevaluerunt insidiantes mihi: tradidit me, quem diligebam: * Et terribilibus oculis plaga crudeli percutientes, aceto potabant me.

V. Inter iniquos proiecerunt me, et non pepercerunt anima e meae. **E**t...

LECTIO II

Lamed.

MATRIBUS suis dixerunt: Ubi est triticum et vinum? cum de-

zelayetan, zaurituta le-
txe, yausten zirala, edo
ta, ama-altzoan bertan
bizia galtzen ebela.

Men. Nori erkatu-
ko ete autsot, nori bañ-
dinduko, Yerosolima-
alaba ori? nogaz idetu-
ko aut, poztu agidan,
Sion-alaba neskarbi
ori? Itxasoa bezin aun-
dia da, alabaña, eure
loña; nok gaizkatuko
ete au?

Nun. Eure iragañle-
ak guzúr utsak iragañi
euskezan; eure deunga-
keria, bañiz, ez eusken
ageñtuten, euri garbai-
erazoteko; bai, ordez,
areyoak garaituta yaur-
tikiko zirala-ta guzúr
iragañi.

Samek. Bidez yo-
yazan gustiak eure gal-
guntzea txalokatuten
eben; txistu-yo, ta Ye-
rosolima-alabeagaitik
buruai eragiten eutsien;
eta, Au al da uri eder-
eder a, ludi osoaren zo-
ragaña zana? iñoen.

ficerent quasi vulnerati
in plateis civitatis: cum
exhalarent animas suas
in sinu matrum sua-
rum.

Mem. Cui compa-
rabo te? vel cui assimi-
labo te, filia Ierusalem?
cui exaequabo te, et
consolabor te, virgo fi-
lia Sion? Magna est
enim velut mare con-
tritio tua: quis medebi-
tur tui?

Nun. Prophetæ tui
viderunt tibi falsa et
stulta, nec aperiebant
iniquitatem tuam, ut te
ad paenitentiam provo-
carent: viderunt autem
tibi assumptiones fal-
sas, et eiectiones.

Samech. Plauserunt
super te manibus om-
nes transeuntes per
viam: sibilaverunt, et
moverunt caput suum
super filiam Ierusalem:
Haecine est urbs, di-
centes, perfecti decoris,
gaudium universae ter-
rae?

Yerosolima, Yerosolima, itzuli adi eure Yaun eta Yainkoa' gana.

E. Txadoneko estalkia uratu egin zan; * Eta ludi osoan luikara izan zan; lapurak gurtzetik oyu-egian, onan iñoala: Yauna, zeure yaurerira eldu zadikenean, gomutau nigaz.

I. Arkatxak zatitu egin ziran, eta ilobiak edegi; eta lenago ildako done askoren gorpuak berbizi ziran. **E**ta ludi osoan...

III IRAKURGAYA

Alep.

BERE sum n-zigoñaz neure loñaldia iragarñen dodan gizona naz ni.

Alep. Zematu egin nenduan, eta argitara barik, ilundira eroan.

Alep. Bere eskuak bein eta bariz ikututen nenduan egunean egunean.

Bet. Neure narua taragia igarñu-erazo

Ierusalem, Ierusalem, convertere ad Dominum, Deum tuum.

R. Velum templi scissum est, * Et omnis terra tremuit; latro de cruce clamabat, dicens: Memento mei, Domine, dum veneris in regnum tuum.

V. Petrae scissae sunt, et monumenta aperta sunt, et multa corpora sanctorum, qui dormierant, surrexerunt. **E**t omnis...

LECTIO III

Aleph.

EGO vir videns paupertatem meam in virga indignationis eius.

Aleph. Me minavit, et adduxit in tenebras, et non in lucem.

Aleph. Tantum in me vertit, et convertit manum suam tota die.

Beth. Vetustam fecit pellem meam, et

dauz, ta neure azuñak zeatu.

Bet. Esitu egin nau, eta beaztun-loñetaz itxi.

Bet. Toki ilunean imiñi nau, betiko il diranak letxe.

Gimel. Iges-ein enegiken, esia iragi daust; oñestun sendo-agoak ipiñi daustaz.

Gimel. Eta nik oyu ta otoi egin-añen, ez eustan entzuten.

Gimel. Nire bideak añlanduz itxi dauz, ta neure zidoñak nastau.

Yerosolima, Yerosolima, itzuli adi eure Yaun eta Yainkoa' gana.

E. Ene masti berezi ori, neuk landatu indudan; * Zelan oñen samin biguñtu az, neu gurutzaldu ta Baraba azkatu egiteko?

I. Bilesi egin indudan, eta añi koskoñak kendu neuskazan, eta landetxea iragi. **Zelan...**

Ene masti...

carnem meam, contrivit ossa mea.

Beth. Aedificavit in gyro meo, et circumdedit me felle et labore.

Beth. In tenebrosis collocavit me, quasi mortuos sempiternos.

Ghimel. Circumaedificavit adversum me, ut non egrediar: aggravavit compedem meum.

Ghimel. Sedet, cum clamavero, et rogavero, exclusit orationem meam.

Ghimel. Conclusit vias meas lapidibus quadris, semitas meas subvertit.

Ierusalem, Ierusalem, convertere ad Dominum, Deum tuum.

Rj. Vineam meam electam, ego te plantavi: * Quomodo conversa es in amaritudinem, ut me crucifigeres et Barabbam dimitteres?

y. Sepivi te, et lapides elegi ex te, et aedificavi turrim. **Quomodo...**

Vinea...

II GAUKIA

Eslena. Ekin eta ekin diñardue * erail gura nabenak.

XXXVII Eresia

YAUNA, ezegistazu sumiñez akañ-egin; * enagizu asañe biziz nekaldu.

Zeure geziz yosita nago, ba, * ta esku az-tunaz ikutu nozu.

Zeure sumiña bide, ertun dot aragi osoa; * neure obenak dirala-ta, azuñak artegatsu do-daz.

Neure oben-piñoa bu-rua baño goragotu egin yat-eta, * zama aundia letxe aztun yat.

Neure zorakeria bi-de, * zauriak zornatu ta usteldu egin yataz.

Ildu ta konkoñ-kon-koñtu egin naz; * itun-bai - itun egoten naz egun oro.

IN II NOCTURNO

Aña. Vim faciebant * qui quaerebant ani-mam meam.

Psalmus XXXVII

DOMINE, ne in furore tuo arguas me, * neque in ira tua cor-ripias me.

Quoniam sagittae tuae infixae sunt mihi: * et confirmasti super me manum tuam.

Non est sanitas in carne mea a facie irae tuae: * non est pax ossibus meis a facie peccatorum meorum.

Quoniam iniquitates meae supergressae sunt caput meum: * et sicut onus grave gravatae sunt super me.

Putruerunt et corru-ptae sunt cicatrices meae, * a facie insipientiae meae.

Miser factus sum, et curvatus sum usque in finem: * tota die contri-status ingrediebar.

Guntzurúnak lilura-keriz beterik dodaz, * ta aragian, bañiz, minbako atalik eztot.

Gustiz atsekabetu ta betuta nago; * alaraoka diñardut biotz-biotzetik.

Yauna, ba - dakizu nire opa bizia; * agiri yatzuz neure ayotsak.

Artega dot biotza, kemen-barik nago; * begietako argia beitzali yat.

Ene adizkide ta aideak * ureratu ta ondoan gelditu yataz.

Neure lagunak urun geratu dira; * baña, ekin eta ekin diñardue erail gura nabena.

Ondatu gura nabena iraindu egiten nabe, * eta malmuzkerietan ari dira egunean-egunean.

Nik, baña, goña bainintzan, ez dautset

Quoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus: * et non est sanitas in carne mea.

Afflictus sum, et humiliatus sum nimis: * rugiebam a gemitu cordis mei.

Domine, ante te omne desiderium meum: * et gemitus meus a te non est absconditus.

Cor meum conturbatum est, dereliquit me virtus mea: * et lumen oculorum meorum, et ipsum non est mecum.

Amici mei, et proximi mei * adversum me appropinquaverunt, et steterunt.

Et qui iuxta me erant, de longe steterunt: * et vim faciebant qui quaerebant animam meam.

Et qui inquirebant mala mihi, locuti sunt vanitates: * et dolos tota die meditabantur.

Ego autem tamquam surdus non audiebam:

entzuten; * eta, mingea bai-nintzan, tautik esan bez.

Ezer entzuten eztaun gizona lako biurtu naz, * ta zer erantzun eztauna lakoxea.

Yaun ori, zeugaz nitxaro-ta, * entzungo daustazu, ene Yaun eta Yainko ořek.

Ona, nire ařena: Etsayak ezpeikez neure lepotik poztu; * oñak zabu-egiten daustenean irainduten nabe-ta.

Ni, baña, neke-miñetarako autu naz, * ta etenbako oñazez nago.

Neronek dautořt ene gaiztakeria, * ta neure obenaz gomutetan naz.

Nire areyoak, bařiz, onaroan bizi dira, ta nik baño indař aundi-agoa dabe; * zuzengabez gořoto-nabenak askotu egin dira.

Onegiñaren orde-orde gaitz-egin daro-

* et sicut mutus non aperiens os suum.

Et factus sum sicut homo non audiens: * et non habens in ore suo redargutiones.

Quoniam in te Domine speravi: * tu exaudies me, Domine, Deus meus.

Quia dixi: Nequando supergaudeant mihi inimici mei: * et dum commoventur pedes mei, super me magna locuti sunt.

Quoniam ego in flagella paratus sum: * et dolor meus in conspectu meo semper.

Quoniam iniquitatem meam annuntiabo: * et cogitabo pro peccato meo.

Inimici autem mei vivunt, et confirmati sunt super me: * et multiplicati sunt qui oderunt me inique.

Qui retribuunt mala pro bonis, detrahebant

enak neu-kaltez maxia-
ka diñardue, * onbidez
noalako.

Ene Urtzi Yaun, ena-
gizu utzi, aŕen; * etza-
di neugandik aldendu.

Erdu neuri lagun-
tzen, * Urtzi Yaun ene
Gaizkatzale ori!

Esl. Ekin eta ekin
diñardue erail gura na-
benak.

Eslena. Lotsaz * ta
laidoz bete beikez neu
erailteko bide-bila di-
ñarduen oro.

XXXIX Eresia

YAUNAGAZ uste oso-
osua izan dot-eta,
* makurtu egin da neu-
gana.

Neure aŕenak en-
tzun, * eta lazeri-obitik
eta lupetzatik atara
egin nau.

Oñak aitz-ganean
ezaŕi daustaz, * eta
oinkadeak zuzendu.

Espanetan abesti ba-
ŕia imiñi daust, * geure
Urtzi'ren opazko abes-
tia.

mihi: * quoniam seque-
bar bonitatem.

Ne derelinquas me,
Domine, Deus meus: *
ne discesseris a me.

Intende in adiutorium
meum, * Domine, Deus
salutis meae.

Aña. Vim faciebant,
qui quaerebant animam
meam.

Aña. Confundantur
* et revereantur, qui
quaerunt animam
meam, ut auferant eam.

Psalmus XXXIX

EXSPECTANS expec-
tavi Dominum, * et
intendit mihi.

Et exaudivit preces
meas: * et eduxit me de
lacu miseriae, et de lu-
to faecis.

Et statuit super pe-
tram pedes meos: * et
direxit gressus meos.

Et immisit in os
meum canticum novum,
* carmen Deo nostro.

Au ikusita askok yauretsiko dabe, * ta Yaunagaz itxaroten izango dira.

Zoruntsua, Yauna' ren izenaz itxaron bai, * ta utsalkeri ta atziperiak begiratuten eztauzan gizona.

Begirakai asko egin dozuz, ene Yainko; * eta zeuk lako asmorik iñok ezin dau izan.

Iragari ta atzaldugura dodaz; * baña, zenbatu be ezin dira egin.

Eskain eta oparik eztozu gura izan; * neuri, bañiz, belari zoliak emon daustazuz.

Eropari ta oben-oparik etzenduan eskatu; * Ba-natoñkizu, esan neban orduan.

Zeure gurea egin bea' dodala, idazti-buruan neutzaz idatzita dago; * atsegin dot, ene Urtzi, ta zeure Lagia biotz-biotzean daukot.

Zeu zaran zuzena batar' nausian iragari'ko dot; * eztodaz espanak

Videbunt multi, et timebunt: * et sperabunt in Domino.

Beatus vir, cuius est nomen Domini spes eius: * et non respexit in vanitates et insanias falsas.

Multa fecisti tu, Domine, Deus meus, mirabilia tua: * et cogitationibus tuis non est qui similis sit tibi.

Annuntiavi et locutus sum: * multiplicati sunt super numerum.

Sacrificium et oblationem noluisti: * aures autem perfecisti mihi.

Holocaustum et pro peccato non postulasti: * tunc dixi: Ecce venio.

In capite libri scriptum est de me ut facerem voluntatem tuam: * Deus meus, volui, et legem tuam in medio cordis mei.

Annuntiavi iustitiam tuam in ecclesia magna; * ecce labia mea non

itxiko, ez; ba-dakizu, Yauna.

Zeure zuzentasunatzazko izpara biotz-baru ostendurik eztot euki; * zaran zindo ta gaizkabera argi ta garbi esan dot.

Zeure eruki-egiak batzañ nausian, be, * eztodaz eskutauko.

Zeure erukia ez egidazu asagotu, Yaun orek; * zeure eruki ta zindasunak beti irozo nau-ta.

Zenbatu ezin aña zorigaitzek esitu nabe; * eta estutzen nabene obenak ikusi be ezin dodaz.

Neure buruko uleak baño be geyago dirata, * biotz-ilun nago.

Azkatu gurako alnozu, Yaun orek; * begira, Yauna, erdu neurri lagunduten.

Lotsaz ta laidoz bete bediz * neu erailteko

prohibebo: Domine, tu scisti.

Iniustitiam tuam non abscondi in corde meo: * veritatem tuam et salutare tuum dixi.

Non abscondi misericordiam tuam et veritatem tuam * a concilio multo.

Tu autem, Domine, ne longe facias miserationes tuas a me: * misericordia tua et veritas tua semper susceperunt me.

Quoniam circumdederunt me mala, quorum non est numerus: * comprehenderunt me iniquitates meae, et non potui ut viderem.

Multiplicatae sunt ruper capillos capitis mei: * et cor meum dereliquit me.

Complaceat tibi, Domine, ut eruas me: * Domine, ad adiuvandum me respice.

Confundantur et reve-reantur simul, qui quae-

bide-bila diñarduen oro.

Zoritxaía opa-daus-tenak * alkez beterik atzera begie.

Tira, tira!, esaten daustenai, * dagokien lotsaldia bapatez betor-kie.

Zeu bilatuten zaben oro, ordez, zeugaz alaitu ta poztu bediz, * zeure laguntzea opa-dabenak, Aintza Yau-nari, deadaí, begie beti.

Ni, bañiz, landerí gi-zagaxoa naz; * Yauna da nire ardura.

Bai, zeu zara ene laguntzale ta yagolea; * ez berandutu, ba, Yainko ori.

Esl. Lotsaz ta lai-
doz bete bediz neu
erailteko bide bila di-
ñarduenak.

Eslena. Bestekoak
* aurka yagi yataz, ta
gizon ankerak erail gu-
ra nabe.

LIII Eresia

Goiko Yaun ori, zeu-
re izenaíren gaizka-

runt animam meam, *
ut auferant eam.

Convertantur retror-
sum et revereantur, *
qui volunt mihi mala.

Ferant confestim
confusionem suam, *
qui dicunt mihi: Euge,
euge.

Exsultent et laeten-
tur super te omnes
quaerentes te: * et di-
cant semper: Magnifi-
cetur Dominus: qui di-
ligunt salutare tuum.

Ego autem mendicus
sum et pauper: * Domi-
nus sollicitus est mei.

Adiutor meus, et
protector meus tu es: *
Deus meus, ne tarda-
veris.

Aña. Confundantur
et revereantur, qui
quaerunt animam
meam, ut auferant eam.

Aña. Alieni * in-
surrexerunt in me, et
fortes quaesierunt ani-
mam meam.

Psalmus LIII

DEUS, in nomine tuo
salvum me fac: *

tu nagizu; * ta zeure
alaz aldeztu.

Aditu, Urtzi orek,
ene otoya; * entzun
neure espanetako itzak.

Bestekoak aurka ya-
gi yataz, ba, ta gizon
anekerak erail gura na-
be; * eta Yainkoaz ez-
tira gomutetan.

Ona, baña, Yaungoi-
koa laguntzen dator ki-
dala; * nire bizi-euska-
ya Yauna da.

Zoritxañak etsayeta-
ra ixurizuz; * eta zeure
abintza-arauz ondatu.

Nik eskaña oldez es-
keñiko dautzut, * eta
zeure izena goralduko
dot, Yauna, izan be,
ona da-ta;

Loñaldi orotik yare-
gin nozu, ba; * eta,
onezkero, areyoak bil-
duñ-barik begiratuten
dodaz.

Esl. Bestekoak aur-
ka yagi yataz, ta gi-
zon anekerak erail gura
nabe.

et in virtute tua iudica
me.

Deus, exaudi oratio-
nem meam: * auribus
percipe verba oris
mei.

Quoniam alieni in-
surrexerunt adversum
me, et fortes quaesie-
runt animam meam: *
et non proposuerunt
Deum ante conspectum
suum.

Ecce enim Deus ad-
iuvat me: * et Dominus
susceptor est animae
meae.

Averte mala inimicis
meis: * et in veritate
tua disperde illos.

Voluntarie sacrificabo
tibi, * et confitebor
nomini tuo, Domine:
quoniam bonum est:

Quoniam ex omni
tribulatione eripuisti
me: * et super inimicos
meos despexit oculus
meus.

Aña. Alieni insur-
rexerunt in me, et for-
tes quaesierunt ani-
mam meam.

I. Neure kaltez gu-
zur-ziñaldariak yagi
dira.

E. Baña guzur-zi-
ñitza euren aitzin bi-
guñtu da.

*Gure Aita goikoa,
ixilik.*

Augustin Gotzai deu-
nak Eresietaz idatzi
ebanetikoa.

63'g. Eresi-2.ⁿ a.

IV IRAKURGAYA

DEUNGE ta gaizkilien
batzatik yabon no-
zu, Yainko orek. Onez-
kero, geure buru dana
bera begiratu daigun.
Ziñopa askok be ala-
koak yasan ebezan;
baña, ziñopa-buru da-
nak argi biziagoa dagi-
gu; bere bidez obeto
uleñtu daikegu aek ya-
san ebena. Deungien
batzatik yabon zan:
Ya'ungoikoak yabon
eban, Semeak berak
yabon eban bere ara-
gia, baita añtu eban gi-

ŷ. Insurrexerunt in
me testes iniqui.

Rŷ. Et mentita est
iniquitas sibi.

Pater noster, secreto.

Ex Tractatu Sancti
Augustini Episcopi su-
per Psalmos.

In Ps. LXIII, ŷ. II.

LECTIO IV

PROTEXISTI me, Deus,
a conventu mali-
gnantium, a multitudi-
ne operantium iniquita-
tem. Iam ipsum caput
nostrum intueamur.
Multi Martyres talia
passi sunt, sed nihil sic
elucet, quomodo caput
Martyrum: ibi melius
intuemur, quod illi ex-
perti sunt. Protectus
est a multitudine mali-
gnantium, protegente
se Deo, protegente car-
nem suam ipso Filio, et
homine, quem gerebat:

zeak be; giza-semea, ta Yainko-Semea da-ta: Yainko-Semea, yainko-tasuna ebalako; giza-semea, yopu-izatea ebalako, ta bere bizia emon eta bañiro artze-ko eskubideaz izan, be. Zer egin al izan eutsoen arerioak? Soña erail eutsoen, gogoa ez. Begira. Yaunaz ziñopeak itzez azkörtzea etzan aundia izango, beraxe eredu izanaz adoretu ezpa-euzan.

E. Ni lapurá letxe ezpata ta makilaz oratuten urten zarae; * Egunean egunean zeuekin yezañten nintzan txadonean irakasten, eta ez ninduzuen oratu; eta ona, astinduta gero, gurutzalduteko narazue.

I. Yosu'k, eskubat ezañi ta atzitu ebenian, iñotsen. **E**gunea...

V IRAKURGAYA

YUDAR deungien batza zein zan ba-

quia Filius hominis est, et Filius Dei est. Filius Dei, propter formam Dei: Filius hominis, propter formam servi, habens in potestate ponere animam suam, et recipere eam. Quid ei potuerunt facere inimici? Occiderunt corpus, animam non occiderunt. Intendite. Parum ergo erat, Dominum hortari Martyres verbo, nisi firmaret exemplo.

Rf. Tamquam ad latronem existis cum gladiis et fustibus comprehendere me; * Cuotidie apud vos eram in templo docens, et non me tenuistis: et ecce, flagellatum ducitis ad crucifigendum.

y. Cumque iniecissent manus in Iesum, et tenuissent eum, dixit ad eos. **C**uotidie...

LECTIO V

NOSTIS, qui conventus erat malignan-

kizue, ta gaizkileak, edo gaiztakeri-egileak, asko zirala bai. Zein gaiztakeri? Yosu-Kisto Yauna erail gura izatea. Amaika egien on begitaldu dautzuedaz, iñotsen; eurotaiko zein dala-ta erail gura nozue? Euren mindun oro oldez yasan, eta gexoak sendatu egin eutsezan; goiko yaureñiazko izpaña edaztu eban, eta euren oker etzaz be etzan ixildu, sendatzen euzana - barik euren ekcrak gorotau eikiezantzat, alegiñak egiñik. Baña, sendapen gustiak gora-bera, eskañ-baltz aek, sukañaren sukañaz erotuta bai-legozan, eurak sendatzen etoñi zanaren kaltez burutik-egin, eta bera erailteko bidea bilatu eben; gixon utsa to eriozkoña ala giza-goitikoa ta eriokatxa zan, ikusi gurarik edo. Euren autua, Salomon'en Yakintza-idaztiaren bidez dazaugu:

tium Iudaeorum, et quae multitudo erat operantium iniquitatem. Quam iniquitatem? Quia voluerunt occidere Dominum Iesum Christum. Tanta opera bona, inquit, ostendi vobis: propter quod horum me vultis occidere? Pertulit omnes infirmos eorum, curavit omnes languidos eorum, praedicavit regnum caelorum, non tacuit vitia eorum, ut ipsa potius eis displicerent, non medicus, a quo sanabantur. His omnibus curationibus eius ingrati, tamquam multa febre phrenetici, insanientes in medicum, qui venerat curare eos, excogitaverunt consilium perdendi eum: tamquam ibi volentes probare, utrum vere homo sit, qui mori possit, an aliquid super homines sit, et mori se non permittat. Verbum ipsorum agnoscimus in Sapiencia

Eriozpiderik iriantసు-
enera daroagun, diñoe.
Itaun dagiogun, bere
itzetan atzalpena izan-
go dogu-ta; Yainko-Se-
me egia ba-da, gaizka-
tu begike.

E. Yudañak Yosú
gurutzaldu ebenezkero,
ilunaldia izan zan; eta
bederatzigañen ordu-
aldean Yosú'k abots
sendoz oyu-egin eban:
Ene Urtzi, zegaitik utzi
nozu? * Eta buru-ma-
kurturik bere gogoa
emon eban.

I. Yosú'kabots sen-
doz oyuka iñoan: Aita,
nire gogoa zeure esku-
etan dutzit. **E**ta buru...

VI IRAKURGAYA

EUREN miñak ezpata
zoñotza lakoxeak.
Yudañak ezpegikie
esan: Guk ez genduan
Kisto erail. Oñegaitik
emon eutsoen Pilatus
epaikariari, eurek bere
eriotza ez lepaltzeagai-

Salomonis: Morte tur-
pissima, inquit, con-
demnemus eum. Inter-
rogemus eum: erit
enim respectus in ser-
monibus illius. Si enim
vere Filius Dei est, li-
beret eum.

R. Tenebrae fa-
ctae sunt, dum cruci-
fixissent Iesum Iudaei;
et circa horam nonam
exclamavit Iesus voce
magna: Deus meus, ut
quid me dereliquisti? *
Et, inclinato capite,
emisit spiritum.

y. Exclamans Iesus
voce magna, ait: Pa-
ter, in manus tuas com-
mendo spiritum meum.
Et inclinato...

LECTIO VI

EXACUERUNT tam-
quam gladium lin-
guas suas. Non dicant
Iudaei: Non occidimus
Christum. Etenim pro-
pterea eum dederunt
iudici Pilato, ut quasi
ipsi a morte eius vide-

tik. Zeuek erail egizue, Pilatus'ek esan eutse-
nean, ba, Iñor erailtze-
ko eskubiderik eztoqu,
erantzun eben. Euren
gaiztakeri baltza gizon
epaikariari lepaldu gu-
ra eutsaen; baña, Urtzi
epaikaria atzipetuko
eben ala? Pilatus, egin
ebana egin ebalako,
gaizkidia izan zan; ba-
ña eurak bezin eruduna,
ezta. Euren eskuetatik
azkatuteko alegiña egin
eban, ba; ortarako, as-
tinduta gero aurkeztu
eutsen-eta. Yauna ne-
kaltzearen ez eban as-
tindu, euren sumiña
ibitu-erazotearen baño;
astinduta ikusizkero,
beñepein, ibitu ta erail-
teko gurea atzerazo
eikientzat. Ora, egin
ebana. Eurek, bariz,
setaturik ikusita, bai-
dakizue berak eskuak
ukuzi euzana, aren eri-
oaren eragile ta erudun
etzala esanik. Gero-
nean eragin eban, ba-
ña. Eta, gogake bede-
rik, eragin ebaiako,

rentur immunes. Nam
cum dixisset eis Pila-
tus: Vos eum occidite,
responderunt: Nobis
non licet occidere
quemquam. Iniquita-
tem facinoris sui in
iudicem hominem re-
fundere volebant: sed
numquid Deum iudi-
cem fallebant? Quod
fecit Pilatus, in eo ipso
quod fecit, aliquantum
particeps fuit: sed in
comparatione illorum
multo ipse innocentior.
Institit enim, quantum
potuit, ut illum ex eo-
rum manibus liberaret;
nam propterea flagel-
latum produxit ad eos.
Non persequendo Do-
minum flagellavit, sed
eorum furori satisfacere
volens: ut vel sic
iam mitescerent, et de-
sinerent velle occidere,
cum flagellatum viderent.
Fecit et hoc. At
ubi perseveraverunt,
nostis illum lavisse ma-
nus, et dixisse, quod
ipse non fecisset, mun-
dum se esse a morte

Pilatus erudun ba-da, oretara biartu ebenak erubakoak ete? Ezta. Arek, bai, epaitu egin, eta gurutzalduteko agindu eban, eta olan berak erail lez egin eban; baña zeuek, be, yudaok, erail zenduen. Zegaz erail zenduen? Min - ezpateaz: zeuen miñak zoñoztu egin zenduezan - eta. Eta noiz zauriztu zenduen, Gurutzaldu, gurutzaldu, oyu-egin zendunean baño?

E. Nire gogo maittea deungien eskuetan utzi neban; eta neure yarauntzia oyanekeo legoya lakoxe biurtu yatan; areyoak neure kaltez deadarka iñoan: Batu, ta lenbait - len iruntsi egikezue; bakar - bakarregian ezarri nenduen, eta neugaitik orok negar-egin eben; • Ezaguntzat artu, ta on-egin gura eustanik etzan-eta.

I. Neu-kaltez erukibako gizonak yagi zi-

illius. Fecit tamen. Sed si reus, quia fecit vel invitus: illi innocentes, qui coegerunt, ut faceret? Nullo modo. Sed ille dixit in eum sententiam, et iussit eum crucifigi, et quasi ipse occidit: et vos, o Iudaei, occidistis. Unde occidistis? Gladio linguae: aculistis enim linguas vestras. Et quando percussistis, nisi quando clamastis: Crucifige, crucifige?

R. Animam meam dilectam tradidi in manus iniquorum, et facta est mihi hereditas mea sicut leo in silva: dedit contra me voces adversarius, dicens: Congregamini, et properate ad devorandum illum; posuerunt me in deserto solitudinis, et luxit super me omnis terra: • Quia non est inventus qui me agnosceret, et faceret bene.

Y. Insurrexerunt in me viri absque miseri-

ran, eta bizia be kendu eusten. **E**zaguntzat ar-tu... **N**ire gogo maitea...

III GAUKIA

Eslena. Oldartzen yatazanetatik * zaindu nagizu, Yaun orek, neure biziaz yabetu egin dira-ta.

LVIII Eresia

NEURE areyoetatik yarein nagizu, Goi-ko Yaun orek; * oldartzen yatazanetatik zaindu nagizu.

Gaizkilien eskuetatik atara nagizu, * ta gizon ankeretatik aldeztu.

Ara, ba, neure bizi-az yabetu egin dira; * gizon indartsuak oldartu yataz.

Eztot nik oker ta obenik egin, Yauna; * eru-barik eta bide zuzenez ibili naz.

Yagi ta laguntzen zatokit, eta begira; * gu-

cordia, et non pepercerunt animae meae. **Q**uia non est... **A**nimam meam...

IN III NOCTURNO

Aña. Ab insurgentibus in me * libera me, Domine, quia occupaverunt animam meam.

Psalmus LVIII

ERIPE me de inimicis meis, Deus meus: * et ab insurgentibus in me libera me.

Eripe me de operantibus iniquitatem: * et de viris sanguinum salva me.

Quia ecce ceperunt animam meam: * irruerunt in me fortes.

Neque iniquitas mea, neque peccatum meum, Domine, * sine iniquitate cucurri, et direxi.

Exsurge in occursum meum, et vide: * et tu

doztien Urtzi Yaun,
Ixañel'en Yainko ori.

Atzeri oro lenbait-
len zigortau egikezuz:
* ez azketsi gaitz-egi-
lietaiko bateri be.

Añatsean añatsean
itzultzen dira; txakurak
lez gose dira, * ta
uri-baño ona-ara da-
biltz.

Itz-dagie, ta euren
ezpanetan ezpatea da-
be; * eta, Nok dantzus-
kegu? diño.

Zuk, baña, Yaun
orek, iri-egingo dautse-
zu; * atzeri gustiak
ezeztu dagikezuz.

Nire sendasunak zeu-
gaz dirauke, nire yabo-
lea zeu Urtzi ori zara-
ta; * neure Yainkoa'
ren erukia auferatu
egingo yat.

Goiko Yaunak garai-
tuta erakutsiko daustaz
neure areyoak; * ez
egizuz erail; neure eria
aztu eztaikentzat.

Zeure alaz banatu
bai egizuz; * eratzizuz,
ene yagolea zaran Yaun
orek.

Domine, Deus virtu-
tum, Deus Israël,

Intende ad visitandas
omnes gentes: * non mi-
serearis omnibus, qui
operantur iniquitatem.

Convertentur ad ves-
peram: et famem pa-
tientur ut canes, * et
circuibunt civitatem.

Excelsquentur in ore
suo, et gladius in labiis
eorum: * quoniam quis
audivit?

Et tu, Domine, deri-
debis eos: * ad nihilum
deduces omnes gentes.

Fortitudinem meam
ad te custodiam, quia,
Deus, susceptor meus
es: * Deus meus, mise-
ricordia eius praeveniet
me.

Deus ostendet mihi
super inimicos meos,
ne occidas eos: * ne-
quando obliviscantur
populi mei.

Disperge illos in vir-
tute tua: * et depone
eos protector meus,
Domine:

Euren itzak gaiztakeri utsa dira; * euren afokeriak berak ondutuko al dauz.

Euren birau ta guzurak sakail-egunean ageftuko dira; * egun artako sumñak sakailduko dauz.

Orduan bai-digarkie Yainkoa Yakoba'ren yabe dala, * bai ta ludi osoarena be.

Aratsean aratsean itzultzen dira; txakurak lez gose dira, * ta uribañu ona ara dabiltz.

Yateko-bila diñar due; * eta asebete ezpa-daiketz, marmar egongo dira.

Nik, ordez, zure ala goretsiko dot, * eta goizean goizetik zeure eñukia goralduko.

Nire yabolea, * ta loñaldirako neure zaindokia zaralako.

Ene laguntzale, eresi-abestuko dautzut, neure Urtzi yabolea zaralako; * ene Yainko, ene eñukoñ!

Delictum oris eorum, sermonem labiorum ipsorum: * et comprehendantur in superbia sua.

Et de exsecratione et mendacio annuntiabuntur in consummatione: * in ira consummationis, et non erunt.

Et scient quia Deus dominabitur Iacob: * et finium terrae.

Convertentur ad vesperam: et famem patientur ut canes, * et circuibunt civitatem.

Ipsi dispergentur ad manducandum: * si vero non fuerint saturati, et murmurabunt.

Ego autem cantabo fortitudinem tuam: * et exultabo mane misericordiam tuam.

Quia factus es susceptor meus, * et refugium meum, in die tribulationis meae.

Adiutor meus, tibi psallam, quia, Deus, susceptor meus es: * Deus meus, misericordia mea.

Esl. Oldartzen yatazanetatik zaindu nagizu, Yaun orék, neure biziaz yabetu egin dirata.

Eslena. Ezagunak neugandik * aldendu egin dozuz; oratuta nago, ta igespiderik eztot.

LXXXVII Eresia

URTZI Yaun, ene gaizkabide ori: * gau ta egun deika nagokizu. Nire otoya zeugana eldu beike; * entzun neure ařena.

Lořez bete - beterik dot, ba, gogoa; * eta neure bizia ilobi - ur dago.

Ildakotzat etsi naz; * laguntza - barik ilen arıtean utzitako gizona lakoxe biurıtu naz.

Sastaka erailda ilobietako loak arıtu dauzanak, * zeuk betiko atzendu ta egotzita koak, letxe.

Aña. Ab insurgentibus in me libera me, Domine, quia occupaverunt animam meam.

Aña. Longe fecisti * nos meos a me: traditus sum, et non egrediebar.

Psalmus LXXXVII

DOMINE, Deus salutis meae: * in die clamavi, et nocte coram te. Intret in conspectu tuo oratio mea: * inclina aurem tuam ad precem meam:

Quia repleta est malis anima mea: * et vita mea inferno appropinquavit.

Aestimatus sum cum descendentibus in lacum: * factus sum sicut homo sine adiutorio, inter mortuos liber.

Sicut vulnerati dormientes in sepulcris, quorum non es memor amplius: * et ipsi de manu tua repulsi sunt.

Lexa zakonean imiñi nabe; * eriotz-itzalpeko ilundian.

Zeure sumin biziak oratu nau; * zeure asafe-uin gustiak astindu nabe.

Ezagunak neugandik aldendu egin dozuz; * nardagañi biurñu nayake.

Oratuta nago, ta igespiderik eztot; * miñaren miñaz begiak makaldu egin yataz.

Eten-barik zeuri oyuka diñardut; * eskuak zeugana yasoten dodaz.

Ilēn aldez alatzak egingo dozuz ala? * edo ta, osagileak bizierazo al dagikiez, zeu zagoralkientzat?

Illobian iñok zeure erukia goretsi ete dagike; * ala, ilda gero, zeure zindotasuna autortu?

Nok ezagutu zure egipen gelgañiak ilundian, * edo ta, zeure zuzentasuna gomutarik eztan tegiar?

Posuerunt me in lacu inferiori: * in tenebrosis, et in umbra mortis.

Super me confirmatus est furor tuus: * et omnes fluctus tuos induxisti super me.

Longe fecisti notos meos a me: * posuerunt me abominationem sibi.

Traditus sum, et non egrediebar: * oculi mei languerunt prae inopia.

Clamavi ad te, Domine tota die: * expandi ad te manus meas.

Numquid mortuis facies mirabilia: * aut medici suscitabunt, et confitebuntur tibi?

Numquid narrabit aliquis in sepulcro misericordiam tuam, * et veritatem tuam in perditione?

Numquid cognoscen- tur in tenebris mirabilia tua, * et iustitia tua in terra oblivionis?

Nik, baña, zeuri
Yaun orri arien-dagitzut;
* goizean goizetik otoi-
egiten dautzut.

Zer dala-ta, eztozu
nire otoyara entzuten,
Yaun orrek? * zegaitik
zeure arpegiari eskute-
tan daustazu?

Landeria naz, ta gaz-
tetandik lotetan azia;
* goratu nintzan-aren,
laster beratu ta atseka-
bez beie naz.

Zure sumin biziak
ikutu nau; * zeure latz-
ikareak artegatu egin
nabe.

Uriolak lez eten-ba-
rik nesien; * orok ba-
tez estutu nabe.

Nire lazeria bide,
neugandik adizkide,
senide ta ezagunak *
aldendu-erazo dozuz.

Esl. Ezagunak neu-
gandik aldendu egin
dozuz; oratuta nago,
ta igespiderik ez tot.

Eslena. Deungeak
* donien biziak galdu
gura dabe, ta erugien
odola ixuri.

Et ego ad te, Domine,
clamavi: * et mane ora-
tio mea praeveniet te.

Ut quid, Domine, re-
pellis orationem meam:
* avertis faciem tuam a
me?

Pauper sum ego, et
in laboribus a iuventu-
te mea: * exaltatus au-
tem, humiliatus sum et
conturbatus.

In me transierunt irae
tuae: * et terrores tui
conturbaverunt me.

Circumdederunt me
sicut aqua tota die: *
circumdederunt me si-
mul.

Elongasti a me ami-
cum et proximum: * et
notos meos a miseria.

Aña. Longe fecisti
notos meos a me: tra-
ditus sum, et non egre-
diebar.

Aña. Captabunt *
in animam iusti, et san-
guinem innocentem
condemnabunt.

XCIII Eresia

YAUNA, Urtzi aspeñtzalea da; * eta Urtzi aspeñtzaleak bere oldez yardun darua.

Yagi, gizadia epaituten dozunoi; * burgoyai ordaña emoyezu.

Noizarte, Yauna, noizarte obendiai * itzaño izaten laketuko dautsezu?

Noizarte, gaizkile orok * birau-esaten itzegingo dabe?

Yaunoi, zeure eña oinpetu egin dabe, * ta zeure yarauntzia sakaildu.

Arotza ta emakume alařguna il egin dabez; * umezuřtzai bizia kendu eutsien.

Yaunak eztau ikusiko, iñoen; * Yakoba'ren Yainkoa'k eztau yakingo.

Ekizue, eřiko eruoik: * kirten oyek, nozpait adikezue.

Entzumena emon dauskunak ez al dau

Psalmus XCIII

DEUS ultionum Dominus: * Deus ultionum libere egit.

Exaltare, qui iudicas terram: * redde retributionem superbis.

Usquequo peccatores, Domine, * usquequo peccatores gloria-buntur:

Effabuntur, et loquentur iniquitatem: * loquentur omnes, qui operantur iniustitiam?

Populum tuum, Domine, humiliaverunt: * et hereditatem tuam vexaverunt.

Viduam et advenam interfecerunt: * et pupillos occiderunt.

Et dixerunt: Non videbit Dominus, * nec intelliget Deus Iacob.

Intelligite, insipientes in populo: * et stulti aliquando sapite.

Qui plantavit aurem, non audiet? * aut qui

entzungo? * Edo ta, begiak eraldu euzanak ez ete dau ikusi al izango?

Eztautzue, ba, akara-egingo atzeria yazar-ten yakenak, * gizonari irakasten dautsonak?

Gizonen gogaketa-baia bai-dau Yaunak; * utsalak dirala ba-daki.

Zoruntsua, zeuk Yaun orek irakatsi, * ta zeure Lagia atzaldut dautsozun gizona;

Zoritxaaldian, zeu bide, gentzatsu egongo da, * obendiari ilobirako bidea gertetan yakon artean.

Yaunak eztau, ba, bere eria egotziko; * eztau bere yarauntzia galetsiko;

Eta geroenean epaikunde zuzen eta zofo-tza izango da, * ta biotz zindodudunak ontzat artuko dabe.

Nire alde deungeai aurka nor yagiko ete da? * edo, neugaz gaizkilien kaltez nor egongo ete?

finxit oculum, non considerat?

Qui corripit gentes, non arguet: * qui docet hominem scientiam?

Dominus scit cogitationes hominum, * quoniam vanae sunt.

Beatus homo, quem tu erudieris Domine: * et de lege tua docueris eum,

Ut mitiges ei a diebus malis: * donec fodiat peccatori fovea.

Quia non repellet Dominus plebem suam: * et hereditatem suam non derelinquet:

Quoadusque iustitia convertatur in iudicium: * et qui iuxta illam omnes qui recto sunt corde.

Quis consurget mihi adversus malignantes? * ant quis stabit mecum adversus operantes iniquitatem?

Yaunak lagundu ez-
pa-leustan, * onezkero
il-zorian nengokean.

Yausteko zorian na-
go, nik esan-orduko, *
zeure erukiak lagun-
tzen eustan, Yauna.

Nire biotzeko oña-
zeak geituten ziran
giñoan, * neure go-
goari ixurtzen eutsozun
pozora be aundiago-
tuten zan.

Agintza aztun ezein-
bat ezarten dozularik,
* zuzenbidez eztozu
egiten ala?

Deungeak donien
bizia galdu gura dabe,*
ta erugien odola ixuri.

Yauna, baña, nire
abaroa da; * Urtzi,
neure itxarokun - iroz-
kaya.

Euren gaiztakeri-or-
daña emongo dautse;
euren dongakeria bide,
ondatu egingo dauz; *
bai, geure Urtzi Yau-
nak ondatuko dauz.

Esl. Deungeak do-
nien bizia galdu gura

Nisi quia Dominus
adiuvit me: * paulo mi-
nus habitasset in infer-
no anima mea.

Si dicebam: Motus
est pes meus: * miseri-
cordia tua, Domine, ad-
iuvabat me.

Secundum multitudi-
nem dolorum meorum
in corde meo: * conso-
lationes tuae laetifica-
verunt animam meam.

Numquid adhaeret
tibi sedes iniquitatis: *
qui fingis laborem in
praecepto?

Captabunt in animam
iusti: * et sanguinem
innocentem condem-
nabunt.

Et factus est mihi Do-
minus in refugium: * et
Deus meus in audiuto-
rium spei meae.

Et reddet illis iniqui-
tatem ipsorum: et in
malitia eorum disper-
det eos: * disperdet il-
los Dominus, Deus no-
ster.

Aña. Captabunt in
animam iusti: et sangui-

dabe, ta erugien odola ixuri.

I. Neuri kaltez malmuzkeriz itz-egien.

E. Goroto-autuetaz esitu nenduen, eta zio-barik eraso eusten.

Geure Aita goikoa, ixilik.

Paul Beldu deunak Iberiarai idatziriko idazkikoa. **IV ta V.**

VII GAYA

ATSED ara sar-tzeko agi-gun, inok zinesgogor-keri - ordain berbera ezta kentzat. Yainkoaren itza, bizia, eragikoia ta sorbatz bikoiz-tun ezpata oro baño sarikoia goa bai-da; eta gogo-gogoraño, ta lokune ta unetaraño sartzen da, ta biotzeko oldozkun - gogaketeak zeintzen dauz. Berak ikusi eziñeko irazakirik ezta: dana, diñogun onen begiekiko bilu-

nem innocentem condemnabunt.

Y. Locuti sunt adversum me lingua dolosa.

Rf. Et sermonibus odii circumdederunt me, et expugnaverunt me gratis.

Pater noster, secreto.

De Epistola beati Pauli Apostoli ad Hebraeos **Cap. IV et V.**

LECTIO VII

FESTINEMUS ingredi in illam requiem: ut ne in idipsum quis incidat incredulitatis exemplum. Vivus est enim sermo Dei, et efficax, et penetrabilior omni gladio ancipiti: et pertingens usque ad divisionem animae ac spiritus, compagum quoque ac medullarum, et discretor cogitationum et intentionum cordis. Et non est ulla creatura invisibilis in conspectu eius: omnia

tsik eta agirian baidago. Yosü Yainko-Semea, donokiraño sartu zan Yaupari nagosia dogunezkeru, berau autoñtuten diraugun. Eztogu, ba, geure lazerietaz erukitu eleiken Yaupari nagosia, geu legez askotara zirikatutakoa baño, obenik izan ez eban-aren.

E. Deungien eskue-tan utzi nenduen, eta gaizkin-artera egotzi, ta bizia be ez eusten laketu; aldunak neukaldez batu ziran; * Eta gizatzañak lez yarki yatazan.

I. Bestekoak neuri aurka yagi ziran, eta indartsuak erail gura nenduen. **E**ta gizatzañá...

VIII IRAKURGAYA

ESKARTEGIRA ustetsu erdu gadizan, ba, erukia loñtu ta beañ-

autem nuda et aperta sunt oculis eius, ad quem nobis sermo. Habentes ergo Pontificem magnum, qui penetravit caelos, Iesum Filium Dei: teneamus confessionem. Non enim habemus Pontificem, qui non possit compati infirmitatibus nostris: tentatum autem per omnia pro similitudine absque peccato.

R. Tradiderunt me in manus impiorum, et inter iniquos proiecerunt me, et non pepercerunt animae meae: congregati sunt, adversum me fortes: * Et sicut gigantes steterunt contra me.

y. Alieni insurrexerunt adversum me, et fortes quaesierunt animam meam. **E**t sicut...

LECTIO VIII

ADEAMUS ergo cum fiducia ad thronum gratiae: ut misericor-

aldirako eskaña esku-
ratu dagikeguntzat.
Gizañtetiko Yaupari
nagosi oro, alabaña,
Yainkoa'rekikoetan gi-
zakume - aldez ezañten
da, obenakaitik eskain
eta yauretsopak eskein-
tzeko; eta bera be la-
zeriz beterik dagola-ta,
yakinge ta uts-dagike-
netzaz erukitu beañ da,
ta erñaren obenakaitik
lez bereakaitik, be, es-
keingayak opaldu beañ
dauz.

E. Deungeak Yosu
yaupari-buruai ta eriko
agureai saldu eutsen. *
Eta Kepa, yazoko zana
yakin gura - ta, berari
urunez eraikion.

I. Eta Kaipa yaupa-
ri nagosiarenera eroan
eben, ta ordurako ber-
tantxe batuta egozan
latari ta parixetañak,
be. **Eta Kepa...**

diam consequamur et
gratiam inveniamus in
auxilio opportuno.
Omnis namque Ponti-
fex ex hominibus as-
sumptus, pro hominibus
constituitur in iis, quae
sunt ad Deum, ut offe-
rat dona et sacrificia
pro peccatis: qui con-
dolere possit iis, qui
ignorant et errant: quo-
niam et ipse circumda-
tus est infirmitate: et
propterea debet, que-
madmodum pro popu-
lo, ita etiam et pro se-
metipso offerre pro
peccatis.

R. Iesum tradidit
impius summis princi-
bus sacerdotum, et se-
nioribus populi: * Pe-
trus autem sequebatur
eum a longe, ut videret
finem.

Y. Adduxerunt au-
tem eum ad Caipham
principem sacerdotum,
ubi scribae et phari-
saei convenerant. **Pe-
trus...**

IX IRAKURGAYA

ETA nausitasunau iñok eztagike bere-tu, Yaungoikoak Aron lez aututakoak baño. Olantxe, Kisto'k bez, ezeban berak bere burua Yaupari nagositzat ageñtu, Neure semea az, gaurtxe soñtu aut, iñotsanak baño. Baita beste idazti - atalean, be, auxe dogu: Melkidesek - arauz yauparia az i, betiko izan be. Eta yaupari onek bere giza-biztaldian deadañ aundiz ta negañez otoi ta añen egiten eutson eriotzetik yabon legikeanari, ta bere nausitasuna zala bide, entzun yakon. Eta, ziñez, Urtzi-Semea izan-añen, yasan ebana yasanaz esangiten ikasi eban; eta oro beteta, menegingo dautsoen gustientzako gaizkabide biurtu zan, Goiko Yau-nak Melkisedek-arauzko Yaupari nagosi autu ebalarik.

LECTIO IX

NEC quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo, tamquam Aaron. Sic et Christus non semetipsum clarificavit ut Pontifex fieret: sed qui locutus est ad eum: Filius meus es tu, ego hodie genuite. Quemadmodum et in alio loco dicit: Tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech. Qui in diebus carnis suae preces supplicationesque ad eum, qui possit illum salvum facere a morte, cum clamore valido et lacrimis offerens, exauditus est pro sua reverentia. Et quidem cum esset Filius Dei, didicit ex iis, quae passus est, obedientiam: et consummatus, factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis aeternae, appellatus a Deo Pontifex iuxta ordinem Melchisedech.

E. Negararen negaraz begiak ilundu egin yatazan, gotasetan nendua aldendu yatalako. Eri orok, begira, * Neurea lako oñazerik ete dan.

I. Bidez zuazen gustioik, adi ta begira. Neurea lako... **N**egararen...

GORALTZAK

Eslena. Bere-berea * eban Semeari ez eutson azketsi, ta geu oroen alde zemon eban.

L. Er. Eruki zakit... 369.

Esl. Bere - berea...

Eslena. Lañi - lañi dot gogoa; * artegatu egin yat biotza.

CXLII Eresia

YAUNA, entzun ene otoya; aien dagizudan oneri, zeure zindotasuna dala-ta, adi zagokit; * zeure erukiaien entzuztazu.

R. Caligaverunt oculi mei a fletu meo: quia elongatus est a me, qui consolabatur me: Videte, omnes populi, * Si est dolor similis sicut dolor meus.

y. O vos omnes, qui transitis per viam, attendite et videte. **S**i est... **C**aligaverunt...

AD LAUDES

Aña. Proprio * Filio suo non pepercit Deus, sed pro nobis omnibus tradidit illum.

Ps. L Misereremei... 369.

Aña. Proprio...

Aña. Anxiatus est super me * spiritus meus, in me turbatum est cor meum.

Psalmus CXLII

DOMINE, exaudi orationem meam: auribus percipe obsecrationem meam in veritate tua: * exaudi me in tua iustitia.

Zure yopuau ez egi-
zu zofozkiro epaitu; *
zeure ageñian iñok be-
re burua garbitu elegi-
kealako.

Ona emen, etsaya
neure googari yazañka;
* il-agiñean ipiñi nau.

Aspaldi ildakoak lez
ilunpetan utzi nau; * la-
ñilari dot gogoa; biotza
arategatu egin yat.

Aspaldiko egunetaz
gomutauta, zeure egi-
penak gogoratuten do-
daz, * zeure esku-gel-
gayak gogañzen.

Ene eskuok zeugana
dasodaz; * neure go-
goa luñ legoña ur-eske
letxe dagokizu.

Lenbait-len entzuske-
dazu, Yaun oñek, * nire
gogoa aunatuta dago-ta.

Zure arpegioi neu-
gandik ez aldendu, *
iñobira duazanaklako-
xe biguñtuko nintzake-
lako.

Goizean goizetik

Et non intres in iudi-
cium cum servo tuo: *
quia non iustificabitur
in conspectu tuo omnis
vivens.

Quia persecutus est
inimicus animam meam:
* humiliavit in terra vi-
tam meam.

Collocavit me in ob-
scuris sicut mortuos
saeculi: * et anxius
est super me spiritus
meus, in me turbatum
est cor meum.

Memor fui dierum
antiquorum: meditato
sum in omnibus operi-
bus tuis: * in factis ma-
nuum tuarum medita-
bar.

Expandi manus meas
ad te: * anima mea si-
cut terra sine aqua tibi.

Velociter exaudi me,
Domine: * defecit spi-
ritus meus.

Non avertas faciem
tuam a me: * et similis
ero descendentibus in
lacum.

Auditam fac mihi ma-

zeure erukia erakutsi egiskedazu, * zeugaz nixtaro-ta.

Ageritu egistazu ibili bear nazan bidea, * nire gogoa zeuganontz zuzendu dot-eta.

Yauna, zeugana yo dot-eta, areyoetatik narregikezu; * neure Urtzi zaranezkero, zeure gurea betetan irakastazu.

Zure gogo deunak zuzenbidera arteztuko nau; * zeure izena dala bide, erukitsu berbiztuko nozu, Yaun oiek.

Nire gogoa loretatik atarako dozu; * eta zeure erukiafen ene etsayak zusterkatu dagikezuz.

Eta gogoa estutu egiten daustenak ondatuko dozuz, * zeure yopua nazalako.

Esl. Lañi-lañi dot gogoa; artegatu egin yat biotza.

Eslena. Lapurak bere lagunari onan inotsan: * Guk, zinez, geure egipen-ordaña yafguk;

ne misericordiam tuam: * quia in te speravi.

Notam fac mihi viam, in qua ambulem: * quia ad te levavi animam meam.

Eripe me de inimicis meis, Domine, ad te confugi: * doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu.

Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam: * propter nomen tuum, Domine, vivificabis me, in aequitate tua.

Educes de tribulatione animam meam: * et in misericordia tua disperdes inimicos meos.

Et perdes omnes, qui tribulant animam meam: * quoniam ego servus tuus sum.

Aña. Anxiatus est super me spiritus meus, in me turbatum est cor meum.

Aña. Ait latro ad latronem: * Nos quidem digna factis recipimus, hic autem quid fecit?

onek, bañiz, zer egin yok? Yauna, zeure yaurerira eldu zadikenean, gomutau nigaz.

LXXXIV Eresia

YAUNA, zeure luikia onetsi egin dozu; * yaregin dozu Yakoba uztaipetua.

Zeure eñari okeñ-egiñak azketsi dautsozuz, * ta bere oben oro estaldu.

Zeure sumiña guztiz ibitu da; * aseñe bizia aldera egin dozu.

Lengoratu gagizuz, geure Yainko gaizkatzale oñek, * eta zure sumiña geugandik asagotu.

Beti asañe izan beañete zakigu? * Zeure sumin oñek belaunik-belaun dirauke ala?

Goiko Yaun ori, erdu, ta bizia atzera biguñtu egiskeguzu; * eta zure eñiau zeugaz poz-tuko da.

Memento mei, Domine, dum venerisi in regnum tuum.

Psalmus LXXXIV

BENEDIXISTI, Domine, terram tuam: * avertisti captivitatem Iacob.

Remisisti iniquitatem plebis tuae: * operuisti omnia peccata eorum.

Mitigasti omnem iram tuam: * avertisti ab ira indignationis tuae.

Converte, nos Deus, salutaris noster: * et averte iram tuam a nobis.

Numquid in aeternum irascaris nobis? * aut extends iram tuam a generatione in generationem?

Deus, tu conversus vivificabis nos: * et plebs tua laetabitur in te.

Zeure erukia erakutsirik, * gaizkatu gaginguz, Yaun oñek.

Urtzi Yaunak darauskedana entzungo dot; * gentzea iragariko dau, ba, bere eriantzako;

Baita bere deunentzako, * ta biotzez oneratu daikezenentzako, be.

Benetan, bera yauristen dabena gaizkatuteko gertu dago, * geure luraldean aintzea biztandu daiteken.

Eruki - egiak alkaritu egin dira; * zuzendasun-gentzeak alkar besarkatu dabe.

Egia lurretik sortu da; * zuzendasuna ortzetik agertu da.

Yaunaren oneskuntzea ixuriko da, bai, * ta gure lurasoak bere zitua emongo dau.

Zuzentzea bere aurrez yoango da, * ta bide zuzenez yoan be.

Esl. Lapurak bere lagunari onan inotsan:

Ostendi, nobis, Domine misericordiam tuam: * et salutare tuum da nobis.

Audiam quid loquatur in me Dominus Deus: * quoniam loquatur pacem in plebem suam.

Et super sanctos suos: * et in eos, qui convertuntur ad cor.

Veruntamen prope timentes eum salutare ipsius: * ut inhabitet gloria in terra nostra.

Misericordia, et veritas obviaverunt sibi: * iustitia, et pax osculatae sunt.

Veritas de terra orta est: * et iustitia de caelo prospexit.

Etenim Dominus dabit benignitatem: * et terra nostra dabit fructum suum.

Iustitia ante eum ambulabit: * ponet in vias gressus suos.

Aña. Ait latro ad latronem: Nos quidem

Guk, ziñez, geure egi-
pen - ordaña yaíguk;
onek, bañiz, zer egin
yok? Yauna, zeure yau-
reñira eldu zadikenean,
gomutau nigaz.

Eslena. Ene gogoa
atsekabez beterik da-
gokenean, Yauna, zeu-
re erukiaz gomutauko
zara.

ABAKUK'EN ABESTIAN

Aba. III, 2-19

YAUNA, zeure iragañ-
kia entzunda, * bil-
duñ izan naz.

Zeure egikizuna,
Yaun ori, * bere gara-
yan egikezu.

Garai artan ageñtuko
dozu; * asañe izan-añen,
zeure erukiaz gomutau-
ko zara.

Yainkoa ego-alde-
tik etoriko da, * eta deuna
Paran mendi alde-
tik.

Bere aintzeak ortzea
estaldu dau; * luñasoa
bere goraltzaz beterik
dago.

Argiak letxe ditz-
dagi; * eskuak izpitsu
dauz.

digna factis recipimus,
hic autem quid fecit?
Memento mei, Domine,
dum veneris in regnum
tuum.

Aña. Cum contur-
bata fuerit * anima mea,
Domine, misericordiae
memor eris.

CANTICUM HABACUC

Hab. III, 2-19

DOMINE, audivi audi-
tionem tuam, * et
timui.

Domine, opus tuum,
* in medio annorum
vivifica illud:

In medio annorum
notum facies: * cum
iratus fueris, misericor-
diae recordaberis.

Deus ad Austro ve-
niet, * et sanctus de
monte Pharan.

Operuit caelos gloria
eius: * et laudis eius
plena est terra.

Splendor eius ut lux
erit: * cornua in mani-
bus eius:

- Antxe ostenduta da-
go bere indaia; * bere
auréan erioa dabil.

- Oin-auréan txerena
dau; * gelditu, ta luía-
soa neurtu egin eban.

- Begiratu, ta atzeriak
zusterkatu egin euzan;
* eta mendi urtetsuak
txikitu.

- Ludiko tontoiak lau-
tu egin ziran, * berari
betiko bideak gertu-
teko.

- Etiopi'ko estalpeak
estu-estu ikusi dodaz; *
Maden luíaldeko txos-
neak dardarka egozan.

- Yaunoi, ibayai asa-
retu zakie ala? * edo
ta, zeure sumiñoi la-
tsai aurka ete da? ala,
asefe ori itxaso-kaltez
da?

- Zeure zaldiak zaroe;
* zeure guda - burdiak
gaizkabidea dira.

- Zeure uztaya atara
dozu, * zin-egiñik, gize-
liai esan eutsezun letxe.

- Luíari ibayak sórtu-
erazo dautsozuz; men-

Ibi abscondita est for-
titude eius: * ante fa-
ciem eius ibit mors.

- Et egredietur diabo-
lus ante pedes eius. *
Stetit, et mensus est
terram.

- Aspexit, et dissolvit
gentes: * et contriti
sunt montes saeculi.

- Incurvati sunt colles
mundi, * ab itineribus
aeternitatis eius.

- Pro iniquitate vidi
tentoria Aethiopiae, *
turbabuntur pelles ter-
rae Madian.

- Nunquid in flumini-
bus iratus es, Domine?
* aut in fluminibus fu-
ror tuus? vel in mari
indignatio tua?

- Qui ascendes super
equos tuos: * et quadri-
gae tuae salvatio.

- Suscitans suscitabis
arcum tuum: * iuramen-
ta tribubus quae locu-
tus es.

- Eluvios scindes ter-
rae: viderunt te, et do-

diak zeu ikusi-orduko,
oñazez bete ziran; *
uriola amilka etoñan.

Itxasoak durunda-
egian, * eta bere es-
kuak (*uñak*) goratuten
euzan.

Eguzkia ta ilargia
estalpetuta egozan; *
bidaztai argi - egiten
eutsien zeure geziak
eta aiztomakil ditziko-
ñak.

Luña aseñe biziz oin-
petu dozu; * atzeñiak
sumiñaren sumiñaz ika-
razo dozuz.

Zeure eña gaizkatu-
teko urten ziñan; *
zeure Igurtziaren bidez
gaizkatu, be.

Deungearen etzeko
galuña yo, * ta bere
zusteñayak be - beraño
agerñtuta utzi dozuz.

Gaiztetsi egin dozuz
euren urzigoñduna ta
gudalburua; * aize biu-
ria lez etoñkidazan, neu
ondatzeko.

Toki eskutuan lan-
deña iruntsi dagiana lez
* pozten ziran.

luerunt montes: * gur-
ges aquarum transiit.

Dedit abyssus vo-
cem suam: * altitudo
manus suas levavit.

Sol, et luna steterunt
in habitaculo suo: * in
luce sagittarum tuarum,
ibunt in splendore ful-
gurantis hastae tuae.

In fremitu conculca-
bis terram: * et in furo-
re obstupefacies gen-
tes.

Egressus es in salu-
tem populi tui: * in sa-
lutem cum Christo tuo.

Percussisti caput de
domo impii: * denuda-
sti fundamentum eius
usque ad collum.

Maledixisti sceptris
eius, capiti bellatorum
eius, * venientibus ut
turbo ad dispergendum
me.

Exultatio eorum *
sicut eius, qui devorat
pauperem in abscon-
dito.

Zeure zaldiai itxasoz
bidea egin datsezu, *
ur zakonetaz egin be.

Entzun nebaneko,
eñayak lañitu egin yata-
zan; * zeure abotsa
bide, ene espanak dar-
dar-egien.

Azuñak usteldu egin
yataz; * usteloi baru-
bañuan dot.

Loñaldian ezer egin-
barik nagoke; * eta ne-
kez beteko dan eñiari
batuko nazakio.

Ikonduak eztira ga-
ratuko, * eta mastietan
ezta moterik izango.

Gaimelua uts izango
da; * landeak eztabe
yanaririk emongo.

Alaunietan ardirik
ezta izango, * ta abel-
degietan abelgoñirik
be ez.

Ni, baña, Yaunagaz
poztuko naz, * ta Urtzi
ene Gaizkatzaleagaz
alaituko.

Nire indaia Urtzi
Yauna da; * eta neure
oñak oreñarenak bes-
teko ariñak egin dauz.

Urtzi garañeak neure

Viam fecisti in mari
equis tuis, * in luto
aquarum multarum.

Audivi, et conturba-
tus est venter meus: *
a voce contruemerunt
labia mea.

Ingrediatur putredo
in ossibus meis, * et
subter me scateat.

Ut requiescam in die
tribulationis: * ut ascen-
dam ad populum accin-
ctum nostrum.

Ficus enim non flore-
bit: * et non erit ger-
men in vineis.

Mentetur opus oli-
vae: * et arva non af-
ferent cibum.

Abscindetur de ovili
pecus: * et non erit ar-
mentum in praesepibus.

Ego autem in Domi-
no gaudebo: * et exsul-
tabo in Deo Iesu meo.

Deus Dominus forti-
tudo mea: * et ponet
pedes meos quasi cer-
vorum.

Et super excelsa mea

mendietara naroake, *
ereserkia dabeteskeodan.

Esl. Ene gogoa
atsekabez beterik da-
gokenean, Yauna, zeu-
re erukiaz gomutauko
zara.

Eslena. Yaunoi,
* neutzaz gomuta izan,
aŕen, zeure yaurefiratu
zaikenian.

CXLVII Eresia

YAUNA goraldtu, Ye-
rosolima; * Sion
oŕek, goretsi eure Ur-
tzia.

Beronek sendotu
dauz, alabaña, ire atie-
tako moŕoloak; * eta
bertako eure semeak
onetsi.

Eure mugeak gentza-
tu egin dauz, * ta ale
yoriz elikatuten au.

Berak ludiari agin-
du-ortuko, * bere esa-
nak betetan dira.

Eduña artilea lez
yausi-eragiten dau; *
antzigara erautsa letxe
edazten dau.

Otapuñak lez egozten

deducet me victor *
in psalmis canentem.

Aña. Cum contur-
bata fuerit anima mea,
Domine, misericordiae
memor eris.

Aña. Memento mei,
* Domine, dum veneris
in regnum tuum.

Psalmus CXLVII

LAUDA, Ierusalem, Do-
minum : * lauda
Deum tuum, Sion.

Quoniam confortavit
seras portarum tuarum:
* benedixit filiis tuis in
te.

Qui posuit fines tuos
pacem: * et adipe fru-
menti satiat te.

Qui emittit eloquium
suum terrae: * veloci-
ter currit sermo eius.

Qui dat nivem sicut
lanam: * nebulam sicut
cinerem spargit.

Mittit crystallum

dau txingora; * aren
otza nok yasan?

Berak aginduzkero,
ixotza urtu egiten da; *
aizeak putz-egiñaz uba-
ra sortzen da.

Bere agindua Yako-
ba'ri iragari dautso, *
ta bere lagi ta eraba-
kiak Ixañel'i.

Olakorik beste eriai
eztautse egin: * bere
aginduak alan ezeutse-
zan agertu.

Esl. Yaunoi, neu-
tzaz gomuta izan, añen,
zeure yaureñiratu zai-
kenian.

I. Ilunpetan utzi nau.

E. Aspaldi ildakoak
lez.

DONETSI

Eslena. Bere buru-
ganean * epai-zegaitia
imiñi eben aulan ida-
tzita: Yosu Nazaretaña,
Yudaren Bakalduna.

ZAKARI'REN ABESTIA

Donetsi bedi... 383.

suam sicut buccellas: *
ante faciem frigoris eius
quis sustinebit?

Emittet verbum suum,
et liquefaciet ea: * fla-
bit spiritus eius, et
fluent aquae.

Qui annuntiat verbum
suum Iacob: * iustitias,
et iudicia sua Israëli.

Non fecit taliter omni
nationi: * et iudicia sua
non manifestavit eis.

Aña. Memento mei,
Domine, dum veneris
in regnum tuum.

ŷ. Collocavit me in
obscuris.

Rf. Sicut mortuos
saeculi.

AD BENEDICTUS

Aña. Posuerunt *
super caput eius cau-
sam ipsius scriptam:
Iesus Nazarenus, Rex
Iudaeorum.

CANTICUM ZACHARIAE

Benedictus... 383.

Eslena biñesanda,
eguenean laz amaitu,
384.

ARATSALDEKOA

Eslenak eta Eresiak
atzokoan lez 386.

Yauna gor. Esl.

Ozpiña txastuta ge-
ro, * onan iñoan: Gus-
tia bete da; eta burua
makurturik bere gogoa
emon eban.

Yauna goosten...
313.

Eslena biñesanda,
Goraltbetan lez amai-
tu, 385.

Repetitur aña. Et re-
liqua, ut heri, 384.

AD VESPERAS

Antiphonae et Psal-
mi praecedentis diei
386.

Ad Magnif. Aña.

Cum accepisset ace-
tum, * dixit: Consum-
matum est: et inclinato
capite emisit spiritum.

Magnificat... 313.

Repetitur aña. Reli-
qua, ut ad Laudes, 385.

LARUNBATA GURENA

GOIZALDIKOA

*Geure Aita Goikoa,
Aguñ Miren eta Ziñes-
ten dot, ixilik.*

I GAUKIA

*Eslena. Artetsu *
atseden eta lo egingo
dot.*

IV Eresia

OYU-egin dautsoda-
nean, entzun daust
ene Urtzi zuzentzaleak;
* estu - aldian lasaitu
egin nozu.

Eruki zakit, * eta
entzun neure otoya.

Giza-semeok, noizár-
te biotz-aztunak izango
zarae? * zegaitik uske-

AD MATUTINUM

*Pater noster, Ave Ma-
ria et Credo, secreto.*

IN I NOCTURNO

*Aña. In pace * in
idipsum, dormiam et
requiescam.*

Psalmus IV

CUM invocarem,
exaudivit me Deus
iustitiae meae: in tribu-
latione dilatasti mihi.

Miserere mei * et
exaudi orationem
meam.

Filii hominum, us-
quequo gravi corde? *
ut quid diligitis vanita-

ria maitetan dozue, ta guzur-bila yardun?

Begira, gero, bere deuna begi - begikoa egin dau Yaunak; * nik oles - egiñezkero, baistaust Yaunak entzuten.

Sumindu zaitez, oben-egiteke, baña; * biotzetako asmakizun oretaz garbai zadikez zeuen oyetan.

Eskain zuzena opaldu egizue, ta Yaunagaz itxaron. * Zoruna nok erakutsiko ete dausku? esaten dabe askok.

Yauna, zeure arpegiargiak yo gauz; * ene biotzau atsegiñez bete daustazu.

Gari, ardau ta gaimel uztea * aen aberastasuna.

Artetsu atsedan * eta lo egingo dot;

Nire itxarokun osoa * zeu zara-ta, Yaun ori.

Esl. Artetsu atsedan eta lo egingo dot.

tem, et quaeritis mendacium?

Et scitote quoniam mirificavit Dominus sanctum suum: * Dominus exaudiet me, cum clamavero ad eum.

Irascimini, et nolite peccare; * quae dicitis in cordibus vestris, in cubilibus vestris compungimini.

Sacrificate sacrificium iustitiae, et sperate in Domino. * Multi dicunt: Quis ostendit nobis bona?

Signatum est super nos lumen vultus tui, Domine: * dedisti laetitiam id corde meo.

A fructu frumenti, vini, et olei sui * multiplicati sunt.

In pace in idipsum, * dormiam et requiescam;

Quoniam tu, Domine, singulariter in spe * constituisti me.

Aña. In pace in idipsum, dormiam et requiescam.

Eslena. Zeure txosnan * biziko da, zeure mendi deunean atsendengo.

XIV Eresia

YAUNA, zeure txosnan nor biziko da? * nor - ete zeure mendi deunean atsedengo?

Orbange bizi dana, * ta zuzen-egilea:

Asmo egitiak gogaltzen dauzana, * ta bere miñaz iruzur-egin ez.

Lagunari kaltegiten eztautsona, * ezta geidea iraindu be.

Gaiztoa onesten eztauna, * yauntzalea goraldubano:

Urkoari ziñez egin dako itza yaten eztauna; * txindia irabazgoiz emon ez, ta erugearen kaltez emoirik be artzen eztauna.

Aña. Habitabit * in tabernaculo tuo, requiescet in monte sancto tuo.

Psalmus XIV

DOMINE, quis habitabit in tabernaculo tuo? * aut quis requiescet in monte sancto tuo?

Qui ingreditur sine macula, * et operatur iustitiam:

Qui loquitur veritatem in corde suo, * qui non egit dolum in lingua sua:

Nec fecit proximo suo malum, * et opprobrium non accepit adversus proximos suos.

Ad nihilum deductus est in conspectu eius malignus: * timentes autem Dominum glorificat:

Qui iurat proximo suo, et non decipit, * qui pecuniam suam non dedit ad usuram, et munera super innocentem non accepit.

Au betetan dauna, *
betiko aldakaitz.

Esl. Zeure txosnan
biziko da, zeure mendi
deunean atsedengo.

Eslena. Ene aragia
* eskier izango da.

XV Eresia

Z AINDU nagizu, Yaun
ořek, zeugaz nitxa-
ro-ta; * Zeu nire Urtzi,
ta neure ogasun-beařik
eztozu, esan dautsot
Yaunari.

Bere luřaldeko ondu-
nak, * begi-begikoak
egin daustaz.

Nekea ugari eurek; *
eta arin-egin dabe.

Eztodaz niz beņipein
batzař odoltsuetan ba-
tzalduko; * ezta euren
izenik be neure ezpa-
netaratuko.

Yauna nire etořkia
ta laņa; * zeu neure za-
tiyagolea.

Qui facit haec, * non
movebitur in aeternum.

Aña. Habitabit in
tabernaculo tuo, requie-
scet in monte sancto
tuo.

Aña. Caro mea *
requiescet in spe.

Psalmus XV

CONSERVA me, Domi-
ne, quoniam spera-
vi in te, * Dixi Domino:
Deus meus es tu, quo-
niam bonorum meorum
non eges.

Sanctis, qui sunt in
terra eius, * mirificavit
omnes voluntates meas
in eis.

Multiplicatae sunt in-
firmitates eorum: * po-
stea acceleraverunt.

Non congregabo
conventicula eorum de
sanguinibus, * nec me-
mor ero nominum eo-
rum per labia mea.

Dominus pars here-
ditatis meae, et calicis
mei: * tu es, qui resti-
tues haereditatem
meam mihi.

Leku zoragañiak ya-
zo yatazan, * edeñ-yo-
ria da, gero, nire zatia.

Sentsua egin naun
Yauna goralduko dot;
* oñetan gau - ta - egun
ekiten daust biotzak.

Beti ikusten dot Yau-
na ene ageñian; * ondo-
an, neu irozoten, izaten
dot-eta.

Beraz, poztun dot
biotza, ta alai minga-
ña; * bai ta ene aragia
be eskieñ izango da.

Etzara, ba, nire go-
go onegaz il - tokian
arduragetuko; * ez ta
zeure doneau, be, us-
teltzen eztozu utziko.

Bizitza-bidea eraku-
tsiko daustazu, zeure
arpegiak pozorez bete-
ko nau: * betiko zorio-
na zeure eskumaldean.

Esl. Ene aragia es-
kieñ izango da.

I. Arñetsu atsedan.

Funes ceciderunt mi-
hi in praeclaris: * ete-
nim hereditas mea
praeclara est mihi.

Benedicam Domi-
num, qui tribuit mihi in-
tellectum: * insuper et
usque ad noctem incre-
pauerunt me renes mei.

Providebam Domi-
num in conspectu meo
semper: * quoniam a
dextris est mihi, ne
commovear.

Propter hoc laetatum
est cor meum, et exsul-
tavit lingua mea: * in-
super et caro mea re-
quiescet in spe.

Quoniam non dere-
linques animam meam
in inferno: * nec dabis
sanctum tuum videre
corruptionem.

Notas mihi fecisti
vias vitae, adimplebis
me laetitia cum vultu
tuo: * delectationes in
dextera tua usque in
finem.

Aña. Caro mea re-
quiescet in spe.

E. In pace in idipsum.

E. Eta lo egingo dot.

Geure Aita goikoa, ixilik.

Yeremi Iragarlearen Ala-eresitikoa. **III, 22-30.**

I IRAKURGAYA

Jet.

YAUNA on utsa dala-ko, ezkara suzitu; bere erukia amai-bakoa da, izan be.

Jet. Goiztaña ta saritakoa da; aundia da zeure zindotasuna.

Jet. Ene yarauntzia Yauna da, inoan nire gogoak; oregaitik, beragaz itxarongo naz.

Tet. Ona da Yauna beragaz itxaroten dirarentzat, bera bilatuten daun gogoarentzat.

Tet. Yaunagandiko gaizkakuntzea ixilik itxedon bea da.

Tet. Gaztarotik buztaña eroatea dago-
kio gizonari.

R̄. Dormiam et requiescam.

Pater noster, secreto.

De Lamentatione Ieremiae Prophetae. **C. III, 22-30.**

LECTIO I

Het.

MISERICORDIAE Domini quia non sumus consumpti: quia non defecerunt miseratio-
nes eius.

Heth. Novi diluculo, multa est fides tua.

Heth. Pars mea Dominus, dixit anima mea: propterea exspectabo eum.

Teth. Bonus est Dominus sperantibus in eum, animae quaerenti illum.

Teth. Bonum es praestolari cum silentio salutare Dei.

Teth. Bonum est viro, cum portaverit iugum ab adolescentia sua.

Yot. Lepaldu dau-
lako, bakañik yezañi ta
ixilduko da.

Yot. Itxarokunik
baldin ba-dau, luñeraño
auzpeztuko da.

Yot. Yo gurako
daunari matañala ipiñi-
ko dautso, laidoz bete-
bete egingo da.

**Yerosolima, Yeroso-
lima, itzuli adi eure
Yaun eta Yainkoagana.**

E. Ardia lez ilten
eroan eben, eta gogoñ-
kiro erabili izanaren,
ezeban bere aboa za-
baldu; ilteko emon zan,
* Bere eña bizi-erazo-
teañen.

I. Ilteko emon eban
bere burua, ta gaizto-
tzatetsizan. **Bere eña...**

II IRAKURGAYA

IV A., 1-6

Alep.

ZEGAITIK baltzitu da
uñe goña, ta mar-
gorik bikañena galdu?

Iod. Sedebit solita-
rius, et tacebit: quia
levavit super se.

Iod. Ponet in pul-
vere os suum, si forte
sit spes.

Iod. Dabit percu-
tienti se maxillam, sa-
turabitur opprobriis.

Ierusalem, Ierusalem,
convertere ad Domi-
num, Deum tuum.

R. Sicut ovis ad
occisionem ductus est,
et dum male tractaretur,
non aperuit os suum:
traditus est ad mortem,
* Ut vivificaret popu-
lum suum.

y. Tradidit in mor-
tem animam suam, et
inter sceleratos reputa-
tus est. **Ut...**

LECTIO II

C. IV, 1-6

Aleph.

QUOMODO obscura-
tum est aurum, mu-
tatus est color optimus,

zegaitik, txadoneko txingiak ibilokietan sakabanatuta dagoz?

Bet. Sion'go seme urenak, uré-bitxiz yantzi oi ziranak, zer dalata, lugontzigiñak egin dako ontzitzat etsi dira?

Gimel. Piztiak, be, euren érapea ageñtu ta umeai edoskiten emoten dautsie; nire ériko alabea, bañiz, lekarosayaña baizen ankeña da.

Dalet. Ugatz-aúrak bere miña egañaren egañiaz abosabayari erantsita dauka; yateko eske iñarduen umeai iñok ez eutsen emoten.

He. Mizkeri-zaleak bide-erdietan il ziran; milizka yan eroyenak satsa baño ez eben eskuratu.

Uau. Nire ériko alabearen gaiztakeria aundiagoa izan da Sodomataña baño; Sodomama beinguan ondatu zan, ba, gizonak ekinbarik.

dispersi sunt lapides sanctuarii in capite omnium platearum?

Beth. Filii Sion incliti, et amicti auro primo: quomodo reputati sunt in vasa testea, opus manuum figuli?

Ghimel. Sed et lamiae nudaverunt mammam, lactaverunt catulos suos: filia populi mei crudelis, quasi struthio in deserto.

Daleth. Adhaesit lingua lactentis ad palatum eius in siti: parvuli petierunt panem, et non erat qui frangeret eis.

He. Qui vescebantur voluptuose, interierunt in viis: qui nutriebantur in croceis, amplexati sunt stercora.

Vau. Et maior effecta est iniquitas filiae populi mei peccato Sodomorum, quae subversa est in momento, et non ceperunt in ea manus.

Yerosolima, Yerosolima, itzuli adi eure Yaun eta Yainkoagana.

E. Yagi, Yerosolima, ta yai-soñekoak erantzi egizak; eure burua erauts eta zurdatzez estalkek, * Ixañel' en Gaizkatzalea eurean erail dalako.

I. Negar-malkoak ibaika ixuri gau-ta-egun; eure begiak etenbarik negar-begikie. Ixañel'en...

Yeremi Iragarlearen Otoi-azkuna.

III IRAKURGAYA

V A., 1-11

YAUNA, yazo yakuna gogoratu egizu; begiratu, ta geure laidoa ikusazu. Geure lanaz bestekoak yabetu dira; geure etzeak atzeritararen eskuetan dagoz. Aita - bako umezurtz biguritu gara; amak alargundu egin dira. Edateko ura, be, erosi beara izan dogu; efer-teko egura txindiaren

Ierusalem, Ierusalem, convertere ad Dominum, Deum tuum.

Rf. Ierusalem, surge, et exue te vestibus iucundidatis: induere cinere et cilicio, * Quia in te occisus est Salvator Israël.

y. Deduc quasi torrentem lacrimas per diem et noctem, et non taceat pupilla oculi tui. Quia...

Incipit Oratio Ieremieae Prophetae.

LECTIO III

C. V, 1-11

RECORDARE, Domine, quid acciderit nobis: intuere, et respice opprobrium nostrum. Hereditas nostra versa est ad alienos: domus nostrae ad extraneos. Pupilli facti sumus absque patre, matres nostrae quasi viduae. Aquam nostram pecunia bibimus: ligna nostra pretio compara-

txindiaz eskuratu dogu. Idunetaz lotuta gengozan; nekatuai atsedendaldirik etxaken emoten. Egitarai ta siritarai eskua luzatu geuntsen, ogia yan al izateko. Orain bizi eztirangure asabak oben-egin eben, eta euren gaiztakeri-ordaña geuk aritu dogu. Yopuak geure yabe biurtu ziran; euron eskuetatik azkату geinkezanik etzan. Yakia geure bizia galtzeko zoriz eskuratuten genduan, lekaroan be ezpatea geure-aurka egoan - eta. Goseteak labeak letxe kiskaldu euskun narua. Galdu egin ebezan Sion'go emakumeak eta Yuda-urietako neskutzak.

Yerosolima, Yerosolima, litzuli adi eure Yaun eta Yaikoa'gana.

E. Ene eri ori, nes-kutzak lez negar-egik; artzañok, zeuenburuak erautsez ta zurdatzez estaldurik erosta-egi-

vimus. Cervicibus nostris minabamur, lassis non dabatur requies. Aegipto dedimus manum, et Assiriis, ut saturaremur pane. Patres nostri peccaverunt, et non sunt: et nos iniquitates eorum portavimus. Servi dominati sunt nostri: non fuit qui redimeret de manu eorum. In animabus nostris afferebamus panem nobis, a facie gladii in deserto. Pellis nostra, quasi clibanus exusta est a facie tempestatum famis. Mulieres in Sion humiliaverunt, et virgines in civitatibus Iuda.

Ierusalem, Ierusalem, convertere ad Dominum Deum tuum.

Rf. Plange quasi virgo, plebs mea; ululate, pastores in cinere et cilicio: * Quia venit dies Domini

zue; * Yaunaren egun aundi ta mingots-min-gotsa ba-dator-ta.

I. Zurdatza yantzi, yaupariok; negar-egin, opamai-otseñok, eta zeuen buruak eñau-tsez bete egikezuez.

Yaunaren...

Ene...

II GAUKIA

Eslena. Zabaldu zadiz, * aspaldiko ate oyek eta Bakaldun aintzatsua dasarke.

XXIII Eresia

YAUNARENA da ludia, bai ta bertako gustia: * luñasoa ta bertan bizi dana.

Itxasoetaz-gain be-rak yasoindu eban-eta; * beraxek ibayetaz-gain sendotu.

Yaunaren mendira nor igongo da, ba? * eta nor bere toki deu-nean egongo?

Esku - egiñenetaz

magna, et amara val-de.

ŷ. Accingite vos, sacerdotes, et plangite, ministri altaris, aspergite vos cinere. **Q**uia..

Plange...

IN II NOCTURNO

Aña. Elevamini, * portae aeternales, et introibit Rex gloriae.

Psalmus XXIII

DOMINI est terra, et p'enitudo eius: * orbis terrarum, et universi qui habitant in eo.

Quia ipse super maria fundavit eum: * et super flumina praeparavit eum.

Quis ascendet in montem Domini? * aut quis stabit in loco sancto eius?

Innocens manibus, et

obengea, ta biotz-garbia; * gogoa uskerietaraten ez dauna, ezta urkoari kaltez guzuzez zin-egin be.

Onentzako daike Yaunaren oneskuna, * eta Urtzi bere gaizkatzalearen erukia.

Auxe da bera gurietan daun endea, * Yakoba'ren Urtzi-ageña opa-dauna.

Auñenok, yaso zuen atepak, eta zabaldu zadiz aspaldiko ate oyek; * eta Bakaldun aintzatsua dasarke.

Nor da, ba, Bakaldun aintzatsu ori? * Yaun indartsu ta altsua, gudarako kemen-sua dan Yauna.

Auñenok, yaso zuen atepak; eta zabaldu zadiz aspaldiko ate oreik; * eta Bakaldun aintzatsua dasarke.

Nor da, ba, Bakaldun aintzatsu ori? * Gudaroztien Yauna da Bakaldun aintzatsua.

Esl. Zabaldu zadiz,

mundo corde, * qui non accepit in vano animam suam, nec iuravit in dolo proximo suo.

Hic accipiet benedictionem a Domino, * et misericordiam a Deo, salutari suo.

Haec est generatio quaerentium eum, * quaerentium faciem Dei Iacob.

Attollite portas, principes, vestras, et elevamini, portae aeternales: * et introibit Rex gloriae.

Quis est iste Rex gloriae? * Dominus fortis et potens: Dominus potens in praelio.

Attollite portas, principes, vestras, et elevamini, portae aeternales: * et introibit Rex gloriae.

Quis est iste Rex gloriae? * Dominus virtutum ipse est Rex gloriae.

Aña. Elevamini, por-

aspaldiko ate oñeik,
eta Bakaldun aintza-
tsua dasarke.

Eslena. Bizidunen
biztokian * Yaunaren
ondasunak dakuskeda-
zala, nik uste.

XXVI Er. Yaunak ar-
giztu... 398.

Esl. Bizidunen...

Eslena. Yauna, *
nire gogoa bañenditik
atara egin dozu.

XXIX Eresia

GORALDU egingo
zaut, Yauna, * ene
areyoai neu-lepoz poz-
tetan utzi-barik, yabon
nozulako.

Ene Yaun eta Yain-
ko, zeuri dei-egin dau-
tzut, * eta zuk sendatu
egin nauzu.

Yauna, nire gogoa
ilobitik atara egin do-
zu; * ilobira doazanen
arñetik yarein nozu.

Abestu Yaunari, be-
re deun oyek; * bere
izen deuna goraldtu
egizue.

tae aeternales, et introi-
bit Rex gloriae.

Aña. Credo videre
* bona Domini in terra
viventium.

Ps. XXVI, Dominus
illuminatio... 398.

Aña. Credo videre...

Aña. Domine * abs-
traxisti ab inferis ani-
mam meam.

Psalmus XXIX

EXALTABO te, Domi-
ne, quoniam susce-
pisti me: * nec delec-
tasti inimicos meos su-
per me.

Domine, Deus meus,
clamavi ad te, * et sa-
nasti me.

Domine, eduxisti ab
inferno animam meam:
* salvasti me a descen-
tibus in lacum.

Psallite Domino, sanc-
ti eius: * et confitemini
memoriae sanctitatis
eius.

Bere sumiñak zigor-
kadea dakañ; * bere
maitasareak, ordeztu, bi-
zia.

Aratsean negaia
izango da; * goizean,
bariz, alaitasuna.

Eztot inoz aldakun-
tzarik izango, * esan ne-
ban neure nare-aldian.

Yauna, zeure oldeak
* sendotu eban nire
goraldia.

Zeure arpegia neu-
gandik aldendu - ordu-
koxe, * arategatu egin
nintzan.

Zeuri, Yaun ori, oyu-
egingo dautzut; * ene
Urtzi'ri aren egingo
dautsot.

Ni ilobiratuzkero, *
neure odolaz ezer ira-
baziko al dozu?

Autsak goralduko
ete zau? * edo ta, zeure
zindotasuna iragari?

Entzun eustan Yau-
nak, eta neugaz erukitu
zan; * laguntzen etoñi
yatan Yauna.

Nire negaia alaitasun

Quoniam ira in indi-
gnatione eius: * et vita
in voluntate eius.

Ad vesperum demo-
rabitur fletus: * et ad
matutinum laetitia.

Ego autem dixi in
abundantia mea: * Non
movebor in aeternum.

Domine, in volunta-
te tua, * praestitisti de-
cori meo virtutem.

Avertisti faciem tuam
a me, * et factus sum
conturbatus.

Ad te, Domine, cla-
mabo: * et ad Deum
meum deprecabor.

Quae utilitas in san-
guine meo, * dum de-
scendo in corruptio-
nem?

Numquid confitebi-
tur tibi pulvis, * aut
annuntiabit veritatem
tuam?

Audivit Dominus, et
misertus est mei: * Do-
minus factus est adiutor
meus.

Convertisti planctum

biguritu zeustan; * neure zurdatzaz uratu, ta pozez bete nenduzun.

Ene gogoak zeu goraltzeko, bañiro atsekabetu - barik; * neure Yaun eta Yainko, beti ta beti goretsiko zaut.

Esl. Yauna, nire gogoa bañenditik atara egin dozu.

I. Zeu, bañiz, Yau noi, eñuki zakit.

E. Bizi - erazo nagizu, ta eurai dagokie - na damoskiet.

Geure Aita goikoa, ixilik.

Augustin Gotzain deunak Eresietaz idatzi ebanetikoa. **63'g.**
Eresi 7.ⁿ a.

IV IRAKURGAYA

GIZONA biotz sakone - ra ureratuko da, ta Yainkoa goretsiko da. Nok ete gakuskez? iñoen eurek. Azterleak pot - egin eben euren azterketa ta asmo gaiztoetaz. Asmo oñeitara

meum in gaudium mihi: * conscidisti saccum meum, et circumdedisti me laetitia.

Ut cantet tibi gloria mea, et non compungar: * Domine, Deus meus, in aeternum confitebor tibi.

Aña. Domine, abstraxisti ab inferis animam meam.

ŷ. Tu autem, Domine, miserere mei.

Rf. Et resuscita me, et retribuam eis.

Pater noster, secreto.

Ex Tractatu Sancti Augustini Episcopi super Psalmos. **In Ps. 63, ŷ. 7.**

LECTIO IV

ACCEDET homo ad cor altum, et exaltabitur Deus. Illi dixerunt: Quis nos videbit? Defecerunt scrutantes scrutationes, consilia mala. Accessit homo ad ipsa consilia, pas-

uferatu zan gizona, ta gizona zanezkeru, atzitu izatea laketu eban. Gizona izan ezik, etzan ba atzituko, ezta ikusiko be; etzan zauritu, gurutzaldu ta ilgo gizona baño. Min oro aetara gizona uferatu zan, ba; bera gizona izan - barik min aek ezingo eben ikutu. Baña, bera gizona ez izatekotan, gizona ezingo zan azkatu. Gizona biotz sakonera, edo biotz - barura, uferatu zan, baruz Yainkoa izan-aren, agirian gizatasuna baño erakusten ezebalarik; Aitari baraña yakor yainkotasuna eskutau, ta Aitari menpeko yakor yopuziatea aurkezten ebalarik.

E. Ur biziaren iturburua dan geure Artzainak alde-egin eban, eta bere eriotzaldian eguzkia ilundu zan; * Lelengo gizona uztafetuta eukana atzitu zan; gaurtxe gure Erosleak

sus est se teneri ut homo. Non enim teneretur nisi homo, aut videretur nisi homo, aut caederetur nisi homo, aut crucifigeretur aut moreretur nisi homo. Accessit ergo homo ad illas omnes passiones, quae in illo nihil valerent, nisi esset homo. Sed si ille non esset homo, non liberaretur homo. Accessit homo ad cor altum, id est, cor secretum, obiiciens aspectibus humanis hominem, servans intus Deum: celans formam Dei, in qua aequalis est Patri, et offerens formam servi, qua minor est Patre.

Rf. Recessit Pastor noster, fons aquae vitae, ad cuius transitum sol obscuratus est; * Nam et ille captus est, qui captivum tenebat primum hominem: hodie portas mortis et

eriotz-ate ta mo'oloak ausi egin dauz.

I. Ba'endiko espetxeak suzitu dauz, beintzat, eta goteungearen ala ondatu.

Lelengo...

V IRAKURGAYA

AZTERKETAZ pot-egin ebenak zerenbesteko ekiñaldia izan ete eben, ba, Yauna il eta eortzita gero be, ilobi-ondoan yaboleak ipiñi ebezan - eta? Guzurti arek, esan eutsoen Pilatus'i; Yosu-Kisto gure Yauna guzurti izenaz izendatu zan, bere otseñak be, ba'din izendatu leikezanean, poztu leitekezan. Pilatus'i onan esan eutsoen ba: Guzurti arek, Iru egun-buru berbiziko naz, esan eban bizirik egoala. Iruga'eren egunerarte ilobia yaboteko agindu egizu, ba, bere ikasleak eto'ri, gorpua ostu, ta eñari, lldakoen

seras pariter Salvator noster dirupit.

ŷ. Destruxit quidem claustra inferni, et subvertit potentias diaboli.

Nam...

LECTIO V

Quo perduxerunt illas scrutationes suas, quas perscrutantes defecerunt, ut etiam mortuo Domino et sepulto, custodes ponerent ad sepulcrum? Dixerunt enim Pilato: Seductor ille: hoc appellabatur nomine Dominus Iesus Christus, ad solatium servorum suorum, quando dicuntur seductores: ergo illi Pilato: Seductor ille, inquiunt, dixit adhuc vivens: Post tres dies resurgam. Iube itaque custodire sepulcrum usque in diem tertium, ne forte veniant discipuli eius, et furentur eum, et dicant plebi,

artetik berbizi da, esan ez dagikeoen; eta beste guzur au lengoa baño be txaragoa izan. Pilatus'ek onan erantzun eutsen: Yaboleak baidozuez; yoan eta zaindu dakizuen lez. Yoan ziran, ba, ta abo-aña ikuratzaurik ilobia sendotu, ta yaboleak ipiñi ebezan.

E. Bidez zoazen gustiok, begira, ta * Neureau besteko oñazerik ete dan gogañtu egizue.

I. Begira, eñi gustiok, eta neure oñazea ekusazue. **N**eureau...

VI IRAKURGAYA

ILOBIA yaboteko gudariyak ipiñi ebezan. Luñak dardar-egin eban, eta Yauna berbizi zan. Egia esan nai izan ba - eben, gudari yaboleak ba ziñaldari biurtzeko añako alatzak yazo ziran ilobi-aldean. Txindi-zaleke-

Surrexit a mortuis: et erit novissimus error peior priore. Ait illis Pilatus: Habetis custodiam, ite, custodite, sicut scitis. Illi autem abeuntes, munierunt sepulcrum, signantes lapidem cum custodibus.

Rf. O vos omnes, qui transitis per viam, attendite et videte, * Si est dolor similis sicut dolor meus.

y. Attendite, universi populi, et videte dolorem meum. **S**i est dolor...

LECTIO VI

POSUERUNT custodes milites ad sepulcrum. Concussa terra Dominus surrexit: miracula facta sunt talia circa sepulcrum, ut et ipsi milites, qui custodes advenerant, testes fierent, si vellent vera nutiare. Sed ava-

ria, baña, Kisto'ren ikasleagaz letxe ilobia yaboten eben gudaria-kaz be yabetu zan. Txindia damotzuegu, irautsien, zeuek lotan zengozala bere ikasleak etoñi ta ostu egin ebela esan dagikezuen. Benetan, pot-egin eben asmoetan iñarduenak. Zer esan dok, malmuzkeri tentel oñek? Zeuek lotan zengozala bere ikasleak etoñi ta ostu ebela esan egikezue: ori aitaturteko aña egizko zuñtzearen argi-barik eta deungakeriz murgilduta ete ago? Lotan egozanak ziñaldari: eu, bai, lotan agola, ola asmoetaz pot-egin dokan ori!

E. Oñra, zindoa zelan ilten dan, iñor oartuten eztala; eta gizon deunak atzitu izanañen, iñok eztau gogaltzen; zindoa gaiztakeritik al-dendu da; * Eta bera-tzazko gomutea atse-gingaña izango da.

ritia illa, quae capti-
vit discipulum comitem
Christi, captivavit et
militem custodem se-
pulcri. Damus, in-
quiunt, vobis pecu-
niam: et dicite, quia
vobis dormientibus, ve-
nerunt discipuli eius, et
abstulerunt eum. Vere
defecerunt scrutantes
scrutationes. Quid est
quod dixisti, o infelix
astutia? Tantumne de-
seris lucem consilii pie-
tatis, et in profunda
versutiae demergeris,
ut hoc dicas: Dicite
quia, vobis dormienti-
bus, venerunt discipuli
eius, et abstulerunt
eum? Dormientes testes
adhibes: vere tu ipse
obdormisti, qui scru-
tando talia defecisti.

Rf. Ecce quomodo
moritur iustus, et nemo
percipit corde: et viri
iusti tolluntur, et nemo
considerat: a facie ini-
quity sublatu est
iustus: * Et erit in pace
memoria eius.

I. Bildotsa motza-
learen aurrean lez, ixilik
egoan, bere aboa za-
baldu-barik; atsekabez
bete ta epaitu izanda il-
zan. **Et** beratzazko...

Ora, zindoa...

III GAUKIA

Eslena. Yainkoa
neuri laguntzen dator-
kit, * eta nire bizi-eus-
kaya Yauna da.

LIII Er. Goiko Yaun
ori... 412.

Esl. Yainkoa neuri...

Eslena. Bere bizi-
lekua * gentzean egin
eban, eta Sion'en bere
egotokia.

LXXV Er. Yudea'n
Yainkoa... 360.

Esl. Bere bizilekua...

Eslena. Laguntza-
barik * ilen artean utzi-
tako gizona lakoxe
biurtu naz.

LXXXVII Er. Urtzi
Yaun... 423.

Esl. Laguntza - ba-
rik...

I. Bere bizilekua
gentzean egin eban.

y. Tamquamagnus
coram tondente se ob-
mutuit, et non aperuit
os suum: de angustia,
et de iudicio sublatus
est. **Et** erit...

Ecce quomodo...

IN III NOCTURNO

Aña. Deus adiuuat
me, * et Dominus sus-
ceptor est animae meae.

Ps. LIII. Deus, in
nomine... 412.

Aña. Deus adiuuat...

Aña. In pace * factus
est locus eius, et in
Sion habitatio eius.

Ps. LXXV. Notus
in Iudaea... 360.

Aña. In pace...

Aña. Factus sum *
sicut homo sine adiuto-
rio, inter mortuos liber.

Ps. LXXXVII. Do-
mine, Deus... 423.

Aña. Factus sum...

y. In pace factus
est locus eius.

E. Eta Sion'en bere egotokia.

Geure Aita goikoa, ixilik.

Paul Beldu deunak Ibeñtañai idatzirik o idazkikoa. **IX A., 11-22.**

VII IRAKURGAYA

KISTO, geroko ongie-tazko Yaupari nagosia izanik, gizonak egindako kutxategi agiria baño zabalagoa ta osoagua dan beste kutxategiaz zear igaro, ta txadonera akeren edo txekoñen odolaz-barik bere buru-odolaz sartu zan bein, betiko eros-kuntzea loñtuta. Akeren edo txekoñen odolak, eta beigantxagandiko eñautsak, orbandunai egozten yakelarik, aragi-garbikuntzarako indara ebenezkero, ba, Yaungoikoari Goteunaren bidez bere burua eñu-barik opaldu eutson Kisto'ren odolak ez ete dausku eriotz-egipene-

Rf. Et in Sion habitatio eius.

Pater noster, secreto.

De Epistola beati Pauli Apostoli ad Hebraeos. **C. IX, 11-22.**

LECTIO VII

CHRISTUS assistens Pontifex futurorum bonorum, per amplius et perfectius tabernaculum non manufactum, id est, non huius creationis: neque per sanguinem hircorum, aut vitulorum, sed per proprium sanguinem introivit semel in Sancta, aeterna redemptione inventa. Si enim sanguis hircorum, et tauro-rum, et cinis vitulae aspersus inquinatos sanctificat ad emundationem carnis: quanto magis sanguis Christi, qui per Spiritum Sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, emundabit conscien-

taz geure barunbea obeto garbituko, Urtzi biziaren otseñak gaikezantzat?

E. Alkaritu egin dira ludiko bakaldunak, bat-egin dabe aundi-kiak, Yaunari ta bere lguñtziari aurka.

I. Zegaitik oru-egin dabe arotzak, eta zegaitik eriak asmo utsalak gogaltzen dabez? Yaunari...

VIII IRAKURGAYA

OREGAITIK itunaldi bañian bitarteko da bera, lengo itunaldiko obenak bere eriotzaz ordainduta, deituak abindu yaken betiko yaruntzia artu dagikien. Ziñaltzeari ziñaltzalearen eriotza dagokio; ziñaltzeari indara eriotzak emotendautsa, ba, ta ziñaltzalea bizi dala eztau indařik. Oregaitik, lengo itunea be,

tiam nostram ab operibus mortuis, ad serviendum Deo viventi?

Rf. Astiterunt reges terrae, et principes convenerunt in unum, Adversus Dominum, et adversus Christum eius.

y. Quare fremuerunt Gentes, et populi meditati sunt inania? Adversus...

LECTIO VIII

ET ideo novi testamenti mediator est: ut morte intercedente, in redemptionem earum praevaricationum, quae erant sub priori testamento, repromissionem accipiant qui vocati sunt aeternae hereditatis. Ubi enim testamentum est: mors necesse est intercedat testatoris. Testamentum enim in mortuis confirmatum est: alioquin nondum valet, dum vivit qui testatus

ziñaltzea zaneta, etzan odol-barik egin.

E. Ildakotzat etsi naz; * Laguntza-barik ilen artean utzitako gizona lakoxe biurtu naz.

I. Lexa zakonean imiñi nabe, eriotz-itzalpeko ilundian.

L aguntza...

IX IRAKURGAYA

M OIS'EK, ba, eñiari lagiko agindu oro irakurita, txekoñ ta akeren odola, ura, belartile goñia ta itze-bedaña arturik, idaztia bera ta eñi osoa busti euzan, eta, Ona emen, iñoan, Yainkoak zeuen alde egin daun ziñaltzea dikuñan odola. Baita, kutxategia ta txadonkinzunetarako ontzi oro, be, odolaz busti euzan. Eta lagi-arauz, gauza geyenak odolaz garbituten dira; eta

est. Unde nec primum quidem sine sanguine dedicatum est.

Rf. Aestimatus sum cum descendentibus in lacum: * Factus sum sicut homo sine adiutorio, inter mortuos liber.

y. Posuerut me in lacu inferiori, in tenebrosis, et in umbra mortis.

F actus.

LECTIO IX

L ECTO enim omni mandato legis a Moise universo populo: accipiens sanguinem vitulorum et hircorum cum aqua et lana cocinea et hyssopo: ipsum quoque librum, et omnem populum aspersit, dicens: Hic sanguis testamenti, quod mandavit ad vos Deus. Etiam tabernaculum, et omnia vasa ministerii sanguine similiter aspersit: et omnia pene in sanguine secundum legem

odola ixuri-bako azkespenik ezta.

E. Yauna eörtzizkero, ilobi-atean aña ezarita, ikuñaztu egin eben; * Eta yaboteko, gudariak imiñi ebezan.

I. Yaupari-buruak Pilatus' gana erduta, eskatu eutsoen. **Eta...**

Yauna eörtzizkero...

GORALTZAK

Eslena. Erio ori, * eure erailtzalea izango nok; aginka egingo dauskat, bañendi ori.

L Er. Eruki zakit... 369.

Esl. Erio ori...

Eslena. Beragaitik, * seme bakañagaitik lez erosta-egingo dabe, Yauna eru-barik erail dalako.

XCI Eresia

ATSEGINGARIA da Yauna gorestea, *

mundantur; et sine sanguinis effusione non fit remissio.

Rf. Sepulto Domino, signatum es monumentum, volventes lapidem ad ostium monumenti: * Ponentes milites qui custodirent illum.

y. Accedentes principes sacerdotum ad Pilatum, petierunt illum. **P**onentes...

Sepulto...

AD LAUDES

Aña. O mors, * ero mors tua; morsus tuus ero, inferne.

Ps. L. Miserere mei... 369.

Aña. O mors...

Aña. Plangent eum * quasi unigenitum, quia innocens Dominus occisus est.

Psalmus XCI

BONUM est confiteri Domino: * et psal-

bai ta, zeu Goiko ofen
izena goraltzea be.

Oldezkoa da, goize-
an zeure erukia, * ta
aratsean zeure zindota-
suna ospatutea,

Amañeko loreskiñaz,
* ta erestalu-otsez abes-
ten.

Zure gelgayak atse-
gin yataz, ba, Yauna;
* eta zeure esku-egipe-
nak ikusteak poztu egi-
ten nau.

Yauna, zeure * egipe-
nak zurgañiak bai-dira-
la! * Zeure asmoak di-
ran zakonak!

Gizeroak eztauz eza-
gututen; * ezin dauz
uleritu burubakoak.

Obendiak bedara le-
txe askotu daitekez
bai, * ta gaizkileak in-
daritsu agiri;

Baña, betiko onda-
tuko dira; * zeu, bañiz,
Yaun ori, beti ta beti
Goyena zara.

Zeure etsayak ba,
Yauna, zeure etsayak
suzituko dira; * gaiz-

lere nomini tuo, Altis-
sime.

Ad annuntiandum
mane misericordiam
tuam: * et veritatem
tuam per noctem.

In decachordo, psal-
terio: * cum cantico,
in cithara.

Quia delectasti me,
Domine, in factura tua:
* et in operibus manu-
um tuarum exultabo.

Quam magnificata
sunt opera tua, Domi-
ne! : * nimis profundae
factae sunt cogitationes
tuae.

Vir insipiens non co-
gnoscet: * et stultus
non intelliget haec.

Cum exorti fuerint
peccatores sicut foe-
num: et * apparuerint
omnes, qui operantur
iniquitatem:

Ut intereant in sae-
culum saeculi: * tu au-
tem Altissimus in ae-
ternum, Domine.

Quoniam ecce inimi-
ci tui, Domine, quo-
niam ecce inimici tui

kile oro ondatuko dira.

Nire indaía adarbatunarena lez aundituko da; * eta zeure efukia bide, zaítzaro ona izango dot.

Ene begiok areyoa ezetsiko dabe; * aurkaegiten daustenen bañi dantzuket.

Onduna palmondoa lez garatuko da, * ta Libano'ko eretza letxe aundi egingo.

Yaunaren etzean landatuta, * geure Urtzi' ren etzeko atarrietan garatuko dira.

Euren zaítzaroan beugarituko dira, * ta indaí-indaía izango dabe.

Urtzi geure Yauna zuzenutsa, * ta okeí-bakoa dala, iragaríteko.

Esl. Beragaitik, seme bakaíagaitik lez erosta-egingo dabe, Yauna efu-barik erail dalako.

Eslena. Begira, eñi

peribunt: * et dispergentur omnes, qui operantur iniquitatem.

Et exaltabitur sicut unicornis cornu meum: * et senectus mea in misericordia uberi.

Et despexit oculus meus inimicos meos: * et in insurgentibus in me malignantibus audiet auris mea.

Iustus, ut palma florebit: * sicut cedrus Libani multiplicabitur.

Plantati in domo Domini, * in atriis domus Dei nostri florebut.

Adhuc multiplicabuntur in senecta uberi: * et bene patientes erunt, ut annuntient:

Quoniam rectus Dominus Deus noster: * et non est iniquitas in eo.

Aña. Plangenteum quasi unigenitum, quia innocens Dominus occisus est.

Aña. Attendite, *

orok, eta neure oñazea ekusazue.

LXIII Eresia

YAINKO ori, entzun, aŕen, nik dagitzudan otoyá; * bildur̄tu egiten naun areyotik yarein egikezu ene gogoa.

Zeuk babestu nozu gaizkile-batzatik, * eta deunge-oztetik.

Miñak ezpateak baxen zoŕotzak ebezan; * uztai, mingariak geŕtu ebezan erubakoari estalgiz gezi-egozteko.

Bapatez, bildur̄-barik yaur̄ti eutsoezan; * euren erabaki gaiztoz gogof-egozan.

Lakirioak estalita ipinteko itundu ziran, * Nok dakuskez, ba? iñoen.

Asmo gaiztoetan iñarduen; * asmatu ta asmatu, nekatu egin ziran.

Gizona biotz aŕoaren

universi populi, et videte dolorem meum.

Psalmus LXIII

EXAUDI, Deus, orationem meam cum deprecor: * a timore inimi-
mici eripe animam meam.

Protexisti me a conventu malignantium: * a multitudine operantium iniquitatem.

Quia exacuerunt ut gladium linguas suas: * intenderunt arcum rem amaram, ut sagittent in occultis immaculatum.

Subito sagittabunt eum, et non timebunt: * firmaverunt sibi sermonem nequam.

Narraverunt ut absconderent laqueos: * dixerunt: Quis videbit eos?

Scrutati sunt iniquitates: * defecerunt scrutantes scrutinio.

Accedet homo ad cor

ondora erduzkero, *
Yainkoa gorago izango
da.

Eurak egindako zau-
riak, umeak yaurtitako
geziak egindakoak la-
koxeak dira; * euren
mingañak auldu egin
dira, ta euren aurka
egiten dabe.

Ikusi dabezan oro
aritu egin dira; * bil-
duf dira gizon gustiak.

Eta Goiko Yaunaren
egipenau iragañi dabe,
* ta berak egiña ulertu
dabe.

Onduna Yaunagaz
poztu, ta beragaz itxa-
rongoda; * biotz-zuzen
oro alaituko dira.

Esl. Begira, eñi
orok, eta neure oñazea
ekusazue.

Eslena. Bañendiko
atetik * neure gogoa ya-
bon egikezu, Yaun
oñek.

EZEKIA'REN ABESTIA

IX. XXXVIII, 10-20

NEURE biztaldi-erdian
* ilobi-atera nuake,
esan neban.

altum: * et exaltabitur
Deus.

Sagittae parvulorum
factae sunt plagae eo-
rum: * et infirmatae
sunt contra eos linguae
eorum.

Conturbati sunt om-
nes, qui videbant eos: *
et timuit omnis homo.

Et annuntiaverunt
opera Dei, * et facta
eius intellexerunt.

Laetabitur iustus in
Domino, et sperabit in
eo: * et laudabuntur
omnes recti corde.

Aña. Attendite, uni-
versi populi, et videte
dolorem meum.

Aña. A porta inferi
* erue, Domine, ani-
mam meam.

CATICUM EZECHIAE

Is. XXXVIII, 10-20

EGO dixi: In dimidio
dierum meorum *
vadam ad portas inferi.

Neure urte-enparaua alperik bilatuko dot. * Urtzi Yauna gaurgeroz bizien ludian ezto ikusiko, niñoan.

Eztot gizonik ikusiko, * ez ta gentza-tokiko biztanlerik be.

Neure biztaldia kendu, ta neugandik urun izurtu egin da, * artzañen estalpeak letxe.

Eunlariak egin da-roan lez ebagi yat biztaldia; iraziten egoala ebagi be; * zeu bide, goizetik gaberako egingo dau nireak.

Goizaldiraño ustetsu nengoan; * legoyak lez zeatu daustaz azur gustiak;

Zeu bide, goizetik gaberako egingo dau nireak; * enada-kumeak lez intzirika nengoan; usoak letxe erosta-negian.

Gora begira ta begira, * begiak auldu egin yataz;

Yauna, gogor-egiten dauste-ta, sendesle zakit. * Baña, beraxek

Quaesivi residuum annorum meorum. *

Dixi: Non videbo Dominum Deum in terra viventium.

Non aspiciam hominem ultra; * et habitatorem quietis.

Generatio mea ablata est, et convoluta est a me, * quasi tabernaculum pastorum.

Praecisa est, velut a texente, vita mea: dum adhuc ordiner, succidit me: * de mane usque ad vesperam finies me.

Sperabam usque ad mane, * quasi leo sic contrivit omnia ossa mea:

De mane usque ad vesperam finies me: * sicut pulius hirundinis, sic clamabo, meditabor ut columba.

Attenuati sunt oculi mei, * suspicientes in excelsum:

Domine, vim patior, responde pro me. * Quid dicam, aut quid

egin daunezkero, zer esango dot, eta berak zer lerantzungo?

Gogoa atsekabez beterik izan dodan aldiko urteak * gogañtuko dautzudaz.

Yauna, bizi izateko bidea au ba-da, ta ene gogoaren b zia ontan ba-dago, zigoñtau nagikezu, gero bizi-erazoko nauzu-ta. * Ara, neure atsekabe mingotxanarotasun biurñtu da.

Zuk, bañiz, nire biziari eriotzetik zaindu dozu; * ene oben gustiak zeuk lepaldutuz.

Bañendiak etzau, ba, goretsiko, ezta erioak gora duko; * ilobian datzauzanak zeure zindotasunaz eztira itxarongo.

Bizi danak, oñexek goralduko zau, gaur nik dagidan lez: * aitak bere semeai iragañiko dautse zeure zindotasuna.

* Gaizkatu nagizu, Yaun oñek, * eta geure

respondebit mihi, cum ipse fecerit?

Recogitabor tibi omnes annos meos * in amaritudine anime mee.

Domine, si sic vivitur, et in talibus vita spiritus mei, corripies me, et vivificabis me. * Ecce in pace amaritudo mea amarissima:

Tu autem eruisti animam meam ut non periret: * projecisti post tergum tuum omnia peccata mea.

Quia non infernus confitebitur tibi, neque mors laudabit te: * non exspectabunt qui descendunt in lacum, veritatem tuam.

Vivens vivens ipse confitebitur tibi, sicut et ego hodie: * pater filiis notam faciet veritatem tuam:

Domine, salvum me fac, * et psalmos no-

biztaldi osoan abes-
egingo dogu yaure-
txean.

Esl. Bañendiko ate-
tik neure gogoa yabon
egikezu, Yaun oñek.

Eslena. Bidez zua-
zen * gustioik, begira, ta
neurea añako oñazerik
ete dan gogañtu egizue.

CL Eresia

YALNA bere txado-
nean goraldtu egi-
zue; * berak eraldutako
zabalunean.

Bere alatzakaitik go-
raldu egizue; * bere na-
gositasuna dala-ta go-
raldu egizue.

Turuta-otsaz gorald-
tu egizue; * goraldtu
egizue ereskin eta ki-
taraz.

Tuntunaz ta yauzika
goraldtu egizue; * go-
raldu egizue loreskiñaz
ta zinbuñunaz.

Yoaletxo zoliakaz
goraldtu egizue; * go-
raldu egizue yoaletxo

stros cantabimus cun-
ctis diebus vitae no-
strae in domo Domini.

Aña. A porta infe-
ri erue, Domine, ani-
mam meam.

Aña. O vos omnes,
* qui transitis per vñam,
attendite et videte, si
est dolor sicut dolor
meus.

Psalmus CL

LAUDATE Dominum
in sanctis eius: *
laudate eum in firma-
mento virtutis eius.

Laudate eum in vir-
tutibus eius: * laudate
eum secundum multitu-
dinem magnitudinis
eius.

Laudate eum in sono
tubae: * laudate eum
in psalterio, et cithara.

Laudate eum in tim-
pano, et choro: * lau-
date eum in chordis, et
organo.

Laudate eum in cym-
balis benesonantibus:
laudate eum in cymba-

pozkañiakaz; gogo orok
Yauna goraldu begike.

Esl. Bidez zuazen
gustioik, begira ta neu-
rea añako oñazerik ete
dan gogañtu egizue.

I. Ene aragia itxa-
rokunaz atsedeen izan-
goa da.

E. Zeure Deuna us-
teltzen eztozu utziko.

DONETSI

Eslena. Emakumeak
* iñobi-ondoan yezañita
erosta-egiyen, Yaunari
negañ-eginiñik.

Zak. abes. Donetsi
bedi... 383.

Esl. Emakumeak...

Amaya 385'gn. lez.

ARATSALDEKOA

**Larunbateko yaupa-
mayan dago, 312.**

lis iubilationis: * omnis
spiritus laudet Domi-
num.

Aña. O vos omnes,
qui transitis per viam,
attendite et videte, si
est dolor sicut dolor
meus.

ŷ. Caro mea requie-
scet in spe.

Rŷ. Et non dabis
Sanctum tuum videre
corruptionem.

AD BENEDICTUS

Aña. Mulieres * se-
dentes ad monumentum
lamentabantur, flentes
Dominum.

Can. Zach. Benedi-
ctus... 383.

Aña. Mulieres...

Reliqua ut supra, 385.

AD VESPERAS

Ut supra 312.

pozkarlatat; gogo orok
Yaung gonaldu begika,

18. Bidez, xozzen
gustioik; begiea ta heu-
ren alako ofazekis etu
dan gogartu eglaue.

19. Phe arugia itxa-
rokunaz atsedien izan-
goa da.

20. Zeure Deuna as-
teltzen ezozu atziko.

DONETSI

KASTI

1. Emakumeak
* irohi-ondnan yezarita
erosa-eriyen, Yaunari
negu-eginik.

2. Donetsei
bas. 383.

3. Emakumeak.

4. 385 yezar

SIA TRADENDIA

1. 312 yezar
2. 312.

lis libellationis: * omnia
spiritus Inudet Domi-
num.

21. Oves omnes,
qui transitis per viam,
attendite et videte, si
est dolor sicut dolor
meus.

22. Carum est requies-
cet in spe.

23. Et non dabis
Sanctum tuum videre
corruptionem.

DO BENEDICTUS

SASPI

1. Mulieres * se-
dentes ad monumentum
lamentabantur, flentes
Dominum.

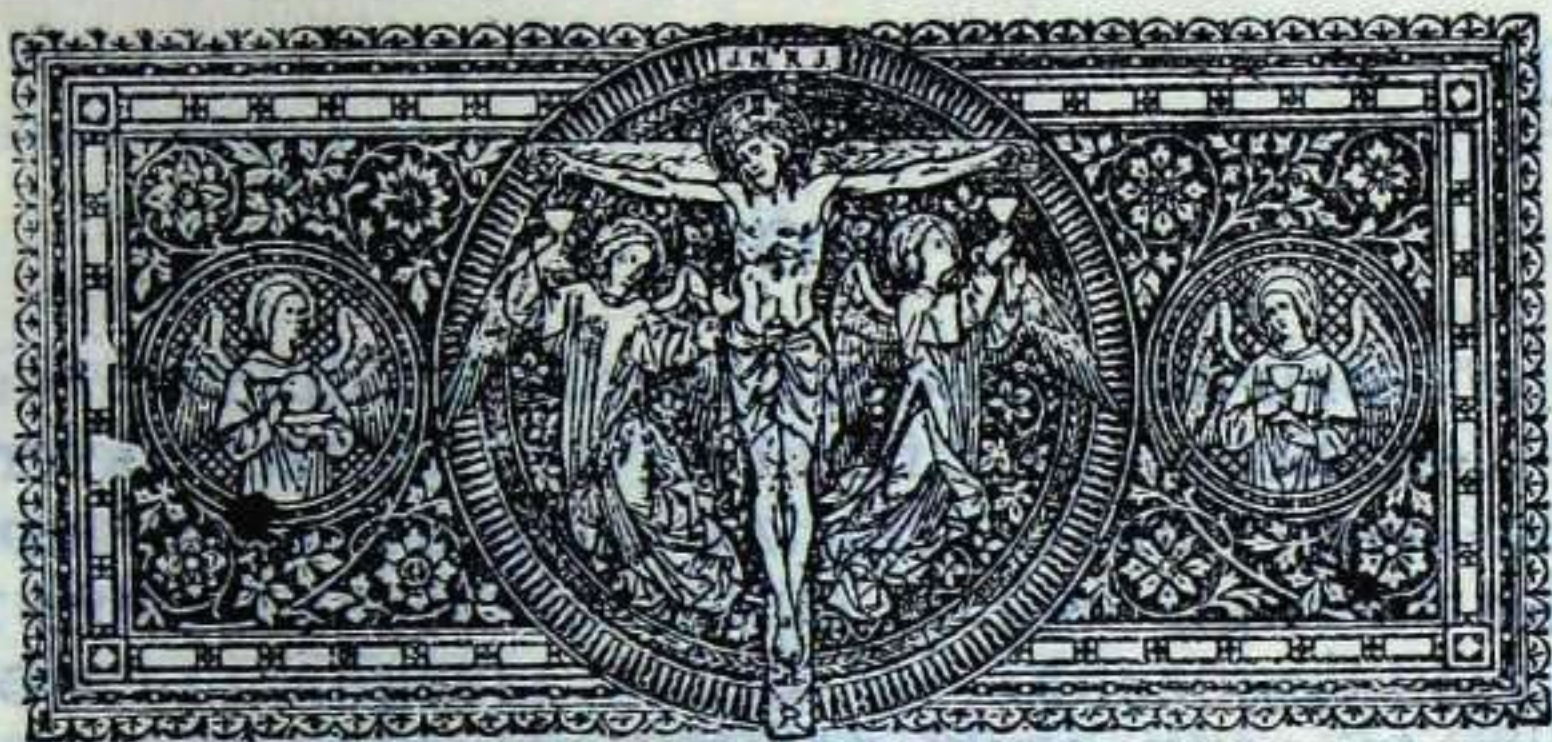
2. Can. Zach. Benedi-
ctus. 383.

3. Mulieres.

4. Reliqua ut supra. 385.

AD VESPERAS

1. Ut supra 312.

SASPI ITZAK

EDO

YOSU-KISTO'REN ERIOTZ-ALDIA

Gurutze..., Yosu-Kisto neure Yaun...

I ITZA

AITA, ZER EGITEN DABEN EZTAKIE-TA, AZKETSI (parkatu) EGIEZU. — *Pater, dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt.* **Luka, XXIII, 34.**

1. Guñtu ta onetsi zagigu, Kisto. **E.** Gizadia zeure Gurutze deunaz gaizkatu dozulako.

OTOYA

ENE Yosu laztan, geugaitik gurutzalduta iru ordu il-agiñean egon ziñan ori: zeure erailtzale gaiztoai azkesteko Aitari eskatu eutsozunezkero, ointxe il-agiñean dagozanai, be, azkesteko eskatu egiozu, ta geuri eruki zakigu; eta geugaitik ixuri zenduan odol deuna dala bide, obenekiko gofoto ta garbai bizi-bizia iguzuz. Olantxe.

Aita gurea, ta Agur Maria.

II ITZA

GAURTXE NEUKIN ATSETEGIAN IZANGO AZ. — *Hodie mecum eris in paradiso.* **Luka, XXIII, 43.**

1. Guñtu ta onetsi... **E.** Zeure gurutz...

OTOYA

ENE Yosu laztan, geugaitik gurutzalduta iru ordu il-agiñean ego ziñan ori: zeu oñazez beterik ikusi-aren, Yainko-Semetzat autoñtu zinduan lapur onari atsetegia agindu eutsozunezkero, ointxe il-agiñean dagozanak, be, betiko atsegiñetara eroa-kezuz, ta geuri eruki zakigu; eta geugaitik ixuri zenduan odol deuna dala bide, goteungearen zirikaldiak azpiratu ta betiko atsedena loñtuteko beaña dogun ziñismen sendo-sendoa iguzu. Olantxe.

*Atta gurea, **ta** Agur Maria.*

III ITZA

EMAKUME, ORA ZEURE SEMEA. — Gero ikasleari: ORA EURE AMA. — *Mulier, ecce filius tuus; deinde dicit discipulo: Ecce mater tua.* **Yon, XIX, 26.**

I. Guñtu ta onetsi... **E.** Zeure gurutz...

OTOYA

ENE Yosu laztan, geugaitik gurutzalduta iru ordu il-agiñean egon ziñan ori: zeure oñaze latzakaz aztuta geugaz gomutaurik, amarik samuñenaren seme egin ginduzuzanezkero, ointxe il-agiñean dagozanalaz, be, gomuta zaite, ta geuri eruki zakigu; eta geugaitik ixuri zenduan odol deuna ta zeure Ama maitalearen irabaziak dirala bide, goilaguntzea yaristeko uste oso-osua iguzu. Olantxe.

*Aita gurea, **ta** Agur Maria.*

IV ITZA

ENE YAINKO, ENE YAINKO, ZEGAITIK ITXI NOZU ? — *Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me ?* **Mat. XXVII, 46.**

I. Guñtu ta onetsi... **E.** Zeure gurutz...

OTOYA

ENE Yosu laztan, geugaitik gurutzalduta iru ordu il agiñean egon ziñan ori: zeure soñeko neke-miñetaz ganera, gogo edo arimako atsekabe goñiak eta Yainko Aitak itxi izatea oldez yasan zenduzanezkero, ointxe il-agiñean dagozanai lagundu egiezu, ta geuri eñuki zakigu; eta geugaitik ixuri zenduan odol deuna dala bide, atsekabe-aldietarako, ta eriotz-ordurako batezpe, yasamen aundia iguzu. Olantxe.

Aita gurea, ta Agur Maria.

V ITZA

EGARI NAZ. — *Sitio. Yon, XIX, 28.*

.I. Guñtuta onetsi.. **E.** Zeure gurutz...

ENE Yosu laztan, geugaitik gurutzalduta iru ordu il-agiñean egon ziñan ori: giza-semeak gaizkatuteko ainbeste neke-min eta atsekabe yasan zenduzan-añen, geuganako maitasunaren maitasunez, geyago yasateko egañi izan ziñan-ezkero, ointxe il-agiñean dagozanai maitasun orixe erakutsezu, ta geuri eñuki zakigu; eta geugaitik ixuri zenduan odol deuna dala bide, Yainkoa'ganako maitasunak eraginda, oben-ordainbidez neke-miñik latzenak yasateko egañi gaikezala iguzu. Olantxe.

Aita gurea, ta Agur Maria.

VI ITZA

GUSTIA BETE DA. — *Consummatum est. Yon, XIX, 50.*

.I. Guñtu ta onetsi... — **E.** Zeure gurutz...

OTOYA

ENE Yosu laztan, geugaitik gurutzalduta iru ordu il-agiñean egon ziñan ori: Yaungoikoaren erabaki gustiak bete ta giza-eroskundera eginda

egoala iragafi zenduanezkero, ointxe il-agiñean dagozanai, be, Yaunaren gurea osorik betetako eskaña emoyezu, ta geuri eruki zakigu; eta geugaitik ixuri zenduan odol deuna dala bide, geure biztaldi osoan, eta eriotzaldian batezpe, bearkizun oro zietz bete dagikeguzala iguzu. Olantxe.

Aita gurea, ta Agur Maria.

VII ITZA

AITA, ENE GOGOAZ ZEURI ESKUETARA DAMOTZUT. — *Pater, in manus tuas commendo spiritum meum. Luka, XXIII, 46,*

I. Guñtu ta onetsi... E. Zeure gurutz...

OTOYA

ENE Yosu laztan, geugaitik gurutzalduta iru ordu il-agiñean egon zian ori: zeure gogo deuna Aitaren eskuetan itxita, burua makuñturik il zianezkero, ointxe il-agiñean dagozanai eriotz ona loñtu, ta euren gogoak Aita betikoñari aurkeztu egiozuz, ta geuri eruki zakigu; eta geugaitik ixuri zenduan odol deuna dala bide, eriotz-orduan, zeu ta Miren Ama lagun, eriotza bera gogoz ta oldez arñtu ta Yainko erukoñaren eskuetan ustetsu il gaitkezala iguzu. Olantxe.

Aita gurea, ta Agur Maria.

AMA NEKATSUARI OTOYA

NEURE Ama nekatsu ori! Yosu zeure Seme laztana gurutzean il-agiñean egon zan iru orduetan zeure biotz bigun orñek yasan beañ izan eban oñaze latz-aundiagaitik, geure eriotz-orduan lagun izan zakigu, zeu Ama samur orñen babespean ilda, betiko atsedena loñtu, ta zeruan ikusi zaitkegun. Olantxe.

Ama nekatsuari saspi Agur Maria.

BĪLABIDEA

Yaupea.....	9
Abañ-onespena.....	53
Abañ-igandeko ibildeuna.....	67
Abañ-igandeko yaupea.....	73
Matai'ren arauzko Nekaustea.....	77
Astelen gureneko yaupea.....	103
Astañte gureneko yaupea.....	112
Marka'ren arauzko Nekaustea.....	114
Eguasten gureneko yaupea.....	134
Luka'ren arauzko Nekaustea.....	141
Eguen gureneko yaupea.....	163
Abes-egin (Pange lingua).....	175
Ondi-eranzpena.....	177
Agindua.....	182
Bariku gurena.....	188
Yon'en arauzko Nekaustea.....	195
Gurutze-guñtzaldia.....	217
Ara, Yaunan ikuñña (Vexilla Regis).....	224
Lengo-oteun-yaupea.....	226
Larunbata gurena.....	231
Su-bañi-onespena.....	232
Igaratz-ezko-onespena.....	236
Iragañkiak.....	243
Ugutur-onespena.....	289
Añentza.....	298
Larunbata gureneko yaupea.....	304
Añatsaldekoa.....	312
Igaratz-igandea.....	315
Eguen gureneko añendia. Goizaldikoa.....	325
Goraltzak.....	369
Añatsaldekoa.....	386
Bariku gureneko añendia. Goizaldikoa.....	395
Goraltzak.....	433
Larunbata gureneko añendia. Goizaldikoa...	445
Goraltzak.....	468
Saspi itzak.....	479

BILABIDEA

1	Yarpea
23	Abar-onaspens
67	Abar-igandeko ibildena
75	Abar-igandeko yarpea
77	Mala'ten arauko Nekastea
103	Astien gureneko yarpea
112	Astie gureneko yarpea
114	Marka'ten arauko Nekastea
131	Eguren gureneko yarpea
141	Luka'ten arauko Nekastea
163	Eguren gureneko yarpea
175	Aber-egin (Pange lingua)
177	Ondi-erantzpena
183	Agindua
188	Banku gurea
195	Yon'en arauko Nekastea
217	Gurutz-gurutzaldia
224	Ara, Yabuan ikusia (Vexilla Regis)
236	Leugo-otzu-yarpea
251	Larribata gurea
252	Su-dati-onaspens
258	Igatiz-eko-onaspens
249	Izagarkia
289	Luziz-ur-onaspens
298	Arentza
304	Larribata gureneko yarpea
312	Aizaldetokoa
315	Igatiz-igandea
325	Eguren gureneko arendia. Goizaldetokoa
369	Goizalak
386	Aizaldetokoa
395	Banku gureneko arendia. Goizaldetokoa
403	Goizalak
415	Larribata gureneko arendia. Goizaldetokoa
468	Goizalak
479	Saari izak

